

Grupa Kapitałowa
Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń
Spółki Akcyjnej

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku
sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami
Sprawozdawczości Finansowej

Spis treści

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	4
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	5
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	6
Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	8
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	10
Informacje dodatkowe i noty objaśniające	12
1. Wstęp	12
2. Skład Grupy PZU	15
3. Struktura akcjonariatu	32
4. Skład Zarządu, Rady Nadzorczej i Dyrektorzy Grupy	32
5. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości i kluczowe szacunki i osądy	34
6. Sprawozdawczość dotycząca segmentów	49
7. Zarządzanie ryzykiem	58
8. Zarządzanie kapitałem własnym	97
9. Wartość godziwa	99
10. Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	109
11. Przychody z tytułu prowizji i opłat	111
12. Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	111
13. Pozostałe przychody netto z inwestycji	112
14. Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	113
15. Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	113
16. Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	114
17. Pozostałe przychody operacyjne	115
18. Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	115
19. Koszty z tytułu prowizji i opłat	116
20. Koszty odsetkowe	117
21. Koszty akwizycji	117
22. Koszty administracyjne	118
23. Koszty pracownicze	118
24. Pozostałe koszty operacyjne	119
25. Podatek dochodowy	119
26. Zysk na jedną akcję	121
27. Wartość firmy	121
28. Wartości niematerialne	124
29. Inne aktywa	127
30. Odroczone koszty akwizycji	128
31. Rzeczowe aktywa trwałe	129

---

32. Nieruchomości inwestycyjne.....	131
33. Jednostki wyceniane metodą praw własności	132
34. Należności od klientów z tytułu kredytów	133
35. Pochodne instrumenty finansowe	135
36. Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe, w tym aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	147
37. Należności	152
38. Utrata wartości aktywów finansowych	153
39. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	163
40. Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej	164
41. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	166
42. Zobowiązania podporządkowane	174
43. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	175
44. Zobowiązania wobec banków	176
45. Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	177
46. Inne zobowiązania	177
47. Rezerwy	179
48. Odroczone podatki dochodowe	185
49. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży	187
50. Leasing	188
51. Aktywa stanowiące zabezpieczenie należności, zobowiązań oraz zobowiązań warunkowych	192
52. Aktywa i zobowiązania warunkowe	192
53. Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych	193
54. Informacja dodatkowa do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	194
55. Sprawy sporne	195
56. Transakcje z podmiotami powiązanymi	198
57. Zatrudnienie.....	201
58. Pozostałe informacje	201

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Nota	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	10	25 080	23 866
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto		(1 300)	(1 016)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto		23 780	22 850
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto		(548)	174
Składki zarobione netto		23 232	23 024
Przychody z tytułu prowizji i opłat	11	4 738	4 197
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	12	9 782	10 262
Pozostałe przychody netto z inwestycji	13	418	586
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	14	407	111
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	15	(1 849)	(3 342)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	16	797	869
Pozostałe przychody operacyjne	17	1 602	1 395
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		(16 130)	(16 105)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		399	525
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	18	(15 731)	(15 580)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	19	(1 194)	(1 031)
Koszty odsetkowe	20	(418)	(1 134)
Koszty akwizycji	21	(3 572)	(3 317)
Koszty administracyjne	22	(6 826)	(6 597)
Pozostałe koszty operacyjne	24	(3 917)	(5 385)
Zysk z działalności operacyjnej		7 469	4 058
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności		(15)	-
Zysk brutto		7 454	4 058
Podatek dochodowy	25	(2 020)	(1 528)
Zysk netto, w tym:		5 434	2 530
- zysk przypisywany właścicielom jednostki dominującej		3 336	1 912
- zyski (straty) przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących		2 098	618
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	26	863 344 936	863 332 499
Podstawowy i rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w złotych)	26	3,86	2,21

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	Nota	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Zysk netto		5 434	2 530
Inne całkowite dochody	25	(5 148)	1 602
Podlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat		(5 253)	1 549
Wycena instrumentów dłużnych		(2 229)	906
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów		(38)	17
Różnice kursowe z przeliczenia		5	104
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych		(2 991)	522
Niepodlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat		105	53
Wycena instrumentów kapitałowych		74	58
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych		31	(5)
Dochody całkowite netto, razem		286	4 132
- dochody całkowite przypisywane właścicielom jednostki dominującej		1 324	2 619
- dochody całkowite przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących		(1 038)	1 513

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Aktywa	Nota	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020 (przekształcone) ¹⁾	1 stycznia 2020 (przekształcone) ¹⁾
Wartość firmy	27	2 778	2 776	4 034
Wartości niematerialne	28	3 403	3 206	3 157
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	48	3 058	2 511	2 313
Inne aktywa	29	633	753	734
Odroczone koszty akwizycji	30	1 573	1 550	1 574
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	41	2 540	2 101	1 856
Rzeczowe aktywa trwałe	31	4 144	4 188	4 229
Nieruchomości inwestycyjne	32	2 773	2 493	1 981
Jednostki wyceniane metodą praw własności	33	93	72	11
Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	36	1 336	1 481	933
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	49	643	590	580
Należności od klientów z tytułu kredytów	34	215 008	197 288	194 868
Pochodne instrumenty finansowe	35	8 328	6 339	3 107
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	36	136 954	139 441	110 483
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie		82 893	66 280	45 603
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		44 896	63 872	54 831
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		9 165	9 289	10 049
Należności	37	9 418	6 246	5 737
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	39	9 447	7 939	7 788
Aktywa, razem		402 129	378 974	343 385

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych na 1 stycznia i 31 grudnia 2020 roku zaprezentowano w punkcie 5.3.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej (kontynuacja)

Kapitały i zobowiązania	Nota	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020	1 stycznia 2020
Kapitały				
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej		17 080	18 777	16 169
Kapitał podstawowy	40.1	86	86	86
Pozostałe kapitały	40.3	14 343	17 093	13 036
Niepodzielony wynik		2 651	1 598	3 047
Strata z lat ubiegłych		(685)	(314)	(248)
Zysk netto		3 336	1 912	3 295
Udziały niekontrolujące	2.4	22 914	24 626	23 119
Kapitały, razem		39 994	43 403	39 288
Zobowiązania				
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	41	50 173	48 471	47 329
Zobowiązania podporządkowane	42	6 274	6 679	6 700
Zobowiązania z tytułu własnych dłużnych papierów wartościowych	43	5 940	7 532	9 273
Zobowiązania wobec banków	44	7 470	9 751	6 604
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	45	265 155	241 975	218 588
Pochodne instrumenty finansowe	35	11 880	6 281	3 018
Inne zobowiązania	46	13 203	12 434	10 599
Rezerwy	47	1 206	1 378	1 211
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	48	806	949	746
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	49	28	121	29
Zobowiązania, razem		362 135	335 571	304 097
Kapitały i zobowiązania, razem		402 129	378 974	343 385

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej									Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem	
	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały						Niepodzielony wynik				Razem
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Skumulowane inne dochody całkowite			Wynik z lat ubiegłych	Zysk netto			
					Kapitał z aktualizacji wyceny	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia					
Nota	40.1		40.3		40.3	40.3	40.3				2.4	
Stan na 1 stycznia 2021 roku	86	(9)	15 848	295	891	3	65	1 598	-	18 777	24 626	43 403
Wycena instrumentów kapitałowych	-	-	-	-	49	-	-	-	-	49	25	74
Wycena instrumentów dłużnych	-	-	-	-	(1 185)	-	-	-	-	(1 185)	(1 044)	(2 229)
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów	-	-	-	-	(8)	-	-	-	-	(8)	(30)	(38)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	-	-	-	(872)	-	-	-	-	(872)	(2 119)	(2 991)
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	4	-	-	4	1	5
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	31
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	-	-	(2 016)	-	4	-	-	(2 012)	(3 136)	(5 148)
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	3 336	3 336	2 098	5 434
Całkowite dochody razem	-	-	-	-	(2 016)	-	4	-	3 336	1 324	(1 038)	286
Pozostałe zmiany, w tym:	-	4	(1 032)	305	(15)	-	-	(2 283)	-	(3 021)	(674)	(3 695)
Podział wyniku finansowego	-	-	1 020	305	-	-	-	(1 325)	-	-	(674)	(674)
Dywidenda PZU	-	-	(2 064)	-	-	-	-	(958)	-	(3 022)	-	(3 022)
Transakcje na akcjach własnych	-	4	(3)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Transakcje z udziałowcami niekontrolującymi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sprzedaż instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	-	10	-	(10)	-	-	-	-	-	-	-
Sprzedaż przeszacowanych nieruchomości i pozostałe	-	-	5	-	(5)	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2021 roku	86	(5)	14 816	600	(1 140)	3	69	(685)	3 336	17 080	22 914	39 994

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (kontynuacja)

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej										Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały						Niepodzielony wynik		Razem		
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Skumulowane inne dochody całkowite			Wynik z lat ubiegłych	Zysk netto			
					Kapitał z aktualizacji wyceny	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia					
Nota	40.1		40.3		40.3	40.3	40.3				2.4	
Stan na 1 stycznia 2020 roku	86	(7)	13 113	(324)	294	1	(41)	3 047	-	16 169	23 119	39 288
Wycena instrumentów kapitałowych	-	-	(4)	-	1	-	-	-	-	(3)	61	58
Wycena instrumentów dłużnych	-	-	-	-	453	-	-	-	-	453	453	906
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3	14	17
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	-	-	-	146	-	-	-	-	146	376	522
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	106	-	-	106	(2)	104
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	(7)	(5)
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	(4)	-	603	2	106	-	-	707	895	1 602
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	1 912	1 912	618	2 530
Całkowite dochody razem	-	-	(4)	-	603	2	106	-	1 912	2 619	1 513	4 132
Pozostałe zmiany, w tym:	-	(2)	2 739	619	(6)	-	-	(3 361)	-	(11)	(6)	(17)
Podział wyniku finansowego	-	-	2 741	620	-	-	-	(3 361)	-	-	-	-
Transakcje na akcjach własnych	-	(2)	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transakcje z udziałowcami niekontrolującymi	-	-	(10)	-	-	-	-	-	-	(10)	(2)	(12)
Sprzedaż przeliczonych nieruchomości i pozostałe	-	-	6	(1)	(6)	-	-	-	-	(1)	(4)	(5)
Stan na 31 grudnia 2020 roku	86	(9)	15 848	295	891	3	65	(314)	1 912	18 777	24 626	43 403

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Nota	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Zysk brutto		7 454	4 058
Korekty		(42)	24 521
Zmiana stanu należności od klientów z tytułu kredytów	54	(7 576)	(5 514)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu depozytów	54	9 271	25 221
Zmiana wyceny aktywów wycenianych w wartości godziwej		(797)	(869)
Przychody i koszty odsetkowe		(2 663)	(2 608)
Zrealizowane zyski/straty z działalności lokacyjnej i odpisy z tytułu utraty wartości		1 281	2 931
Odpisy z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz wartości firmy		35	1 505
Wynik z tytułu różnic kursowych		240	(55)
Zmiana stanu odroczonego kosztów akwizycji		(23)	24
Amortyzacja wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych		1 348	1 319
Zmiana stanu udziału reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych		(439)	(245)
Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		1 702	1 142
Zmiana stanu należności	54	(384)	277
Zmiana stanu zobowiązań	54	1 073	1 616
Przepływy z tytułu kontraktów inwestycyjnych		12	6
Nabycia i odkupienia jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych		155	313
Podatek dochodowy zapłacony		(1 847)	(1 886)
Dotacja od BFG związana z nabyciem Idea Banku		193	-
Zwiększenie środków pieniężnych związane z nabyciem Idea Banku		1 097	-
Pozostałe korekty		(2 720)	1 344
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		7 412	28 579
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy		634 101	866 620
- zbycie nieruchomości inwestycyjnych		171	12
- wpływy z nieruchomości inwestycyjnych		300	260
- zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowych aktywów trwałych		148	29
- zbycie udziałów i akcji		1 327	682
- realizacja dłużnych papierów wartościowych		326 237	407 813
- zamknięcie transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży		199 209	246 687
- zamknięcie lokat terminowych w instytucjach kredytowych		77 207	182 521
- realizacja pozostałych lokat		27 667	26 844
- odsetki otrzymane		1 727	1 566
- dywidendy otrzymane		69	149
- pozostałe wpływy z lokat		39	57

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych (kontynuacja)

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Nota	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Wydatki		(632 248)	(894 247)
- nabycie nieruchomości inwestycyjnych		(508)	(200)
- wydatki na utrzymanie nieruchomości inwestycyjnych		(141)	(139)
- nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowych aktywów trwałych		(1 255)	(1 264)
- nabycie udziałów i akcji		(670)	(615)
- nabycie udziałów i akcji w jednostkach zależnych		(4)	(70)
- zmniejszenie stanu środków pieniężnych z tytułu sprzedaży jednostek i zmiany zakresu konsolidacji		(6)	-
- nabycie dłużnych papierów wartościowych		(324 661)	(436 679)
- otwarcie transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży		(198 696)	(247 271)
- otwarcie lokat terminowych w instytucjach kredytowych		(77 540)	(182 142)
- nabycie pozostałych lokat		(28 740)	(25 835)
- pozostałe wydatki na lokaty		(27)	(32)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		1 853	(27 627)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy		97 154	91 069
- wpływy z tytułu kredytów i pożyczek	54	63	1 661
- wpływy z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	54	3 058	9 658
- otwarcie transakcji z przyrzeczeniem odkupu	54	94 033	79 750
Wydatki		(104 977)	(92 050)
- dywidendy wypłacone właścicielom jednostki dominującej	40.2.1.1	(3 022)	-
- dywidendy wypłacone właścicielom udziałów niekontrolujących		(674)	-
- spłata kredytów i pożyczek	54	(1 800)	(898)
- wykup własnych dłużnych papierów wartościowych	54	(5 069)	(11 473)
- zamknięcie transakcji z przyrzeczeniem odkupu	54	(93 979)	(79 194)
- odsetki od kredytów i pożyczek	54	(42)	(47)
- odsetki od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	54	(99)	(163)
- wydatki z tytułu leasingu	54	(292)	(275)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		(7 823)	(981)
Przepływy pieniężne netto, razem		1 442	(29)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		7 939	7 788
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		66	180
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu, w tym:		9 447	7 939
- o ograniczonej możliwości dysponowania	39	28	19

Informacje dodatkowe i noty objaśniające

1. Wstęp

Oświadczenie o zgodności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej (odpowiednio „skonsolidowane sprawozdanie finansowe” oraz „Grupa PZU”) sporządzono zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Komisję Europejską („MSSF”), które na 31 grudnia 2021 roku zostały opublikowane i weszły w życie.

Okres objęty sprawozdaniem

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono za okres 12 miesięcy od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 roku.

Zatwierdzenie sprawozdania

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało podpisane i zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej 23 marca 2022 roku i będzie podlegało zatwierdzeniu przez Walne Zgromadzenie Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej.

Waluta funkcjonalna i prezentacji

Walutą funkcjonalną i prezentacji PZU jest polski złoty. O ile nie zaznaczono inaczej, wszystkie kwoty przedstawione w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wykazane są w milionach złotych.

Walutą funkcjonalną spółek mających siedzibę w Ukrainie jest hrywna ukraińska, spółek z siedzibą na Litwie, Łotwie i w Szwecji – euro, a spółki w Wielkiej Brytanii – funt brytyjski.

Założenie kontynuowania działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę PZU w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. w okresie co najmniej 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego. Na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdzono istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Grupę PZU w okresie 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

Przyjmując to założenie, Zarząd PZU uwzględnił w swojej ocenie wpływ czynników obarczonych niepewnością, w tym pandemii COVID-19 na sytuację makroekonomiczną i własną działalność oraz trwającego od 24 lutego 2022 roku konfliktu zbrojnego w Ukrainie (dodatkowe informacje na ten temat zaprezentowano w punkcie 58.5.4).

Działalność zaniechana

Zarówno w 2021, jak i w 2020 roku Grupa PZU nie zaniechała prowadzenia jakiegokolwiek istotnego rodzaju działalności.

Słowniczek pojęć

Poniżej wyjaśniono najważniejsze pojęcia i skróty użyte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Nazwy spółek

Balta – AAS „BALTA”.

Alior Bank – Alior Bank SA.

Grupa Kapitałowa Alior Banku – Alior Bank wraz z jednostkami zależnymi wymienionymi w punkcie 2.2.

Grupa Kapitałowa Pekao – Pekao wraz z jednostkami zależnymi wymienionymi w punkcie 2.2.

Idea Bank – Idea Bank SA.

LD – AB „Lietuvos draudimas”.

Link4 – Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA.

Pekao – Bank Pekao SA.

PFR – Polski Fundusz Rozwoju SA.

PIM – Pekao Investment Management SA.

PZU, jednostka dominująca – Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna.

PZU Finance AB – PZU Finance AB (publ.) in liquidation.

PZU LT GD – UAB „PZU Lietuva gyvybes draudimas”.

PZU CO – PZU Centrum Operacji SA.

PZU Ukraina – PRJSC IC „PZU Ukraine”.

PZU Ukraina Życie – PRJSC IC „PZU Ukraine Life Insurance”.

PZU Życie – Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie Spółka Akcyjna.

TFI PZU – Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA.

TUW PZUW – Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

Xelion – Dom Inwestycyjny Xelion sp. z o.o.

Pozostałe definicje

BFG – Bankowy Fundusz Gwarancyjny.

CDI – relacje z klientami posiadającymi rachunki oszczędnościowo rozliczeniowe (ang. *core deposit intangible*).

CGU – jednostka generująca przepływy pieniężne (ang. *cash generating unit*).

EBA – Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (ang. *European Banking Authority*).

ECL – oczekiwane straty kredytowe (ang. *expected credit loss*).

Forbearance – narzędzia stosowane w restrukturyzacji zadłużenia, najczęściej mające postać udogodnień udzielanych dłużnikowi przez wierzyciela.

GOOZPDO – główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych w rozumieniu MSSF 8 Segmenty operacyjne.

IBNR – rezerwa na szkody i wypadki zaistniałe i niezgłoszone (ang. *Incurred But Not Reported* lub II rezerwa).

IBOR – referencyjna stawka oprocentowania kredytów na rynku międzybankowym (ang. *Interbank Offered Rate*).

IRS – swap stopy procentowej (ang. *Interest rate swap*).

Jednostkowe sprawozdanie finansowe PZU za 2021 rok – roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej za 2021 rok, sporządzone zgodnie z PSR, podpisane przez Zarząd PZU 23 marca 2022 roku.

KNF – Komisja Nadzoru Finansowego.

Kodeks spółek handlowych – ustawa z 15 września 2000 roku Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz. U. z 2020 roku, poz.1526 z późn. zm.).

LGD – procentowa strata w odniesieniu do sumy ekspozycji w przypadku niewypłacalności kontrahenta (ang. *Loss Given Default*).

MSSF – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzone przez Komisję Europejską, które na 31 grudnia 2021 roku zostały opublikowane i weszły w życie.

NBP – Narodowy Bank Polski.

PD – prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania przez kontrahenta w określonym horyzoncie czasowym (ang. *Probability of Default*).

POCI – aktywa finansowe nabyte lub udzielone z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (ang. *purchased or originated credit-impaired financial assets*).

PGK – Podatkowa Grupa Kapitałowa PZU – 22 września 2020 roku podpisano umowę Podatkowej Grupy Kapitałowej obejmującą 14 spółek: PZU, PZU Życie, Link4, PZU CO, PZU Pomoc SA, Ogrodowa-Inwestycje sp. z o.o., PZU Zdrowie SA, Tulare Investments sp. z o.o., PZU CASH SA, Ipsilon sp. z o.o., PZU Finanse sp. z o.o., PZU LAB SA, Omicron Bis SA, PZU Projekt 01 SA. PGK powołana została na okres 3 lat – od 1 stycznia 2021 roku do 31 grudnia 2023 roku, a Naczelnik Pierwszego Mazowieckiego Urzędu Skarbowego w Warszawie, 11 grudnia 2020 roku wydał decyzję o jej rejestracji. Spółką dominującą i reprezentującą PGK jest PZU. PGK rozlicza się z Urzędem Skarbowym w cyklach miesięcznych. PZU dokonuje wpłat zaliczek do US z tytułu podatku CIT należnych od wszystkich spółek, a one przekazują do PZU zaliczki na podatek CIT, dotyczące swojej działalności gospodarczej.

PSR – ustawa z 29 września 1994 roku o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2021 roku, poz. 217 z późn. zm.) oraz przepisy wydane na jej podstawie.

PTTŻ – Polskie Tablice Trwania Życia publikowane rocznie przez Główny Urząd Statystyczny.

RBNP – rezerwa na szkody zgłoszone niezlikwidowane i zlikwidowane niewypłacone (ang. *Reported But Not Paid* lub I rezerwa).

RMSR – Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.

Rozporządzenie BMR – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/1011 z 8 czerwca 2016 roku w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych.

Rozporządzenie CRR – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2013/575 z 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe – skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku.

TSUE – Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

UKNF – Urząd Komisji Nadzoru Finansowego.

Ustawa o BFG – ustawa z 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (t.j. Dz. U. z 2020 roku poz. 842).

Ustawa o działalności ubezpieczeniowej – ustawa z 11 września 2015 roku o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t.j. Dz. U. z 2021 roku poz. 1130 z późn. zm.).

Ustawa o zasadach rozwiązywania stosunków pracy – ustawa z 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1969 z późn. zm.).

Ustawa o nadzorze uzupełniającym – ustawa z 15 kwietnia 2005 roku o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego (t.j. Dz. U. z 2020 roku, poz. 1413 z późn. zm.).

Wytyczne EBA – Wytyczne dotyczące ustawowych i pozaustawowych moratoriów na spłaty kredytów stosowanych w obliczu kryzysu spowodowanego przez pandemię COVID-19 (EBA/GL/2020/02) z 2 kwietnia 2020 roku (z późn. zm.).

ZWZ PZU – Zwyczajne Walne Zgromadzenie Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej.

2. Skład Grupy PZU

2.1 Podstawowe informacje o Grupie PZU

Podstawowe informacje o grupie	
Nazwa jednostki sprawozdawczej	Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna
Zmiana nazwy jednostki sprawozdawczej	nazwa jednostki sprawozdawczej nie uległa zmianie
Forma prawna	Spółka Akcyjna
Siedziba	Al. Jana Pawła II 24, 00-133 Warszawa
Państwo rejestracji	Polska
Adres rejestracji biura jednostki	Al. Jana Pawła II 24, 00-133 Warszawa
Podstawowe miejsce prowadzenia działalności gospodarczej	Polska
Podstawowy przedmiot działalności	pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe (65.12 wg Polskiej Klasyfikacji Działalności i Europejskiej Klasyfikacji Działalności)
Krajowy Rejestr Sądowy	Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, rejestr przedsiębiorców - numer 0000009831
Nazwa jednostki dominującej	brak jednostki dominującej
Nazwa jednostki dominującej najwyższego szczebla	brak jednostki dominującej najwyższego szczebla

2.2 Jednostki Grupy PZU oraz jednostki stowarzyszone

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				31 grudnia 2021	31 grudnia 2020	
Jednostki ubezpieczeniowe objęte konsolidacją						
1	Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA	Warszawa	nd.	nd.	nd.	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. https://www.pzu.pl/grupa-pzu/spolki/pzu-sa
2	Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie SA	Warszawa	18.12.1991	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-zycie
3	Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA	Warszawa	15.09.2014	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. https://www.link4.pl/
4	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych	Warszawa	20.11.2015	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. https://www.tuwpuw.pl/
5	AB „Lietuvos draudimas”	Wilno (Litwa)	31.10.2014	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. http://www.ld.lt/
6	AAS „BALTA”	Ryga (Łotwa)	30.06.2014	100,00% ¹⁾	99,9949%	Ubezpieczenia majątkowe. http://www.balta.lv/
7	PRJSC IC „PZU Ukraine”	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe. http://www.pzu.com.ua/
8	PRJSC IC „PZU Ukraine Life Insurance“	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie. http://www.pzu.com.ua/
9	UAB „PZU Lietuva gyvybes draudimas”	Wilno (Litwa)	26.04.2002	99,34%	99,34%	Ubezpieczenia na życie. https://pzugd.lt/
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Pekao						
10	Bank Pekao SA	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi bankowe. https://www.pekao.com.pl/
11	Pekao Bank Hipoteczny SA	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi bankowe. http://www.pekaobh.pl/
12	Pekao Leasing sp. z o.o.	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi leasingowe. http://www.pekaoleasing.com.pl/
13	Pekao Investment Banking SA	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi maklerskie. http://pekaoib.pl/
14	Pekao Faktoring sp. z o.o.	Lublin	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi faktoringowe. https://www.pekaofaktoring.pl/
15	Pekao Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Warszawa	11.12.2017	20,02%	20,02%	Tworzenie, reprezentowanie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi. https://pekaotfi.pl/
16	Centrum Kart SA	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi finansowe pomocnicze. http://www.centrumkart.pl/
17	Pekao Financial Services sp. z o.o.	Warszawa	07.06.2017	46,81% ²⁾	46,81% ²⁾	Agent transferowy. http://www.pekao-fs.com.pl/pl/
18	Pekao Direct sp. z o.o.	Kraków	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi call – center. https://www.pekaodirect.pl/
19	Pekao Property SA w likwidacji	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Działalność deweloperska.
20	FPB – Media sp. z o.o. w upadłości	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Działalność deweloperska.
21	Pekao Fundusz Kapitałowy sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Doradztwo gospodarcze.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				31 grudnia 2021	31 grudnia 2020	
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Pekao – ciąg dalszy						
22	Pekao Investment Management SA	Warszawa	11.12.2017	20,02%	20,02%	Zarządzanie aktywami. https://pekaotfi.pl/o-nas/pekao-investment-mangement
23	PeUF sp. z o.o. ³⁾	Warszawa	20.07.2021	20,02%	20,02%	Pomocnicza działalność finansowa.
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Alior Banku						
24	Alior Bank SA	Warszawa	18.12.2015	31,93%	31,93%	Usługi bankowe. https://www.aliorbank.pl/
25	Alior Services sp. z o.o.	Warszawa	18.12.2015	31,93%	31,93%	Pozostała działalność wspomagająca usługi finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.
26	Alior Leasing sp. z o.o.	Wrocław	18.12.2015	31,93%	31,93%	Usługi leasingowe. https://www.aliorbank.pl/wlasna-dzialalnosc/alior-leasing.html
27	Meritum Services ICB SA	Gdańsk	18.12.2015	31,93%	31,93%	Usługi informatyczne.
28	Alior TFI SA	Warszawa	18.12.2015	31,93%	31,93%	Usługi asset management i zarządzanie subfunduszami Alior SFIO. https://www.aliortfi.com/
29	Absource sp. z o.o.	Kraków	04.05.2016	31,93%	31,93%	Działalność usługowa w zakresie informatyki.
30	AL Finance sp. z o.o. (dawniej Serwis Ubezpieczeniowy sp. z o.o.) ⁴⁾	Katowice	30.01.2017	31,93%	31,93%	Działalność brokerska.
31	Corsham sp. z o.o.	Warszawa	04.02.2019	31,93%	31,93%	Doradztwo gospodarcze.
32	RBL_VC sp. z o.o.	Warszawa	07.11.2019	31,93%	31,93%	Działalność związana z zarządzaniem funduszami (venture capital).
33	RBL_VC sp. z o.o. ASI SKA	Warszawa	17.04.2020	31,93%	31,93%	Działalność trustów, funduszy i podobnych instytucji finansowych.
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa PZU Zdrowie						
34	PZU Zdrowie SA	Warszawa	02.09.2011	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-zdrowie
35	Centrum Medyczne Medica sp. z o.o.	Płock	09.05.2014	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://www.plock.pzuzdrowie.pl/
36	Sanatorium Uzdrowskie „Krystynka” sp. z o.o.	Ciechocinek	09.05.2014	99,09%	99,09%	Usługi szpitalne, rehabilitacyjne, sanatoryjne. http://www.sanatoriumkrystynka.pl/
37	Przedsiębiorstwo Świadczeń Zdrowotnych i Promocji Zdrowia ELVITA – Jaworzno III sp. z o.o.	Jaworzno	01.12.2014	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://www.jaworzno.pzuzdrowie.pl/
38	Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o.	Łaziska Górne	01.12.2014	57,00%	57,00%	Usługi medyczne. http://www.proelmed.pl/
39	Centrum Medyczne Gamma sp. z o.o.	Warszawa	08.09.2015	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://www.cmgamma.pl/
40	Centrum Medyczne św. Łukasza sp. z o.o.	Częstochowa	09.01.2018	100,00%	100,00%	Usługi medyczne https://www.czestochowa.pzuzdrowie.pl/

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				31 grudnia 2021	31 grudnia 2020	
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa PZU Zdrowie – ciąg dalszy						
41	Starówka sp. z o.o.	Warszawa	03.06.2019	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://www.starowkanczoz.pl/
42	Tomma Diagnostyka Obrazowa SA	Poznań	09.12.2019	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://tomma.com.pl/
43	Bonus-Diagnosta sp. z o.o. ⁵⁾	Poznań	09.12.2019	100,00%	100,00%	Usługi medyczne.
Jednostki objęte konsolidacją – pozostałe jednostki						
44	Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA	Warszawa	08.12.1998	100,00%	100,00%	Zarządzanie funduszami emerytalnymi. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pte-pzu
45	PZU Centrum Operacji SA	Warszawa	30.11.2001	100,00%	100,00%	Działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami i funduszami emerytalnymi. https://www.pzu.pl/grupa-pzu/spolki/pzu-centrumoperacji
46	Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA	Warszawa	30.04.1999	100,00%	100,00%	Tworzenie, reprezentowanie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/tfi-pzu
47	PZU Pomoc SA	Warszawa	18.03.2009	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance. https://www.pzu.pl/grupa-pzu/spolki/pzu-pomoc
48	PZU Finance AB (publ.) in liquidation ⁶⁾	Sztokholm (Szwecja)	02.06.2014	100,00%	100,00%	Usługi finansowe.
49	PZU Finanse sp. z o.o.	Warszawa	08.11.2013	100,00%	100,00%	Usługi finansowo-księgowo.
50	Tower Inwestycje sp. z o.o.	Warszawa	27.08.1998	100,00%	100,00%	Działalność deweloperska, eksploatacja i wynajem nieruchomości. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/tower-inwestycje
51	Ogrodowa-Inwestycje sp. z o.o.	Warszawa	15.09.2004	100,00%	100,00%	Nabywanie, eksploatacja, wynajem i zbywanie nieruchomości. http://www.ogrodowainwestycje.pl/
52	Arm Property sp. z o.o.	Kraków	26.11.2014	100,00%	100,00%	Kupno i sprzedaż nieruchomości.
53	Ipsilon sp. z o.o.	Warszawa	02.04.2009	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance oraz usługi medyczne.
54	PZU Corporate Member Limited	Londyn (Wielka Brytania)	28.09.2017	100,00%	100,00%	Działalność inwestycyjna.
55	PZU LAB SA	Warszawa	13.09.2011	100,00%	100,00%	Usługi konsultingowe, szkoleniowe oraz rozwój innowacji technologicznych w zakresie wsparcia w procesach bezpieczeństwa technicznego i procesowego oraz zarządzania ryzykiem. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-lab
56	Omicron BIS SA	Warszawa	28.08.2014	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				31 grudnia 2021	31 grudnia 2020	
Jednostki objęte konsolidacją – pozostałe jednostki – ciąg dalszy						
57	LLC SOS Services Ukraine	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Usługi assistance.
58	PZU CASH SA	Warszawa	15.09.2017	100,00%	100,00%	Pozostałe pośrednictwo pieniężne. https://www.pzu.pl/grupa-pzu/spolki/pzu-cash-sa
59	Tulare Investments sp. z o.o.	Warszawa	15.09.2017	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
60	PZU Projekt 01 SA	Warszawa	01.09.2020	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
Jednostki objęte konsolidacją - Grupa Kapitałowa Armatura						
61	Armatura Kraków SA	Kraków	07.10.1999	100,00%	100,00%	Produkcja i sprzedaż grzejników, baterii sanitarnych oraz administracja i zarządzanie grupą kapitałową. https://www.kfa.pl/
62	Aquaform SA	Środa Wlkp.	15.01.2015	100,00%	100,00%	Produkcja i sprzedaż wyposażenia łazienkowego.
63	Aquaform Badprodukte GmbH in Liquidation	Anhausen (Niemcy)	15.01.2015	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
64	Aquaform Ukraine TOW	Żytomierz (Ukraina)	15.01.2015	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
65	Aquaform Romania SRL ⁷⁾	Prejmer (Rumunia)	15.01.2015	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
Jednostki objęte konsolidacją – fundusze inwestycyjne						
66	PZU SFIO Universum	Warszawa	15.12.2009	nd.	nd.	Lokowanie środków zebranych od uczestników funduszu.
67	PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2 ⁸⁾	Warszawa	21.11.2011	nd.	nd.	j.w.
68	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 1	Warszawa	12.12.2012	nd.	nd.	j.w.
69	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 2	Warszawa	19.11.2012	nd.	nd.	j.w.
70	inPZU Inwestycji Ostrożnych	Warszawa	10.04.2018	nd.	nd.	j.w.
71	inPZU Obligacje Polskie	Warszawa	10.04.2018	nd.	nd.	j.w.
72	inPZU Akcje Polskie	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
73	inPZU Akcji Rynków Rozwiniętych	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
74	inPZU Obligacji Rynków Rozwiniętych	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
75	inPZU Obligacji Rynków Wschodzących	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
76	inPZU Goldman Sachs ActiveBeta Akcje Rynków Wschodzących	Warszawa	28.10.2019	nd.	nd.	j.w.
77	inPZU Goldman Sachs ActiveBeta Akcje Amerykańskich Dużych Spółek	Warszawa	28.10.2019	nd.	nd.	j.w.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				31 grudnia 2021	31 grudnia 2020	
Jednostki objęte konsolidacją – fundusze inwestycyjne – ciąg dalszy						
78	inPZU Akcje CEE plus	Warszawa	28.10.2019	nd.	nd.	j.w.
79	inPZU Puls Życia 2025	Warszawa	22.10.2020	nd.	nd.	j.w.
80	inPZU Puls Życia 2030	Warszawa	22.10.2020	nd.	nd.	j.w.
81	inPZU Puls Życia 2040	Warszawa	22.10.2020	nd.	nd.	j.w.
82	inPZU Puls Życia 2050	Warszawa	22.10.2020	nd.	nd.	j.w.
83	inPZU Puls Życia 2060	Warszawa	22.10.2020	nd.	nd.	j.w.
84	PZU FIZ Legato	Warszawa	11.08.2021	nd.	nd.	j.w.
85	inPZU Akcje Rynku Surowców	Warszawa	15.12.2021	nd.	nd.	j.w.
86	inPZU Akcje Rynku Żłota	Warszawa	15.12.2021	nd.	nd.	j.w.
87	inPZU Akcje Sektora Zielonej Energii	Warszawa	15.12.2021	nd.	nd.	j.w.
88	inPZU Akcje Sektora Informatycznego	Warszawa	15.12.2021	nd.	nd.	j.w.
89	inPZU Akcje Sektora Nieruchomości	Warszawa	15.12.2021	nd.	nd.	j.w.
90	inPZU Akcje Europejskie	Warszawa	15.12.2021	nd.	nd.	j.w.
91	inPZU Obligacje Inflacyjne	Warszawa	15.12.2021	nd.	nd.	j.w.
Jednostki stowarzyszone						
92	GSU Pomoc Górniczy Klub Ubezpieczonych SA	Gliwice	08.06.1999	30,00%	30,00%	Obsługa ubezpieczeń. http://gsupomoc.pl/
93	Sigma BIS SA	Warszawa	03.10.2019	34,00%	34,00%	Działalność reklamowa.
94	RUCH SA	Warszawa	23.12.2020	30,92%	30,92%	Sprzedaż detaliczna gazet i artykułów piśmienniczych prowadzonych w wyspecjalizowanych sklepach. https://ruch.com.pl/
95	Krajowy Integrator Płatności SA ⁹⁾	Poznań	31.03.2021	7,67%	nd.	Pozostałe pośrednictwo pieniężne. https://tpay.com/

¹⁾ Po zrealizowanych w trakcie 2021 roku transakcjach nabycia akcji od akcjonariuszy mniejszościowych w akcjonariacie Balty pozostaje jeden akcjonariusz mniejszościowy posiadający 1 akcję.

²⁾ PZU posiada bezpośrednio 33,5% akcji Pekao Financial Services sp. z o.o. a Pekao – 66,5%.

³⁾ 20 lipca 2021 roku Pekao Leasing sp. z o.o. nabył 100 udziałów spółki PeUF sp. z o.o., stanowiących 100% w kapitale i głosach spółki.

⁴⁾ 6 sierpnia 2021 roku zarejestrowano zmianę nazwy spółki.

⁵⁾ Dodatkowe informacje o nabyciu NZOZ Grupa Medical sp. z o.o., a następnie jej połączeniu z Bonus-Diagnosta sp. z o.o. zaprezentowano w punkcie 2.3.1.3.

⁶⁾ 4 maja 2021 roku Walne Zgromadzenie podjęło decyzję o rozpoczęciu procedury likwidacyjnej spółki. 20 maja 2021 roku właściwy sąd rejestrowy w Sztokholmie ogłosił wszczęcie procesu dobrowolnej likwidacji spółki, a likwidator rozpoczął czynności w kierunku likwidacji podmiotu.

⁷⁾ 5 stycznia 2022 roku spółka została wykreślona z rejestru.

⁸⁾ Fundusz PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2 prowadzi swoją działalność inwestycyjną poprzez 30 zależnych spółek prawa handlowego (objętych konsolidacją) mających charakter jednostek specjalnego przeznaczenia. Dodatkowe informacje o połączeniu PZU FIZ Sektora Nieruchomości oraz PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2 zaprezentowano w punkcie 2.3.2.

⁹⁾ Jednostka stowarzyszona z Pekao, w której posiada on 38,33% udziału. W konsekwencji Zarząd PZU uznaje, że Grupa PZU wywiera na tę jednostkę znaczący wpływ.

2.3 Zmiany zakresu konsolidacji i struktury Grupy PZU

Szczegółowe zasady rachunkowości dotyczące rozliczania transakcji przejęcia zaprezentowano w punkcie 5.6.

2.3.1. Nabycia spółek

2.3.1.1. Nabycie przedsiębiorstwa Idea Banku

30 grudnia 2020 roku BFG podjął decyzję o zastosowaniu wobec Idea Banku instrumentu przymusowej restrukturyzacji ze względu na spełnienie następujących przesłanek:

- zagrożenia upadłością Idea Banku;
- brak przesłanek wskazujących, że możliwe działania nadzorcze lub działania Idea Banku pozwolą we właściwym czasie usunąć zagrożenie upadłością;
- wszczęcie przymusowej restrukturyzacji wobec Idea Banku było konieczne w interesie publicznym, rozumianym jako stabilność sektora finansowego.

Instrument przymusowej restrukturyzacji zastosowany przez BFG względem Idea Banku polegał na przejściu z dniem 3 stycznia 2021 roku przez Pekao ze skutkiem określonym w art. 176 ust. 1 Ustawy o BFG przedsiębiorstwa Idea Banku, obejmującego ogół jego praw majątkowych oraz zobowiązań według stanu na koniec dnia wszczęcia przymusowej restrukturyzacji, tj. 31 grudnia 2020 roku („Transakcja”), z wyłączeniem określonych praw majątkowych i zobowiązań wskazanych w decyzji BFG, obejmujących między innymi:

- prawa majątkowe i zobowiązania związane z czynnościami faktycznymi, prawnymi lub czynami niedozwolonymi pozostającymi w związku z:
    - obrotem instrumentami finansowymi oraz pozostałymi czynnościami odnoszącymi się do:
      - instrumentów finansowych emitowanych przez GetBack SA oraz podmioty powiązane GetBack SA,
      - certyfikatów inwestycyjnych, w szczególności certyfikatów inwestycyjnych emitowanych przez Lartiq (dawniej Trigon) [Profit XXII NS FIZ, Profit XXIII, NS FIZ, Profit XXIV NS FIZ] reprezentowane przez Lartiq TFI SA (dawniej Trigon TFI SA), Universe NS FIZ, Universe 2 NS FIZ oraz pozostałe fundusze inwestycyjne reprezentowane przez Altus TFI SA,
    - obejmowaniem ochroną ubezpieczeniową, wykonywaniem czynności pośrednictwa ubezpieczeniowego lub dystrybuowaniem ubezpieczeń w zakresie ubezpieczeń na życie, jeżeli związane są z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalone w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe),
    - świadczeniem usług jako agent firmy inwestycyjnej,
    - działalnością Idea Bank, która nie jest objęta statutem Pekao,
- oraz roszczeń wynikających z tych praw i zobowiązań, w tym objętych postępowaniami cywilnymi i administracyjnymi, niezależnie od daty ich podniesienia;
- akcji oraz udziałów w spółkach zależnych i stowarzyszonych z Idea Bankiem;
  - obligacji korporacyjnych wyemitowanych przez GetBack SA;

dalej jako „Przejmowana Działalność”.

Realizacja przejęcia Przejmowanej Działalności nie ma istotnego wpływu na profil finansowy Pekao, w tym w szczególności na parametry kapitałowe i płynnościowe Pekao.

Idea Bank był bankiem komercyjnym oferującym usługi bankowe świadczone na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych, takie jak m.in. przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów, udzielanie kredytów, udzielanie gwarancji bankowych, emitowanie papierów wartościowych. Współczynnik adekwatności kapitałowej Idea Banku według ostatniego dostępnego sprawozdania

finansowego sporządzonego na 30 września 2020 roku kształtował się na poziomie 2,51% (względem 10,5% wymaganego przepisami prawa) i był istotnie poniżej wymogów regulacyjnych.

Wszczęcie procesu przymusowej restrukturyzacji pozwoliło na ograniczenie skutków ryzyka upadłości Idea Banku, a w konsekwencji negatywnych skutków dla sektora bankowego związanych z taką ewentualnością.

Przejęcie Idea Banku nie wiązało się z przekazaniem zapłaty przez Pekao. W wyniku Transakcji Grupa PZU przejęła aktywa i zobowiązania Idea Banku, których łączna szacunkowa wartość godziwa była ujemna. Pekao nie nabył wszystkich aktywów Idea Banku, w szczególności nie przejął akcji oraz udziałów w spółkach zależnych i stowarzyszonych z Idea Bankiem.

Biorąc pod uwagę powyższe, 8 stycznia 2021 roku Pekao otrzymał od BFG wsparcie w postaci przyznanej dotacji w kwocie 193 mln zł w celu pokrycia różnicy pomiędzy wartością przejmowanych zobowiązań i wartością przejmowanych praw majątkowych Idea Banku.

Jako nieodłączny element całości Transakcji Pekao otrzymał również od BFG gwarancję pokrycia strat wynikających z ryzyka związanego z prawami majątkowymi lub zobowiązaniami podmiotu w restrukturyzacji, o której mowa w art. 112 ust. 3 pkt 1 Ustawy o BFG („Gwarancja Pokrycia Strat”), która obejmuje gwarancję pokrycia strat wynikających z ryzyka kredytowego związanego z aktywami kredytowymi („Gwarancja CRM”) oraz gwarancję pokrycia strat (innych niż straty wynikające z ryzyka kredytowego) związanych z Przejmowaną Działalnością („Gwarancja na pozostałe ryzyka”).

Przejęcie aktywów kredytowych wchodzących w skład Przejmowanej Działalności mogłoby skutkować wzrostem kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem (jest ona obliczana przez pomnożenie kwot ekspozycji i wagi ryzyka wynikającej z przepisów Rozporządzenia CRR). Wzrost takich kwot ekspozycji ważonych ryzykiem mógłby wpłynąć na wymogi kapitałowe Pekao.

W związku z powyższym, Gwarancja CRM jest wykorzystywana przez Pekao jako „uznana ochrona kredytowa nierzeczywista” w rozumieniu Rozporządzenia CRR. Pozwoliło to, w zakresie ryzyka kredytowego, na przypisanie przejętym ekspozycjom wagi ryzyka właściwej dla podmiotu udzielającego ochrony – BFG, kwalifikowanego jako podmiot sektora publicznego, zgodnie z opinią KNF, o której mowa w art. 116 ust. 4 Rozporządzenia CRR. W konsekwencji uzyskania opinii, o której mowa w art. 116 ust. 4 Rozporządzenia CRR oraz po spełnieniu przez Gwarancję CRM pozostałych przesłanek dla „uznanej ochrony kredytowej nierzeczywistej”, ekspozycje objęte umową Gwarancji Pokrycia Strat są traktowane jako ekspozycje wobec rządu centralnego, skutkując znaczącym obniżeniem wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego po stronie Pekao.

Rozliczenie nabycia

Pekao dokonał ostatecznego rozliczenia Transakcji, stosując zasady wynikające z MSSF 3 Połączenia jednostek na dzień objęcia kontroli (tj. 3 stycznia 2021 roku) na podstawie danych na 31 grudnia 2020 roku.

Zestawienie aktywów oraz zobowiązań Idea Banku na 31 grudnia 2020 roku według wartości księgowych oraz ujętych wartości godziwych:

Pozycja sprawozdania z sytuacji finansowej	Wartość księgowa	Korekta do wartości godziwej	Wartość godziwa
Wartości niematerialne	144	(104)	40
Inne aktywa	16	(16)	-
Rzeczowe aktywa trwałe	36	(7)	29
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	1	-	1
Należności od klientów z tytułu kredytów	12 049	12	12 061
Pochodne instrumenty finansowe	9	-	9
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	748	(194)	554
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	271	(180)	91
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	412	(14)	398
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	65	-	65
Należności	286	(58)	228
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	1 107	(10)	1 097
Aktywa, razem	14 396	(377)	14 019
Zobowiązania wobec banków	126	(1)	125
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	13 514	62	13 576
Pochodne instrumenty finansowe	155	9	164
Inne zobowiązania	342	2	344
Rezerwy	8	(4)	4
Zobowiązania, razem	14 145	68	14 213
Wartość godziwa nabytych aktywów netto			(194)
Dotacja BFG			193
Wartość firmy			(1)

W rezultacie powyższego, Grupa PZU rozpoznała w wyniku połączenia wartość firmy w wysokości 1 mln zł, skalkulowaną jako różnicę pomiędzy kwotą netto możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań (-194 mln zł), a kwotą dotacji z BFG (193 mln zł). Wartość firmy nie będzie podlegała odliczeniu podatkowemu.

Ustalenie wartości godziwej przejmowanych aktywów i zobowiązań oraz identyfikację i ujęcie wartości niematerialnych wynikających z nabycia, przeprowadzono w oparciu o dostępne informacje oraz najlepsze szacunki na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Podstawą do przeprowadzenia wyceny poszczególnych składników do ich wartości godziwej były wartości księgowe według stanu na 31 grudnia 2020 roku otrzymane przez Grupę PZU od BFG 3 stycznia 2021 roku.

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych, należności

Saldo tych pozycji skorygowano w celu odzwierciedlenia wszystkich zdarzeń gospodarczych dotyczących 31 grudnia 2020 roku, które ze względów operacyjnych nie były ujęte w zestawieniu obrotów i sald otrzymanym przez Grupę PZU 3 stycznia 2021 roku.

Ponadto, w obszarze należności od banków dokonano wyceny do wartości godziwej pożyczki (stosując metodologię wyceny do wartości godziwej analogiczną do tej zaprezentowanej w obszarze należności od klientów z tytułu kredytów).

Należności od klientów z tytułu kredytów

Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniono do wartości godziwej zgodnie z wymogami MSSF 3 oraz MSSF 13.

W przypadku kredytów pracujących, w tym skupionych wierzytelności, kredytów inwestycyjnych oraz operacyjnych wartość godziwą oszacowano na podstawie metody dochodowej, w której zdyskontowano przyszłe oczekiwane przepływy kapitałowo-odsetkowe z portfela, z uwzględnieniem przedpłat.

Ponadto Grupa PZU uznała, iż otrzymaną od BFG gwarancję CRM należy traktować jako integralną z przejętym portfelem kredytowym, który jest objęty gwarancją, w związku z czym w wycenie do wartości godziwej należności od klientów z tytułu kredytów ujęto efekt przedmiotowej gwarancji poprzez ograniczenie oczekiwanych strat kredytowych (poprzez zastosowanie obniżonych wag ryzyka dla narzutu na koszt kapitału).

Tak wyznaczone przyszłe przepływy pieniężne zdyskontowano stopą dyskonta, która zawierała następujące składniki: stopę wolną od ryzyka oszacowaną na bazie kwotowań kontraktów IRS opartych o WIBOR 1M, narzut kosztu kapitału własnego oraz komponent reprezentujący marżę kalibracyjną.

Po uwzględnieniu gwarancji CRM jako uznanej ochrony nierzeczywistej w wycenie portfela kredytowego zastosowano obniżone wagi ryzyka dla narzutu na koszt kapitału.

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe

Korekta wartości godziwej inwestycyjnych papierów wartościowych wynika z przeszacowania:

- wartości obligacji korporacyjnych, przy zasadach analogicznych jak zaprezentowano dla należności od klientów z tytułu kredytów oraz
- wartości akcji podmiotu finansowego, których wartość oszacowano przy wykorzystaniu modelu zdyskontowanych dywidend.

Wartości niematerialne

Korekta wartości godziwej wartości niematerialnych wynika w głównej mierze z przyjęcia do wyceny perspektywy przeciętnego uczestnika rynku oraz z uwzględnienia planów co do kontynuacji i dalszego wykorzystania poszczególnych składników wartości niematerialnych.

W wyniku przeprowadzonych analiz nie zidentyfikowano przesłanek do rozpoznania relacji z klientami posiadającymi rachunki oszczędnościowo rozliczeniowe (CDI), ani relacji na produktach kredytowych, przede wszystkim z uwagi na brak znaczącej różnicy między średnim poziomem oprocentowania przejętych rachunków, a kosztem alternatywnego finansowania Grupy PZU oraz istotną nadpłynność sektora bankowego. W przypadku produktów kredytowych nie zidentyfikowano istotnych relacji z uwagi na niski poziom wyniku odsetkowego i prowizyjnego w stosunku do korespondujących istotnych kosztów ryzyka, a także kosztów administracyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe

Korekta wartości godziwej rzeczowych aktywów trwałych wynika głównie z przyjętej do wyceny perspektywy przeciętnego uczestnika rynku. W zakresie umów najmu założono likwidację przejętych placówek. Powyższe podejście wynika z przeprowadzonej analizy rynku, atrakcyjności lokalizacji poszczególnych placówek oraz porównania warunków cenowych do obecnie zawieranych umów o podobnym metrażu w zbliżonych lokalizacjach.

Należności

Korekta wartości godziwej należności wynika głównie z przeszacowania istotnych należności od klienta korporacyjnego, stosując podejście analogiczne jak zastosowane do wyceny ekspozycji kredytowych.

Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów

W przypadku rachunków bieżących przyjęto założenie, że ze względu na ich charakter (m.in. możliwość wypłaty środków na żądanie, odnawialność z możliwością zmiany warunków przy odnowieniu, brak okresu zapadalności) wartość godziwa nie odbiega od wartości księgowej.

Korektę wartości godziwej depozytów terminowych oraz lokat strukturyzowanych oszacowano poprzez zdyskontowanie przyszłych wartości depozytów terminowych oraz lokat strukturyzowanych obejmujących spłaty wartości nominalnych i odsetek naliczonych do momentu spłaty.

Rezerwy

Korekta wartości godziwej rezerw wynika przede wszystkim ze spisania rezerwy na restrukturyzację.

Pozostałe zobowiązania

Korekta wartości godziwej pozostałych zobowiązań wynika z przeszacowania rezerwy na przyszłe zobowiązania. Wartość zobowiązań oszacowano na podstawie oczekiwanego przyszłego wypływu środków oraz uwzględniając czynniki dyskonta wynikające z aktualnych warunków rynkowych.

2.3.1.2. Krajowy Integrator Płatności SA

31 marca 2021 roku Pekao zamknął transakcję zakupu, w wyniku której stał się właścicielem 210 641 akcji stanowiących 38,33% w kapitale i uprawniających do 38,33% głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki Krajowy Integrator Płatności SA, operatora systemu Tpay.com. Cena nabycia wyniosła 42 mln zł. Dzięki transakcji, Pekao zaoferuje klientom biznesowym w pełni kompleksową ofertę akceptacji płatności, uzupełnioną o produkty dla dynamicznie rosnącego sektora sprzedaży internetowej.

2.3.1.3. NZOZ Grupa Medical sp. z o.o.

31 maja 2021 roku Bonus-Diagnosta sp. z o.o. za 4 mln zł nabyła 100% udziałów spółki NZOZ Grupa Medical sp. z o.o., która od tego dnia podlegała konsolidacji. 2 listopada 2021 roku zarejestrowano połączenie Bonus-Diagnosta sp. z o.o. (spółka przejmująca) z NZOZ Grupa Medical sp. z o.o. (spółka przejmowana), w wyniku którego NZOZ Grupa Medical sp. z o.o. przestał istnieć pod swoją firmą.

2.3.1.4. PeUF sp. z o.o.

20 lipca 2021 roku Pekao Leasing sp. z o.o. nabył 100 udziałów spółki PeUF sp. z o.o., stanowiących 100% w kapitale i głosach spółki za łączną cenę 5 tys. zł. PeUF sp. z o.o. objęto konsolidacją od 20 lipca 2021 roku.

2.3.2. Zmiany w zakresie konsolidacji funduszy inwestycyjnych

12 marca 2021 roku objęto konsolidacją PZU FIO Ochrony Majątku w związku z uzyskaniem kontroli nad funduszem.

8 czerwca 2021 roku fundusz PZU FIZ AN Sektora Nieruchomości (fundusz przejmowany) wykreślono z rejestru funduszy inwestycyjnych na skutek połączenia z funduszem PZU FIZ AN Sektora Nieruchomości 2 (fundusz przejmujący). Transakcja nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

11 sierpnia 2021 roku objęto konsolidacją nowo utworzony PZU FIZ Legato.

29 września 2021 roku PZU FIZ Dynamiczny w likwidacji został wykreślony z rejestru funduszy inwestycyjnych.

30 września 2021 roku w związku z utratą kontroli, zaprzestano konsolidacji PZU FIO Ochrony Majątku oraz PZU Globalnego Obligacji Korporacyjnych.

15 grudnia 2021 roku zarejestrowano nowe fundusze inwestycyjne: inPZU Akcje Rynku Surowców, inPZU Akcje Rynku Złota, inPZU Akcje Sektora Zielonej Energii, inPZU Akcje Sektora Informatycznego, inPZU Akcje Sektora Nieruchomości, inPZU Akcje Europejskie oraz inPZU Obligacje Inflacyjne, które objęto konsolidacją.

2.3.3. Sprzedaże spółek

2.3.3.1. PayPo sp. z o.o.

7 stycznia 2021 roku Grupa PZU zbyła wszystkie posiadane udziały w PayPo sp. z o.o. (10 lutego 2021 roku sprzedaż zarejestrowano w KRS). Transakcja nie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie Grupy PZU.

2.3.3.2. Xelion

29 października 2021 roku Pekao podpisał przyrzeczoną umowę sprzedaży 100% udziałów Xelion, w wyniku której zbył na rzecz Quercus TFI SA (za pośrednictwem spółki celowej Quercus Agent Transferowy sp. z o.o.) 120 100 udziałów, stanowiących 100% udziałów w kapitale i uprawniających do 100% głosów na Walnym Zgromadzeniu Xelion. Podpisanie przyrzeczonej umowy sprzedaży Xelion nastąpiło po spełnieniu warunków zawieszających transakcję, zawartych w przedwstępnej umowie sprzedaży udziałów podpisanej w grudniu 2020 roku, tj. po uprzednim uzyskaniu stosownych zgód regulacyjnych, a także wypłacie środków pieniężnych Xelion na rzecz Pekao.

29 października 2021 roku nastąpiło przeniesienie własności udziałów w Xelion na Quercus Agent Transferowy sp. z o.o.

2.3.4. Transakcje pod wspólną kontrolą

W 2021 roku zarejestrowano następujące połączenia spółek:

- 31 maja 2021 roku – połączenie PZU Zdrowie SA (spółka przejmująca) ze spółką Polmedic Sp. z o.o. (spółka przejmowana);
- 1 lipca 2021 roku – połączenie spółki AL. Finance sp. z o.o. (spółka przejmująca) ze spółką NewCommerce Services sp. z o.o. (spółka przejmowana);
- 2 listopada 2021 roku – połączenie Bonus-Diagnosta sp. z o.o. (spółka przejmująca) z NZOZ Grupa Medical sp. z o.o. (spółka przejmowana).

Transakcje nie miały wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

2.3.5. Zakończenie likwidacji spółek

29 września 2021 roku spółkę Harberton sp. z o.o. w likwidacji wykreślono z KRS.

5 stycznia 2022 roku spółkę Aquaform Romania SRL wykreślono z rejestru. Decyzja uprawomocniła się 20 stycznia 2022 roku.

2.4 Udziały niekontrolujące

2.4.1. Zasady rachunkowości

Udziały niekontrolujące stanowią tę część kapitałów w jednostce zależnej, której nie można bezpośrednio lub pośrednio przyporządkować do jednostki dominującej. Na dzień objęcia kontroli udziały niekontrolujące wycenia się w wartości

proporcjonalnego udziału w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki zależnej. Na kolejne daty bilansowa wartość udziałów niekontrolujących jest aktualizowana o wartość całkowitych dochodów należnych udziałowcom niekontrolującym.

2.4.2. Dane ilościowe

W tabeli poniżej przedstawiono spółki zależne, w których występują lub występowały udziały niekontrolujące:

Nazwa jednostki	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Pekao ¹⁾	79,98%	79,98%
Alior Bank ²⁾	68,07%	68,07%
Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o.	43,00%	43,00%
Sanatorium Uzdrawiskowe „Krystynka” sp. z o.o.	0,91%	0,91%
UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas	0,66%	0,66%
Balta	0,00% ³⁾	0,0051%

¹⁾ W konsekwencji PZU posiada także udziały niekontrolujące w jednostkach zależnych Pekao, wymienionych w tabeli w punkcie 2.2.

²⁾ W konsekwencji PZU posiada także udziały niekontrolujące w jednostkach zależnych Alior Banku wymienionych w tabeli w punkcie 2.2.

³⁾ Po zrealizowanych w trakcie 2021 roku transakcjach nabycia akcji od akcjonariuszy mniejszościowych w akcjonariacie Balty pozostaje jeden akcjonariusz mniejszościowy posiadający 1 akcję.

Wartość bilansowa udziałów niekontrolujących	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Grupa Pekao	19 028	20 329
Grupa Alior Banku	3 885	4 296
Pozostałe	1	1
Razem	22 914	24 626

Zarówno Pekao, jak i Alior Bank prowadzą swoją działalność przede wszystkim na terytorium Polski. Poniżej przedstawiono skrócone informacje finansowe dotyczące Grupy Kapitałowej Pekao oraz Grupy Kapitałowej Alior Banku ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym (bez uwzględniania wyłączeń konsolidacyjnych). Dane Grupy Kapitałowej Pekao i Grupy Kapitałowej Alior Banku, uwzględniają efekt korekt z tytułu wyceny aktywów i zobowiązań do wartości godziwej na dzień obejmowania kontroli oraz ich późniejszego rozliczenia w czasie.

Aktywa	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020 (przekształcone)	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020 (przekształcone)
Wartość firmy	693	692	-	-
Wartości niematerialne	2 129	1 938	426	424
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 650	1 251	1 352	1 217
Inne aktywa	52	53	39	44
Rzeczowe aktywa trwałe	1 979	2 098	755	702
Jednostki wyceniane metodą praw własności	44	-	-	5
Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	846	743	131	446
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	14	53	-	-
Należności od klientów z tytułu kredytów	156 692	141 332	57 907	55 783
Pochodne instrumenty finansowe	8 007	5 591	272	717
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	69 781	72 373	15 992	15 591
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	46 736	28 569	6 578	8 395
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	22 372	42 781	9 265	6 984
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	673	1 023	149	212
Należności	3 653	2 305	2 215	1 106
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	4 967	4 727	3 748	2 359
Aktywa, razem	250 507	233 156	82 837	78 394

Kapitały i zobowiązania	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Kapitały				
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej	23 791	25 417	5 708	6 311
Kapitał podstawowy	263	262	1 306	1 306
Pozostałe kapitały	19 402	22 092	4 658	5 776
Niepodzielony wynik	4 126	3 063	(256)	(771)
Udziały niekontrolujące	12	11	-	-
Kapitały, razem	23 803	25 428	5 708	6 311
Zobowiązania				
Zobowiązania podporządkowane	2 761	2 758	1 347	1 793
Zobowiązania z tytułu własnych dłużnych papierów wartościowych	5 356	6 152	584	1 380
Zobowiązania wobec banków	7 040	9 165	462	619
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	194 260	177 006	71 489	65 680
Instrumenty pochodne	10 191	5 690	1 224	479
Inne zobowiązania	6 240	5 908	1 732	1 794
Rezerwy	831	938	290	337
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	25	28	1	1
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	-	83	-	-
Zobowiązania, razem	226 704	207 728	77 129	72 083
Kapitały i zobowiązania, razem	250 507	233 156	82 837	78 394

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 roku	Grupa PZU	Wyłączenie danych Pekao	Wyłączenie danych Alior Banku	Eliminacja korekt konsolidacyj- cyjnych	Grupa PZU bez Pekao i Alior Banku
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	25 080	-	-	39	25 119
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	(1 300)	-	-	-	(1 300)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto	23 780	-	-	39	23 819
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	(548)	-	-	(6)	(554)
Składki zarobione netto	23 232	-	-	33	23 265
Przychody z tytułu prowizji i opłat	4 738	(3 230)	(1 397)	157	268
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	9 782	(5 702)	(2 883)	133	1 330
Pozostałe przychody netto z inwestycji	418	(424)	195	(5)	184
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	407	(41)	(27)	-	339
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	(1 849)	785	1 049	-	(15)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	797	(39)	(410)	-	348
Pozostałe przychody operacyjne	1 602	(285)	(192)	68	1 193
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(16 130)	-	-	(1)	(16 131)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	399	-	-	-	399
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(15 731)	-	-	(1)	(15 732)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(1 194)	550	651	(8)	(1)
Koszty odsetkowe	(418)	205	167	(16)	(62)
Koszty akwizycji	(3 572)	-	-	(153)	(3 725)
Koszty administracyjne	(6 826)	3 634	1 458	(139)	(1 873)
Pozostałe koszty operacyjne	(3 917)	1 538	564	(69)	(1 884)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	7 469	(3 009)	(825)	-	3 635
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności	(15)	(2)	-	-	(17)
Zysk (strata) brutto	7 454	(3 011)	(825)	-	3 618
Podatek dochodowy	(2 020)	828	306	-	(886)
Zysk (strata) netto	5 434	(2 183)	(519)	-	2 732

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 roku	Grupa PZU	Wyłączenie danych Pekao	Wyłączenie danych Alior Banku	Eliminacja korekt konsolidacyj- cyjnych	Grupa PZU bez Pekao i Alior Banku
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	23 866	-	-	24	23 890
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	(1 016)	-	-	-	(1 016)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto	22 850	-	-	24	22 874
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	174	-	-	1	175
Składki zarobione netto	23 024	-	-	25	23 049
Przychody z tytułu prowizji i opłat	4 197	(2 884)	(1 160)	97	250
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	10 262	(5 761)	(3 201)	78	1 378
Pozostałe przychody netto z inwestycji	586	(234)	(133)	5	224
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	111	(124)	(80)	-	(93)
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	(3 342)	1 620	1 736	-	14
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	869	(133)	(63)	-	673
Pozostałe przychody operacyjne	1 395	(175)	(166)	59	1 113
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(16 105)	-	-	(9)	(16 114)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	525	-	-	-	525
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(15 580)	-	-	(9)	(15 589)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(1 031)	481	555	(5)	-
Koszty odsetkowe	(1 134)	638	427	(17)	(86)
Koszty akwizycji	(3 317)	-	-	(136)	(3 453)
Koszty administracyjne	(6 597)	3 288	1 508	(36)	(1 837)
Pozostałe koszty operacyjne	(5 385)	1 616	827	1 240	(1 702)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	4 058	(1 668)	250	1 301	3 941
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności	-	-	-	-	-
Zysk (strata) brutto	4 058	(1 668)	250	1 301	3 941
Podatek dochodowy	(1 528)	612	81	-	(835)
Zysk (strata) netto	2 530	(1 056)	331	1 301	3 106

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	1 stycznia – 31 grudnia 2021	1 stycznia – 31 grudnia 2020	1 stycznia – 31 grudnia 2021	1 stycznia – 31 grudnia 2020
Zysk netto	2 183	1 056	519	(331)
Inne całkowite dochody	(2 966)	1 001	(1 122)	139
Podlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat	(3 012)	939	(1 150)	135
Wycena instrumentów dłużnych	(1 226)	550	(92)	20
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów	(38)	17	-	-
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych netto	(1 748)	372	(1 060)	115
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	2	-
Niepodlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat	46	62	28	4
Wycena instrumentów kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	7	71	28	6
Zyski i straty aktuarialne związane z rezerwami pracowniczymi	39	(9)	-	(2)
Dochody całkowite netto, razem	(783)	2 057	(603)	(192)

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	1 stycznia – 31 grudnia 2021	1 stycznia – 31 grudnia 2020	1 stycznia – 31 grudnia 2021	1 stycznia – 31 grudnia 2020
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	1 848	23 573	3 377	2 776
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	1 751	(25 025)	(479)	(71)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(3 379)	624	(1 546)	(1 691)
Przepływy pieniężne netto, razem	220	(828)	1 352	1 014

Informacje o dywidendach	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	1 stycznia – 31 grudnia 2021	1 stycznia – 31 grudnia 2020	1 stycznia – 31 grudnia 2021	1 stycznia – 31 grudnia 2020
Data uchwalenia dywidendy	11 czerwca 2021	-	-	-
Dzień dywidendy	10 września 2021	-	-	-
Dzień wypłaty dywidendy	29 września 2021	-	-	-
Kwota dywidendy na akcję (w zł)	3,21	-	-	-
Wartość dywidendy przypadająca Grupie PZU	169	-	-	-
Wartość dywidendy przypadająca akcjonariuszom niekontrolującym	674	-	-	-

3. Struktura akcjonariatu

Struktura akcjonariatu PZU z uwzględnieniem akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu PZU przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2021

Lp.	Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji oraz głosów na Walnym Zgromadzeniu	Procent udziału w kapitale podstawowym oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu
1	Skarb Państwa	295 217 300	34,1875%
2	Fundusze zarządzane przez Nationale Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne Spółka Akcyjna ¹⁾	45 167 000	5,2305%
3	Pozostali akcjonariusze	523 138 700	60,5820%
Razem		863 523 000	863 523 000

¹⁾ Liczba akcji posiadana przez fundusze na Nadzwyczajnym WZ PZU, które odbyło się 12 października 2021 roku.

31 grudnia 2020

Lp.	Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji oraz głosów na Walnym Zgromadzeniu	Procent udziału w kapitale podstawowym oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu
1	Skarb Państwa	295 217 300	34,1875%
2	Fundusze zarządzane przez Nationale Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne Spółka Akcyjna	44 260 638	5,1256%
3	Pozostali akcjonariusze	524 045 062	60,6869%
Razem		863 523 000	100,00%

Informacje o liczbie akcji uwzględnionej w wyliczeniu zysku na akcję przedstawiono w punkcie 26.

Transakcje dotyczące znacznych pakietów akcji PZU

W 2021 roku i do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie nastąpiły znaczące zmiany w strukturze własności akcji PZU.

4. Skład Zarządu, Rady Nadzorczej i Dyrektorzy Grupy

4.1 Skład Zarządu jednostki dominującej

Od 1 stycznia 2021 roku w skład Zarządu PZU wchodził:

- Beata Kozłowska – Chyła – Prezes Zarządu PZU;
- Ernest Bejda – Członek Zarządu PZU;
- Marcin Eckert – Członek Zarządu PZU;
- Małgorzata Kot – Członek Zarządu PZU;
- Tomasz Kulik – Członek Zarządu PZU;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu PZU;
- Małgorzata Sadurska – Członek Zarządu PZU;
- Krzysztof Szypuła – Członek Zarządu PZU.

7 czerwca 2021 roku Marcin Eckert złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu PZU ze skutkiem na chwilę złożenia rezygnacji.

20 lipca 2021 roku Rada Nadzorcza PZU powołała Krzysztofa Kozłowskiego w skład Zarządu PZU, powierzając mu pełnienie funkcji Członka Zarządu PZU. Powołanie nastąpiło z dniem 4 sierpnia 2021 roku na okres wspólnej kadencji obejmującej trzy pełne lata obrotowe 2020 – 2022.

4 lutego 2022 roku Krzysztof Szypuła złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu PZU.

Od 5 lutego 2022 roku do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego w skład Zarządu PZU wchodził:

- Beata Kozłowska – Chyła – Prezes Zarządu PZU;
- Ernest Bejda – Członek Zarządu PZU;
- Małgorzata Kot – Członek Zarządu PZU;
- Krzysztof Kozłowski – Członek Zarządu PZU;
- Tomasz Kulik – Członek Zarządu PZU;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu PZU;
- Małgorzata Sadurska – Członek Zarządu PZU.

4.2 Skład Rady Nadzorczej jednostki dominującej

Od 1 stycznia 2021 roku w skład Rady Nadzorczej PZU wchodził:

- Maciej Łopiński – Przewodniczący Rady;
- Paweł Górecki – Wiceprzewodniczący Rady;
- Robert Śnitko – Sekretarz Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;
- Agata Górnicka – Członek Rady;
- Robert Jastrzębski – Członek Rady;
- Tomasz Kuczur – Członek Rady;
- Elżbieta Mączyńska – Ziemacka – Członek Rady;
- Krzysztof Opolski – Członek Rady;
- Józef Wierzbowski – Członek Rady;
- Maciej Zaborowski – Członek Rady.

7 czerwca 2021 roku Maciej Łopiński złożył rezygnację z pełnienia funkcji Przewodniczącego Rady Nadzorczej PZU oraz z członkostwa w Radzie Nadzorczej PZU ze skutkiem na chwilę złożenia rezygnacji.

16 czerwca 2021 roku ZWZ PZU powołało na Członka Rady Nadzorczej PZU Pawła Muchę. W tym samym dniu Rada Nadzorcza PZU powołała Pawła Muchę na Przewodniczącego.

11 października 2021 roku Tomasz Kuczur złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej PZU z dniem 11 października 2021 roku.

12 października 2021 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PZU powołało na Członka Rady Nadzorczej PZU Radostawa Sierpińskiego.

Od 12 października 2021 roku do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego w skład Rady Nadzorczej PZU wchodził:

- Paweł Mucha – Przewodniczący Rady;
- Paweł Górecki – Wiceprzewodniczący Rady;
- Robert Śnitko – Sekretarz Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;

- Agata Górnicka – Członek Rady;
- Robert Jastrzębski – Członek Rady;
- Elżbieta Mączyńska – Ziemacka – Członek Rady;
- Krzysztof Opolski – Członek Rady;
- Radosław Sierpiński – Członek Rady;
- Józef Wierzbowski – Członek Rady;
- Maciej Zaborowski – Członek Rady.

4.3 Dyrektorzy Grupy PZU

Od 1 stycznia 2021 roku Dyrektorami Grupy PZU byli:

- Aleksandra Agatowska (PZU);
- Ernest Bejda (PZU Życie);
- Bartłomiej Litwińczuk (PZU);
- Dorota Macieja (PZU).

4 sierpnia 2021 roku Zarząd PZU Życie powołał Krzysztofa Kozłowskiego na stanowisko Dyrektora Grupy PZU w PZU Życie.

Z dniem 24 sierpnia 2021 roku Ernesta Bejdę odwołano ze stanowiska Dyrektora Grupy PZU w PZU Życie.

4 lutego 2022 roku powołano Krzysztofa Szypułę na stanowisko Dyrektora Grupy PZU w PZU.

Od 4 lutego 2022 roku do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Dyrektorami Grupy PZU byli:

- Aleksandra Agatowska (PZU);
- Krzysztof Kozłowski (PZU Życie);
- Bartłomiej Litwińczuk (PZU);
- Dorota Macieja (PZU);
- Krzysztof Szypuła (PZU).

5. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości i kluczowe szacunki i osądy

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono w oparciu o następujące zasady wyceny:

- według wartości godziwej dla instrumentów pochodnych, aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, instrumentów kapitałowych, jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych, aktywów finansowych zaklasyfikowanych do modelu biznesowego, którego celem jest osiągnięcie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ze sprzedaży aktywów finansowych i jednocześnie spełniających test SPPI, pozostałych aktywów finansowych niespełniających kryterium SPPI;
- według zamortyzowanego kosztu dla aktywów finansowych zaklasyfikowanych do modelu biznesowego, którego celem jest osiągnięcie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych i jednocześnie spełniających test SPPI oraz pozostałych zobowiązań finansowych;
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych.

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od Zarządu PZU dokonania profesjonalnych osądów oraz szacunków i założeń, które mają wpływ na przyjęte zasady rachunkowości oraz prezentowane wartości aktywów, pasywów, przychodów oraz kosztów.

Szacunki oraz związane z nimi założenia opierają się na doświadczeniu historycznym oraz innych czynnikach, które są uznawane za racjonalne w danych okolicznościach, a ich wyniki dają podstawę profesjonalnego osądu co do wartości księgowej aktywów i zobowiązań, która nie wynika bezpośrednio z innych źródeł.

Dokonując osądów, szacunków czy też przyjmując założenia Zarząd PZU może, w istotnych kwestiach, opierać się na opiniach niezależnych ekspertów.

Faktyczna wartość może różnić się od wartości szacowanej. Osądy, szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Ich zmiany są ujmowane w sposób opisany w punkcie 5.1.

Grupa PZU dokonała oceny przyjętych szacunków i założeń i uwzględniła w nich wpływ skutków pandemii COVID-19 na poszczególne pozycje aktywów i zobowiązań Grupy PZU. Biorąc pod uwagę niepewność co do dalszego rozwoju sytuacji ekonomicznej wykonane szacunki mogą ulec zmianie w przyszłości. Niepewność dotyczy przede wszystkim prognoz dotyczących założeń makroekonomicznych, w szczególności odnoszących się do kluczowych wskaźników gospodarczych (poziom oczekiwanego ożywienia gospodarczego, PKB, zatrudnienie, ceny mieszkań, możliwe zakłócenia na rynkach kapitałowych), możliwych zakłóceń w działalności wynikających z decyzji podejmowanych przez instytucje państwowe, przedsiębiorstwa i konsumentów, skuteczności programów pomocowych, opracowanych w celu wspierania przedsiębiorstw i konsumentów oraz kształtowania się poziomu śmiertelności.

Najważniejsze zasady rachunkowości oraz szacunki i oceny zastosowane przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego opisano poniżej oraz w poszczególnych notach, zgodnie z poniższą tabelą.

Pozycja rachunku zysków i strat	Numer noty	Pozycja sprawozdania z sytuacji finansowej	Numer noty
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	10	Wartość firmy	27
Przychody z tytułu prowizji i opłat	11	Wartości niematerialne	28
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	12	Odroczone koszty akwizycji	30
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	14	Rzeczowe aktywa trwałe	31
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	38	Nieruchomości inwestycyjne	32
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	18	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	36
Koszty odsetkowe	20	Jednostki wyceniane metodą praw własności	33
Koszty akwizycji	21	Należności od klientów z tytułu kredytów	34
Koszty administracyjne	22	Pochodne instrumenty finansowe	35
Podatek dochodowy	25	Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	36
		Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	39
		Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży	49
		Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej	40
		Udziały niekontrolujące	2.4
		Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	41
		Zobowiązania podporządkowane	42
		Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	43
		Zobowiązania wobec banków	44
		Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	45
		Inne zobowiązania	46
		Rezerwy	47
		Odroczony podatek dochodowy	48

5.1 Zmiany zasad rachunkowości, szacunków, błędy lat poprzednich

Zmiany zasad rachunkowości dokonywane są tylko wówczas, gdy:

- wymagają tego postanowienia MSSF lub
- prowadzi to do tego, iż zawarte w sprawozdaniu finansowym informacje o wpływie transakcji, innych zdarzeń i warunków na sytuację finansową, wynik finansowy czy też przepływy pieniężne Grupy PZU będą bardziej przydatne i wiarygodne.

Zmianę zasad (polityki) rachunkowości związaną z początkowym zastosowaniem MSSF rozlicza się zgodnie z określonymi przepisami przejściowymi zawartymi w tych MSSF. Jeśli zmiana zasad (polityki) rachunkowości dokonywana jest w związku z początkowym zastosowaniem MSSF, które nie zawierają określonych przepisów przejściowych dotyczących tej zmiany lub zmiany dokonuje się dobrowolnie, zmianę tę jednostka wprowadza retrospektywnie. Retrospektywne wprowadzenie zmiany zasad (polityki) rachunkowości dokonywane jest poprzez korektę w sprawozdaniu z sytuacji finansowej salda otwarcia każdej pozycji kapitału własnego, której ta zmiana dotyczy dla najwcześniejszego prezentowanego okresu oraz ujawnienie innych danych porównawczych dla każdego okresu, tak jak gdyby zmienione zasady (polityka) rachunkowości były stosowane od zawsze.

Pozycje sprawozdania finansowego ustalone na podstawie szacunku podlegają weryfikacji, jeśli zmieniają się okoliczności będące podstawą dokonanych szacunków lub w wyniku pozyskania nowych informacji czy zdobycia większego doświadczenia.

Skutki zmiany wartości szacunkowej uwzględnia się prospektywnie, co oznacza, że koryguje się wartości dotyczące transakcji, innych zdarzeń i warunków od momentu, w którym nastąpiła zmiana (wpływa tylko na bieżące sprawozdanie z całkowitych dochodów, bądź na wyniki danego okresu i okresów przyszłych).

Przyjmuje się założenie, że błędy koryguje się już w okresie, w którym zostały popełnione (a nie odkryte), zatem istotne błędy poprzednich okresów koryguje się retrospektywnie, a różnice odnosi na kapitał własny.

Zarówno w 2021, jak i w 2020 roku nie dokonano korekt błędów lat ubiegłych.

5.2 Zmiany w stosowanych MSSF

5.2.1. Standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wchodzące w życie od 1 stycznia 2021 roku

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zastosowano następujące zmiany w standardach.

Nazwa standardu/interpretacji	Rozporządzenie zatwierdzające	Komentarz
Zmiany do MSSF 4 – Przedłużenie tymczasowego zwolnienia ze stosowania MSSF 9	2020/2097	Zmiana przedłuża tymczasowe zwolnienie ze stosowania MSSF 9 o dwa lata (odracza termin wygaśnięcia zwolnienia z okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku na okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2023 roku lub później – zgodnie z terminem wejścia w życie MSSF 17 Kontrakty ubezpieczeniowe), przy czym wcześniejsze wdrożenie jest dopuszczalne. Zmiana wynika z opublikowanych 25 czerwca 2020 roku zmian do MSSF 17. Zmiana nie miała zastosowania w Grupie PZU, ze względu na fakt wdrożenia MSSF 9 z początkiem 2018 roku.

Nazwa standardu/interpretacji	Rozporządzenie zatwierdzające	Komentarz
<p>Zmiany do MSSF 9, MSR 39, MSSF 7, MSSF 4 i MSSF 16 – Reforma referencyjnej stopy procentowej (IBOR - faza 2)</p>	<p>2021/25</p>	<p>Główne zmiany określają, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozliczanie modyfikacji aktywów finansowych, zobowiązań finansowych i zobowiązań leasingowych, które będą wymagane jako bezpośrednia konsekwencja reformy wskaźników stóp procentowych i dokonanych na ekonomicznie równoważnych zasadach, poprzez aktualizację efektywnej stopy procentowej, reforma wskaźników stóp procentowych bezpośrednio nie powoduje zaprzestania stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń. Powiązania zabezpieczające (i związana z nimi dokumentacja) muszą zostać zmienione w celu uwzględnienia modyfikacji pozycji zabezpieczanej, instrumentu zabezpieczającego i zabezpieczanego ryzyka. Zmienione powiązania zabezpieczające powinny spełniać wszystkie kryteria kwalifikujące do stosowania rachunkowości zabezpieczeń, w tym wymogi dotyczące efektywności, celem umożliwienia użytkownikom zrozumienia charakteru i zakresu ryzyk wynikających z reformy wskaźników stóp procentowych, na które jednostka jest narażona, oraz sposobu, w jaki jednostka zarządza tymi ryzykami, a także postępów jednostki w przechodzeniu z wskaźników stóp procentowych na alternatywne stopy referencyjne oraz w jaki sposób jednostka zarządza tym przejściem, wymagane jest ujawnienie: <ul style="list-style-type: none"> informacji o sposobie zarządzania przejściem z wskaźników referencyjnych stóp procentowych na alternatywne stopy referencyjne, postępach poczynionych na dzień sprawozdawczy oraz ryzyku wynikającym z przejścia, informacji ilościowych na temat aktywów finansowych niebędących instrumentami pochodnymi, zobowiązań finansowych niebędących instrumentami pochodnymi i instrumentów pochodnych, które nadal podlegają referencyjnym wskaźnikom stóp procentowych podlegającym reformie, wykazanych w podziale według znaczących wskaźników referencyjnych stóp procentowych, informacji w zakresie, w jakim reforma wskaźników stóp procentowych spowodowała zmiany w strategii zarządzania ryzykiem jednostki, opis tych zmian oraz sposób zarządzania tym ryzykiem przez jednostkę. <p>Wpływ analizy zmiany standardów na skonsolidowane sprawozdanie finansowe zaprezentowano w punktach 7.5.3.1 i 35.1.</p>
<p>Zmiana do MSSF 16 – modyfikacje płatności wynikające z pandemii COVID-19 po 30 czerwca 2021 roku</p>	<p>2021/1421</p>	<p>Zmiana umożliwia przedłużenie możliwości potraktowania zmian dotyczących płatności leasingowych wynikających z udzielonych udogodnień tak, jakby nie stanowiły modyfikacji leasingu na wszystkie płatności, których termin przypada najpóźniej do 30 czerwca 2022 roku lub wcześniej (obecne ułatwienie dotyczy wyłącznie płatności, których termin przypada najpóźniej do 30 czerwca 2021 roku). Zmiana powinna być zastosowana retrospektywnie, z rozpoznaniem skumulowanego efektu jako korekty bilansu otwarcia zysków zatrzymanych lub innego składnika kapitału na początek rocznego okresu, w którym ta zmiana została zastosowana.</p> <p>Zmiana nie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie Grupy PZU.</p>

5.2.2. Standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wydane, jeszcze nieobowiązujące

- Zatwierdzone rozporządzeniem Komisji Europejskiej:

Nazwa standardu/interpretacji	Data wejścia w życie	Rozporządzenie zatwierdzające	Komentarz
Zmiana do MSR 16 – Rzeczowe aktywa trwałe: przychody osiągnięte przed oddaniem do użytkowania	1 stycznia 2022	2021/1080	Zmiana zabrania odliczania od wartości początkowej rzeczowych aktywów trwałych kwot uzyskanych ze sprzedaży produktów, wytworzonych w trakcie doprowadzania składnika aktywów do stanu zdatności do użytkowania zgodnie z przeznaczeniem (z produkcji testowej). Takie wpływy ze sprzedaży i związane z nimi koszty będą ujmowane w wyniku finansowym. Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Zmiana do MSR 37 – Umowy rodzące obciążenia – koszty wypełnienia obowiązków umownych	1 stycznia 2022	2021/1080	Zmiany określają, jakie koszty należy uwzględnić przy ocenie, czy dana umowa jest umową rodzącą obciążenia. W zmianach sprecyzowano, że „koszty wykonania umowy” to koszty bezpośrednio związane z umową i obejmują: <ul style="list-style-type: none"> przyrostowe koszty wykonania umowy, np. koszty materiałów bezpośrednich, robocizna bezpośrednia oraz alokację innych kosztów, które są bezpośrednio związane z wykonaniem umowy, np. alokacja odpisu amortyzacyjnego od pozycji rzeczowych aktywów trwałych wykorzystywanych do wykonania umowy. Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Zmiany do MSSF 3	1 stycznia 2022	2021/1080	Zmiany obejmują: <ul style="list-style-type: none"> aktualizacja odniesień do Założeń koncepcyjnych (z 2018 roku zamiast 1989 roku); dodanie konieczności stosowania MSR 37 lub KIMSF 21 zamiast założeń koncepcyjnych – w przypadku transakcji i zdarzeń objętych zakresem tego standardu i interpretacji na potrzeby identyfikacji zobowiązań przejętych w transakcji połączenia jednostek; jednoznaczny zakaz ujmowania aktywów warunkowych nabytych w ramach połączenia jednostek. Zmiana nie będzie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Zmiany do MSSF 2018 – 2020	1 stycznia 2022	2021/1080	Zmiany dotyczą: <ol style="list-style-type: none"> MSSF 1 – zmiana zezwala jednostce zależnej, która przyjmuje MSSF do stosowania później niż jej jednostka dominująca i stosuje paragraf D16(a) MSSF 1, na wycenę skumulowanych różnic kursowych przy użyciu kwot zaraportowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej na podstawie daty przejścia jednostki dominującej na MSSF; MSSF 9 – zmiana wyjaśnia, że na potrzeby testu „10 procent” do oceny, czy należy zaprzestać ujmowania zobowiązania finansowego należy uwzględnić jedynie opłaty zapłacone lub otrzymane między pożyczkobiorcą a pożyczkodawcą, w tym opłaty zapłacone lub otrzymane przez pożyczkobiorcę lub pożyczkodawcę w imieniu drugiej strony; MSSF 16 – zmiana usuwa przykład dotyczący zwrotu kosztów ulepszeń leasingu przez leasingodawcę (ze względu na niejasności z nim związane); MSR 41 – w celu zapewnienia spójności z MSSF 13, zmiana usuwa wymóg z paragrafu 22 MSR 41, zgodnie z którym jednostki powinny wyłączać przepływy pieniężne z opodatkowania przy wycenie wartości godziwej składnika aktywów biologicznych metodą wartości bieżącej. Zmiany nie będą miały istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wejścia w życie	Rozporządzenie zatwierdzające	Komentarz
MSSF 17 – Kontrakty ubezpieczeniowe	1 stycznia 2023	2021/2036	<p>Celem standardu jest określenie jednolitych zasad rachunkowości dla wszystkich typów kontraktów ubezpieczeniowych, z uwzględnieniem posiadanych przez ubezpieczyciela kontraktów reasekuracyjnych. Wprowadzenie spójnych zasad wyceny powinno zapewnić porównywalność raportów finansowych pomiędzy jednostkami, państwami i rynkami kapitałowymi.</p> <p>Nowy standard definiuje jako kontrakt ubezpieczeniowy umowę, w której jedna strona przyjmuje znaczące ryzyko ubezpieczeniowe od posiadacza polisy i zobowiązuje się do zrekompensowania posiadaczowi polisy niekorzystnego efektu określonego, niepewnego przyszłego zdarzenia. Poza zakresem standardu pozostaną m.in. umowy inwestycyjne, gwarancje na produkt, gwarancje kredytowe, obligacje katastroficzne i tzw. pogodowe instrumenty pochodne (umowy, które wymagają płatności w oparciu o czynnik klimatyczny, geologiczny lub inną zmienną fizyczną, która nie jest specyficzna dla strony umowy).</p> <p>Standard wprowadza definicję granicy kontraktu, definiując jej początek jako wcześniejszy z momentów – początek ochrony, data wymagalności pierwszej składki, moment, gdy fakty i okoliczności wskazują, że umowa należy do grupy umów rodzących obciążenia. Koniec granicy kontraktu występuje, gdy ubezpieczyciel ma prawo lub praktyczną możliwość ponownej oceny ryzyka dla konkretnego posiadacza polisy lub grupy polis, a wycena składki nie obejmuje ryzyka związanego z przyszłymi okresami.</p> <p>Jednym z głównych założeń standardu jest ujmowanie całej spodziewanej straty na kontraktach ubezpieczeniowych w momencie, kiedy jednostka ocenia, że zawarty kontrakt rodzi obciążenie, co może mieć miejsce na dzień początkowego ujęcia tego kontraktu lub przy późniejszej wycenie.</p> <p>Zgodnie z MSSF 17 kontrakty będą wyceniane zgodnie z poniższymi metodami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • GMM – <i>General Measurement Model</i> – podstawowy model wyceny, gdzie łączną wartość zobowiązania ubezpieczeniowego kalkuluje się jako sumę: <ul style="list-style-type: none"> ○ zdyskontowanej wartości najlepszego oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych – oczekiwanych (ważonych prawdopodobieństwem) przepływów pieniężnych ze składek, roszczeń, świadczeń, wydatków i kosztów akwizycji, ○ korekty ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego (ang. <i>risk adjustment for non-financial risk</i> – RA) – indywidualnego oszacowania niepewności związanej z ilością oraz czasem przyszłych przepływów pieniężnych oraz ○ marży kontraktowej (<i>contractual service margin</i> – CSM) – reprezentującej oszacowanie przyszłych zysków rozpoznawanych w czasie trwania polisy. Wartość CSM jest wrażliwa na zmiany oszacowań przepływów pieniężnych, wynikających np. ze zmian założeń nieekonomicznych. CSM nie może być wartością ujemną – wszelkie straty z kontraktu rozpoznaje się natychmiast w rachunku zysków i strat. • PAA – <i>premium allocation approach</i> – model uproszczony, który można zastosować do wyceny kontraktów ubezpieczeniowych o okresie ochrony nieprzekraczającym 1 roku lub gdy jego zastosowanie nie prowadzi do istotnych różnic w stosunku do modelu GMM. W tym modelu wycena zobowiązania z tytułu pozostałej ochrony ubezpieczeniowej (<i>liability for remaining coverage</i>) jest analogiczna do mechanizmu rezerwy składki, bez oddzielnej prezentacji RA i CSM, natomiast wycenę zobowiązania z tytułu zaistniałych szkód (<i>liability for incurred claims</i>) przeprowadza się za pomocą modelu GMM (bez kalkulacji CSM). • VFA – <i>variable fee approach</i> – model stosowany dla kontraktów ubezpieczeniowych z bezpośrednim udziałem w zysku. Wartość zobowiązania liczona jest analogicznie, jak w modelu GMM, wartość CSM jest dodatkowo wrażliwa na zmiany założeń ekonomicznych. <p>MSSF 17 zakłada odrębne ujmowanie kontraktów reasekuracyjnych od reasekurowanych kontraktów ubezpieczeniowych. Cedent wycenia kontrakty reasekuracyjne za pomocą zmodyfikowanej metody GMM lub (o ile to możliwe) – metodą PAA. Modyfikacje metody GMM wynikają przede wszystkim z faktu, iż kontrakty reasekuracyjne są zazwyczaj aktywem, a nie zobowiązaniem, a cedent raczej płaci wynagrodzenie reasekuratorowi niż czerpie zyski z kontraktu. Modyfikacje mają także zredukować rozbieżności wynikające z odrębnego ujmowania kontraktu reasekuracyjnego od reasekurowanych kontraktów ubezpieczeniowych.</p> <p>W przypadku kontraktów reasekuracyjnych zarówno zysk netto, jak i koszt netto skalkulowane na moment rozpoznania kontraktu ujmują się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i rozlicza przez okres ochrony reasekuracyjnej. Założenia do wyceny kontraktu reasekuracyjnego powinny być</p>

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wejścia w życie	Rozporządzenie zatwierdzające	Komentarz
			<p>spójne z używanymi do wyceny reasekurowanych kontraktów ubezpieczeniowych. Dodatkowo wycena powinna uwzględniać ryzyko niewywiązania się reasekuratora ze swoich zobowiązań.</p> <p>Grupa PZU jest w trakcie prac projektowych dotyczących wdrożenia standardu we wszystkich ubezpieczeniowych spółkach Grupy PZU. W ramach projektu Grupa PZU pracuje m.in. nad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opracowaniem szczegółów metodologii wyceny poszczególnych typów kontraktów oraz sposobu prezentacji informacji finansowych wymaganych przez MSSF 17 w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym; • budową docelowego procesu raportowego; • wprowadzeniem zmian koniecznych do zaimplementowania w systemach IT, procesach i obszarach, na który istotny wpływ będzie miało wdrożenie MSSF 17; • wdrożeniem systemu IT wspierającego proces raportowania finansowego zgodnie z wymogami MSSF 17; • gromadzeniem danych historycznych dotyczących polis, koniecznych do wyliczeń na datę przejścia (ang. <i>transition date</i>); • budową repozytoriów danych wejściowych i wyjściowych ułatwiających automatyzację przeliczeń. <p>W obecnej fazie projektu implementacji MSSF 17 kontynuowane są próbne przeliczenia we wszystkich ubezpieczeniowych jednostkach Grupy PZU oraz analizowany jest wpływ wprowadzanych zmian na całkowite dochody, kapitały własne oraz prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym informacje. Ze względu na toczące się wciąż w Grupie PZU prace nad ostateczną metodyką w zakresie praktycznego zastosowania MSSF 17 ostateczne decyzje dotyczące przyjętych zasad rachunkowości oraz istotnych osądów zostaną podjęte przez Grupę PZU w późniejszym terminie. Z tego powodu rzetelne oszacowanie faktycznego wpływu zastosowania MSSF 17 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie jest jeszcze możliwe.</p>
Zmiany do MSR 1 – Prezentacja sprawozdań finansowych	1 stycznia 2023	2022/357	<p>Zgodnie ze zmianami jednostka będzie zobowiązana do ujawnienia istotnych zamiast znaczących (jak do tej pory) zasad rachunkowości. Zmiana zawiera przykłady identyfikacji istotnych zasad rachunkowości i precyzuje, że zasada rachunkowości może być istotna ze względu na swoją naturę, nawet jeżeli wartości liczbowe są nieistotne. Zasada rachunkowości jest istotna, jeżeli użytkownicy sprawozdania finansowego potrzebują jej do zrozumienia innych istotnych informacji w tym sprawozdaniu. Ujawnianie nieistotnych zasad rachunkowości nie może przesłaniać istotnych zasad rachunkowości.</p> <p>Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie Grupy PZU.</p>
Zmiany do MSR 8 – Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów	1 stycznia 2023	2022/357	<p>Zmiany do MSR 8 obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zastąpienie definicji zmiany wartości szacunkowych definicją wartości szacunkowych. Zgodnie z nową definicją wartości szacunkowe to „kwoty pieniężne w sprawozdaniach finansowych, które są objęte niepewnością wyceny”; • wyjaśnienie, że zmiana wartości szacunkowej wynikająca z nowych informacji lub nowych wydarzeń nie stanowi korekty błędu. Ponadto skutki zmiany danych wejściowych lub techniki wyceny zastosowanej do ustalenia wartości szacunkowej stanowią zmiany wartości szacunkowych, o ile nie wynikają one z korekty błędów poprzednich okresów; • wyjaśnienie, że zmiana wartości szacunkowej może wpłynąć tylko na zysk lub stratę bieżącego okresu lub zysk lub stratę zarówno okresu bieżącego, jak i okresów przyszłych. Skutek zmiany dotyczący bieżącego okresu ujmuje się jako przychód lub koszt bieżącego okresu. Ewentualny wpływ na przyszłe okresy ujmuje się jako przychód lub koszt w przyszłych okresach. <p>Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie Grupy PZU.</p>

- Niezatwierdzone przez Komisję Europejską:

Nazwa standardu/interpretacji	Data wydania przez RMSR	Data wejścia w życie (wg RMSR)	Komentarz
Zmiana do MSR 1 – klasyfikacja zobowiązań jako krótko i długoterminowe	23 stycznia 2020	1 stycznia 2023	Zmiana precyzuje, że przy określaniu prawa do odroczenia realizacji zobowiązania bierze się pod uwagę warunki istniejące na koniec okresu sprawozdawczego, a także, że klasyfikacja nie zależy od intencji lub oczekiwań jednostki co do chęci skorzystania z możliwości odroczenia realizacji zobowiązania. Zmiany nie będą miały wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Zmiana do MSR 12 – Podatek dochodowy	7 maja 2021	1 stycznia 2023	Zgodnie ze zmianą zwolnienie określone w MSR 12.15b) dotyczące początkowego rozpoznania aktywa bądź rezerwy z tytułu podatku odroczonego nie będzie dotyczyło transakcji, w których powstają zarówno dodatnie, jak i ujemne różnice przejściowe, skutkujące koniecznością rozpoznania jednocześnie aktywa i zobowiązania z tytułu podatku odroczonego (np. w przypadku transakcji leasingu). Zmiana ma zastosowanie do transakcji, które mają miejsce w dniu lub po dniu rozpoczynającym najwcześniejszy okres porównywalny prezentowany w sprawozdaniu finansowym. Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie Grupy PZU.
Zmiana do MSSF 17 – Kontrakty ubezpieczeniowe	9 grudnia 2021	1 stycznia 2023	9 grudnia 2021 roku RMSR wydała zmianę do MSSF 17 dotyczącą informacji porównywalnych o aktywach finansowych prezentowanych w momencie pierwszego zastosowania MSSF 17. Zmiana ma pomóc uniknąć przejściowych niedopasowań księgowych pomiędzy aktywami finansowymi a zobowiązaniami z tytułu umów ubezpieczeniowych wynikających z różnych wymogów dotyczących prezentacji danych porównywalnych pomiędzy MSSF 9 i MSSF 17. Zmiana nie będzie miała znaczenia dla Grupy PZU, która zaimplementowała MSSF 9 w 2018 roku.

Podsumowując, Grupa PZU nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji (z wyjątkiem MSSF 17) miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę PZU zasady rachunkowości.

5.3 Objaśnienie różnicy między rocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym za 2020 rok a niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym

W celu zwiększenia przejrzystości sprawozdania z sytuacji finansowej dokonano wyodrębnienia w osobnej linii papierów wartościowych, stanowiących zabezpieczenie zobowiązań, w przypadku których otrzymujący ma prawo te papiery sprzedać lub wymienić na inne zabezpieczenie.

Zmiana spowodowała konieczność przekształcenia danych porównawczych, natomiast nie miała wpływu na sumę bilansową.

Wpływ zmiany na dane porównawcze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej przedstawia tabela:

Aktywa	31 grudnia 2020 (przed przekształceniem)	Zmiana	31 grudnia 2020 (przekształcone)	1 stycznia 2020 (przed przekształceniem)	Zmiana	1 stycznia 2020 (przekształcone)
Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	-	1 481	1 481	-	933	933
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	140 922	(1 481)	139 441	111 416	(933)	110 483
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	66 864	(584)	66 280	45 938	(335)	45 603
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	64 248	(376)	63 872	55 211	(380)	54 831
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	9 810	(521)	9 289	10 267	(218)	10 049
Aktywa, razem	378 974	-	378 974	343 385	-	343 385

5.4 Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2021 roku obejmuje dane finansowe jednostki dominującej i wszystkich jednostek zależnych, po wyeliminowaniu wzajemnych transakcji.

Jednostka zależna to jednostka, nad którą inna jednostka sprawuje kontrolę, czyli jednocześnie: sprawuje władzę nad jednostką, podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe lub posiada prawa do zmiennych wyników finansowych oraz posiada możliwość wykorzystania sprawowanej władzy do wywierania wpływu na wysokość swoich dochodów finansowych.

Konsolidacja polega na łączeniu podobnych pozycji aktywów, zobowiązań, kapitału własnego, przychodów, kosztów i przepływów pieniężnych jednostki dominującej oraz jej jednostek zależnych, a następnie wyłączeniu wartości bilansowej inwestycji jednostki dominującej w każdej z jednostek zależnych oraz tej części kapitału własnego każdej z jednostek zależnych, która odpowiada udziałowi jednostki dominującej. Wyłączeniu podlegają również aktywa i zobowiązania, przychody, koszty i przepływy pieniężne odnoszące się do transakcji między jednostkami Grupy PZU.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej.

Jednostki zależne konsoliduje się od dnia objęcia kontroli do dnia ustania kontroli.

Zasady przeliczania aktywów, zobowiązań oraz całkowitych dochodów zagranicznych jednostek zależnych wyrażonych w walutach obcych przedstawiono w punkcie 5.5.

5.4.1. Osądy w zakresie sprawowania kontroli

W celu stwierdzenia, czy Grupa PZU dysponuje prawami, które są wystarczające do zapewnienia władzy, czyli praktycznej możliwości kierowania istotnymi działaniami w sposób jednostronny Grupa PZU analizuje m. in.:

- jak dużą liczbą głosów dysponuje na walnym zgromadzeniu i czy posiada więcej praw głosów niż inni inwestorzy (uwzględniając przy tym potencjalne prawa głosu oraz prawa wynikające z innych ustaleń umownych);
- jak dużo podmiotów musiałoby podjąć wspólne działanie w celu przegłosowania Grupy PZU;
- rozkład głosów podczas poprzednich walnych zgromadzeń;
- czy kluczowy personel jednostki lub członkowie organu zarządzającego jednostką, w której dokonano inwestycji to osoby powiązane z Grupą PZU;
- zdolność powoływania członków organów zarządzających lub nadzorujących danej jednostki;
- ewentualne zobowiązania do zapewnienia nieprzerwanego funkcjonowania jednostki, w której dokonano inwestycji;
- możliwość zobligowania lub powstrzymania danej jednostki od dokonania istotnych transakcji;
- inne przesłanki.

Poniżej przedstawiono analizę przesłanek sprawowania kontroli nad Pekao oraz Alior Bankiem na 31 grudnia 2021 roku.

Kryterium	Pekao	Alior Bank
Udział w głosach na walnym zgromadzeniu	20,02%	31,93%
Pozostały akcjonariat	Tylko dwóch akcjonariuszy posiada pakiety akcji powyżej 5%, stanowiące łącznie 11% akcji. Pozostały akcjonariat jest rozdrobniony i znaczna liczba podmiotów musiałaby podjąć wspólne działania w celu przegłosowania PZU na walnym zgromadzeniu.	Tylko dwóch akcjonariuszy posiada pakiety akcji powyżej 5%, stanowiące łącznie 16% akcji. Pozostały akcjonariat jest rozdrobniony i znaczna liczba podmiotów musiałaby podjąć wspólne działania w celu przegłosowania PZU na walnym zgromadzeniu.
Porozumienia między akcjonariuszami	23 stycznia 2017 roku PZU oraz PFR (posiadający 12,8% kapitału zakładowego Pekao) podpisali Porozumienie Akcjonariuszy w celu budowania długoterminowej wartości Pekao, prowadzenia wobec Pekao polityki zmierzającej do zapewnienia rozwoju, stabilności finansowej oraz skutecznego i ostrożnego zarządzania Pekao. Określa ono zasady współpracy PZU i PFR, w szczególności w zakresie wspólnego wykonywania prawa głosu z posiadanych akcji, a także prowadzenia wspólnej długoterminowej polityki w zakresie działalności Pekao. Porozumienie Akcjonariuszy daje możliwość realnego wpływania na politykę operacyjną Pekao. Zarząd PZU nie posiada informacji o ewentualnych porozumieniach zawartych pomiędzy innymi akcjonariuszami Pekao.	Zarząd PZU nie posiada informacji o ewentualnych porozumieniach zawartych pomiędzy innymi akcjonariuszami Alior Banku.
Potencjalne prawa głosu	Nie stwierdzono istnienia potencjalnych praw głosu.	Nie stwierdzono istnienia potencjalnych praw głosu.
Możliwość podjęcia uchwał zgodnie z intencją PZU	Analiza frekwencji na przeszłych walnych zgromadzeniach nie daje jednoznacznych podstaw do zanegowania kontroli.	Analiza frekwencji na przeszłych walnych zgromadzeniach nie daje jednoznacznych podstaw do zanegowania kontroli.
Przedstawiciele PZU w organach jednostki	Wśród członków Rady Nadzorczej znajdują się osoby pełniące kluczowe funkcje kierownicze w PZU.	Wśród członków Rady Nadzorczej znajdują się osoby pełniące kluczowe funkcje kierownicze w PZU.
Zobowiązania inwestorskie i narażenie na zmienność wyników finansowych	W związku z działaniami dotyczącymi <i>bancassurance</i> , <i>assurbanking</i> , wspólnych inicjatyw w obszarze kosztów w tym IT i nieruchomości pomiędzy PZU a Pekao, PZU ma dostęp do wyników finansowych, działań i operacji niedostępnych dla pozostałych posiadaczy akcji Pekao.	Grupa PZU podjęła zobowiązania inwestorskie wobec Alior Banku, a także prowadzi wspólne operacje z Alior Bankiem, przez co jest bardziej narażona na zmienność wyników finansowych Alior Banku, niż wynikałoby to z udziału procentowego w kapitale Alior Banku.

W świetle powyższych przesłanek uznano, że Grupa PZU nieprzerwanie sprawuje kontrolę zarówno nad Pekao (od 7 czerwca 2017 roku), jak i nad Alior Bankiem (od 18 grudnia 2015 roku) wraz z ich jednostkami zależnymi i dlatego objęto je konsolidacją.

5.4.2. Zasady konsolidacji funduszy inwestycyjnych

Grupa PZU przyjęła, że sprawuje kontrolę nad funduszem inwestycyjnym, jeżeli łącznie spełnione są przesłanki:

- spółki Grupy PZU posiadają łącznie zdolność użycia swojej władzy nad funduszem w celu oddziaływania na wartość zwrotu z inwestycji, przy czym przesłankami tej zdolności są m. in. kontrola nad towarzystwem funduszy inwestycyjnych i znaczny udział w łącznej liczbie głosów na zgromadzeniu inwestorów lub radzie inwestorów;
- łączna ekspozycja spółek Grupy PZU na zmienne zwroty z zaangażowania w fundusz inwestycyjny jest znaczna, co oznacza, że łączny udział spółek Grupy PZU w aktywach netto tego funduszu jest równy lub przekracza 20% (przy czym do ustalenia tak rozumianego łącznego udziału nie wlicza się aktywów funduszu będących aktywami netto umów ubezpieczeniowych lub inwestycyjnych z funduszem kapitałowym (*unit-linked*)). Przyjmuje się, że w przypadku zaangażowania niższego niż 20% aktywów netto funduszu ekspozycja na zmienność wyników finansowych funduszu, rozpatrywana łącznie z uprawnieniami decyzyjnymi stanowią przesłankę stwierdzenia niekontrolowania takiego funduszu.

Grupa PZU dopuszcza utrzymanie konsolidacji (lub odpowiednio nieobejmowanie konsolidacją) funduszu przez dwa kolejne kwartały następujące po kwartale, na koniec którego po raz pierwszy stwierdzono spadek (lub odpowiednio wzrost) udziału w aktywach netto funduszu poniżej (lub odpowiednio powyżej) 20% w sytuacji, gdy spadek ten (lub odpowiednio wzrost) wynika z wypłat (lub odpowiednio z wypłat) uczestników spoza Grupy PZU.

Fundusze inwestycyjne kontrolowane przez Grupę PZU są konsolidowane. Ich aktywa w całości prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa finansowe wg rodzaju i klasyfikuje do odpowiednich portfeli, a zobowiązanie dotyczące aktywów netto funduszu należących do inwestorów zewnętrznych – w pozycji „Inne zobowiązania”. W przypadku utraty kontroli nad funduszem inwestycyjnym zaprzestaje się jego konsolidacji i wyłącza ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej aktywa i zobowiązania tego funduszu, a także ewentualne zobowiązania wobec jego uczestników. W zamian prezentuje się jednostki uczestnictwa lub certyfikaty inwestycyjne odpowiadające wartości godziwej udziałów spółek Grupy PZU w aktywach netto takiego funduszu.

5.5 Ujmowanie transakcji i sald wyrażonych w walutach obcych i zastosowane kursy walutowe

Transakcje przeprowadzane w walucie innej niż polski złoty ujmuje się po kursie obowiązującym w dniu dokonania transakcji, ustalonym przez NBP. Na koniec okresu sprawozdawczego, pozycje pieniężne denominowane w walutach obcych przelicza się według średniego kursu NBP obowiązującego na ten dzień. Pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej i denominowane w walutach obcych wycenia się według kursu średniego NBP obowiązującego w dniu ustalenia wartości godziwej. Zyski i straty wynikłe z przeliczenia walut odnosi się bezpośrednio do rachunku zysków i strat.

Dane finansowe zagranicznych jednostek zależnych przelicza się na polskie złote:

- aktywa i zobowiązania – po średnim kursie ustalonym przez NBP obowiązującym na koniec okresu sprawozdawczego;
- pozycje rachunku zysków i strat, innych całkowitych dochodów oraz przepływów pieniężnych – po średniej arytmetycznej średnich kursów ustalanych przez NBP na daty kończące każdy miesiąc okresu sprawozdawczego.

Różnice z przeliczeń ujmuje się w pozycji „Różnice kursowe z przeliczenia” w kapitałach.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przyjęto następujące kursy walutowe:

Kursy walutowe przyjęte do przeliczenia danych finansowych zagranicznych jednostek podporządkowanych	1 stycznia – 31 grudnia 2021	1 stycznia – 31 grudnia 2020	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
euro	4,5775	4,4742	4,5994	4,6148
funt brytyjski	5,3308	5,0240	5,4846	5,1327
hrywna ukraińska	0,1422	0,1439	0,1487	0,1326

5.6 Metoda nabycia

Nabycia jednostek zależnych przez Grupę PZU rozlicza się metodą nabycia.

W przypadku każdej transakcji nabycia identyfikowana jest jednostka przejmująca oraz ustalany dzień przejścia, którym jest dzień objęcia kontroli nad nabywaną jednostką. W dniu przejścia ujmuje się, osobno od wartości firmy, możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa, przejęte zobowiązania oraz wszelkie niekontrolujące udziały w nabytej jednostce.

W dniu przejścia, możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenia się w wartości godziwej.

W przypadku każdego nabycia, wszelkie niekontrolujące udziały w nabywanym podmiocie wycenia się w wartości proporcjonalnego udziału w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów netto nabywanego podmiotu.

Wycena aktywów i zobowiązań w wartości godziwej wiąże się z istotną niepewnością dotyczącą szacunków, gdyż wymaga od Zarządu PZU wypracowania profesjonalnych osądów oraz wykorzystania skomplikowanych i subiektywnych założeń. Stosunkowo niewielkie zmiany w kluczowych założeniach mogą mieć istotny wpływ na wynik wyceny. Kluczowe założenia obejmują, między innymi, stopy dyskonta, koszty ryzyka kredytowego, stopy przedpłat dla portfeli pracujących oraz terminy i wysokości oczekiwanych przepływów pieniężnych dla portfeli niepracujących.

Ustalenie wartości firmy lub zysku z okazijnego nabycia

Wartość firmy wycenia się i ujmuje się na dzień objęcia kontroli w kwocie nadwyżki sumy:

- przekazanej zapłaty wycenionej w wartości godziwej na dzień objęcia kontroli;
- wartości wszelkich niekontrolujących udziałów w nabywanej jednostce, wycenionych tak, jak opisano powyżej;
- wartości godziwej udziału w kapitale nabywanej jednostki należącego do Grupy PZU przed objęciem kontroli;

nad ustaloną na dzień objęcia kontroli kwotą netto wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

W przypadku gdy kwota netto wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań przewyższa wartość godziwą przekazanej zapłaty, powiększonej o wartość wszelkich niekontrolujących udziałów w nabywanej jednostce i wartość godziwą udziału w kapitale nabywanej jednostki i posiadanej przed objęciem kontroli, w skonsolidowanym rachunku zysków i strat ujmuje się zysk z okazijnego nabycia. Przed ujęciem zysku z okazijnego nabycia dokonuje się ponownej oceny czy poprawnie zidentyfikowano wszystkie nabyte aktywa i wszystkie przejęte zobowiązania oraz ujęto wszystkie dodatkowe aktywa i zobowiązania.

W okresie maksymalnie jednego roku od dnia objęcia kontroli Grupa PZU może korygować retrospektywnie prowizoryczne wartości godziwe aktywów i zobowiązań ujęte na dzień objęcia kontroli, aby odzwierciedlić nowe informacje uzyskane o faktach i okolicznościach, które istniały na dzień objęcia kontroli oraz, jeśli byłyby znane, wpłynęłyby na wycenę tych aktywów i zobowiązań. Korekty takie odnosi się w ciężar rozpoznanej wartości firmy lub zysku z okazijnego nabycia.

Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w transakcji połączenia jednostek gospodarczych ujmuje się w wartości godziwej ustalonej na dzień objęcia kontroli. Wartość godziwa składnika wartości niematerialnych odzwierciedla oczekiwania dotyczące prawdopodobieństwa osiągnięcia w przyszłości przez jednostkę korzyści ekonomicznych z tego składnika. Wartość godziwą wartości niematerialnych określa się w następujący sposób:

- znak towarowy – metodą zwolnienia z opłat licencyjnych (ang. *relief-from-royalty method*), bazującą na potencjalnych oszczędnościach z tytułu opłat licencyjnych, których jednostka nie poniesie, będąc właścicielem danego znaku towarowego (tj. bieżącej wartości przyszłych potencjalnych opłat licencyjnych). Ustalenie rynkowego poziomu opłaty licencyjnej polega na analizie stawek licencyjnych na użytkowanie znaków towarowych stosowanych pomiędzy niepowiązаныmi stronami w obrębie porównywalnego segmentu rynku. Następnie określa się hipotetyczne płatności licencyjne, które odpowiadają iloczynowi przyjętej stawki opłaty licencyjnej oraz wartości szacowanych przychodów ze sprzedaży. W celu obliczenia dochodu netto z licencji, płatności licencyjne należy zredukować o hipotetyczną wartość podatku dochodowego. Obliczone przepływy pieniężne netto powiększane są o potencjalną oszczędność podatkową z tytułu amortyzacji podatkowej znaku towarowego - TAB (ang. *tax amortisation benefit*). Na koniec, wyznaczone strumienie pieniężne podlegają dyskontowaniu za pomocą stopy dyskontowej, uwzględniającej m. in. ryzyko charakterystyczne dla danego znaku towarowego;

- relacje z brokerami oraz relacje z klientami – metodą wielookresowej nadwyżki dochodów – (MEEM, ang. *multi-period excess earnings method*) bazującą na bieżącej wartości przyszłych zysków generowanych przez poszczególne relacje. Wartość godziwa określana jest na podstawie zdyskontowanych przyszłych strumieni pieniężnych wynikających z dodatkowego przychodu generowanego przez spółkę posiadającą daną wartość niematerialną ponad przychody generowane przez spółkę, która takiej wartości nie posiada. Relacje identyfikuje się, następnie określa prognozowany okres ich dalszego trwania (poprzez odpowiedni wskaźnik odejść z zastosowaniem tzw. krzywej Weibulla) oraz prognozuje przychody i koszty związane z poszczególnymi relacjami. Zidentyfikowany i obliczony poziom obciążeń z tytułu aktywów kapitałowych (CAC, ang. *contributory asset charge*), takich jak utrzymanie wskaźników kapitałowych na poziomach wymaganych przez organy nadzorcze, środki trwałe, zorganizowana siła robocza, znak towarowy oraz pozostałe wartości niematerialne aplikowany jest do przepływów pieniężnych po opodatkowaniu. Jeżeli istnieją struktury podatkowe, umożliwiające przeciętnemu uczestnikowi rynku podatkową amortyzację relacji – w jej wycenie uwzględnia się TAB;
- systemy informatyczne – wartość brutto systemów zakupionych ustalono jako wysokość nakładów finansowych poniesionych na ich nabycie. W przypadku systemów wewnętrznie wytworzonych wartość brutto ustala się w wysokości skapitalizowanych nakładów poniesionych na ich wytworzenie. Tak określone wartości koryguje się o pozostały horyzont operacyjnego wykorzystania systemu, który określa się jako procentowy parametr długości cyklu ekonomicznego życia systemu w stosunku do zakładanego okresu operacyjnego wykorzystania. Wartość godziwą systemów w trakcie budowy koryguje się do wysokości nakładów poniesionych na funkcjonalności, dla których nie zakończono prac deweloperskich lub których nie przetestowano i które nie są gotowe do odbioru produkcyjnego;
- relacje z klientami posiadającymi rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe (CDI, ang. *core deposit intangible*) – jako bieżąca wartość różnicy pomiędzy kosztem finansowania rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych a alternatywnym kosztem finansowania (uwzględniającym koszty odsetkowe oraz koszty administracyjne), jaki musiałby ponieść bank, gdyby nie posiadał portfela takich rachunków. Wartość CDI określa się metodą *favourable source of funds*, będącą pochodną metod kosztowych i dochodowych. W metodzie tej prognozuje się poziom retencji rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych (z zastosowaniem tzw. krzywej Weibulla), szacuje średnie saldo początkowe i liczbę rachunków, które należy uwzględnić w wycenie, oblicza salda netto depozytów, skorygowane o wskaźnik retencji oraz niestabilną część bazy depozytowej. Na podstawie wymagań w zakresie rezerwy obowiązkowej, kosztów odsetkowych oraz administracyjnych, pomniejszonych o wynik prowizyjny z rachunków kalkuluje się koszt nabytych depozytów. Następnie, na bazie benchmarków stóp procentowych szacowany jest alternatywny koszt finansowania. W kolejnym kroku wylicza się różnicę pomiędzy alternatywnym kosztem finansowania a kosztami nabytych rachunków, która podlega dyskontowaniu za pomocą wymaganej stopy zwrotu. W wycenie CDI nie uwzględniono korzyści podatkowej z tytułu amortyzacji (TAB).

Stopa dyskontowa wykorzystywana do wyceny wartości niematerialnych odzwierciedla wartość pieniądza w czasie oraz ryzyka związane z przewidywanymi przyszłymi przepływami pieniężnymi. Jest kalkulowana na podstawie oczekiwanego zwrotu z najlepszej inwestycji alternatywnej w stosunku do inwestycji wycenianej. Stopa ta wyznacza najmniejszy wymagany przez inwestora zwrot na wycenianym aktywie w ten sposób, aby uzyskać on z niego stopę zwrotu przynajmniej równą najlepszej dostępnej alternatywie inwestycyjnej. Zwrot z alternatywnej inwestycji musi być porównywalny pod względem wartości, czasu i pewności.

Koszt kapitału własnego (CE) szacuje się na dzień objęcia kontroli zgodnie z modelem CAPM (ang. *Capital Asset Pricing Model*): $CE = RF + ERP \times \beta + SP + SR$, gdzie RF to stopa wolna od ryzyka, ERP – premia za ryzyko rynkowe, β – to miernik ryzyka systematycznego ponoszonego przez właścicieli kapitału, uwzględniający ryzyko operacyjne oraz finansowe związane z daną działalnością, SP – premia za niską kapitalizację, SR – premie specyficzne.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Wycenę portfela kredytowego do wartości godziwej przeprowadzono metodą dochodową polegającą na dyskontowaniu przyszłych przepływów pieniężnych z wycenianego składnika kredytów. Dla kredytów bez utraty wartości wartość godziwą oszacowano jako wartość bieżącą przepływów pieniężnych określoną jako sumę kontraktowych rat kapitałowych i odsetkowych (zgodnie z kontraktowymi stopami marżowymi i niezapadłą częścią kapitału) skorygowaną o przedpłaty tam, gdzie były one istotne. Do dyskontowania przepływów pieniężnych stosuje się:

- stopę procentową wyznaczoną w oparciu o instrumenty rynku pieniężnego oraz transakcje pochodne (krzywa standardowa) z uwzględnieniem struktury terminowej i waluty kredytu;
- *spread* kredytowy (krzywa *spreadu* kredytowego) z uwzględnieniem struktury terminowej, w podziale na poziom ryzyka kredytowego klienta lub transakcji;
- marżę na płynność (krzywa płynności) z uwzględnieniem struktury terminowej i waluty kredytu;
- marżę rynkową, uwzględniającą koszt kapitału i marżę zysku, w podziale na segment klienta, rodzaj i walutę produktu.

Na potrzeby wyceny portfel kredytów podzielono wg walut, grup produktowych, poziomu ryzyka oraz segmentów klienta.

Krzywą standardową wyznaczono w oparciu o kwotowania depozytów dla węzłów do 1 roku oraz transakcji IRS dla węzłów powyżej 1 roku.

Krzywą *spreadu* kredytowego wyznaczono w oparciu o szacowane skumulowane krzywe prawdopodobieństwa niewypłacalności oraz średnie oczekiwane stopy odzysku dla danej grupy produktowej i segmentu klienta.

Krzywą płynności dla złotych polskich wyznaczono jako większą z dwóch wartości: zero lub różnica pomiędzy krzywą PLN:BOND (krzywa zerokuponowa wyznaczona w oparciu o ceny obligacji Skarbu Państwa) a krzywą PLN:Std. Dla innych walut krzywą płynności powiększono o koszt swapa zamieniającego złotego na daną walutę (wyznaczony z kwotowań FX Swap i Cross Currency Basis Swap). Gdy koszt ten był ujemny przyjęto wartość zero.

Marżę rynkową skalibrowano dla kredytów udzielanych w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę uzyskania kontroli tak, żeby wartość godziwa była równa wartości bilansowej brutto. W przypadku gdy marża rynkowa w wyniku kalibracji przyjmowała wartość ujemną, ustalano ją na poziomie zero. Dla hipotecznych kredytów walutowych marża została ustalona jako marża dla kredytów hipotecznych w złotych polskich powiększona o różnicę w średniej marży pomiędzy kredytami hipotecznymi udzielanymi w walutach obcych a średnią marżę kredytów hipotecznych w złotych.

Dla kredytów krótkoterminowych o charakterze obrotowym jako wartość godziwą przyjęto wartość bilansową netto.

Na podstawie przeprowadzonych analiz uznano, że wartość godziwa kredytów z utratą wartości nie odbiega istotnie od ich wartości bilansowej.

Rzeczowe aktywa trwałe

Nieruchomości wycenia się metodą dochodową, a inne rzeczowe aktywa - metodą porównawczą lub odtworzeniową.

5.7 Klasyfikacja umów ubezpieczeniowych zgodnie z MSSF 4

Spółki Grupy PZU prowadzące działalność ubezpieczeniową stosują wytyczne zawarte w MSSF 4, dotyczące klasyfikacji swoich produktów jako umowy ubezpieczeniowe podlegające MSSF 4 bądź kontrakty inwestycyjne. Umowa spełnia definicję umowy ubezpieczeniowej jedynie wtedy, gdy zdarzenie objęte ubezpieczeniem może spowodować konieczność wypłacenia przez ubezpieczyciela znacznych świadczeń dodatkowych w każdym scenariuszu, wyłączając scenariusze, którym brakuje treści ekonomicznej (tzn. nie wywierają dostrzegalnego wpływu na ekonomikę transakcji), a więc gdy umowa przenosi znaczące ryzyko ubezpieczeniowe.

Ocena, czy dana umowa przenosi znaczące ryzyko ubezpieczeniowe wymaga analizy przepływów pieniężnych związanych z danym produktem w różnych scenariuszach oraz oszacowania prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Ocena ta zawiera element subiektywnego osądu, mającego istotny wpływ na stosowane zasady rachunkowości. Zgodnie z założeniami przyjętymi przez Grupę PZU, z istotnym ryzykiem ubezpieczeniowym mamy do czynienia wtedy, gdy wystąpienie zdarzenia objętego ubezpieczeniem pociąga za sobą wypłatę świadczenia co najmniej o 10% wyższego od świadczenia, jakie byłoby wypłacone w przypadku gdyby zdarzenie nie wystąpiło. Na podstawie tego kryterium zawierane kontrakty ujmowane są albo zgodnie z MSSF 4 albo zgodnie z MSSF 9.

5.7.1. Klasyfikacja umów w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono, że wszystkie umowy ubezpieczeń majątkowych i osobowych przenoszą istotne ryzyko ubezpieczeniowe i w rezultacie podlegają wymogom MSSF 4.

Dodatkowo, nadal stosuje się rachunkowość umów ubezpieczeniowych w odniesieniu do gwarancji finansowych, spełniających definicję instrumentu finansowego.

5.7.2. Klasyfikacja umów w ubezpieczeniach na życie

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono, że w ofercie Grupy PZU znajdują się produkty, które nie transferują istotnego ryzyka ubezpieczeniowego (są to niektóre produkty z gwarantowaną stopą zwrotu oraz niektóre produkty z funduszem kapitałowym – *unit-linked*), w związku z czym nie spełniają definicji umowy ubezpieczeniowej w myśl MSSF 4 i zostały zaklasyfikowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jako kontrakty inwestycyjne, ujmowane zgodnie z wymogami MSSF 9 (w zależności od konstrukcji danego produktu) w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej.

Do kontraktów inwestycyjnych zakwalifikowano m. in.: indywidualne ubezpieczenie na życie i dożycie Pewny Zysk (ujmowane wg zamortyzowanego kosztu), indywidualne ubezpieczenie na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym PZU IKZE oraz Program Inwestycyjny Prestige (ujmowane w wartości godziwej).

Zarówno umowy ubezpieczeniowe, jak i kontrakty inwestycyjne mogą zawierać uznaniowe udziały w zyskach. Uprawniają one ubezpieczonego do otrzymania dodatkowego świadczenia lub premii jako dodatku do świadczenia gwarantowanego. Świadczenie takie jest znaczącą częścią całego kontraktowego/umownego świadczenia, jego kwota lub okres trwania są umowne i zależne od decyzji ubezpieczyciela, a wystąpienie zależy od:

- przebiegu określonego zbioru lub określonego typu umów;
- zrealizowania lub niezrealizowania zysków z określonych aktywów;
- osiągnięcia zysków lub strat przez ubezpieczyciela, fundusz lub inną jednostkę związaną z umową.

Wszystkie umowy zawierające uznaniowy udział w zyskach, który może być określany jednostronnie przez zakład ubezpieczeń są rozpoznawane zgodnie z MSSF 4.

Ponadto nie zidentyfikowano żadnych umów ubezpieczenia na życie, w przypadku których następuje równoczesny transfer ryzyka ubezpieczeniowego i finansowego, dla których wymagane byłoby wydzielenie części ubezpieczeniowej i inwestycyjnej (ang. *unbundling*). W odniesieniu do umów, w przypadku których wydzielenie wbudowanych opcji (takich, jak prawo do wykupu umowy, zamiany na umowę bezskładkową, gwarantowaną wysokość renty za umówioną z góry składkę, indeksację sum ubezpieczeń i składek) jest możliwe, ale zgodnie z MSSF 4 nieobowiązkowe, nie wydziela się elementu inwestycyjnego.

6. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

6.1 Segmenty sprawozdawcze

6.1.1. Kryterium podstawowe podziału

Segmenty operacyjne to części składowe jednostki, dla których dostępne są odrębne informacje finansowe, podlegające regularnej ocenie przez GOOZPDO (w praktyce jest to Zarząd PZU), związanej z alokacją zasobów i oceną wyników działalności.

Podstawowy podział segmentacyjny Grupy PZU oparty jest na kryteriach charakteru działalności, linii produktowych, grup klientów oraz środowiska regulacyjnego. Charakterystykę poszczególnych segmentów zaprezentowano w poniższej tabeli.

Segment	Standardy rachunkowości	Opis segmentu	Kryteria agregacji
Ubezpieczenia korporacyjne (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)	PSR	Szeroki zakres produktów ubezpieczeń majątkowych, odpowiedzialności cywilnej i komunikacyjnych, dostosowanych do potrzeb klienta i z indywidualną wyceną ryzyka, oferowanych dużym podmiotom gospodarczym przez PZU, Link4, TUW PZUW.	Agregacji dokonano ze względu na podobieństwo oferowanych produktów, podobnych grup klientów, dla których są oferowane, kanałów dystrybucji oraz funkcjonowania w tym samym środowisku regulacyjnym.
Ubezpieczenia masowe (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)	PSR	Szeroki zakres produktów ubezpieczeń majątkowych, wypadkowych, odpowiedzialności cywilnej i komunikacyjnych, oferowanych klientom indywidualnym oraz podmiotom z sektora małych i średnich przedsiębiorstw przez PZU i Link4.	Jak wyżej.
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane (ubezpieczenia na życie)	PSR	Ubezpieczenia grupowe, kierowane przez PZU Życie do grup pracowników oraz innych grup formalnych (np. związki zawodowe), w ramach których do umowy ubezpieczenia przystępują osoby pozostające w stosunku prawnym z ubezpieczającym (np. pracodawcą, związkiem zawodowym) oraz ubezpieczenia indywidualnie kontynuowane, gdzie ubezpieczający nabył prawo do indywidualnej kontynuacji w fazie grupowej. Oferta PZU Życie obejmuje szeroki zakres ubezpieczeń ochronnych, inwestycyjnych (niebędących kontraktami inwestycyjnymi) i zdrowotnych.	Brak agregacji.
Ubezpieczenia indywidualne (ubezpieczenia na życie)	PSR	Ubezpieczenia oferowane przez PZU Życie klientom indywidualnym, w ramach których umowa ubezpieczenia dotyczy konkretnego ubezpieczonego a ubezpieczony podlega indywidualnej ocenie ryzyka. Oferta PZU Życie obejmuje szeroki zakres ubezpieczeń ochronnych, inwestycyjnych (niebędących kontraktami inwestycyjnymi) i zdrowotnych.	Brak agregacji.
Inwestycje	PSR	Segment obejmuje: 1. działalność lokacyjną w zakresie środków własnych Grupy PZU rozumianych jako nadwyżka lokat nad rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi w PZU, Link4 i PZU Życie, powiększoną o nadwyżkę dochodów osiągniętą ponad stopę wolną od ryzyka z inwestycji odpowiadających wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w produktach ubezpieczeniowych, czyli nadwyżkę dochodów z lokat ponad dochody alokowane według cen transferowych do segmentów ubezpieczeniowych; 2. dochody z innych wolnych środków finansowych w Grupie PZU (w szczególności skonsolidowane fundusze inwestycyjne).	Agregacji dokonano ze względu na podobny, nadwyżkowy charakter przychodów.
Działalność bankowa	MSSF	Szeroki zakres produktów bankowych oferowanych zarówno klientom korporacyjnym, jak i indywidualnym przez Grupę Kapitałową Pekao i Grupę Kapitałową Alior Banku.	Agregacji dokonano ze względu na podobne produkty i usługi oferowane przez spółki oraz identyczne środowisko regulacyjne działania.

Segment	Standardy rachunkowości	Opis segmentu	Kryteria agregacji
Ubezpieczenia emerytalne	PSR	Ubezpieczenia emerytalne II filaru.	Brak agregacji.
Kraje bałtyckie	MSSF	Produkty ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz na życie oferowane przez LD wraz z oddziałem w Estonii, Bałta oraz PZU LT GD.	Agregacji dokonano ze względu na podobne produkty i usługi oferowane przez spółki oraz podobne środowisko regulacyjne działania.
Ukraina	MSSF	Produkty ubezpieczeń majątkowych, osobowych i na życie oferowanych przez PZU Ukraina i PZU Ukraina Życie.	Agregacji dokonano ze względu na podobne środowisko regulacyjne działania.
Kontrakty inwestycyjne	PSR	Produkty PZU Życie nietransferujące istotnego ryzyka ubezpieczeniowego w rozumieniu MSSF 4 i niespełniające definicji umowy ubezpieczeniowej (tj. niektóre produkty z gwarantowaną stopą zwrotu oraz niektóre produkty z funduszem kapitałowym <i>unit-linked</i>).	Brak agregacji.
Pozostałe	PSR/MSSF	Pozostałe produkty i usługi, niezakwalifikowane do żadnego z segmentów powyżej.	

6.1.2. Informacje dotyczące obszarów geograficznych

Grupa PZU stosuje uzupełniający podział segmentacyjny wg kryterium geograficznego, na podstawie którego wyodrębniono następujące obszary geograficzne:

- Polska;
- Kraje bałtyckie;
- Ukraina.

6.2 Rozliczenia pomiędzy segmentami

Wynik netto z inwestycji (różnica pomiędzy zrealizowanymi i niezrealizowanymi przychodami oraz kosztami) wykazywany w ubezpieczeniach korporacyjnych (ubezpieczenia majątkowe i osobowe), ubezpieczeniach masowych (ubezpieczenia majątkowe i osobowe), ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych (ubezpieczenia na życie), ubezpieczeniach indywidualnych (ubezpieczenia na życie) określany jest na podstawie cen transferowych opartych na stopach procentowych z krzywych rentowności skarbowych papierów wartościowych. W przypadku produktów ubezpieczeniowych typu *unit-linked*, z gwarantowaną stopą oraz strukturyzowanych wykazuje się wprost wynik netto z lokat stanowiących pokrycie odpowiadających im rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

6.3 Miara zysku segmentu

Podstawową miarą zysku segmentu w Grupie PZU jest:

- w przypadku segmentów ubezpieczeń korporacyjnych, masowych, grupowych i indywidualnie kontynuowanych oraz indywidualnych – wynik na ubezpieczeniach, będący wynikiem finansowym przed podatkiem oraz pozostałymi przychodami i kosztami operacyjnymi (w tym kosztami finansowania), uwzględniający jednak przychody z inwestycji (odpowiadające wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) określone wg stopy wolnej od ryzyka. Wynik na ubezpieczeniach jest miarą zbliżoną do zdefiniowanego w PSR wyniku technicznego, z uwzględnieniem różnicy w sposobie ujmowania wyniku netto z inwestycji opisanej w zdaniu poprzednim;
- w przypadku segmentu inwestycje – wynik z lokat spółek Grupy PZU pomniejszony o wynik alokowany do segmentów ubezpieczeniowych i skorygowany o dywidendy otrzymane od jednostek zależnych oraz wycenę metodą praw własności tych jednostek (przeprowadzoną zgodnie z PSR);

- w przypadku kontraktów inwestycyjnych – wynik z działalności operacyjnej, wyliczany w sposób zbliżony do wyniku technicznego zgodnie z PSR;
- w przypadku działalności bankowej oraz zagranicznej działalności ubezpieczeniowej – wynik z działalności operacyjnej według lokalnych standardów rachunkowości w kraju siedziby spółki lub według MSSF, będący wynikiem finansowym przed podatkiem.

6.4 Zastosowane zasady rachunkowości według PSR

6.4.1. PZU

PSR oraz różnice pomiędzy PSR i MSSF w zakresie dotyczącym jednostkowej sprawozdawczości finansowej PZU przedstawiono szczegółowo w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PZU za 2021 rok.

Jednostkowe sprawozdanie finansowe PZU za 2021 rok dostępne jest na stronie internetowej PZU pod adresem www.pzu.pl w zakładce „Relacje inwestorskie”.

6.4.2. PZU Życie

Zasady rachunkowości według PSR dotyczące PZU Życie są zbieżne z PSR dotyczącymi PZU.

Specyficzną różnicą dla PZU Życie są zasady dotyczące rachunkowości umów ubezpieczeniowych i kontraktów inwestycyjnych PZU Życie według MSSF.

Podstawową różnicą pomiędzy PSR i MSSF w odniesieniu do rachunkowości umów ubezpieczeniowych i kontraktów inwestycyjnych PZU Życie jest klasyfikacja kontraktów. W PSR nie ma pojęcia kontraktu inwestycyjnego, w konsekwencji wszystkie umowy klasyfikowane są jako umowy ubezpieczeniowe. Wg MSSF klasyfikację umów przeprowadza się zgodnie z wytycznymi zawartymi w MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe, dotyczącymi klasyfikacji produktów jako umowy ubezpieczeniowe (podlegające MSSF 4) bądź kontrakty inwestycyjne (ujmowane zgodnie z MSSF 9 Instrumenty finansowe). W przypadku tych ostatnich przypis składki nie jest rozpoznawany. Klasyfikację umów opisano w punkcie 5.7.

6.5 Uproszczenia w nocie segmentowej

W nocie segmentowej zastosowano pewne uproszczenia dopuszczalne przez MSSF 8 Segmenty operacyjne:

- odstąpienie od prezentacji danych o alokacji wszystkich aktywów i zobowiązań do poszczególnych segmentów – wynika z niesporządzania i nieprezentowania Zarządowi PZU takich zestawień. Główną informacją dostarczaną Zarządowi PZU są dane o wynikach danych segmentów i na tej podstawie podejmowane są decyzje zarządcze, w tym o alokacji zasobów. Analiza dotycząca alokowanych do segmentów aktywów i zobowiązań ograniczona jest w głównej mierze do monitoringu spełniania wymogów regulacyjnych;
- prezentacja wyniku netto z inwestycji jedną kwotą jako różnicy pomiędzy zrealizowanymi i niezrealizowanymi przychodami oraz kosztami z inwestycji – wynika z wewnętrznej oceny wyników segmentów w oparciu o taką łączną miarę wyników inwestycyjnych;
- niealokowanie do segmentu „inwestycje” przychodów i kosztów innych niż dotyczące zrealizowanych i niezrealizowanych przychodów i kosztów z inwestycji – wynika ze sposobu analizy danych tego segmentu oraz niepraktyczność takiej alokacji.

6.6 Dane ilościowe

Ubezpieczenia korporacyjne (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Składki przypisane brutto na zewnątrz	3 199	2 962
Składki przypisane brutto między segmentami	84	64
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	3 283	3 026
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(41)	96
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	3 242	3 122
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(904)	(861)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	27	104
Składki zarobione netto	2 365	2 365
Dochody z lokat, w tym:	73	116
operacje na zewnątrz	73	116
operacje między segmentami	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	51	58
Przychody	2 489	2 539
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe	(1 510)	(1 593)
Zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(16)	44
Koszty akwizycji	(522)	(511)
Koszty administracyjne	(142)	(144)
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	56	47
Pozostałe	(61)	(69)
Wynik na ubezpieczeniach	294	313

Ubezpieczenia masowe (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Składki przypisane brutto na zewnątrz	10 895	10 200
Składki przypisane brutto między segmentami	15	44
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	10 910	10 244
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(663)	54
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	10 247	10 298
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(307)	(78)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	181	(28)
Składki zarobione netto	10 121	10 192
Dochody z lokat, w tym:	385	525
operacje na zewnątrz	385	525
operacje między segmentami	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	112	100
Przychody	10 618	10 817
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe	(6 198)	(6 221)
Zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(29)	132
Koszty akwizycji	(2 166)	(2 010)
Koszty administracyjne	(678)	(673)
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	33	-
Pozostałe	(329)	(374)
Wynik na ubezpieczeniach	1 251	1 671

Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane (ubezpieczenia na życie)	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Składki przypisane brutto na zewnątrz	7 030	7 007
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	7 030	7 007
Zmiany stanu rezerw składek	26	(50)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	7 056	6 957
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(1)	(1)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	-	-
Składki zarobione netto	7 055	6 956
Dochody z lokat, w tym:	520	675
operacje na zewnątrz	520	675
operacje między segmentami	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	2	3
Przychody	7 577	7 634
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(5 597)	(5 190)
Koszty akwizycji	(394)	(381)
Koszty administracyjne	(669)	(632)
Pozostałe	(47)	(40)
Wynik na ubezpieczeniach	870	1 391

Ubezpieczenia indywidualne (ubezpieczenia na życie)	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Składki przypisane brutto na zewnątrz	1 750	1 712
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 750	1 712
Zmiany stanu rezerw składek	(2)	(2)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	1 748	1 710
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(1)	-
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	-	-
Składki zarobione netto	1 747	1 710
Dochody z lokat, w tym:	153	465
operacje na zewnątrz	153	465
operacje między segmentami	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	1	1
Przychody	1 901	2 176
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(1 329)	(1 670)
Koszty akwizycji	(224)	(175)
Koszty administracyjne	(86)	(81)
Pozostałe	(7)	(6)
Wynik na ubezpieczeniach	255	244

Inwestycje	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Dochody z lokat, w tym:	715	383
- operacje na zewnątrz	662	323
- operacje między segmentami	53	60
Wynik z działalności operacyjnej	715	383

Działalność bankowa	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Przychody z tytułu prowizji i opłat	4 627	4 044
operacje na zewnątrz	4 472	3 945
operacje między segmentami	155	99
Dochody z lokat	7 319	6 248
operacje na zewnątrz	7 319	6 248
operacje między segmentami	-	-
Przychody	11 946	10 292
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(1 201)	(1 036)
Koszty odsetkowe	(376)	(1 074)
Koszty administracyjne	(5 077)	(4 782)
Pozostałe	(1 513)	(3 206)
Wynik z działalności operacyjnej	3 779	194

Ubezpieczenia emerytalne	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Dochody z lokat, w tym:	4	4
operacje na zewnątrz	4	4
operacje między segmentami	-	-
Pozostałe przychody	154	130
Przychody	158	134
Koszty administracyjne	(57)	(56)
Pozostałe	(5)	(5)
Wynik z działalności operacyjnej	96	73

Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Składki przypisane brutto na zewnątrz	1 867	1 694
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 867	1 694
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(59)	11
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	1 808	1 705
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(67)	(65)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	1	3
Składki zarobione netto	1 742	1 643
Dochody z lokat, w tym:	42	18
operacje na zewnątrz	42	18
operacje między segmentami	-	-
Przychody	1 784	1 661
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(1 082)	(965)
Koszty akwizycji	(366)	(340)
Koszty administracyjne	(142)	(141)
Pozostałe	6	5
Wynik na ubezpieczeniach	200	220

Ubezpieczenia - Ukraina	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Składki przypisane brutto na zewnątrz	339	291
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	339	291
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(17)	8
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	322	299
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(94)	(99)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(1)	(4)
Składki zarobione netto	227	196
Dochody z lokat, w tym:	16	39
operacje na zewnątrz	16	39
operacje między segmentami	-	-
Przychody	243	235
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(102)	(76)
Koszty akwizycji	(112)	(101)
Koszty administracyjne	(39)	(33)
Pozostałe	24	29
Wynik na ubezpieczeniach	14	54

Kontrakty inwestycyjne	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Składki przypisane brutto	33	33
Zmiany stanu rezerw składek	-	-
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	33	33
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	-	-
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek	-	-
Składki zarobione netto	33	33
Dochody z lokat, w tym:	(3)	13
operacje na zewnątrz	(3)	13
operacje między segmentami	-	-
Pozostałe przychody	-	-
Przychody	30	46
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(22)	(37)
Koszty akwizycji	-	-
Koszty administracyjne	(2)	(3)
Pozostałe	-	-
Wynik z działalności operacyjnej	6	6

Pozostałe segmenty	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Dochody z lokat, w tym:	5	19
operacje na zewnątrz	5	19
operacje między segmentami	-	-
Pozostałe przychody	1 553	1 234
Przychody	1 558	1 253
Koszty	(1 588)	(1 288)
Pozostałe	37	28
Wynik z działalności operacyjnej	7	(7)

Uzgodnienia 1 stycznia - 31 grudnia 2021	Składki zarobione netto	Dochody z lokat	Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	Koszty akwizycji	Koszty admini- stracyjne	Wynik z działalności operacyjnej
Ubezpieczenia korporacyjne	2 365	73	(1 510)	(522)	(142)	294
Ubezpieczenia masowe	10 121	385	(6 198)	(2 166)	(678)	1 251
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	7 055	520	(5 597)	(394)	(669)	870
Ubezpieczenia indywidualne	1 747	153	(1 329)	(224)	(86)	255
Inwestycje	-	715	-	-	-	715
Działalność bankowa	-	7 319	-	-	(5 077)	3 779
Ubezpieczenia emerytalne	-	4	-	(7)	(57)	96
Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	1 742	42	(1 082)	(366)	(142)	200
Ubezpieczenia - Ukraina	227	16	(102)	(112)	(39)	14
Kontrakty inwestycyjne	33	(3)	(22)	-	(2)	6
Pozostałe segmenty	-	5	-	-	-	7
Segmenty razem	23 290	9 229	(15 840)	(3 791)	(6 892)	7 487
Prezentacja kontraktów inwestycyjnych	(33)	9	22	-	-	-
Prezentacja zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	-	-	(4)	-	-	-
Oszacowane regresy i odzyski	-	-	6	-	-	6
Wycena instrumentów kapitałowych	-	(1)	-	-	-	(1)
Wycena nieruchomości	-	(6)	-	-	(2)	(8)
Eliminacja rezerwy na wyrównanie szkodowości i funduszu prewencyjnego	-	-	-	-	-	50
Odpisy na ZFŚS i koszty aktuarialne	-	-	-	-	-	-
Korekty konsolidacyjne	(25)	324	85	219	68	(65) ¹⁾
Dane skonsolidowane	23 232	9 555²⁾	(15 731)	(3 572)	(6 826)	7 469

¹⁾ Korekty konsolidacyjne wynikają przede wszystkim z dywidend wypłacanych pomiędzy poszczególnymi segmentami oraz z różnych standardów rachunkowości, w jakich raportowane są poszczególne segmenty sprawozdawcze (PSR i MSSF) oraz dane skonsolidowane (MSSF).

²⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat: „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”, „Pozostałe przychody netto z inwestycji”, „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji”, „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”, „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Uzgodnienia 1 stycznia 2020 – 31 grudnia 2020	Składki zarobione netto	Dochody z lokat	Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	Koszty akwizycji	Koszty admini- stracyjne	Wynik z działalności operacyjnej
Ubezpieczenia korporacyjne	2 365	116	(1 593)	(511)	(144)	313
Ubezpieczenia masowe	10 192	525	(6 221)	(2 010)	(673)	1 671
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	6 956	675	(5 190)	(381)	(632)	1 391
Ubezpieczenia indywidualne	1 710	465	(1 670)	(175)	(81)	244
Inwestycje	-	383	-	-	-	383
Działalność bankowa	-	6 248	-	-	(4 782)	194
Ubezpieczenia emerytalne	-	4	-	(5)	(56)	73
Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	1 643	18	(965)	(340)	(141)	220
Ubezpieczenia - Ukraina	196	39	(76)	(101)	(33)	54
Kontrakty inwestycyjne	33	13	(37)	-	(3)	6
Pozostałe segmenty	-	19	-	-	-	(7)
Segmenty razem	23 095	8 505	(15 752)	(3 523)	(6 545)	4 542
Prezentacja kontraktów inwestycyjnych	(33)	(7)	37	-	-	-
Prezentacja zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	-	-	(1)	-	-	-
Oszacowane regresy i odzyski	-	-	24	-	-	24
Wycena instrumentów kapitałowych	-	(6)	-	-	-	(6)
Wycena nieruchomości	-	-	-	-	(3)	(3)
Eliminacja rezerwy na wyrównanie szkodowości i funduszu przewencyjnego	-	-	-	-	-	(185)
Odpisy na ZFŚS i koszty aktuarialne	-	-	-	-	(16)	(16)
Korekty konsolidacyjne	(38)	(6)	112	206	(33)	(298) ¹⁾
Dane skonsolidowane	23 024	8 486²⁾	(15 580)	(3 317)	(6 597)	4 058

¹⁾ Korekty konsolidacyjne wynikają przede wszystkim z dywidend wypłacanych pomiędzy poszczególnymi segmentami oraz z różnych standardów rachunkowości, w jakich raportowane są poszczególne segmenty sprawozdawcze (PSR i MSSF) oraz dane skonsolidowane (MSSF).

²⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat: „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”, „Pozostałe przychody netto z inwestycji”, „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji”, „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”, „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Podział geograficzny	1 stycznia – 31 grudnia 2021					1 stycznia – 31 grudnia 2020				
	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane	Wartość skonsolidowana	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane	Wartość skonsolidowana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto na zewnątrz	22 874	1 867	339	-	25 080	21 881	1 694	291	-	23 866
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto między segmentami	54	-	-	(54)	-	79	-	-	(79)	-
Przychody z tytułu prowizji i opłat	4 737	1	-	-	4 738	4 197	-	-	-	4 197
Dochody z lokat ¹⁾	9 497	42	16	-	9 555	8 429	18	39	-	8 486

¹⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat: „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”, „Pozostałe przychody netto z inwestycji”, „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji”, „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”, „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Podział geograficzny	31 grudnia 2021					31 grudnia 2020 (przekształcone) ¹⁾				
	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina ¹⁾	Niealokowane	Wartość skonsolidowana	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina ¹⁾	Niealokowane	Wartość skonsolidowana
Aktywa trwałe inne niż aktywa finansowe ²⁾	7 261	281	5	-	7 547	7 116	272	6	-	7 394
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	3 055	-	3	-	3 058	2 509	-	2	-	2 511
Aktywa	399 262	3 611	554	(1 298)	402 129	376 435	3 406	481	(1 348)	378 974

¹⁾ Aktywa spółek z siedzibą w Ukrainie, skorygowane o wzajemne udziały pomiędzy nimi.

²⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej: „Wartości niematerialne”, „Rzeczowe aktywa trwałe”.

6.7 Informacje dotyczące głównych klientów

Ze względu na charakter działalności spółek Grupy PZU nie występują kontrahenci, od których przychody stanowiłyby 10% lub więcej łącznych przychodów Grupy PZU (rozumianych jako składka przypisana brutto).

7. Zarządzanie ryzykiem

7.1 Wprowadzenie

Zarządzanie ryzykiem ma na celu budowę wartości dla wszystkich interesariuszy Grupy PZU przez aktywne i świadome zarządzanie wielkością przyjmowanego ryzyka. Istotą procesu jest również zapobieganie przyjmowania ryzyka na poziomie, który mógłby zagrozić stabilności finansowej Grupy PZU, która jest także konglomeratem finansowym.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie PZU jest oparte o analizę ryzyka we wszystkich procesach i jednostkach. Zarządzanie ryzykiem jest integralną częścią systemu zarządzania.

Aby zapewnić spójność sektorową oraz realizację planów strategicznych poszczególnych podmiotów, jak i celów biznesowych całej Grupy PZU wdrożono główne elementy zarządzania ryzykiem Grupy PZU, do których należą m. in.:

- systemy limitów i ograniczeń akceptowalnego poziomu ryzyka, w tym poziom apetytu na ryzyko;
- procesy obejmujące identyfikację, pomiar i ocenę, monitorowanie i kontrolę, raportowanie oraz działania zarządcze dotyczące poszczególnych ryzyk oraz znaczącej koncentracji ryzyka;
- struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem, w której kluczową rolę odgrywają zarządy i rady nadzorcze podmiotów oraz dedykowane Komitety.

Podmioty sektora finansowego zobowiązane są ponadto do stosowania standardów właściwych dla danego sektora. W przyjętych regulacjach wewnętrznych określają m.in.:

- procesy, metody i procedury umożliwiające pomiar i zarządzanie ryzykiem;
- podział obowiązków w procesie zarządzania ryzykiem;
- zakres oraz warunki i częstotliwość sporządzania sprawozdań dotyczących zarządzania ryzykiem.

System zarządzania ryzykiem w Grupie PZU oparty jest na:

- podziale kompetencji i zadań realizowanych w procesie zarządzania ryzykiem przez organy statutowe, komitety oraz jednostki i komórki organizacyjne;
- procesie zarządzania ryzykiem – w tym metodach identyfikacji, pomiaru i oceny, monitorowania i kontroli, raportowania ryzyka oraz podejmowania działań zarządczych.

PZU sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem Grupy PZU na podstawie porozumień o wzajemnej współpracy zawartych z podmiotami Grupy PZU. Na podstawie przekazywanych informacji PZU zarządza ryzykiem Grupy PZU w ujęciu

zagregowanym. Zawarte porozumienia oraz zakres przekazywanych informacji uwzględniają specyfikę prawną poszczególnych podmiotów, w tym ograniczenia związane z tajemnicą bankową.

Ponadto PZU, jako podmiot wiodący w konglomeracie finansowym, zarządza koncentracją ryzyka na poziomie całego konglomeratu. Podmiot wiodący określił zasady zarządzania koncentracją ryzyka, w szczególności poprzez wprowadzenie zasad identyfikacji, pomiaru i oceny, monitorowania i raportowania znaczącej koncentracji ryzyka oraz podejmowania decyzji zarządczych.

Dodatkowo, w Grupie PZU istnieją procesy zapewniające efektywność zarządzania ryzykiem na poziomie Grupy PZU. Zasady zarządzania ryzykiem w podmiotach zależnych zawierają rekomendację PZU w zakresie organizacji systemu zarządzania ryzykiem w tych podmiotach (zarówno z sektora ubezpieczeniowego, jak i bankowego). Dodatkowo wydawane są wytyczne regulujące w sposób szczegółowy poszczególne procesy w obszarze zarządzania ryzykiem w podmiotach Grupy PZU.

Zarządy podmiotów Grupy PZU są odpowiedzialne za realizowanie swoich obowiązków, zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa krajowego i międzynarodowego, w szczególności za wdrożenie adekwatnego i efektywnego systemu zarządzania ryzykiem.

Nadzór nad systemami zarządzania ryzykiem w poszczególnych jednostkach sektora finansowego sprawują Rady Nadzorcze, do których PZU powołuje swoich przedstawicieli.

7.2 Podział kompetencji i zadań

Spójny podział kompetencji i zadań w Grupie PZU i w poszczególnych podmiotach sektora finansowego Grupy PZU opiera się na czterech poziomach kompetencyjnych.

Trzy pierwsze to:

- Rada Nadzorcza, która sprawuje nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego procesu w ramach decyzji określonych w statucie danego podmiotu i regulaminie Rady Nadzorczej;
- Zarząd, który organizuje i zapewnia działanie systemu zarządzania ryzykiem poprzez uchwalanie strategii, polityk, wyznaczenie apetytu na ryzyko, określenie profilu ryzyka i określenie tolerancji na poszczególne kategorie ryzyk;
- komitety, które podejmują decyzje dotyczące ograniczania poziomu poszczególnych ryzyk do ram wyznaczonych przez apetyt na ryzyko. Komitety przyjmują procedury i metodyki związane z ograniczaniem poszczególnych ryzyk, a także akceptują limity ograniczające poszczególne rodzaje ryzyk.

Czwarty poziom kompetencyjny dotyczy działań operacyjnych i podzielony jest pomiędzy trzy linie obrony:

- pierwsza linia obrony – obejmuje bieżące zarządzanie ryzykiem na poziomie jednostek i komórek organizacyjnych spółek oraz podejmowanie decyzji w ramach procesu zarządzania ryzykiem, w tym w ramach obowiązujących limitów;
- druga linia obrony – obejmuje zarządzanie ryzykiem poprzez wyspecjalizowane komórki zajmujące się identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i raportowaniem ryzyka oraz kontrolą limitów;
- trzecia linia obrony – obejmuje audyt wewnętrzny, który przeprowadza niezależne audyty elementów systemu zarządzania ryzykiem oraz czynności kontrolnych wbudowanych w działalność Grupy.

W procesie zarządzania ryzykiem w bankach (Pekao i Alior Bank) aktywną rolę odgrywają Zarządy i Rady Nadzorcze oraz dedykowane komitety z obszaru ryzyka kredytowego, finansowego i operacyjnego oraz zarządzania aktywami i pasywami.

Rady Nadzorcze sprawują nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem corocznie określając strategię w tym zakresie. Zarządy odpowiadają m. in. za akceptację polityk i instrukcji regulujących zarządzanie ryzykiem oraz wyznaczenie szczegółowych limitów dla ograniczenia ryzyka banków oraz zapewnienie odpowiedniego mechanizmu ich kontroli.

Dedykowane komitety sprawują bieżącą kontrolę nad zarządzaniem ryzykiem banku, w tym: decydują o poziomie akceptowanego ryzyka kredytowego dla pojedynczej transakcji, rekomendują Zarządom limity portfelowe na ryzyko kredytowe, kontrolują poziom ryzyka płynności, limity na ryzyko rynkowe oraz dopuszczalny poziom ryzyka operacyjnego. Dodatkowo monitorują poziom apetytu na ryzyko oraz adekwatności kapitałowej.

7.3 Apetyt na ryzyko, profil ryzyka oraz tolerancja na ryzyko

W ubezpieczeniowych podmiotach Grupy PZU wdrożono proces ustalania apetytu na ryzyko oraz limitów na poszczególne kategorie ryzyka zgodny z procesem grupowym. Zarząd każdego z podmiotów wyznacza apetyt na ryzyko, profil ryzyka oraz tolerancję na ryzyko, odzwierciedlające jego plany finansowe, strategię biznesową oraz cele całej Grupy PZU.

Apetyt na ryzyko definiuje się jako ryzyko, które spółka jest gotowa podjąć w trakcie realizacji swoich celów biznesowych. Miarą apetytu na ryzyko jest poziom potencjalnych strat finansowych, spadku wartości aktywów lub wzrostu wartości zobowiązań w okresie jednego roku. Poziom apetytu na ryzyko określa się jako minimalny poziom wskaźnika pokrycia wymagań kapitałowych. Apetyt na ryzyko określa maksymalny poziom dopuszczalnego ryzyka przy wyznaczaniu limitów i ograniczeń na poszczególne ryzyka cząstkowe oraz poziom, po przekroczeniu którego podejmowane są określone działania zarządcze niezbędne do ograniczenia dalszego wzrostu ryzyka.

Profil ryzyka to limity ilościowe uszczegóławiające apetyt na ryzyko.

Limity tolerancji to dodatkowe limity wprowadzone na poszczególne rodzaje ryzyka ograniczające potencjalne ryzyko.

Takie podejście zapewnia adekwatność i efektywność systemu zarządzania ryzykiem w Grupie PZU oraz zapobiega akceptacji ryzyka na poziomie, który mógłby zagrozić stabilności finansowej zarówno podmiotów, jak i całej Grupy PZU. Za ustalenie odpowiedniego poziomu ryzyka w każdym z podmiotów odpowiedzialny jest jego Zarząd. Jednostka ds. ryzyka co najmniej raz w roku dokonuje przeglądu wielkości apetytu na ryzyko. Wszystkie działania koordynowane są z poziomu Grupy PZU.

Apetyt na ryzyko ustala się co najmniej raz w roku także w podmiotach sektora bankowego, należących do Grupy PZU. Podstawą tego procesu są regulacje nadzorcze oraz dobre praktyki. Proces ten jest zindywidualizowany w przypadku obu banków tak, aby odzwierciedlał strategię biznesową i kapitałową obu podmiotów. Apetyt na ryzyko w podmiotach sektora bankowego podlega konsultacjom z podmiotem dominującym Grupy PZU oraz opiniowaniu przez Komitet Ryzyka Grupy PZU, aby zapewnić zgodność działań banków z planami strategicznymi oraz celami biznesowymi całej Grupy PZU, przy zachowaniu dopuszczalnego poziomu ryzyka na poziomie Grupy PZU. Uzgodniony poziom apetytu na ryzyko jest zatwierdzany przez Rady Nadzorcze podmiotów bankowych.

7.4 Metody identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania ryzyka

Identyfikacja, pomiar i ocena, monitorowanie i kontrola, raportowanie ryzyka oraz podejmowane działania zarządcze zapewniają bieżącą adekwatność i efektywność systemu zarządzania ryzykiem. W Grupie PZU proces zarządzania ryzykiem składa się z:

- **identyfikacji ryzyka** – rozpoczynającej się wraz z propozycją rozpoczęcia tworzenia produktu ubezpieczeniowego, nabycia instrumentu finansowego, zmiany procesu operacyjnego, a także z chwilą wystąpienia każdego innego zdarzenia, potencjalnie wpływającego na powstanie ryzyka. Proces identyfikacji występuje do momentu wygaśnięcia zobowiązań, należności lub działań związanych z danym ryzykiem. Identyfikacja ryzyka polega na rozpoznaniu rzeczywistych i potencjalnych źródeł ryzyka, następnie analizowanych pod względem istotności;
- **pomiaru i oceny ryzyka** – przeprowadzanych w zależności od charakterystyki danego typu ryzyka oraz poziomu jego istotności. Pomiar ryzyka przeprowadzają wyspecjalizowane jednostki. Jednostka ds. ryzyka w każdym podmiocie odpowiada za rozwój narzędzi oraz pomiar ryzyka w zakresie określającym apetyt na ryzyko, profil ryzyka i tolerancji na ryzyko;
- **monitorowania i kontroli ryzyka** – polegających na bieżącym przeglądzie odchyień realizacji od założonych punktów odniesienia (limitów, wartości progowych, planów, wartości z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń);
- **raportowania** – umożliwiającego efektywną komunikację o ryzyku i wspierającego zarządzanie ryzykiem na różnych poziomach decyzyjnych;
- **działań zarządczych** – obejmujących m. in.: unikanie ryzyka, transfer ryzyka, ograniczanie ryzyka, określanie apetytu na ryzyko, akceptację poziomu ryzyka oraz narzędzia wspierające te działania, takie jak limity, programy reasekuracyjne czy regularny przegląd regulacji wewnętrznych.

W procesie zarządzania ryzykiem wyróżnione są dwa poziomy:

- **poziom Grupy PZU** – zapewniający, że Grupa PZU realizuje swoje cele biznesowe w sposób bezpieczny i dopasowany do skali ponoszonego ryzyka. Grupa PZU zapewnia wsparcie we wdrażaniu systemu zarządzania ryzykiem, obejmującego wprowadzenie spójnych mechanizmów, standardów i organizacji funkcjonowania efektywnego systemu kontroli wewnętrznej (ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zgodności), systemu zarządzania ryzykiem (w szczególności w obszarze reasekuracji) oraz systemu zarządzania bezpieczeństwem w Grupie PZU oraz monitoruje ich bieżące stosowanie. Realizując swoje zadania w ramach systemu zarządzania ryzykiem upoważnione osoby z Grupy PZU współpracują z zarządcami podmiotów zależnych oraz z kierownictwem takich obszarów jak finanse, ryzyko, aktuariat, reasekuracja, inwestycje oraz *compliance*, na podstawie właściwych porozumień o współpracy. Wdrożono także system zarządzania koncentracją ryzyka zapewniający, że podmioty w ramach konglomeratu finansowego będą realizować swoje cele biznesowe w sposób zapewniający stabilność finansową całego konglomeratu, jak i poszczególnych podmiotów. W ramach tego systemu monitorowane są odpowiednie miary koncentracji ryzyka oraz ich limity i wartości progowe. Pomiar ryzyka pozwala na zidentyfikowanie źródeł koncentracji w poszczególnych rodzajach ryzyka zarówno na poziomie konglomeratu finansowego, jak i poszczególnych podmiotów regulowanych oraz umożliwia ocenę wpływu tych koncentracji na stabilność finansową;
- **poziom podmiotu** – zapewniający, że realizuje on swoje cele biznesowe w sposób bezpieczny i dopasowany do skali ponoszonego przez niego ryzyka. Na tym poziomie monitorowane są limity oraz specyficzne kategorie ryzyka występujące w danym podmiocie oraz w ramach systemu zarządzania ryzykiem, wdrażane są mechanizmy, standardy i organizacja funkcjonowania efektywnego systemu kontroli wewnętrznej (ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zgodności), systemu zarządzania ryzykiem (w szczególności w obszarze reasekuracji) oraz systemu zarządzania bezpieczeństwem.

7.5 Profil ryzyka

Do głównych typów ryzyka, na które narażona jest Grupa PZU należą: kredytowe (w szczególności związane z portfelem kredytowym banków), aktuarialne, rynkowe (w szczególności ryzyko stopy procentowej, walutowe oraz cen instrumentów finansowych i towarów), płynności, koncentracji, operacyjne, braku zgodności i modeli.

W związku z pandemią COVID-19 zidentyfikowano wzrost ryzyka w wybranych obszarach, w szczególności ryzyka kredytowego, płynności czy śmiertelności.

W ramach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka Grupa PZU identyfikuje, mierzy i monitoruje koncentrację ryzyka. W celu wypełnienia obowiązków regulacyjnych, jakie nałożone są na grupy kapitałowe identyfikowane jako konglomeraty finansowe, od 2020 roku Grupa PZU stosuje model zarządzania znaczącą koncentracją ryzyka w Konglomeracie Finansowym PZU, zgodnie z wymogami ustawy o nadzorze uzupełniającym. Regulowane podmioty zależne monitorują i cyklicznie raportują do podmiotu wiodącego (PZU) w konglomeracie finansowym niezbędne miary i dane służące do identyfikacji koncentracji ryzyka. W przypadku identyfikacji nadmiernej koncentracji ryzyka wdrażane są działania zarządcze odpowiednio na poziomie danego podmiotu lub całego konglomeratu finansowego.

7.5.1 Ryzyko kredytowe i ryzyko koncentracji

Ryzyko kredytowe to ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikające z wahań wiarygodności i zdolności kredytowej emitentów papierów wartościowych, kontrahentów i wszelkich dłużników, materializujące się niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta lub wzrostem *spreadu* kredytowego. Definicja obejmuje również ryzyko kredytowe w ubezpieczeniach finansowych.

Ryzyko kredytowe w Grupie PZU obejmuje:

- **ryzyko kredytowe w działalności bankowej** – ryzyko kredytowe wynikające z działalności w sektorze bankowym, związane przede wszystkim z niebezpieczeństwem niewywiązania się dłużnika lub kredytobiorcy ze swoich zobowiązań;
- **ryzyko kredytowe w ubezpieczeniach finansowych** – ryzyko kredytowe wynikające z działalności w sektorze ubezpieczeń finansowych, związane przede wszystkim z niebezpieczeństwem niewywiązania się klienta Grupy PZU – ze zobowiązań

wobec podmiotu trzeciego lub dłużnika/kredytobiorcy wobec klienta Grupy PZU; zagrożenie to może wynikać z niepowodzenia w realizacji przedsięwzięcia lub z niekorzystnego wpływu otoczenia gospodarczego;

- **ryzyko spreadu kredytowego** – ryzyko poniesienia straty z tytułu zmiany wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych spowodowane zmianą poziomu *spreadów* kredytowych w odniesieniu do struktury terminowej stóp procentowych dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub wahania ich zmienności;
- **ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta** – ryzyko poniesienia straty w związku z nieoczekiwanym niewykonaniem zobowiązań przez kontrahentów i dłużników lub pogorszenia się ich zdolności kredytowej.

Ryzyko koncentracji to ryzyko wynikające z braku dywersyfikacji portfela aktywów lub z dużej ekspozycji na ryzyko niewykonania zobowiązania przez pojedynczego emitenta papierów wartościowych lub grupę powiązanych emitentów.

Ekspozycja na ryzyko kredytowe w Grupie PZU wynika bezpośrednio z działalności bankowej, działalności lokacyjnej, działalności w segmencie ubezpieczeń finansowych i gwarancji, a także umów reasekuracji oraz działalności *bancassurance*. W Grupie PZU wyróżnia się następujące rodzaje ekspozycji na ryzyko kredytowe:

- ryzyko niewykonania zobowiązania przez klienta wobec Grupy PZU z tytułu zaciągniętych kredytów lub pożyczek (w działalności bankowej);
- ryzyko bankructwa emitenta instrumentów finansowych, w które Grupa PZU inwestuje lub którymi obraca, np. obligacje korporacyjne;
- ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta np. reasekuracja lub pozagiełdowe instrumenty pochodne oraz działalność *bancassurance*;
- ryzyko niewykonania zobowiązania przez klienta Grupy PZU wobec osoby trzeciej np. ubezpieczenia wierzycelności pieniężnych, gwarancje ubezpieczeniowe.

7.5.1.1. Ryzyko koncentracji związane z działalnością kredytową

W tej sekcji przedstawiono informacje związane z działalnością kredytową banków Grupy PZU.

W celu zapobiegania niekorzystnym zdarzeniom wynikającym z nadmiernej koncentracji zaangażowań zarówno Pekao, jak i Alior Bank ograniczają ryzyko koncentracji, ustanawiając limity i stosując normy koncentracji wynikające zarówno z przepisów zewnętrznych, jak i przyjętych wewnętrznie. Należą do nich m. in.:

- zasady identyfikacji obszarów wystąpienia ryzyka koncentracji z tytułu działalności kredytowej;
- uwzględnianie ryzyka koncentracji w procesie szacowania kapitału wewnętrznego;
- proces ustalania i aktualizowania wysokości limitów;
- proces zarządzania limitami wraz z ustaleniem sposobu postępowania w przypadku przekroczenia dozwolonego poziomu limitu;
- proces monitorowania ryzyka koncentracji, w tym sprawozdawczość;
- kontrola procesu zarządzania ryzykiem koncentracji.

W procesie ustalenia i aktualizacji limitów koncentracji bierze się pod uwagę:

- informacje o poziomie ryzyka kredytowego limitowanych segmentów portfela i ich wpływie na realizację założeń apetytu na ryzyko w zakresie jakości portfela kredytowego i pozycji kapitałowej;
- wrażliwość limitowanych segmentów portfela na zmiany w otoczeniu makroekonomicznym ocenianą w ramach cyklicznie przeprowadzanych testów warunków skrajnych;
- wiarygodne informacje ekonomiczne i rynkowe dotyczące każdego z obszarów koncentracji zaangażowań, w szczególności wskaźniki makroekonomiczne, branżowe, informacje dotyczące trendów gospodarczych, z uwzględnieniem projekcji wysokości stóp procentowych, kursów wymiany, analizy ryzyka politycznego, ratingi rządów oraz instytucji finansowych;
- wiarygodne informacje na temat sytuacji ekonomicznej podmiotów, branż, gałęzi, sektorów gospodarki, informacji ogólnogospodarczych, w tym o sytuacji gospodarczej i politycznej krajów oraz inne informacje potrzebne do oceny ryzyka koncentracji;

- interakcje między różnymi rodzajami ryzyka, tj.: ryzykiem kredytowym, rynkowym, płynności i operacyjnym.

Analizy ryzyka dokonuje się w ujęciu indywidualnym i portfelowym. Podejmowane działania prowadzą do:

- minimalizacji poziomu ryzyka kredytowego pojedynczego kredytu przy założonym poziomie zwrotu;
- redukcji łącznego ryzyka kredytowego wynikającego z posiadania określonego portfela kredytowego.

W ramach minimalizacji poziomu ryzyka pojedynczego zaangażowania każdorazowo przy udzielaniu kredytu lub innego produktu kredytowego ocenia się:

- wiarygodność oraz zdolność kredytową z uwzględnieniem m.in. szczegółowej analizy źródła spłaty ekspozycji;
- zabezpieczenia, w tym weryfikuje się ich stan formalno-prawny oraz ekonomiczny, z uwzględnieniem m. in. adekwatności LTV (ang. *loan to value*).

W celu wzmocnienia kontroli ryzyka indywidualnych ekspozycji, cyklicznie monitoruje się klientów, podejmując stosowne działania w przypadku zidentyfikowania czynników podwyższonego ryzyka.

W zakresie minimalizacji poziomu ryzyka kredytowego wynikającego z posiadania określonego portfela:

- wyznacza i kontroluje się limity koncentracji;
- monitoruje się sygnały wczesnego ostrzeżenia;
- regularnie monitoruje się portfel kredytowy, kontrolując istotne parametry ryzyka kredytowego;
- przeprowadza się regularne testy warunków skrajnych.

7.5.1.2. Ryzyko kredytowe w działalności bankowej

Ocena ryzyka w procesie kredytowym

Udzielanie produktów kredytowych realizowane jest zgodnie z metodykami kredytowania właściwymi dla danego banku, a w jego ramach – segmentu klienta i rodzaju produktu. Proces nadawania ratingu wewnętrznego w obu bankach stanowi istotny element oceny ryzyka kredytowego klienta i transakcji, stanowiąc ważny etap w procesie podejmowania decyzji kredytowej zarówno o udzieleniu, jak i zmianie warunków kredytu oraz w procesie monitorowania jakości portfela kredytowego. Każdy z banków wypracował własne modele, stosowane w procesie oceny zdolności kredytowej klientów, poprzedzającej wydanie decyzji o udzieleniu produktu kredytowego. Modele bazują zarówno na informacjach zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Udzielanie produktów kredytowych przebiega zgodnie z obowiązującymi w bankach procedurami operacyjnymi wskazującymi właściwe czynności wykonywane w procesie kredytowym, odpowiedzialne za nie jednostki oraz wykorzystywane narzędzia.

Decyzje kredytowe zapadają zgodnie z obowiązującym systemem podejmowania decyzji kredytowych (szczególnie kompetencyjne dopasowane do poziomu ryzyka związanego z klientem oraz transakcją).

W celu regularnej oceny podejmowanego ryzyka kredytowego oraz mitygowania ewentualnych strat na ekspozycjach kredytowych, w okresie kredytowania monitoruje się sytuację klienta poprzez identyfikację sygnałów wczesnego ostrzeżenia oraz okresowe indywidualne przeglądy ekspozycji kredytowych.

W celu minimalizacji ryzyka kredytowego ustanawia się zabezpieczenia odpowiednie do ponoszonego ryzyka kredytowego, mając na uwadze poziom stopy odzysku z danego rodzaju zabezpieczenia. Ustanowienie zabezpieczenia nie zwalnia z obowiązku badania zdolności kredytowej klienta.

Zabezpieczenie kredytu ma na celu zapewnienie zwrotu udzielonego kredytu wraz z należnymi odsetkami i kosztami, jeśli kredytobiorca nie ureguluje należności w terminach ustalonych umową kredytową, a działania restrukturyzacyjne nie przyniosą oczekiwanych efektów. Do akceptowanych zabezpieczeń należą m. in.: gwarancje, poręczenia, blokady, zastawy rejestrowe, przewłaszczenia, cesje wierzytelności, cesje z ubezpieczenia kredytu, weksle, hipoteki, pełnomocnictwa do rachunku bankowego i kaucje (jako szczególne formy zabezpieczeń). Przedmioty zabezpieczeń są weryfikowane w procesie kredytowym pod kątem prawnej możliwości skutecznego zabezpieczenia oraz ocenia się ich wartość rynkową, jak również wartość możliwą do odzyskania w ewentualnym procesie egzekucji.

Efekt finansowy ustanowionych zabezpieczeń dla portfela ekspozycji ocenianych indywidualnie z rozpoznaną utratą wartości na 31 grudnia 2021 roku wynosi 2 291 mln zł (na 31 grudnia 2020 roku: 2 658 mln zł). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych odpisów z tytułu utraty wartości dla tego portfela byłby wyższy, gdyby przy ich szacowaniu nie zostały uwzględnione zdyskontowane przepływy pieniężne uzyskane z zabezpieczeń.

Na 31 grudnia 2021 roku Grupa PZU nie obserwuje negatywnego wpływu skutków pandemii COVID-19 na jakość portfela kredytowego, uwzględniając jednocześnie podwyższone ryzyka dla niektórych branż przy akceptacji nowych zaangażowań oraz przy nadawaniu ratingów wewnętrznych.

Scoring i rating kredytowy

Skala ratingowa jest zróżnicowana w zależności od banku, segmentu klienta oraz rodzaju transakcji. W poniższych tabelach zaprezentowano jakość portfeli kredytowych dla ekspozycji objętych wewnętrznymi modelami ratingowymi. Z uwagi na odmienne modele ratingowe stosowane przez Pekao i Alior Bank dane zaprezentowano dla każdego z banków oddzielnie.

Pekao

W 2021 roku w Pekao rozpoczął się proces dostosowywania skali ratingowej dla wewnętrznych modeli ratingowych na wzór skali ratingowej obowiązującej dla ratingów zewnętrznych – tzw. Masterskali, zgodnie z poniższą tabelą:

Opis	Klasa
Klasy inwestycyjne	
Wysoka jakość	AA, AA-
Silna zdolność spłat	A+, A, A-
Adekwatna zdolność spłat	BBB+, BBB, BBB-
Klasy spekulacyjne	
Prawdopodobna spłata, pewna stała niepewność	BB+, BB, BB-
Wysokie ryzyko braku spłaty	B+, B, B-
Bardzo wysokie ryzyko	CCC
Prawdopodobny default	CC, C

Na koniec 2021 roku na Masterskalę zmapowano modele ratingowe w ramach segmentu klienta firmowego/przedsiębiorstw.

Portfel klienta detalicznego (bez utraty wartości) objęty modelem ratingowym – wartość bilansowa brutto	31 grudnia 2021				31 grudnia 2020			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem
Mikroprzedsiębiorcy	3 813	964	-	4 777	nd.	nd.	nd.	nd.
Klasa 1 (0% <= PD < 0,06%)	19	4	-	23	nd.	nd.	nd.	nd.
Klasa 2 (0,06% <= PD < 0,14%)	230	22	-	252	nd.	nd.	nd.	nd.
Klasa 3 (0,14% <= PD < 0,35%)	555	52	-	607	nd.	nd.	nd.	nd.
Klasa 4 (0,35% <= PD < 0,88%)	634	69	-	703	nd.	nd.	nd.	nd.
Klasa 5 (0,88% <= PD < 2,10%)	715	94	-	809	nd.	nd.	nd.	nd.
Klasa 6 (2,10% <= PD < 4,00%)	560	85	-	645	nd.	nd.	nd.	nd.
Klasa 7 (4,00% <= PD < 7,00%)	653	131	-	784	nd.	nd.	nd.	nd.
Klasa 8 (7,00% <= PD < 12,00%)	312	91	-	403	nd.	nd.	nd.	nd.
Klasa 9 (12,00% <= PD < 22,00%)	135	114	-	249	nd.	nd.	nd.	nd.
Klasa 10 (22,00% <= PD < 100%)	-	302	-	302	nd.	nd.	nd.	nd.
Kredyty mieszkaniowe zabezpieczone hipotecznie	55 288	8 515	-	63 803	53 574	7 715	-	61 289
Klasa 1 (0,00% <= PD < 0,06%)	9 482	359	-	9 841	10 325	378	-	10 703
Klasa 2 (0,06% <= PD < 0,19%)	4 810	268	-	5 078	5 054	296	-	5 350
Klasa 3 (0,19% <= PD < 0,35%)	26 605	3 234	-	29 839	25 829	3 438	-	29 267
Klasa 4 (0,35% <= PD < 0,73%)	13 547	2 635	-	16 182	11 274	1 761	-	13 035
Klasa 5 (0,73% <= PD < 3,50%)	622	960	-	1 582	787	1 013	-	1 800
Klasa 6 (3,50% <= PD < 14,00%)	154	474	-	628	188	420	-	608
Klasa 7 (14,00% <= PD < 100,00%)	68	585	-	653	117	409	-	526
Pożyczki gotówkowe konsumenckie	9 409	1 429	-	10 838	9 021	2 054	-	11 075
Klasa 1 (0,00% <= PD < 0,09%)	913	86	-	999	832	136	-	968
Klasa 2 (0,09% <= PD < 0,18%)	1 644	64	-	1 708	1 630	141	-	1 771
Klasa 3 (0,18% <= PD < 0,39%)	2 942	73	-	3 015	2 779	151	-	2 930
Klasa 4 (0,39% <= PD < 0,90%)	2 313	62	-	2 375	2 252	232	-	2 484
Klasa 5 (0,90% <= PD < 2,60%)	1 294	240	-	1 534	1 107	464	-	1 571
Klasa 6 (2,60% <= PD < 9,00%)	250	414	-	664	318	396	-	714
Klasa 7 (9,00% <= PD < 30,00%)	53	291	-	344	85	292	-	377
Klasa 8 (30,00% <= PD < 100,00%)	-	199	-	199	18	242	-	260
Limity odnawialne	139	77	-	216	123	74	-	197
Klasa 1 (0,00% <= PD < 0,02%)	6	3	-	9	6	3	-	9
Klasa 2 (0,02% <= PD < 0,11%)	34	12	-	46	29	11	-	40
Klasa 3 (0,11% <= PD < 0,35%)	42	21	-	63	41	20	-	61
Klasa 4 (0,35% <= PD < 0,89%)	40	15	-	55	32	16	-	48
Klasa 5 (0,89% <= PD < 2,00%)	8	13	-	21	10	9	-	19
Klasa 6 (2,00% <= PD < 4,80%)	6	8	-	14	5	6	-	11
Klasa 7 (4,80% <= PD < 100,00%)	3	5	-	8	-	9	-	9
Razem segment klienta detalicznego	68 649	10 985	-	79 634	62 718	9 843	-	72 561

Portfel segmentu firmowego/ przedsiębiorstw (bez utraty wartości) objęty modelem ratingowym – wartość bilansowa brutto	31 grudnia 2021			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem
Duże przedsiębiorstwa (Masterskala)	21 976	1 629	-	23 605
AA (0% <= PD <= 0,01000%)	59	-	-	59
AA- (0,01000% < PD <= 0,01700%)	-	-	-	-
A+ (0,01700% < PD <= 0,02890%)	-	-	-	-
A (0,02890% < PD <= 0,04913%)	3	-	-	3
A- (0,04193% < PD <= 0,08352%)	6	-	-	6
BBB+ (0,08352% < PD <= 0,14199%)	1 560	1	-	1 561
BBB (0,14199% < PD <= 0,24138%)	306	5	-	311
BBB- (0,24138% < PD <= 0,41034%)	1 039	56	-	1 095
BB+ (0,41034% < PD <= 0,69758%)	2 576	22	-	2 598
BB (0,69758% < PD <= 1,18588%)	4 124	69	-	4 193
BB- (1,18588% < PD <= 2,01599%)	3 675	83	-	3 758
B+ (2,01599% < PD <= 3,42719%)	4 036	79	-	4 115
B (3,42719% < PD <= 5,82622%)	1 655	26	-	1 681
B- (5,82622% < PD <= 9,90458%)	2 411	787	-	3 198
CCC (9,90458% < PD <= 16,83778%)	480	494	-	974
CC (16,83778% < PD <= 28,62423%)	38	3	-	41
C (28,62423% < PD <= 100%)	8	4	-	12
Małe i średnie przedsiębiorstwa (Masterskala)	15 368	2 175	-	17 543
AA (0% <= PD <= 0,01000%)	-	-	-	-
AA- (0,01000% < PD <= 0,01700%)	-	-	-	-
A+ (0,01700% < PD <= 0,02890%)	-	-	-	-
A (0,02890% < PD <= 0,04913%)	25	1	-	26
A- (0,04193% < PD <= 0,08352%)	69	2	-	71
BBB+ (0,08352% < PD <= 0,14199%)	339	2	-	341
BBB (0,14199% < PD <= 0,24138%)	1 469	5	-	1 474
BBB- (0,24138% < PD <= 0,41034%)	1 336	17	-	1 353
BB+ (0,41034% < PD <= 0,69758%)	2 448	79	-	2 527
BB (0,69758% < PD <= 1,18588%)	2 170	90	-	2 260
BB- (1,18588% < PD <= 2,01599%)	1 865	203	-	2 068
B+ (2,01599% < PD <= 3,42719%)	2 149	152	-	2 301
B (3,42719% < PD <= 5,82622%)	1 447	342	-	1 789
B- (5,82622% < PD <= 9,90458%)	1 776	522	-	2 298
CCC (9,90458% < PD <= 16,83778%)	223	652	-	875
CC (16,83778% < PD <= 28,62423%)	52	59	-	111
C (28,62423% < PD <= 100%)	-	49	-	49
Przedsiębiorstwa objęte modelem ratingowym Pekao Banku Hipotecznego SA	330	178	-	508
Klasa 1	112	5	-	117
Klasa 2	201	18	-	219
Klasa 3	16	73	-	89
Klasa 4	1	8	-	9
Klasa 5	-	48	-	48
Klasa 6	-	16	-	16
Klasa 7	-	10	-	10
Razem segment przedsiębiorstw	37 674	3 982	-	41 656

Portfel segmentu przedsiębiorstw (bez utraty wartości) objęty modelem ratingowym – wartość bilansowa brutto	31 grudnia 2020			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem
Klient korporacyjny	22 777	3 856	-	26 633
Klasa 1 (0,00% <= PD < 0,14%)	122	-	-	122
Klasa 2 (0,14% <= PD < 0,25%)	1 010	4	-	1 014
Klasa 3 (0,25% <= PD < 0,42%)	2 518	5	-	2 523
Klasa 4 (0,42% <= PD < 0,77%)	5 847	64	-	5 911
Klasa 5 (0,77% <= PD < 1,42%)	5 556	735	-	6 291
Klasa 6 (1,42% <= PD < 2,85%)	2 468	578	-	3 046
Klasa 7 (2,85% <= PD < 6,00%)	3 970	802	-	4 772
Klasa 8 (6,00% <= PD < 12,00%)	1 264	1 517	-	2 781
Klasa 9 (12,00% <= PD < 100,00%)	22	151	-	173
Małe i średnie przedsiębiorstwa (SME)	2 382	344	-	2 726
Klasa 1 (0,00% <= PD < 0,06%)	16	-	-	16
Klasa 2 (0,06% <= PD < 0,14%)	192	2	-	194
Klasa 3 (0,14% <= PD < 0,35%)	623	37	-	660
Klasa 4 (0,35% <= PD < 0,88%)	645	59	-	704
Klasa 5 (0,88% <= PD < 2,10%)	484	80	-	564
Klasa 6 (2,10% <= PD < 4,00%)	241	56	-	297
Klasa 7 (4,00% <= PD < 7,00%)	93	45	-	138
Klasa 8 (7,00% <= PD < 12,00%)	59	26	-	85
Klasa 9 (12,00% <= PD < 22,00%)	15	16	-	31
Klasa 10 (22,00% <= PD < 100,00%)	14	23	-	37
Segment przedsiębiorstw objęty modelem ratingowym Pekao Banku Hipotecznego SA	409	235	-	644
Klasa 1	4	4	-	8
Klasa 2	12	9	-	21
Klasa 3	110	22	-	132
Klasa 4	283	188	-	471
Klasa 5	-	12	-	12
Razem segment przedsiębiorstw	25 568	4 435	-	30 003

Jednostki samorządu terytorialnego (bez utraty wartości) objęte modelem ratingowym – wartość bilansowa brutto	31 grudnia 2021			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem
AA (0% <= PD <= 0,01000%)	-	-	-	-
AA- (0,01000% < PD <= 0,01700%)	-	-	-	-
A+ (0,01700% < PD <= 0,02890%)	-	-	-	-
A (0,02890% < PD <= 0,04913%)	1	-	-	1
A- (0,04193% < PD <= 0,08352%)	139	-	-	139
BBB+ (0,08352% < PD <= 0,14199%)	25	-	-	25
BBB (0,14199% < PD <= 0,24138%)	218	-	-	218
BBB- (0,24138% < PD <= 0,41034%)	117	-	-	117
BB+ (0,41034% < PD <= 0,69758%)	533	-	-	533
BB (0,69758% < PD <= 1,18588%)	26	-	-	26
BB- (1,18588% < PD <= 2,01599%)	138	-	-	138
B+ (2,01599% < PD <= 3,42719%)	-	-	-	-
B (3,42719% < PD <= 5,82622%)	-	-	-	-
B- (5,82622% < PD <= 9,90458%)	-	-	-	-
CCC (9,90458% < PD <= 16,83778%)	-	-	-	-
CC (16,83778% < PD <= 28,62423%)	-	-	-	-
C (28,62423% < PD <= 100%)	-	-	-	-
Razem jednostki samorządu terytorialnego	1 197	-	-	1 197

Jednostki samorządu terytorialnego (bez utraty wartości) objęte modelem ratingowym – wartość bilansowa brutto	31 grudnia 2020			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem
Klasa 1 (0,00% <= PD < 0,04%)	6	-	-	6
Klasa 2 (0,04% <= PD < 0,06%)	223	-	-	223
Klasa 3 (0,06% <= PD < 0,13%)	84	-	-	84
Klasa 4 (0,13% <= PD < 0,27%)	377	-	-	377
Klasa 5 (0,27% <= PD < 0,50%)	319	-	-	319
Klasa 6 (0,50% <= PD < 0,80%)	466	-	-	466
Klasa 7 (0,80% <= PD < 1,60%)	130	-	-	130
Klasa 8 (1,60% <= PD < 100,00%)	-	-	-	-
Razem jednostki samorządu terytorialnego	1 605	-	-	1 605

Portfel ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego w rozumieniu Rozporządzenia CRR – bez utraty wartości – wg klas nadzorczych – wartość bilansowa brutto	31 grudnia 2021				31 grudnia 2020			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem
Wysoka	497	8	-	505	449	-	-	449
Dobra	3 111	2 100	-	5 211	2 475	1 911	-	4 386
Zadowolająca	98	562	-	660	105	842	-	947
Słaba	-	3	-	3	-	-	-	-
Razem	3 706	2 673	-	6 379	3 029	2 753	-	5 782

Portfel	31 grudnia 2021		
	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa netto
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	157 095	(1 669)	155 426
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu klienta detalicznego	79 634	(571)	79 063
Mikroprzedsiębiorcy	4 777	(45)	4 732
Klienci indywidualni	74 857	(526)	74 331
Kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)	63 803	(205)	63 598
Pożyczki gotówkowe (konsumenckie)	10 838	(316)	10 522
Limity odnawialne	216	(5)	211
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu firmowego/przedsiębiorstw	41 656	(337)	41 319
Duże przedsiębiorstwa (Masterskała)	23 605	(154)	23 451
Małe i średnie przedsiębiorstwa (Masterskała)	17 543	(181)	17 362
Segment przedsiębiorstw objęty modelem ratingowym Pekao Banku Hipotecznego SA	508	(2)	506
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego (Masterskała)	1 197	(2)	1 195
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	6 379	(147)	6 232
Ekspozycje nieobjęte wewnętrznym modelem ratingowym	28 229	(612)	27 617
Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	9 091	(6 073)	3 018
Razem należności od klientów z tytułu kredytów podlegające utracie wartości¹⁾	166 186	(7 742)	158 444

¹⁾ Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Portfel	31 grudnia 2020		
	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa netto
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	140 153	(1 529)	138 624
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego	72 561	(635)	71 926
Kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)	61 289	(253)	61 036
Pożyczki gotówkowe (konsumenckie)	11 075	(378)	10 697
Limity odnawialne	197	(4)	193
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu przedsiębiorstw	30 003	(279)	29 724
Klienci korporacyjni	26 633	(213)	26 420
Małe i średnie przedsiębiorstwa (SME)	2 726	(62)	2 664
Segment przedsiębiorstw objęty modelem ratingowym Pekao Banku Hipotecznego SA	644	(4)	640
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego	1 605	-	1 605
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	5 782	(114)	5 668
Ekspozycje nieobjęte modelem ratingowym	30 202	(501)	29 701
Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	8 516	(5 595)	2 921
Razem należności od klientów z tytułu kredytów podlegające utracie wartości¹⁾	148 669	(7 124)	141 545

¹⁾ Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Alior Bank

Należności od klientów z tytułu kredytów – nieprzeterminowane	31 grudnia 2021				31 grudnia 2020			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem
Segment detaliczny	32 676	1 179	-	33 855	29 535	1 559	-	31 094
PD < 0,18%	10 869	150	-	11 019	3 364	22	-	3 386
0,18% <= PD < 0,28%	1 860	20	-	1 880	3 451	25	-	3 476
0,28% <= PD < 0,44%	2 373	43	-	2 416	3 049	24	-	3 073
0,44% <= PD < 0,85%	2 902	22	-	2 924	5 080	62	-	5 142
0,85% <= PD < 1,33%	3 088	36	-	3 124	2 927	71	-	2 998
1,33% <= PD < 2,06%	3 354	53	-	3 407	3 197	151	-	3 348
2,06% <= PD < 3,94%	2 849	78	-	2 927	4 993	391	-	5 384
3,94% <= PD < 9,10%	3 993	344	-	4 337	2 114	277	-	2 391
PD => 9,1%	1 345	433	-	1 778	1 272	536	-	1 808
Brak scoringu	43	-	-	43	88	-	-	88
Segment biznesowy	13 709	4 452	-	18 161	13 936	3 802	-	17 738
PD < 0,28%	77	1	-	78	8	1	-	9
0,28% <= PD < 0,44%	376	-	-	376	40	1	-	41
0,44% <= PD < 0,85%	308	69	-	377	225	65	-	290
0,85% <= PD < 1,33%	1 849	218	-	2 067	2 239	100	-	2 339
1,33% <= PD < 2,06%	1 811	217	-	2 028	2 411	184	-	2 595
2,06% <= PD < 3,94%	4 576	315	-	4 891	2 399	377	-	2 776
3,94% <= PD < 9,1%	3 452	1 320	-	4 772	4 362	1 230	-	5 592
PD => 9,1%	1 098	2 312	-	3 410	2 026	1 844	-	3 870
Brak scoringu	162	-	-	162	226	-	-	226
Razem – należności od klientów z tytułu kredytów – nieprzeterminowane	46 385	5 631	-	52 016	43 471	5 361	-	48 832

Należności od klientów z tytułu kredytów – przeterminowane	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Koszyk 1 i Koszyk 2	2 552	2 948
Segment detaliczny	1 438	1 438
Segment biznesowy	1 114	1 510
Koszyk 3	1 883	2 409
Segment detaliczny	645	754
Segment biznesowy	1 238	1 655
POCI	400	520
Segment detaliczny	125	174
Segment biznesowy	275	346
Razem aktywa przeterminowane	4 835	5 877

7.5.1.3. Ekspozycje restrukturyzowane

Za ekspozycję restrukturyzowaną uznaje się ekspozycję, której warunki spłaty zostały zmienione w trakcie trwania zobowiązania, wobec dłużnika, który doświadcza lub prawdopodobnie doświadczy trudności finansowych. Zmiana warunków umownych obejmuje działania restrukturyzacyjne takie jak m. in.:

- wydłużenie okresu kredytowania (w formie zawarcia aneksu do umowy) lub podpisanie umowy restrukturyzacyjnej (w przypadku zadłużenia w całości przeterminowanego), co skutkuje zmniejszeniem raty kapitałowo-odsetkowej;
- zmiana warunków umowy pozwalająca na niższe niż umowne spłaty odsetek lub kapitału;

- umowa podlegająca refinansowaniu.

Ekspozycja restrukturyzowana, którą sklasyfikowano jako nieobsługiwaną (z powodu podjęcia działań restrukturyzacyjnych lub przed podjęciem działań restrukturyzacyjnych) lub którą przeniesiono z kategorii ekspozycji obsługiwanych do nieobsługiwanych, w tym w wyniku przeterminowania o ponad 30 dni ekspozycji restrukturyzowanej w okresie warunkowym jest uznawana za nieobsługiwaną ekspozycję restrukturyzowaną (tzw. ekspozycję *forborne*).

W przypadku udzielenia wakacji kredytowych lub innych działań łagodzących skutki pandemii COVID-19 Grupa PZU stosuje podejście zgodne ze wskazówkami regulacyjnymi w tym zakresie i nie klasyfikuje takich pozycji automatycznie jako *forborne*.

Należności od klientów z tytułu kredytów	31 grudnia 2021						31 grudnia 2020					
	Ko-szyk 1	Ko-szyk 2	Koszyk 3		POCI	Ra- zem	Ko- szyk 1	Ko- szyk 2	Koszyk 3		POCI	Ra- zem
			Analiza indywidualna	Analiza grupowa					Analiza indywidualna	Analiza grupowa		
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie												
Ekspozycje <i>forborne</i> brutto	1 033	987	2 708	1 125	1 859	7 712	1 153	1 385	1 965	1 031	2 054	7 588
Odpis z tytułu utraty wartości	(6)	(110)	(1 205)	(628)	(1 486)	(3 435)	(12)	(155)	(927)	(524)	(1 509)	(3 127)
Ekspozycje <i>forborne</i> netto	1 027	877	1 503	497	373	4 277	1 141	1 230	1 038	507	545	4 461
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	X	X	X	X	X	1	X	X	X	X	X	1
Razem	1 027	877	1 503	497	374	4 278	1 141	1 230	1 038	507	545	4 462

Zmiana stanu wartości bilansowej netto ekspozycji <i>forborne</i>	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Bilans otwarcia	4 462	3 215
Wartość ekspozycji ujętych w okresie	1 704	3 090
Wartość ekspozycji wyłączonych w okresie	(1 172)	(702)
Zmiana odpisów aktualizujących	(28)	(761)
Inne zmiany	(688)	(380)
Razem należności netto	4 278	4 462

7.5.1.4. Ryzyko kredytowe związane z działalnością inwestycyjną

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie PZU wynikającym z działalności inwestycyjnej reguluje szereg dokumentów zatwierdzonych przez rady nadzorcze, zarządy i dedykowane komitety.

Zaangażowanie obciążone ryzykiem kredytowym wobec poszczególnych kontrahentów oraz emitentów podlega ograniczeniom poprzez ustanawianie limitów zaangażowania. Limity są ustanawiane przez dedykowane komitety na podstawie analiz ryzyk związanych z danym zaangażowaniem, z uwzględnieniem sytuacji finansowej podmiotów lub grup podmiotów powiązanych oraz wpływu tych zaangażowań na wystąpienie ryzyka koncentracji. Uzupełniającym czynnikiem mitygującym zidentyfikowane ryzyko kredytowe i ryzyko koncentracji w działalności inwestycyjnej są ograniczenia jakościowe wobec zaangażowań ustanawiane zgodnie z kompetencjami poszczególnych komitetów.

Limity odnoszą się do zaangażowania wobec pojedynczego podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych (zarówno limity kredytowe, jak i limity koncentracji). Wykorzystanie limitów w zakresie ryzyka kredytowego i ryzyka koncentracji podlega raportowaniu i monitorowaniu. W przypadku przekroczenia przyznanego limitu podejmowane są odpowiednie działania zdefiniowane w regulacjach wewnętrznych.

W zakresie oceny ryzyka kredytowego danego podmiotu wyznacza się wewnętrzne ratingi kredytowe (podejście do wyznaczania ratingu różni się w zależności od typu podmiotu). Ratingi są oparte na analizie ilościowej oraz jakościowej i stanowią jeden z podstawowych elementów procesu ustanawiania limitów zaangażowania. Jakość kredytowa kontrahentów oraz emitentów

podlega cyklicznemu monitoringowi. Jednym z podstawowych elementów monitoringu jest okresowa aktualizacja ratingów wewnętrznych.

Jednostki ds. ryzyka identyfikują, dokonują pomiaru i monitorują narażenie na ryzyko kredytowe i ryzyko koncentracji związane z działalnością inwestycyjną, w szczególności opiniują wnioski o ustalenie limitów zaangażowania kierowane na poszczególne komitety.

Informacje o jakości kredytowej aktywów związanych z działalnością inwestycyjną zaprezentowano w punkcie 38.

Ekspozycja na ryzyko kredytowe

W kolejnych tabelach zaprezentowano ekspozycję na ryzyko kredytowe aktywów obciążonych ryzykiem kredytowym w poszczególnych kategoriach ratingów nadanych przez zewnętrzne agencje ratingowe. Ekspozycję na ryzyko kredytowe wynikające z transakcji warunkowych przedstawiono jako ekspozycję wobec emitenta papierów przyjętych jako zabezpieczenie.

W zestawieniu nie uwzględniono należności od klientów z tytułu kredytów oraz należności z tytułu umów ubezpieczeniowych. Wynikało to ze znacznego rozproszenia tych portfeli aktywów, skutkującego m.in. znacznym udziałem należności od osób fizycznych i podmiotów nie posiadających ratingów.

Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym na 31 grudnia 2021	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie – wartość bilansowa	73 828	346	-	9	74 183
- wartość bilansowa brutto	73 897	354	35	39	74 325
- od AAA do A	60 350	-	-	-	60 350
- od BBB do B	1 242	35	-	-	1 277
- brak ratingu	12 305	319	35	39	12 698
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(69)	(8)	(35)	(30)	(142)
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody – wartość bilansowa	44 788	251	-	-	45 039
- od AAA do A	35 806	-	-	-	35 806
- od BBB do B	5 117	127	-	-	5 244
- brak ratingu	3 865	124	-	-	3 989
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych ¹⁾	(54)	(26)	-	-	(80)
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy – wartość bilansowa	X	X	X	X	2 466
- od AAA do A	X	X	X	X	1 142
- od BBB do B	X	X	X	X	171
- brak ratingu	X	X	X	X	145
- aktywa na ryzyko klienta	X	X	X	X	1 008
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych i transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży – wartość bilansowa	5 501	-	-	-	5 501
- wartość bilansowa brutto	5 502	-	-	-	5 502
- od AAA do A	796	-	-	-	796
- od BBB do B	519	-	-	-	519
- brak ratingu	4 167	-	-	-	4 167
- aktywa na ryzyko klienta	20	-	-	-	20
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(1)	-	-	-	(1)

Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym na 31 grudnia 2021	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Pożyczki – wartość bilansowa	3 517	69	-	-	3 586
- wartość bilansowa brutto	3 522	75	-	-	3 597
- od BBB do B	150	-	-	-	150
- brak ratingu	3 372	75	-	-	3 447
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(5)	(6)	-	-	(11)
Instrumenty pochodne	X	X	X	X	8 328
- od AAA do A	X	X	X	X	6 632
- od BBB do B	X	X	X	X	882
- brak ratingu	X	X	X	X	782
- aktywa na ryzyko klienta	X	X	X	X	32
Udział reasekuratorów w rezerwach szkodowych	X	X	X	X	1 399
- od AAA do A	X	X	X	X	1 192
- od BBB do B	X	X	X	X	8
- brak ratingu	X	X	X	X	199
Należności z tytułu reasekuracji	X	X	X	X	63
- od AAA do A	X	X	X	X	35
- brak ratingu	X	X	X	X	28
Razem	127 634	666	-	9	140 565

¹⁾ Odpis ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny i nie pomniejsza on wartości bilansowej aktywów.

Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym na 31 grudnia 2020	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie – wartość bilansowa	57 800	71	-	-	57 871
- wartość bilansowa brutto	57 850	73	34	-	57 957
- od AAA do A	49 199	-	-	-	49 199
- od BBB do B	609	35	-	-	644
- brak ratingu	8 042	38	34	-	8 114
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(50)	(2)	(34)	-	(86)
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody – wartość bilansowa	63 387	256	-	-	63 643
- od AAA do A	47 181	-	-	-	47 181
- od BBB do B	5 495	55	-	-	5 550
- brak ratingu	10 711	201	-	-	10 912
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych ¹⁾	(68)	(13)	-	-	(81)
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy – wartość bilansowa	X	X	X	X	3 566
- od AAA do A	X	X	X	X	1 999
- od BBB do B	X	X	X	X	161
- brak ratingu	X	X	X	X	220
- aktywa na ryzyko klienta	X	X	X	X	1 186
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych i transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży – wartość bilansowa	5 609	-	-	-	5 609
- wartość bilansowa brutto	5 610	-	-	-	5 610
- od AAA do A	1 156	-	-	-	1 156
- od BBB do B	328	-	-	-	328
- brak ratingu	4 093	-	-	-	4 093
- aktywa na ryzyko klienta	33	-	-	-	33
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(1)	-	-	-	(1)

Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym na 31 grudnia 2020	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Pożyczki – wartość bilansowa	3 311	73	-	-	3 384
- wartość bilansowa brutto	3 318	79	-	-	3 397
- od BBB do B	40	-	-	-	40
- brak ratingu	3 278	79	-	-	3 357
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(7)	(6)	-	-	(13)
Instrumenty pochodne	X	X	X	X	6 339
- od AAA do A	X	X	X	X	4 718
- od BBB do B	X	X	X	X	485
- brak ratingu	X	X	X	X	1 108
- aktywa na ryzyko klienta	X	X	X	X	28
Udział reasekuratorów w rezerwach szkodowych	X	X	X	X	1 176
- od AAA do A	X	X	X	X	1 022
- od BBB do B	X	X	X	X	1
- brak ratingu	X	X	X	X	153
Należności z tytułu reasekuracji	X	X	X	X	55
- od AAA do A	X	X	X	X	35
- brak ratingu	X	X	X	X	20
Razem	130 107	400	-	-	141 643

¹⁾ Odpis ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny i nie pomniejsza on wartości bilansowej aktywów.

7.5.1.5. Ryzyko kredytowe reasekuratora w działalności ubezpieczeniowej

Grupa PZU zawiera umowy reasekuracyjne o charakterze nieproporcjonalnym oraz proporcjonalnym w celu ograniczenia zobowiązań wynikających z podstawowej działalności. Reasekuracja jest obciążona ryzykiem kredytowym związanym z ryzykiem niewykonania zobowiązania przez reasekuratora.

Jakość kredytową reasekuratorów ocenia się na podstawie danych rynkowych, danych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych, a także na podstawie modelu wewnętrznego. Model dzieli reasekuratorów na kilka klas, w zależności od poziomu szacowanego ryzyka. Akceptuje się tylko podmioty o ryzyku niższym niż ustalony punkt odcięcia. Akceptacja nie jest automatyczna, a analizę uzupełnia się o ocenę dokonaną przez brokerów reasekuracyjnych. W ramach monitoringu ryzyka kredytowego ww. ocenę danego podmiotu aktualizuje się raz na kwartał.

W poniższych tabelach przedstawiono ryzyko kredytowe reasekuratorów, z którymi współpracowały spółki Grupy PZU.

Reasekurator	Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych (netto) na 31 grudnia 2021	Rating A.M. Best wg stanu na 31 grudnia 2021 ¹⁾
Reasekurator 1	268	A+
Reasekurator 2	215	brak ratingu
Reasekurator 3	168	A+
Reasekurator 4	129	A++
Reasekurator 5	126	AA-
Reasekurator 6	117	A+
Reasekurator 7	89	AA-
Reasekurator 8	76	A+
Reasekurator 9	58	A+
Reasekurator 10	50	A+
Pozostali, w tym: ²⁾	1 244	
Posiadający rating inwestycyjny	1 110	
Posiadający rating poniżej inwestycyjnego lub bez ratingu	134	
Razem	2 540	

¹⁾ W przypadku braku ratingu A.M. Best uwzględniono rating agencji Standard&Poor's.

²⁾ W pozycji „Pozostali” wykazano udziały reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych o mniejszej wartości bilansowej niż dla wymienionych powyżej.

Reasekurator	Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych (netto) na 31 grudnia 2020	Rating A.M. Best wg stanu na 31 grudnia 2020 ¹⁾
Reasekurator 1	218	A+
Reasekurator 2	170	brak ratingu
Reasekurator 3	135	A+
Reasekurator 4	104	A++
Reasekurator 5	98	A+
Reasekurator 6	66	A+
Reasekurator 7	55	A+
Reasekurator 8	47	A+
Reasekurator 9	45	AA-
Reasekurator 10	44	AA-
Pozostali, w tym: ²⁾	1 119	
Posiadający rating inwestycyjny	979	
Posiadający rating poniżej inwestycyjnego lub bez ratingu	140	
Razem	2 101	

¹⁾ W przypadku braku ratingu A.M. Best uwzględniono rating agencji Standard&Poor's.

²⁾ W pozycji „Pozostali” wykazano udziały reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych o mniejszej wartości bilansowej niż dla wymienionych powyżej.

Ryzyko kontrahenta związane z reasekuracją jest ograniczane poprzez współpracę Grupy PZU z wieloma reasekuratorami o wiarygodnym ratingu kredytowym.

7.5.1.6. Koncentracja ryzyka w ryzyku kredytowym

Poniższa tabela prezentuje koncentrację branżową zaangażowań Grupy PZU według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) uwzględniającą:

- wartość zaangażowania w lokaty finansowe takie jak instrumenty kapitałowe, dłużne papiery wartościowe, udzielone pożyczki, transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży, rachunki bankowe i depozyty terminowe;
- sumy ubezpieczeniowe udzielonych gwarancji ubezpieczeniowych;
- limity odpowiedzialności dla ubezpieczeń wierzycelności pieniężnych;
- wartość kredytów (wartość bilansowa brutto oraz zaangażowanie pozabilansowe).

Segment branżowy	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
O. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16,08%	14,54%
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11,94%	12,83%
C. Przetwórstwo przemysłowe	16,27%	16,09%
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	13,51%	12,70%
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	8,12%	8,78%
F. Budownictwo	5,65%	5,89%
H. Transport i gospodarka magazynowa	5,51%	5,47%
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4,63%	4,79%
J. Informacja i komunikacja	2,74%	2,59%
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	5,24%	6,79%
B. Górnictwo i wydobywanie	1,08%	1,19%
Pozostałe sektory	9,23%	8,34%
Razem	100,00%	100,00%

7.5.2. Ryzyko aktuarialne (ubezpieczenia majątkowe i osobowe oraz ubezpieczenia na życie)

Ryzyko aktuarialne to możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać z zawartych umów ubezpieczenia i umów gwarancji ubezpieczeniowych, w związku z niewłaściwymi założeniami dotyczącymi wyceny składek i tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Ryzyko aktuarialne obejmuje:

	Ubezpieczenia majątkowe	Ubezpieczenia na życie
Ryzyko długowieczności - możliwość straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian w poziomie współczynnika umieralności, tendencji współczynnika umieralności lub jego zmienności, w przypadku gdy spadek współczynnika umieralności prowadzi do zwiększenia wartości zobowiązań ubezpieczeniowych.	X	X
Ryzyko związane z wysokością ponoszonych kosztów - możliwość straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian w poziomie wydatków ponoszonych na obsługę umów ubezpieczenia lub umów reasekuracji, tendencji tych wydatków lub ich zmienności.	X	X
Ryzyko związane z rezygnacjami z umów - ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian w poziomie współczynników rezygnacji z umów, zamykania, odnawiania i wykupów polis lub zmienności tych współczynników.	X	X
Ryzyko katastroficzne - możliwość straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze znacznej niepewności założeń dotyczących wyceny i tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, związanych z ekstremalnymi lub wyjątkowymi zdarzeniami.	X	X
Ryzyko składki - możliwość nieodpowiedniego oszacowania stawek taryfowych i możliwości odchylenia przypisu składek od oczekiwanego poziomu, wynikające ze zmienności w zakresie występowania, częstości i skali ubezpieczanych zdarzeń.	X	nd.
Ryzyko rezerw - możliwość nieodpowiedniego oszacowania poziomu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, jak również możliwości fluktuacji faktycznych szkód wokół ich średniej statystycznej ze względu na stochastyczną naturę przyszłych wypłat odszkodowań.	X	nd.
Ryzyko rewizji wysokości rent - możliwość straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian w poziomie współczynników korygujących stosowanych do rent, tendencji tych współczynników lub ich zmienności, w związku ze zmianami otoczenia prawnego lub stanu zdrowia ubezpieczonej osoby.	X	nd.
Ryzyko śmiertelności - możliwość straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian poziomu, współczynnika umieralności, tendencji współczynnika umieralności lub jego zmienności, w przypadku gdy wzrost współczynnika umieralności prowadzi do zwiększenia wartości zobowiązań ubezpieczeniowych.	nd.	X
Ryzyko zachorowalności (niezdolności do pracy) - możliwość straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian w poziomie współczynników niezdolności do pracy, chorobowości i zachorowalności, tendencji tych współczynników lub ich zmienności.	nd.	X

Grupa PZU zarządza ryzykiem aktuarialnym między innymi poprzez:

- kalkulację i monitorowanie adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- strategię taryfową oraz monitorowanie adekwatności składki;
- *underwriting*;
- reasekurację.

Kalkulacja i monitoring adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Grupa PZU zarządza ryzykiem adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych poprzez stosowanie odpowiedniej metodyki ich obliczania i kontrolę procesów związanych z ustalaniem rezerw. Polityka tworzenia rezerw opiera się na:

- ostrożnościowym podejściu do określania wielkości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- zasadzie ciągłości, polegającej na niezmienności metodyki tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych o ile tylko nie wystąpią istotne okoliczności uzasadniające dokonanie zmian.

W przypadku ubezpieczeń majątkowych i osobowych poziom rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oceniany jest raz w miesiącu i w określonych okolicznościach (dokonanie wypłaty, pozyskanie nowych informacji od likwidatorów lub prawników)

aktualizuje się ich wysokość. Do analizy rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wykorzystuje się zestawienia ich rozwoju oraz wypłat w kolejnych latach. Wynikiem tej analizy jest ocena dokładności stosowanych metod aktuarialnych.

W przypadku ubezpieczeń na życie głównymi źródłami danych przy szacowaniu oczekiwanej częstości występowania świadczeń są statystyki publiczne (tablice trwania życia) publikowane przez wyspecjalizowane jednostki statystyczne oraz analizy danych historycznych z portfeli ubezpieczeniowych. Okresowych analiz statystycznych częstości występowania świadczeń dokonuje się na poziomie grup produktów, poszczególnych portfeli ubezpieczeniowych oraz odpowiednio zdefiniowanych homogenicznych grup ryzyka. Przeprowadzane analizy dają możliwość określenia względnych częstości występowania zdarzeń w stosunku do statystyk publicznych. Stosowanie odpowiednich metod statystycznych pozwala na określenie istotności wyznaczanych statystyk. W miarę potrzeb, stosowane są odpowiednie narzuty bezpieczeństwa przy tworzeniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i wycenie ryzyka.

W Grupie PZU oszacowanie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przeprowadza się pod nadzorem głównych aktuariuszy.

Strategia taryfowa oraz monitoring adekwatności składki

Celem polityki taryfowej jest zagwarantowanie adekwatnego poziomu składki (tj. wystarczającego na pokrycie obecnych i przyszłych zobowiązań, wynikających z zawartych polis oraz wydatków). Równoległe z opracowywaniem taryfy składek lub zmian w taryfach wykonuje się symulacje dotyczące prognozowanego wpływu zmian na wynik w przyszłości. Ponadto regularnie analizuje się adekwatność składek oraz rentowności portfeli dla poszczególnych ubezpieczeń na podstawie m.in. oceny wyniku technicznego produktu za dany okres sprawozdawczy. Częstość i szczegółowość analiz zależy od materialności produktu i możliwej fluktuacji wyniku. W przypadku trwale niekorzystnego przebiegu ubezpieczenia podejmuje się działania dla przywrócenia określonego poziomu rentowności, polegające np. na dostosowaniu taryfy składek, zmianie reguł underwritingowych, modyfikacji kontraktów reasekuracyjnych lub na zmianie profilu ubezpieczonego ryzyka poprzez modyfikację ogólnych warunków ubezpieczenia.

Underwriting

W przypadku klientów korporacyjnych obszar underwritingu funkcjonuje niezależnie od obszaru sprzedaży co oznacza, że zasady oceny i akceptacji ryzyka oraz poziomy kompetencyjne kształtowane są w obszarze underwritingu. Proces sprzedaży ubezpieczeń dla klientów korporacyjnych jest poprzedzony analizą i oceną ryzyka realizowaną przez zespoły sprzedażowe, w ramach posiadanych kompetencji. Dla ryzyk niebędących w kompetencjach obszaru sprzedaży, decyzje underwritingowe podejmowane są przez dedykowane do tego celu zespoły underwritingu.

Reasekuracja

Program reasekuracyjny Grupy PZU w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych pełni funkcję zabezpieczającą jego podstawową działalność, ograniczając ryzyko wystąpienia zjawisk o charakterze katastroficznym, mogących w negatywny sposób wpłynąć na pozycję finansową Grupy PZU. Zadanie to jest realizowane poprzez umowy obligatoryjne wraz z uzupełniającą je reasekuracją fakultatywną.

Grupa PZU ogranicza swoje ryzyko m.in. poprzez:

- nieproporcjonalną umowę nadwyżki szkód chroniącą portfele przed szkodami o charakterze katastroficznym (np. powódź, huragan);
- nieproporcjonalne umowy nadwyżki szkód chroniące między innymi portfele ubezpieczeń majątkowych, technicznych, morskich, transportowych i lotniczych, OC (w tym OC z ubezpieczeń komunikacyjnych) przed skutkami dużych pojedynczych szkód;
- nieproporcjonalną umowę nadwyżki szkodowości chroniącą portfel upraw rolnych;
- proporcjonalną umowę chroniącą portfel ubezpieczeń finansowych.

Optymalizacja programu reasekuracyjnego w zakresie ochrony przed szkodami o charakterze katastroficznym bazuje na wynikach wewnętrznych analiz oraz wykorzystuje modele firm zewnętrznych.

7.5.2.1. Stopień narażenia na ryzyko aktuarialne - ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Podstawowe wskaźniki kosztów w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia – 31 grudnia 2021	1 stycznia – 31 grudnia 2020
Wskaźnik wydatków	27,33%	26,27%
Wskaźnik szkodowości na udziale własnym	61,15%	61,31%
Wskaźnik zatrzymania składki przez reasekuratora	8,06%	6,78%
Wskaźnik mieszany	88,48%	87,58%

Wskaźnik wydatków to stosunek sumy kosztów akwizycji, kosztów administracyjnych oraz prowizji reasekuracyjnych i udziału w zyskach reasekuratorów do składek zarobionych netto.

Wskaźnik szkodowości na udziale własnym to stosunek odszkodowań oraz zmiany stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto do składek zarobionych netto.

Wskaźnik zatrzymania składki przez reasekuratora to procentowy udział reasekuratora w składkach ubezpieczeniowych przypisanych brutto.

Wskaźnik mieszany to stosunek sumy kosztów akwizycji, kosztów administracyjnych, prowizji reasekuracyjnych i udziału w zyskach reasekuratorów, odszkodowań oraz zmiany stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto do składek zarobionych netto.

Poniższe tabele prezentują rozwój rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz wypłaty w kolejnych okresach sprawozdawczych.

Rozwój szkód w ubezpieczeniach bezpośrednich majątkowych i osobowych brutto (wg okresu sprawozdawczego)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rezerwa na koniec okresu sprawozdawczego	10 989	11 783	13 312	13 163	13 181	13 990	14 975	15 627	16 540	17 303
Rezerwa oraz łączne wypłaty odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego):										
- wyliczone 1 rok później	11 286	12 241	13 032	12 908	13 353	14 251	14 929	15 833	16 048	
- wyliczone 2 lata później	11 958	12 180	12 719	12 922	13 500	14 281	15 008	15 542		
- wyliczone 3 lata później	11 973	12 080	12 822	13 135	13 518	14 438	14 839			
- wyliczone 4 lata później	11 910	12 172	13 089	13 183	13 686	14 366				
- wyliczone 5 lat później	12 067	12 439	13 172	13 353	13 677					
- wyliczone 6 lat później	12 340	12 536	13 356	13 398						
- wyliczone 7 lat później	12 421	12 713	13 308							
- wyliczone 8 lat później	12 598	12 785								
- wyliczone 9 lat później	12 691									
Suma rezerwy oraz łącznych wypłat odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego)	12 691	12 785	13 308	13 398	13 677	14 366	14 839	15 542	16 048	
Łączne wypłaty odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego)	7 796	7 553	7 524	6 972	6 524	6 132	5 344	4 217	2 544	
Rezerwa wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	4 895	5 232	5 784	6 426	7 153	8 234	9 495	11 325	13 504	
Różnica pomiędzy rezerwą na koniec pierwszego roku a rezerwą oszacowaną na koniec okresu sprawozdawczego (ang. <i>run-off result</i>)	(1 702)	(1 002)	4	(235)	(496)	(376)	136	85	492	
Powyższa różnica jako procent rezerwy na koniec pierwszego roku	-15%	-9%	0%	-2%	-4%	-3%	1%	1%	3%	

Rozwój szkód w ubezpieczeniach bezpośrednich majątkowych i osobowych na udziale własnym (wg okresu sprawozdawczego)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rezerwa na koniec okresu sprawozdawczego	10 413	11 453	12 814	12 653	12 559	12 880	13 484	13 933	14 545	15 053
Rezerwa oraz łączne wypłaty odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego):										
- wyliczone 1 rok później	10 722	11 787	12 525	12 355	12 576	13 066	13 362	13 952	14 089	
- wyliczone 2 lata później	11 282	11 704	12 201	12 278	12 664	13 005	13 393	13 646		
- wyliczone 3 lata później	11 278	11 599	12 224	12 473	12 615	13 112	13 227			
- wyliczone 4 lata później	11 215	11 642	12 481	12 463	12 758	13 048				
- wyliczone 5 lat później	11 326	11 891	12 515	12 623	12 781					
- wyliczone 6 lat później	11 581	11 938	12 689	12 679						
- wyliczone 7 lat później	11 624	12 109	12 750							
- wyliczone 8 lat później	11 794	12 198								
- wyliczone 9 lat później	11 884									
Suma rezerwy oraz łącznych wypłat odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego)	11 884	12 198	12 750	12 679	12 781	13 048	13 227	13 646	14 089	
Łączne wypłaty odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego)	7 253	7 255	7 232	6 663	6 119	5 543	4 664	3 665	2 202	
Rezerwa wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	4 631	4 943	5 518	6 016	6 662	7 505	8 563	9 981	11 887	
Różnica pomiędzy rezerwą na koniec pierwszego roku a rezerwą oszacowaną na koniec okresu sprawozdawczego (ang. <i>run-off result</i>)	(1 471)	(745)	64	(26)	(222)	(168)	257	287	456	
Powyższa różnica jako procent rezerwy na koniec pierwszego roku	-14%	-7%	0%	0%	-2%	-1%	2%	2%	3%	

Główną część portfela Grupy PZU stanowią ubezpieczenia komunikacyjne – autocasco oraz OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Oba rodzaje ubezpieczeń zawierane są na ogół na rok, w trakcie którego szkoda musi zaistnieć, aby została wypłacona. W przypadku ubezpieczenia autocasco czas na zgłoszenie szkody jest krótki i nie jest źródłem niepewności. Inaczej jest w przypadku ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, gdzie czas na zgłoszenie szkody może wynosić aż 30 lat. Wysokość szkód majątkowych jest w szczególności wrażliwa na ilość zgłaszanych roszczeń sądowych oraz zapadające w poszczególnych sprawach wyroki sądowe. W przypadku umów ubezpieczeń OC pojawiają się nowe typy szkód oraz dodatkowe roszczenia ujawniane ze znacznym opóźnieniem, co istotnie komplikuje proces szacowania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Koncentracja ryzyka w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych

W ramach ryzyka aktuarialnego, Grupa PZU identyfikuje ryzyko koncentracji w odniesieniu do możliwych szkód spowodowanych przez zdarzenia katastroficzne, w szczególności takich jak powódzie i huragany. Poniższa tabela przedstawia sumy ubezpieczeń w zadanych przedziałach w podziale na poszczególne województwa (dla działalności na terenie Polski) oraz kraje (dla działalności zagranicznej). W kontekście ekspozycji na ryzyko powodzi i huraganu, system zarządzania ryzykiem funkcjonujący w Grupie PZU zapewnia jej cykliczny monitoring, a stosowany program reasekuracji pozwala na istotną redukcję wielkości potencjalnej szkody katastroficznej na udziale własnym.

Narażenie na szkody katastroficzne w ubezpieczeniach majątkowych	Suma ubezpieczenia (w mln zł) 31 grudnia 2021							Suma ubezpieczenia (w mln zł) 31 grudnia 2020						
	0-0,2	0,2-0,5	0,5-2	2-10	10-50	pow. 50	Suma	0-0,2	0,2-0,5	0,5-2	2-10	10-50	pow. 50	Suma
dolnośląskie	0,8%	1,4%	1,4%	0,5%	0,4%	2,0%	6,5%	0,9%	1,3%	1,2%	0,5%	0,4%	1,7%	6,0%
kujawsko - pomorskie	0,5%	0,7%	0,6%	0,3%	0,2%	1,1%	3,4%	0,5%	0,6%	0,5%	0,3%	0,3%	1,1%	3,3%
lubelskie	0,5%	0,7%	0,3%	0,1%	0,1%	1,6%	3,3%	0,5%	0,6%	0,2%	0,1%	0,1%	1,6%	3,1%
lubuskie	0,2%	0,3%	0,2%	0,1%	0,1%	0,5%	1,4%	0,2%	0,3%	0,2%	0,1%	0,1%	0,5%	1,4%
łódzkie	0,6%	1,0%	0,7%	0,3%	0,2%	3,9%	6,7%	0,6%	0,9%	0,6%	0,3%	0,2%	5,3%	7,9%
małopolskie	0,7%	1,5%	1,0%	0,4%	0,4%	1,4%	5,4%	0,7%	1,4%	0,8%	0,4%	0,4%	1,4%	5,1%
mazowieckie	1,6%	3,1%	2,6%	0,9%	1,0%	9,1%	18,3%	1,5%	2,4%	2,0%	0,8%	0,9%	9,4%	17,0%
opolskie	0,2%	0,4%	0,3%	0,1%	0,1%	1,6%	2,7%	0,2%	0,4%	0,3%	0,1%	0,1%	1,4%	2,5%
podkarpackie	0,8%	1,1%	0,4%	0,2%	0,1%	1,4%	4,0%	0,5%	0,8%	0,3%	0,2%	0,2%	1,3%	3,3%
podlaskie	0,3%	0,4%	0,3%	0,2%	0,2%	0,4%	1,8%	0,3%	0,4%	0,3%	0,1%	0,2%	0,5%	1,8%
pomorskie	0,5%	1,0%	0,9%	0,5%	0,5%	4,8%	8,2%	0,5%	0,9%	0,8%	0,4%	0,5%	6,0%	9,1%
śląskie	1,0%	1,5%	1,2%	0,5%	1,2%	3,9%	9,3%	1,0%	1,4%	0,9%	0,5%	0,3%	4,3%	8,4%
świętokrzyskie	0,3%	0,5%	0,2%	0,1%	0,1%	0,6%	1,8%	0,3%	0,4%	0,2%	0,1%	0,1%	1,1%	2,2%
warmińsko-mazurskie	0,3%	0,5%	0,3%	0,2%	0,1%	1,2%	2,6%	0,3%	0,4%	0,3%	0,2%	0,1%	1,2%	2,5%
wielkopolskie	1,0%	1,8%	1,4%	0,6%	0,5%	2,4%	7,7%	1,0%	1,6%	1,2%	0,6%	0,5%	2,0%	6,9%
zachodnio-pomorskie	0,3%	0,5%	0,5%	0,4%	0,3%	2,2%	4,2%	0,3%	0,4%	0,4%	0,3%	0,3%	5,2%	6,9%
Litwa i Estonia	0,6%	1,8%	2,5%	0,8%	1,0%	2,1%	8,8%	0,6%	1,7%	2,5%	0,8%	1,0%	2,1%	8,7%
Łotwa	0,1%	0,6%	0,8%	0,4%	0,4%	0,6%	2,9%	0,1%	0,6%	0,8%	0,4%	0,4%	0,5%	2,8%
Ukraina	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,6%	0,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,5%	0,7%
Norwegia	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	0,4%
Razem	10,3%	18,8%	15,6%	6,7%	7,0%	41,6%	100,0%	10,0%	16,5%	13,5%	6,3%	6,2%	47,5%	100,0%

Skapitalizowana wartość rent

Poniższe wyniki nie uwzględniają wpływu zmian wyceny lokat uwzględnianych przy wyliczaniu wartości rezerwy.

Wpływ zmiany założeń dla rezerwy na skapitalizowaną wartość rent w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych na wynik finansowy netto i kapitały własne	31 grudnia 2021		31 grudnia 2020	
	Brutto	na udziale własnym	brutto	na udziale własnym
Stopa techniczna – podwyższenie o 0,5 p.p.	457	425	457	427
Stopa techniczna – obniżenie o 1,0 p.p.	(1 173)	(1 090)	(1 180)	(1 104)
Śmiertelność 110% założonej	139	134	134	129
Śmiertelność 90% założonej	(157)	(149)	(151)	(143)

7.5.2.2. Stopień narażenia na ryzyko ubezpieczeniowe - ubezpieczenia na życie

Grupa PZU nie zaprezentowała informacji dotyczących rozwoju szkód w ubezpieczeniach na życie, ze względu na fakt, że niepewność kwot i okresu wypłaty odszkodowań zwykle ustępuje w ciągu jednego roku.

Koncentracja ryzyka związana jest z koncentracją umów lub sum ubezpieczenia. W przypadku tradycyjnych ubezpieczeń indywidualnych, gdzie ryzyko koncentracji związane jest z możliwością wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego lub z potencjalną wysokością wypłat z tytułu pojedynczego zdarzenia, ryzyko ocenia się w sposób indywidualny. Ocena obejmuje zarówno ryzyko medyczne, jak też – w uzasadnionych przypadkach – finansowe. Dzięki temu dokonywana jest selekcja ryzyk (ocena osoby przystępującej do umowy ubezpieczenia) oraz określenie maksymalnego poziomu akceptowalnego ryzyka.

W ubezpieczeniach grupowych wystąpienie ryzyka koncentracji jest ograniczone poprzez wielkość portfela umów. Pozwala to zmniejszyć poziom zaburzeń wynikających z losowości przebiegów ubezpieczeń. Ponadto istotnym czynnikiem zmniejszającym ryzyko związane z koncentracją jest forma umowy zbiorowej, w ramach której wszyscy członkowie grupy mają tę samą sumę ubezpieczenia oraz zakres gwarantowanej ochrony. Tym samym zjawisko koncentracji niektórych ryzyk w ramach portfela umów nie występuje.

W przypadku umów ubezpieczeń grupowych, gdzie dopuszcza się możliwość kształtowania zakresu ochrony ubezpieczeniowej na poziomie poszczególnych umów grupowych, stosowana jest uproszczona ocena ryzyka. Prowadzi się ją na podstawie informacji o branży zawodowej danego zakładu pracy przy założeniu odpowiednich limitów uczestnictwa osób ubezpieczonych w stosunku do osób zatrudnionych w zakładzie pracy. Stosowane w tych przypadkach składki ubezpieczeniowe i odpowiednie narzuty wynikają z prowadzonych analiz statystycznych częstości występowania świadczeń na poziomie zdefiniowanych homogenicznych grup ryzyka, z uwzględnieniem względnych częstości występowania zdarzeń w stosunku do statystyk publicznych.

Należy również zaznaczyć, że dla większości umów wielkość świadczenia jest ściśle zdefiniowana w umowie ubezpieczenia. W porównaniu do typowych umów ubezpieczeń majątkowych i osobowych zmniejsza się ryzyko koncentracji, polegające na stosunkowo rzadkim występowaniu pojedynczych zdarzeń o znacznej wysokości wypłat.

Ubezpieczenia rentowe w ubezpieczeniach na życie

Wpływ zmiany założeń dla rezerw w ubezpieczeniach rentowych w ubezpieczeniach na życie na wynik finansowy netto i kapitały własne	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Stopa techniczna - obniżenie o 1,0 p.p.	(18)	(20)
Śmiertelność 90% założonej	(9)	(9)

Ubezpieczenia na życie z wyłączeniem ubezpieczeń rentowych

Wpływ zmiany założeń dla rezerw w ubezpieczeniach na życie z wyłączeniem rezerw w ubezpieczeniach rentowych na wynik finansowy netto i kapitały własne	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Stopa techniczna - obniżenie o 1,0 p.p.	(2 512)	(2 491)
Śmiertelność 110% założonej	(886)	(896)
Zachorowalność i wypadkowość – 110% założonej	(194)	(205)

Wpływ rezygnacji klientów w ubezpieczeniach na życie

W wyliczeniach matematycznych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach na życie nie uwzględnia się ryzyka rezygnacji ubezpieczonych. Poniżej zaprezentowano wpływ hipotetycznej rezygnacji 10% wszystkich klientów w ubezpieczeniach na życie.

Pozycja sprawozdania finansowego	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	2 207	2 213
Odszkodowania i świadczenia wypłacone	(859)	(860)
Zmiana stanu odroczonej kosztów akwizycji	(7)	(11)
Wynik finansowy brutto	1 341	1 342
Wynik finansowy netto i kapitały własne	1 086	1 087

7.5.3. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe to ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikające bezpośrednio lub pośrednio z wahań poziomu i wahań zmienności rynkowych cen aktywów, *spreadu* kredytowego, wartości zobowiązań i instrumentów finansowych.

Ryzyko rynkowe w Grupie PZU obejmuje:

- **ryzyko cen akcji** – możliwość poniesienia straty na skutek zmiany wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych w wyniku zmian rynkowych cen akcji lub wahań zmienności rynkowych cen akcji;
- **ryzyko cen udziałów i akcji nienotowanych** – możliwość poniesienia straty na skutek zmian wycen akcji nienotowanych i udziałów;
- **ryzyko cen nieruchomości** – możliwość poniesienia straty na skutek zmian wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych w wyniku zmian rynkowych cen nieruchomości lub wahań zmienności rynkowych cen nieruchomości;
- **ryzyko cen towarów** – możliwość poniesienia straty na skutek zmiany wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych w wyniku zmian rynkowych cen towarów lub wahań zmienności rynkowych cen towarów;
- **ryzyko inflacji** – możliwość poniesienia straty związana z poziomem realizowanej inflacji, w szczególności inflacji cen towarów i usług, a także oczekiwań dotyczących przyszłego poziomu inflacji, mających wpływ na wycenę aktywów i zobowiązań;
- **ryzyko płynności** – ryzyko niemożności zrealizowania lokat i innych aktywów bez wpływu na ich rynkowe ceny w celu uregulowania swoich zobowiązań finansowych w momencie, gdy stają się one wymagalne;
- **ryzyko stopy procentowej** – możliwość poniesienia straty na skutek zmiany wartości instrumentów finansowych lub innych aktywów oraz zmiany wartości bieżącej prognozowanych przepływów ze zobowiązań w wyniku zmian w strukturze terminowej rynkowych stóp procentowych lub wahań zmienności rynkowych stóp procentowych wolnych od ryzyka;
- **ryzyko bazowe** – możliwość poniesienia straty na skutek zmiany wartości instrumentów finansowych lub aktywów oraz zmiany wartości bieżącej prognozowanych przepływów ze zobowiązań, w wyniku zmian w strukturze terminowej *spreadów* rynkowych stóp procentowych względem stóp wolnych od ryzyka lub wahań zmienności tych *spreadów* – z wyłączeniem *spreadów* kredytowych;

- **ryzyko walutowe** – możliwość poniesienia straty na skutek zmian wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych w wyniku zmian kursów wymiany walut lub wahań zmienności kursów wymiany walut;
- **ryzyko spreadu kredytowego** – możliwość poniesienia straty z tytułu zmiany wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych spowodowanych zmianą poziomu *spreadów* kredytowych w odniesieniu do struktury terminowej stóp procentowych dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub wahań ich zmienności;
- **ryzyko koncentracji** – możliwość poniesienia straty wynikającej z braku dywersyfikacji portfela aktywów lub z dużej ekspozycji na ryzyko niewykonania zobowiązania przez pojedynczego emitenta papierów wartościowych lub grupę powiązanych emitentów.

Ryzyko koncentracji aktywów oraz ryzyko *spreadu* kredytowego jest traktowane jako integralna część ryzyka rynkowego przy pomiarze ryzyka na potrzeby profilu ryzyka, tolerancji na ryzyko i raportowaniu wskaźników ryzyka rynkowego. Jednak proces zarządzania tymi ryzykami ma odmienną specyfikę niż proces zarządzania pozostałymi podkategoriami ryzyka rynkowego i został opisany w punkcie 7.5.1.1 wraz z procesem zarządzania ryzykiem niewypłacalności kontrahenta.

Ryzyko rynkowe w Grupie PZU pochodzi z trzech głównych źródeł:

- działalności związanej z dopasowaniem aktywów do zobowiązań (portfel ALM);
- działalności związanej z aktywną alokacją, tj. wyznaczaniem optymalnej średnioterminowej struktury aktywów (portfele AA);
- działalności bankowej w Pekao i Alior Banku – generującej istotne narażenie na ryzyko stopy procentowej.

Działalność inwestycyjną w spółkach Grupy PZU reguluje szereg dokumentów zatwierdzonych przez rady nadzorcze, zarządy i dedykowane komitety.

Jednostki ds. ryzyka współuczestniczą w identyfikacji ryzyka, dokonują ich pomiaru oraz monitorują i raportują o tych ryzykach. Ryzyko rynkowe mierzy się przy wykorzystaniu modelu kalkulacji kapitału ekonomicznego ryzyka rynkowego w oparciu o metodę wartości zagrożonej (VaR, ang. *Value at Risk*) lub formuły standardowej zgodnie z zasadami zdefiniowanymi przez dyrektywę Wypłacalność II. W celu efektywnego zarządzania ryzykiem rynkowym ustala się limity w postaci kwoty kapitału alokowanego na dane ryzyko rynkowe, jak również limity na poszczególne czynniki ryzyka rynkowego.

W Pekao funkcjonuje system zarządzania ryzykiem rynkowym, stanowiący strukturalno-organizacyjne i metodologiczne ramy, mające na celu utrzymanie struktury bilansu i pozycji pozabilansowych w zgodzie z zakładanymi celami strategicznymi. Proces zarządzania ryzykiem rynkowym oraz procedury go regulujące uwzględniają podział na księgę handlową i bankową.

Zarządzając ryzykiem rynkowym księgi handlowej Pekao dąży do optymalizowania wyników finansowych oraz zapewnienia maksymalnie wysokiej jakości obsługi klientów banku w zakresie dostępu do rynku (*market making*) pozostając w ramach limitów zatwierdzonych przez zarząd i radę nadzorczą.

Zarządzając ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej Pekao kieruje się celem zabezpieczenia wartości ekonomicznej kapitału oraz realizacji założonego wyniku odsetkowego w ramach przyjętych limitów.

W Alior Banku ekspozycja na ryzyko rynkowe jest ograniczana przez system limitów, okresowo aktualizowanych, wprowadzanych uchwałą rady nadzorczej lub Komitetu Zarządzania Kapitałem, Aktywami i Pasywami, obejmujących wszystkie miary ryzyka, których poziom jest monitorowany i raportowany przez jednostki organizacyjne Alior Banku niezależne od biznesu. W Alior Banku funkcjonują trzy rodzaje limitów, różniące się zakresem oraz sposobem funkcjonowania – limity podstawowe, uzupełniające, limity dodatkowe. Zarządzanie ryzykiem rynkowym skupia się na ograniczaniu potencjalnych niekorzystnych zmian wartości ekonomicznej kapitału.

Ekspozycja na ryzyko rynkowe

Wartość bilansowa	Nota	31 grudnia 2021			31 grudnia 2020			Razem	Razem
		Aktywa na ryzyko Grupy	w tym aktywa banków	Aktywa na ryzyko klienta	Aktywa na ryzyko Grupy	w tym aktywa banków	Aktywa na ryzyko klienta		
Aktywa finansowe i środki pieniężne narażone na ryzyko stopy procentowej		360 904	316 355	1 032	361 936	343 532	298 283	1 221	344 753
Dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu	36	95 855	60 477	965	96 820	99 459	64 231	1 142	100 601
Dłużne papiery wartościowe o zmiennym oprocentowaniu	36	24 825	22 798	43	24 868	24 436	22 633	43	24 479
Należności od klientów z tytułu kredytów	34	215 008	215 008	-	215 008	197 288	197 288	-	197 288
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	36	1 364	1 031	20	1 384	919	516	33	952
Pożyczki	36	3 586	-	-	3 586	3 384	-	-	3 384
Środki pieniężne	39	9 443	8 684	4	9 447	7 936	7 040	3	7 939
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	36	4 117	1 651	-	4 117	4 657	1 127	-	4 657
Instrumenty pochodne	35	6 706	6 706	-	6 706	5 453	5 448	-	5 453
Aktywa finansowe narażone na inne ryzyko cenowe		3 896	2 339	5 241	9 137	2 676	1 486	5 059	7 735
Instrumenty kapitałowe	36	2 306	770	5 209	7 515	1 818	636	5 031	6 849
Instrumenty pochodne	35	1 590	1 569	32	1 622	858	850	28	886
Razem		364 800	318 694	6 273	371 073	346 208	299 769	6 280	352 488

W tabeli poniżej zaprezentowano aktywa finansowe banków oraz na ryzyko klienta wg miejsca ujęcia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

Aktywa finansowe banków oraz aktywa finansowe na ryzyko klienta	Nota	31 grudnia 2021		31 grudnia 2020	
		Pekao i Alior Bank	Aktywa finansowe na ryzyko klienta	Pekao i Alior Bank	Aktywa finansowe na ryzyko klienta
Należności od klientów z tytułu kredytów	34	215 008	-	197 288	-
Pochodne instrumenty finansowe		8 275	32	6 298	28
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe		86 727	6 237	89 143	6 249
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie		53 432	20	37 321	33
Dłużne papiery wartościowe		50 750	-	35 678	-
Rządowe		43 770	-	29 806	-
Krajowe		43 770	-	29 806	-
Oprocentowanie stałe		38 644	-	26 965	-
Oprocentowanie zmienne		5 126	-	2 841	-
Pozostałe		6 980	-	5 872	-
Oprocentowanie stałe		2 224	-	2 128	-
Oprocentowanie zmienne		4 756	-	3 744	-
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży		1 651	-	1 127	-
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych		1 031	20	516	33
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		32 425	-	50 131	-
Instrumenty kapitałowe		513	-	396	-
Dłużne papiery wartościowe		31 912	-	49 735	-
Rządowe		22 171	-	37 248	-
Krajowe		22 171	-	37 248	-
Oprocentowanie stałe		14 868	-	29 254	-
Oprocentowanie zmienne		7 303	-	7 994	-
Pozostałe		9 740	-	12 487	-
Oprocentowanie stałe		4 445	-	4 764	-
Oprocentowanie zmienne		5 295	-	7 723	-
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		870	6 217	1 691	6 216
Instrumenty kapitałowe		249	377	232	376
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne		8	4 832	8	4 655
Dłużne papiery wartościowe		613	1 008	1 451	1 185
Rządowe		403	965	1 415	1 145
Krajowe		403	959	1 415	1 139
Oprocentowanie stałe		291	956	1 117	1 136
Oprocentowanie zmienne		112	3	298	3
Zagraniczne		-	6	-	6
Oprocentowanie stałe		-	6	-	6
Pozostałe		210	43	36	40
Oprocentowanie stałe		4	3	3	-
Oprocentowanie zmienne		206	40	33	40
Środki pieniężne		8 684	4	7 040	3
Aktywa finansowe banków oraz aktywa finansowe na ryzyko klienta, razem		318 694	6 273	299 769	6 280

W ramach swojej działalności lokacyjnej Grupa PZU wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe jako narzędzia zmniejszania ryzyka (z użyciem rachunkowości zabezpieczeń lub bez niej) oraz ułatwiające efektywne zarządzanie portfelem inwestycyjnym.

Zaangażowanie Grupy PZU w instrumenty pochodne zaprezentowano w punkcie 35.

Zaangażowanie w dłużne papiery emitowane przez rządy inne niż RP

Wartość bilansowa dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez rządy inne niż RP	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Litwa	845	910
Rumunia	227	221
Ukraina	163	132
Łotwa	155	169
Chorwacja	154	173
Węgry	134	144
Indonezja	132	129
Włochy	118	2
Rosja	90 ¹⁾	100
Meksyk	88	68
Bułgaria	87	90
Panama	76	78
Kolumbia	76	104
Peru	74	58
Brazylia	70	83
Kazachstan	60	62
Arabia Saudyjska	59	57
Republika Południowej Afryki	58	55
Filipiny	56	48
Urugwaj	55	55
Dominikana	53	53
Pozostałe	368 ²⁾	278 ³⁾
Razem	3 198	3 069

¹⁾ Całość zaangażowania w dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez rząd Rosji sprzedano do 25 lutego 2022 roku.

²⁾ Pozycja Pozostałe obejmuje obligacje 50 krajów, wobec których jednostkowe zaangażowanie bilansowe nie przekracza równowartości 50 mln zł.

³⁾ Pozycja Pozostałe obejmuje obligacje 39 krajów.

Zaangażowanie w dłużne papiery emitowane przez korporacje oraz jednostki samorządu terytorialnego

Wartość bilansowa dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez korporacje, jednostki samorządu terytorialnego oraz Narodowy Bank Polski	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa w tym:	8 375	10 699
Banki zagraniczne	4 777	7 069
Narodowy Bank Polski	1 870	2 275
Spółki Indeksu WIG - Banki	553	555
O. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne w tym:	5 354	5 872
Samorządy krajowe	5 345	5 859
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych w tym:	2 329	2 409
Spółki Indeksu WIG - Energia	1 614	1 732
C. Przetwórstwo przemysłowe w tym:	1 818	1 144
Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej	766	647
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1 006	-
H. Transport i gospodarka magazynowa	801	603
E. Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	413	382
J. Informacja i komunikacja	377	307
I. R. Działalność związana z zakwaterowaniem, usługami gastronomicznymi (w tym: WIG - hotele i restauracje), oraz z kulturą, rozrywką i rekreacją	335	365
F. Budownictwo	305	246
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	285	235
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	196	184
B. Górnictwo i wydobywanie	185	252
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	47	57
Razem	21 826	22 755

7.5.3.1. Ryzyko stopy procentowej

W tabeli poniżej zaprezentowano test wrażliwości portfela instrumentów finansowych, dla których ryzyko ponosi Grupa PZU (z wyjątkiem należności od klientów z tytułu kredytów i zobowiązań z tytułu depozytów).

Zmiana wartości portfela w wyniku zmiany krzywej dochodowości o +/- 100 p.b. wg waluty instrumentu	31 grudnia 2021		31 grudnia 2020	
	spadek	wzrost	spadek	wzrost
polSKI złoty	1 180	(1 143)	1 781	(1 713)
euro	60	(56)	33	(29)
dolar amerykański	141	(122)	183	(163)
pozostałe	(8)	8	(9)	8
Razem	1 373	(1 313)	1 988	(1 897)

Powyższe testy wrażliwości nie zawierają wpływu zmian stóp procentowych dla rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i zobowiązań z tytułu kontraktów inwestycyjnych. Analizę wpływu zmiany stopy technicznej na wycenę umów ubezpieczeniowych zaprezentowano w punktach 7.5.2.1 i 7.5.2.2.

W poniższej tabeli przedstawiono kształtowanie się poziomu kontraktowej wrażliwości dochodu odsetkowego (NII) na zmianę stóp procentowych o 100 p.b. oraz wrażliwości wartości ekonomicznej kapitału (EVE) banków Grupy PZU na zmianę stóp procentowych o 200 p.b. Miara (NII) jest wykorzystywana w zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej do ograniczenia zmienności dochodu odsetkowego. Przez EVE rozumie się bieżącą wartość przyszłych przepływów pieniężnych, które będą wygenerowane przez aktywa jednostki, pomniejszoną o bieżącą wartość przyszłych przepływów pieniężnych koniecznych do uregulowania zobowiązań tej jednostki. W obu analizach zakładana jest natychmiastowa zmiana stóp rynkowych. Oprocentowanie produktów bankowych zmienia się zgodnie z zapisami umownymi, przy czym w przypadku kontraktowej wrażliwości NII, dla depozytów od klientów detalicznych, uwzględnia się ograniczenie spadku stóp minimalnie do zera, lecz nie do wartości ujemnych, zaś dla wrażliwości EVE zerowe ograniczenie spadku oprocentowania obowiązuje dla wszystkich

pasywów. Ponadto dla wrażliwości EVE dla depozytów bieżących w złotych polskich stosowany jest model urealniający profil ich przeszacowania.

Podmiot	Miara	31 grudnia 2021		31 grudnia 2020	
		spadek	wzrost	spadek	wzrost
Grupa Pekao	NII	-7,51%	-1,15%	-6,31%	1,99%
	EVE	3,36%	-6,31%	2,76%	-7,10%
Grupa Alior Banku	NII	-7,52%	0,89%	-13,09%	1,84%
	EVE	0,50%	-2,49%	-0,14%	-1,03%

Reforma wskaźników stóp procentowej

Od 1 stycznia 2018 roku w Unii Europejskiej obowiązuje nowy standard w zakresie opracowywania wskaźników referencyjnych, którego podstawą jest Rozporządzenie BMR, określające zasady działania i obowiązki administratorów wskaźników oraz podmiotów wykorzystujących te wskaźniki. Nowe zasady mają zwiększyć wiarygodność, przejrzystość i rzetelność wskaźników. W wyniku reformy poszczególne wskaźniki dostosowano do nowych zasad (np. WIBOR, EURIBOR) lub zlikwidowano (np. LIBOR) zastąpione wskaźnikami alternatywnymi. Największy wpływ reformy na Grupę PZU dotyczy należności od klientów z tytułu kredytów. Główne ryzyka, związane z reformą dotyczą aktualizacji warunków umownych, aktualizacji systemów oraz przeglądu mechanizmów kontrolnych związanych z reformą i ryzykiem regulacyjnym. Wpływy na ryzyko ogranicza się głównie do ryzyka stopy procentowej.

Na 31 grudnia 2021 roku reforma IBOR w odniesieniu do walut, na które Grupa PZU posiada ekspozycje została w dużej mierze zakończona. Poniższa tabela przedstawia status przejścia na nowe wskaźniki referencyjne wg reformy IBOR.

Waluta	Wskaźnik przed reformą	Status wskaźnika na 1 stycznia 2022 roku	Wskaźnik po reformie	Status na 31 grudnia 2021
PLN	WIBOR	zgodny z Rozporządzeniem BMR	Zreformowany WIBOR	w trakcie
EUR	EURIBOR	zgodny z Rozporządzeniem BMR	Zreformowany EURIBOR	w trakcie
EUR	LIBOR EUR	zlikwidowany	Zreformowany EURIBOR	w trakcie
CHF	LIBOR CHF	zlikwidowany	SARON, SARON Compound	w trakcie
USD	LIBOR USD	Obowiązuje do czerwca 2023	SOFR, Term SOFR	w trakcie
GBP	LIBOR GBP	Zlikwidowany	SONIA, Term SONIA	w trakcie

W marcu 2021 roku brytyjski organ nadzoru finansowego („*Financial Conduct Authority*”, dalej „*FCA*”), jako podmiot nadzorujący autoryzowanego administratora wskaźników LIBOR, ogłosił, że po 31 grudnia 2021 roku wskaźniki LIBOR CHF, LIBOR GBP, LIBOR EUR dla wszystkich tenorów oraz LIBOR USD dla tenorów 1W i 2M przestają być opracowywane lub przestają być reprezentatywne. LIBOR USD dla pozostałych tenorów przestanie być opracowywany lub przestanie być reprezentatywny po 30 czerwca 2023 roku.

Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2021/1847 z dnia 14 października 2021 roku w sprawie wyznaczenia ustawowego zamiennika dla niektórych terminów zapadalności stopy LIBOR dla franka szwajcarskiego (CHF LIBOR), od 1 stycznia 2022 roku wskaźniki referencyjne z rodziny SARON Compound wraz z odpowiednią korektą będą stosowane z mocy prawa we wszystkich umowach oraz instrumentach finansowych, które nie posiadały na dzień wejścia w życie tego rozporządzenia odpowiednich klauzul awaryjnych i które do tej pory stosowały wskaźnik LIBOR CHF. Wprowadzenie zamienników z mocy prawa oznacza w praktyce, że nie jest konieczne modyfikowanie treści umów finansowych.

Zgodnie z prawem brytyjskim FCA przyznano prawo do wprowadzenia zmian w metodyce wyznaczania LIBOR i przedłużenia jego opracowywania o ograniczony czas, w celu kontynuacji dotychczasowych kontraktów wykorzystujących wskaźniki referencyjne, których z różnych powodów Grupa PZU nie jest w stanie zreformować ani poprzez bezpośrednią zmianę wskaźnika referencyjnego, ani poprzez wprowadzenie i zastosowanie klauzuli awaryjnej („*tough legacy contracts*”, dalej „*TLC*”). Tak zmodyfikowany LIBOR Grupa PZU będzie stosować dla dotychczasowych umów (TLC) wykorzystujących LIBOR GBP.

Komisja Europejska opublikowała inicjatywę, w ramach której określone zostaną ustawowe zamienniki niektórych stóp LIBOR dla funta brytyjskiego. Grupa PZU będzie monitorować postęp prac w ramach tej inicjatywy, jednocześnie rozważając zaproponowanie klientom aneksu usuwającego odniesienie do LIBOR GBP.

W 2021 roku Grupa PZU podjęła działania zmierzające do aneksowania wszystkich umów opartych na wskaźniku referencyjnym LIBOR EUR (zaproponowano zmianę na odpowiednią stawkę referencyjną EURIBOR). W zakresie umów kredytowych, które nie zostały zmienione odpowiednim aneksem, od 1 stycznia 2022 roku wprowadzono nowe zasady dotyczące oprocentowania w umowach kredytu poprzez zastosowanie ostatnio dostępnej wartości wskaźnika LIBOR EUR w 2021 roku oraz marży określonej w umowie kredytu, przy zachowaniu dotychczasowych zasad i terminów zmiany oprocentowania.

Grupa PZU posiada w swoim portfelu umowy kredytowe oraz transakcje pochodne oparte o LIBOR USD z terminem zapadalności przekraczającym czerwiec 2023 roku. W zakresie umów kredytowych Grupa PZU rozważa zaproponowanie Klientom aneksu usuwającego odniesienie do LIBOR USD. Część instrumentów pochodnych zarejestrowana jest w Central Counterparty Clearing House, zaś pozostałe zawierają skuteczne klauzule *fallback*.

7.5.3.2. Ryzyko walutowe

Ekspozycja na ryzyko walutowe

Aktywa wg walut	31 grudnia 2021					31 grudnia 2020				
	PLN	EUR	USD	Pozosta- -te	Razem	PLN	EUR	USD	Pozosta- -te	Razem
Należności od klientów z tytułu kredytów	180 434	29 637	1 254	3 683 ¹⁾	215 008	163 264	28 498	1 617	3 909 ²⁾	197 288
Pochodne instrumenty finansowe	7 293	918	116	1	8 328	5 796	374	165	4	6 339
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	118 622	7 891	10 547	1 230	138 290	123 250	7 243	9 374	1 055	140 922
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	79 040	1 946	1 829	455	83 270	65 120	1 271	205	268	66 864
Dłużne papiery wartościowe	71 142	1 122	1 774	145	74 183	57 056	695	5	115	57 871
Rządowe	63 178	262	1 774	145	65 359	50 374	138	5	115	50 632
Pozostałe	7 964	860	-	-	8 824	6 682	557	-	-	7 239
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	4 117	-	-	-	4 117	4 657	-	-	-	4 657
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	704	332	38	310	1 384	576	183	40	153	952
Pożyczki	3 077	492	17	-	3 586	2 831	393	160	-	3 384
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	32 654	4 897	7 553	703	45 807	49 915	5 189	8 417	727	64 248
Instrumenty kapitałowe	719	49	-	-	768	569	36	-	-	605
Dłużne papiery wartościowe	31 935	4 848	7 553	703	45 039	49 346	5 153	8 417	727	63 643
Rządowe	23 599	3 348	5 373	-	32 320	38 884	3 749	5 617	-	48 250
Pozostałe	8 336	1 500	2 180	703	12 719	10 462	1 404	2 800	727	15 393
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	6 928	1 048	1 165	72	9 213	8 215	783	752	60	9 810
Instrumenty kapitałowe	532	17	349	33	931	701	15	207	23	946
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	4 200	968	620	28	5 816	4 200	730	341	27	5 298
Dłużne papiery wartościowe	2 196	63	196	11	2 466	3 314	38	204	10	3 566
Rządowe	1 958	47	167	11	2 183	3 240	25	168	10	3 443
Pozostałe	238	16	29	-	283	74	13	36	-	123
Należności	7 836	1 167	341	74	9 418	5 044	1 006	102	94	6 246
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	5 063	2 310	1 041	1 033 ³⁾	9 447	3 654	1 810	1 290	1 185 ⁴⁾	7 939
Aktywa, razem	319 248	41 923	13 299	6 021	380 491	301 008	38 931	12 548	6 247	358 734

¹⁾ W tym 2 332 mln zł we frankach szwajcarskich i 628 mln zł w funtach brytyjskich.

²⁾ W tym 2 617 mln zł we frankach szwajcarskich i 611 mln zł w funtach brytyjskich.

³⁾ W tym 377 mln zł w funtach brytyjskich, 228 mln zł we frankach szwajcarskich, 80 mln zł w koronach norweskich oraz 69 mln zł w koronach szwedzkich.

⁴⁾ W tym 317 mln zł w funtach brytyjskich, 284 mln zł w koronach norweskich, 186 mln zł we frankach szwajcarskich, 82 mln zł w koronach szwedzkich, 68 mln w lejach rumuńskich oraz 60 mln zł w koronach duńskich.

Zobowiązania wg walut	31 grudnia 2021					31 grudnia 2020				
	PLN	EUR	USD	Pozos- tate	Razem	PLN	EUR	USD	Pozos- tate	Razem
Zobowiązania podporządkowane	6 227	47	-	-	6 274	6 632	47	-	-	6 679
Zobowiązania z tytułu własnych dłużnych papierów wartościowych	5 143	791	6	-	5 940	7 084	429	19	-	7 532
Zobowiązania wobec banków	4 624	2 652	77	117 ¹⁾	7 470	5 392	4 171	18	170 ²⁾	9 751
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	222 397	26 529	12 565	3 664 ³⁾	265 155	203 273	22 631	12 802	3 269 ⁴⁾	241 975
Pochodne instrumenty finansowe	10 810	896	168	6	11 880	5 528	501	244	8	6 281
Inne zobowiązania	10 702	1 950	400	151	13 203	10 661	1 266	418	89	12 434
Zobowiązania wg walut, razem	259 903	32 865	13 216	3 938	309 922	238 570	29 045	13 501	3 536	284 652

¹⁾ W tym 107 mln zł we frankach szwajcarskich.

²⁾ W tym 153 mln zł we frankach szwajcarskich.

³⁾ W tym 1 826 mln zł w funtach brytyjskich, 854 mln zł we frankach szwajcarskich, 254 mln zł w koronach norweskich, 202 mln zł w dolarach kanadyjskich, 172 mln zł w koronach szwedzkich, 61 mln zł w dolarach australijskich.

⁴⁾ W tym 1 740 mln zł w funtach brytyjskich, 760 mln zł we frankach szwajcarskich, 236 mln zł w koronach norweskich, 108 mln zł w dolarach kanadyjskich, 134 mln zł w koronach szwedzkich, 64 mln zł w dolarach australijskich.

W celu zarządzania ryzykiem walutowym Grupa PZU wykorzystuje także instrumenty pochodne, co pozwala m. in. na zajęcie wybranej ekspozycji rynkowej w sposób bardziej efektywny niż instrumenty kasowe.

Kolejna tabela prezentuje test wrażliwości portfela instrumentów finansowych Grupy PZU (z wyjątkiem należności od klientów z tytułu kredytów i zobowiązań z tytułu depozytów), w odniesieniu do instrumentów finansowych, dla których ryzyko ponosi Grupa PZU.

W skład aktywów finansowych narażonych na ryzyko kursów walutowych wchodzi inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe Grupy PZU oraz pochodne instrumenty finansowe denominowane w walutach obcych.

Zmiana wartości portfela w wyniku zmiany kursu walut o +/- 20%	31 grudnia 2021		31 grudnia 2020	
	Spadek	wzrost	spadek	wzrost
EUR	(764)	779	(700)	724
USD	(40)	60	(74)	68
GBP	1	-	4	(4)
Pozostałe	(71)	73	(49)	50
Razem	(874)	912	(819)	838

7.5.3.3. Ryzyko cen akcji

Stopień narażenia na ryzyko

Wartość portfela kapitałowych instrumentów finansowych zaprezentowano w punkcie 36.2.

Analiza wrażliwości

W tabeli poniżej przedstawiono test wrażliwości portfela notowanych instrumentów kapitałowych Grupy PZU, dla których ryzyko ponosi Grupa PZU.

Wpływ zmiany wyceny notowanych instrumentów kapitałowych na kapitał własny	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
wzrost wyceny notowanych instrumentów kapitałowych o 20%	136	122
spadek wyceny notowanych instrumentów kapitałowych o 20%	(136)	(122)

7.5.4. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności finansowej to możliwość utraty zdolności do bieżącego regulowania zobowiązań Grupy PZU wobec jej klientów lub kontrahentów. Celem zarządzania ryzykiem płynności finansowej jest zachowanie poziomu płynności umożliwiającego bieżące regulowanie zobowiązań danego podmiotu. Ryzyko płynności jest zarządzane odrębnie dla części ubezpieczeniowej oraz bankowej.

Identyfikacja ryzyka polega na analizie możliwości wystąpienia niekorzystnych zdarzeń, w szczególności:

- niedoboru środków płynnych w stosunku do bieżących potrzeb;
- braku płynności posiadanych instrumentów finansowych;
- strukturalnego niedopasowania zapadalności aktywów do wymagalności zobowiązań.

Pomiar i ocena ryzyka są przeprowadzane poprzez oszacowanie niedoborów środków finansowych na wypłaty zobowiązań. W części ubezpieczeniowej oszacowanie dokonywane jest w następujących ujęciach:

- luk płynnościowych (statycznym, ryzyko płynności finansowej długoterminowej) – poprzez monitorowanie niedopasowania przepływów netto, wynikających z umów ubezpieczenia zawartych do dnia bilansowego i wpływów z tytułu aktywów na pokrycie zobowiązań ubezpieczeniowych w poszczególnych okresach, na podstawie projekcji przepływów finansowych sporządzanej na dany dzień;
- potencjalnego niedoboru środków finansowych (ryzyko płynności finansowej średnioterminowej) – poprzez analizę historycznych i spodziewanych przepływów pieniężnych z działalności operacyjnej;
- stress testowym (ryzyko płynności finansowej średnioterminowej) – poprzez oszacowanie możliwości zbycia w krótkim czasie portfela lokat finansowych na zaspokojenie zobowiązań z tytułu wystąpienia zdarzeń ubezpieczeniowych, w tym o charakterze nadzwyczajnym;
- preliminarzy bieżących (ryzyko płynności finansowej krótkoterminowej) – poprzez monitorowanie zgłoszonego przez jednostki danego podmiotu ubezpieczeniowego z Grupy PZU zapotrzebowania na środki w terminie określonym przez obowiązujące w tym podmiocie regulacje.

W zakresie zarządzania ryzykiem płynności banki w Grupie PZU stosują miary wynikające z regulacji sektorowych, w tym Rekomendacji P wydanej przez KNF.

Do zarządzania płynnością banków w Grupie PZU wykorzystuje się współczynniki płynności dla różnych okresów, w tym do 7 dni, do miesiąca, do 12 miesięcy oraz powyżej 12 miesięcy.

W ramach zarządzania ryzykiem płynności banki w Grupie PZU dokonują również analizy profilu zapadalności/wymagalności w dłuższym terminie, zależnej w dużym stopniu od przyjętych założeń w zakresie kształtowania się przyszłych przepływów gotówkowych związanych z pozycjami aktywów i pasywów. Założenia uwzględniają:

- stabilność pasywów o nieokreślonych terminach wymagalności (np. rachunki bieżące, zerwania i odnowienia depozytów, poziom ich koncentracji);
- możliwość skrócenia terminu zapadalności określonych pozycji aktywów (np. kredyty hipoteczne z możliwością wcześniejszej spłaty);
- możliwość zbycia pozycji aktywów (portfel płynnościowy).

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka płynności finansowej polega na analizie wykorzystania wyznaczonych limitów.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie płynności finansowej różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Ograniczeniu ryzyka płynności finansowej służą:

- utrzymywanie środków w wyodrębnionym portfelu płynnościowym, w wysokości zgodnej z limitami wartości tego portfela;
- utrzymywanie odpowiednich środków w walucie obcej w portfelach lokat przeznaczonych na pokrycie zobowiązań ubezpieczeniowych wyrażonych w danej walucie obcej;

- postanowienia Umowy o zarządzanie portfelami instrumentów finansowych zawartej pomiędzy TFI PZU oraz PZU dotyczące ograniczenia czasu wycofania środków z portfeli zarządzanych przez TFI PZU do maksymalnie 3 dni po złożeniu zapotrzebowania na środki pieniężne;
- posiadanie otwartych linii kredytowych w bankach lub/i możliwość dokonywania transakcji typu *sell-buy-back* na skarbowych papierach wartościowych, w tym utrzymywanych do terminu wykupu;
- centralizacja zarządzania portfelami/funduszami przez TFI PZU;
- limity wskaźników płynnościowych w bankach należących do Grupy PZU.

W związku z pandemią COVID-19 banki w Polsce, w tym banki należące do Grupy PZU doświadczały w 2021 roku nadpłynności. Powodem były wprowadzone jeszcze w 2020 roku i utrzymywane w 2021 roku restrykcje w politykach kredytowych oraz zmniejszony popyt klientów wynikający ze wzrostu awersji do ryzyka. Sytuację płynnościową banków dodatkowo wzmocniła obniżka stopy rezerwy obowiązkowej NBP z 3,5% do 0,5% obowiązująca od końca kwietnia 2020 roku. Przy utrzymaniu poziomu napływu depozytów czynniki te spowodowały wzrost wolumenu papierów dłużnych w bilansach banków, istotnie zwiększając ich płynność.

Jednak w IV kwartale 2021 roku wolumen nowo udzielanych kredytów zbliżył się do stanu obserwowanego przed pandemią, co przy zachowaniu trendu powinno stopniowo przyczynić się do ograniczenia nadpłynności.

Wpływ pandemii COVID-19 na płynność w segmencie ubezpieczeniowym Grupy PZU w 2021 roku należy określić jako nieistotny. Utrzymuje się trend podwyższonej śmiertelności, jednakże nie wpłynęło to istotnie na ryzyko płynności Grupy PZU. W 2021 roku brak było podstaw do podejmowania nadzwyczajnych działań zarządczych w zakresie ryzyka płynności w związku z pandemią COVID-19. W ramach rutynowych działań zarządczych w roku 2021 w zakresie ryzyka płynności Grupa PZU stale monitorowała wielkość dostępnych środków płynnych oraz wykorzystanie limitów płynnościowych.

Ekspozycja na ryzyko

Wartość bilansowa instrumentów dłużnych wg daty wykupu	31 grudnia 2021							31 grudnia 2020						
	do 1 roku	1 - 2 lat	2 - 3 lat	3 - 4 lat	4 - 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	do 1 roku	1 - 2 lat	2 - 3 lat	3 - 4 lat	4 - 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Należności od klientów z tytułu kredytów	57 099	23 423	22 287	15 964	14 715	81 520	215 008	51 145	23 135	18 113	16 480	13 230	75 185	197 288
Inwestycyjne (lokacyjne) instrumenty dłużne	27 775	12 735	19 666	14 508	14 113	41 978	130 775	25 253	21 159	12 116	17 928	13 143	44 474	134 073
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	17 075	7 471	12 266	10 264	6 055	30 139	83 270	11 138	9 702	6 493	7 446	6 418	25 667	66 864
Dłużne papiery wartościowe	11 702	7 382	10 707	9 623	4 999	29 770	74 183	5 558	9 515	6 289	5 563	5 996	24 950	57 871
Rządowe	10 954	6 646	9 880	8 863	3 257	25 759	65 359	4 555	9 124	5 764	4 736	5 234	21 219	50 632
Pozostałe	748	736	827	760	1 742	4 011	8 824	1 003	391	525	827	762	3 731	7 239
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	4 117	-	-	-	-	-	4 117	4 657	-	-	-	-	-	4 657
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	1 253	78	32	17	4	-	1 384	923	15	5	9	-	-	952
Pożyczki	3	11	1 527	624	1 052	369	3 586	-	172	199	1 874	422	717	3 384
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	10 304	4 997	6 948	3 886	7 775	11 129	45 039	13 777	10 798	4 937	9 930	6 190	18 011	63 643
Rządowe	6 915	3 378	5 061	2 715	6 333	7 918	32 320	7 471	9 817	3 559	8 757	4 762	13 884	48 250
Pozostałe	3 389	1 619	1 887	1 171	1 442	3 211	12 719	6 306	981	1 378	1 173	1 428	4 127	15 393
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	396	267	452	358	283	710	2 466	338	659	686	552	535	796	3 566
Rządowe	257	255	375	344	266	686	2 183	323	653	679	523	520	745	3 443
Pozostałe	139	12	77	14	17	24	283	15	6	7	29	15	51	123
Razem	84 874	36 158	41 953	30 472	28 828	123 498	345 783	76 398	44 294	30 229	34 408	26 373	119 659	331 361

W poniższej tabeli zaprezentowano przyszłe niezdykontowane przepływy pieniężne z aktywów i zobowiązań.

Ryzyko płynności	31 grudnia 2021								31 grudnia 2020							
	Do 1 roku	1 – 2 lat	2 – 3 lat	3 – 4 lat	4 – 5 lat	5 – 10 lat	Powyżej 10 lat	Razem	Do 1 roku	1 – 2 lat	2 – 3 lat	3 – 4 lat	4 – 5 lat	5 – 10 lat	Powyżej 10 lat	Razem
Aktywa	133 769	41 893	38 749	29 351	24 195	66 431	63 082	397 470	130 075	41 146	32 990	30 064	19 290	60 340	58 889	372 794
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	6 437	220	156	123	104	363	2 044	9 447	7 232	50	35	28	24	84	486	7 939
Należności	4 362	2 446	113	286	289	1 698	220	9 414	3 291	1 600	92	111	337	495	319	6 245
Należności od klientów z tytułu kredytów	54 652	29 503	28 480	20 340	14 182	41 260	45 621	234 038	46 442	26 786	23 673	19 902	12 874	38 208	44 113	211 998
Dłużne papiery wartościowe	62 441	9 304	8 335	7 846	8 591	22 784	15 142	134 443	67 012	12 224	8 631	8 266	5 559	21 097	13 788	136 577
Pożyczki	214	242	1 519	717	1 029	326	55	4 102	228	414	449	1 633	474	456	179	3 833
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	4 117	-	-	-	-	-	-	4 117	4 657	-	-	-	-	-	-	4 657
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	1 546	178	146	39	-	-	-	1 909	1 213	72	110	124	22	-	4	1 545
Zobowiązania	(150 158)	(16 389)	(11 552)	(9 319)	(6 853)	(26 640)	(118 559)	(339 470)	(139 157)	(20 423)	(9 840)	(7 835)	(6 890)	(24 387)	(114 314)	(322 846)
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	(9 568)	(3 239)	(2 446)	(1 858)	(1 496)	(5 411)	(22 803)	(46 821)	(13 861)	(2 318)	(1 493)	(1 184)	(914)	(3 928)	(20 920)	(44 618)
Zobowiązania z tytułu leasingu	(199)	(136)	(91)	(145)	(84)	(207)	(658)	(1 520)	(116)	(57)	(18)	(22)	(36)	(98)	(681)	(1 028)
Pozostałe zobowiązania	(140 391)	(13 014)	(9 015)	(7 316)	(5 273)	(21 022)	(95 098)	(291 129)	(125 180)	(18 048)	(8 329)	(6 629)	(5 940)	(20 361)	(92 713)	(277 200)
Luka	(16 389)	25 504	27 197	20 032	17 342	39 791	(55 477)	58 000	(9 082)	20 723	23 150	22 229	12 400	35 953	(55 425)	49 948

W poniższej tabeli zaprezentowano przyszłe niezdykontowane przepływy ze zobowiązań pozabilansowych banków (wg terminów umownych).

Udzielone zobowiązania pozabilansowe	31 grudnia 2021						31 grudnia 2020					
	do 1 miesiąca	1-3 miesiące	od 3 miesięcy do 1 roku	1 – 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	do 1 miesiąca	1-3 miesiące	od 3 miesięcy do 1 roku	1 – 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dotyczące finansowania	50 499	-	-	-	-	50 499	49 733	-	-	-	-	49 733
Gwarancyjne	14 269	-	-	-	-	14 269	14 411	-	-	-	-	14 411
Razem	64 768	-	-	-	-	64 768	64 144	-	-	-	-	64 144

7.5.5. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne to możliwość poniesienia straty wynikającej z niewłaściwych lub błędnych procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja jego poziomu i efektywności operacyjnej w działalności Grupy PZU, prowadząca do ograniczenia strat i kosztów spowodowanych materializacją tego ryzyka oraz zapewnienie adekwatnych i efektywnych mechanizmów kontrolnych. Informacje na temat poziomu ryzyka operacyjnego są okresowo przedkładane właściwym organom wewnętrznym.

Identyfikacja ryzyka operacyjnego odbywa się w szczególności poprzez:

- gromadzenie i analizę informacji o incydentach ryzyka operacyjnego oraz przyczynach ich wystąpienia;
- samoocenę ryzyka operacyjnego;
- analizy scenariuszowe.

Ocena i pomiar ryzyka operacyjnego odbywa się poprzez:

- określanie skutków wystąpienia incydentów ryzyka operacyjnego;
- szacowanie skutków wystąpienia potencjalnych incydentów ryzyka operacyjnego.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka operacyjnego realizowane jest głównie poprzez ustanowiony system wskaźników ryzyka operacyjnego oraz limitów umożliwiających ocenę zmian poziomu ryzyka operacyjnego w czasie oraz czynników mających wpływ na jego poziom w działalności.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka operacyjnego, efektach monitorowania i kontrolowania różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w ramach reakcji na zidentyfikowane i ocenione ryzyko operacyjne polegają w szczególności na:

- podjęciu działań mających na celu minimalizację ryzyka, między innymi poprzez wzmocnienie systemu kontroli wewnętrznej;
- transferze ryzyka – w szczególności za pomocą zawarcia umowy ubezpieczenia;
- unikaniu ryzyka poprzez niepodejmowanie lub wycofanie się z określonej działalności biznesowej w przypadku stwierdzenia zbyt wysokiego ryzyka operacyjnego, którego koszty ograniczenia są nieopłacalne;
- akceptacji ryzyka – aprobatę konsekwencji wynikających z ewentualnej materializacji ryzyka operacyjnego, jeśli nie zagraża ono przekroczeniem poziomu tolerancji na ryzyko operacyjne.

PZU wdrożył plany ciągłości działania. Przetestowano działania zabezpieczające poprawne funkcjonowanie procesów objętych Planem w przypadku wystąpienia awarii.

Działania Grupy PZU w reakcji na zagrożenie pandemią COVID-19 koordynuje Sztab Kryzysowy składający się z przedstawicieli Zarządów PZU i PZU Życie, działający od 25 lutego 2020 roku. Jego głównym celem jest zapewnienie ciągłości działalności biznesowej przy zachowaniu najwyższych środków bezpieczeństwa, obowiązujących ograniczeń i restrykcji. Część decyzji Sztabu Kryzysowego przekazywana jest w formie rekomendacji jednostkom zależnym Grupy PZU. W rezultacie, mimo trudnej sytuacji, w żadnej ze spółek nie doszło do zakłóceń związanych z przerwaniem ciągłości działania i obsługą klientów.

Sztab Kryzysowy posiada kompetencje w dwóch kluczowych aspektach: organizacyjno-prawnym oraz technicznym. W ramach pierwszego z nich wprowadzono m.in. procedury pozwalające na pracę zdalną, dokonano także niezbędnych zmian w procedurach ciągłości działania. Równoległe powstały nowe regulacje pozwalające na zarządzenia ryzykiem infekcji. Procesy sprzedażowe, obsługi umów oraz szkód dostosowano tak, aby zapewnić ciągłość działania i jednocześnie bezpieczną obsługę klientów. Działania w aspekcie technicznym związane były z rozbudową urządzeń IT zwiększających limit połączeń VPN oraz zakupem narzędzi do pracy zdalnej, a także z koniecznością zapewnienia środków odkażających i ochronnych.

W roku 2021 Sztab Kryzysowy kontynuował przyjętą strategię działań, dostosowując ją do aktualnej sytuacji pandemicznej, przekazując jednocześnie część procesów do realizacji w działalności bieżącej.

7.5.6. Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności (ang. *compliance*) to ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się przez spółki Grupy PZU, ich pracowników lub podmioty działające w ich imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych standardów postępowania, w tym norm etycznych.

Na podstawie regulacji wewnętrznych wprowadzono podział kompetencji w ramach systemowego i bieżącego zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Zarządzanie systemowe polega w szczególności na formułowaniu rozwiązań dotyczących realizacji zasad zarządzania ryzykiem braku zgodności, monitorowaniu procesu zarządzania tym ryzykiem oraz promowaniu i monitorowaniu przestrzegania regulacji wewnętrznych oraz przyjętych standardów postępowania w zakresie zgodności.

Bieżące zarządzanie ryzykiem braku zgodności to identyfikacja, ocena i pomiar oraz dostosowanie do wymogów regulacyjnych.

7.5.7. Ryzyko modeli

Ryzyko modeli, zakwalifikowane jako istotne dla Grupy PZU, zdefiniowano jako ryzyko poniesienia straty finansowej, błędnego oszacowania danych raportowanych do organu nadzoru, podjęcia błędnych decyzji lub utraty reputacji z powodu błędów w opracowaniu, wdrożeniu lub stosowaniu modeli. Formalny proces identyfikacji i oceny tego ryzyka jest rozwijany obecnie w PZU i PZU Życie. Celem tego procesu jest zapewnienie wysokiej jakości stosowanych praktyk dotyczących zarządzania ryzykiem modeli. Proces zarządzania ryzykiem modeli obejmuje:

- identyfikację ryzyka – odbywającą się poprzez cykliczną identyfikację modeli wykorzystywanych w obszarach objętych procesem i poddanie ich ocenie istotności;
- pomiar ryzyka – opierający się na wynikach niezależnych walidacji i monitoringów modeli;
- monitorowanie ryzyka – polegające na bieżącej analizie odchyień realizacji od założonych punktów odniesienia w zakresie ryzyka modeli (m.in. weryfikacja sposobu realizacji zaleceń, porównanie poziomu ryzyka do przyjętego poziomu tolerancji);
- raportowanie ryzyka – polegające na komunikowaniu na odpowiednim poziomie zarządczym rezultatów procesu, w szczególności wyników monitoringów, walidacji oraz poziomu ryzyka;
- działania zarządcze – mające na celu ograniczanie poziomu ryzyka modeli (aktywne – np. zalecenia wynikające z przeprowadzonych walidacji oraz pasywne – np. rozwijanie standardów zarządzania modelami i ich ryzykiem).

W podmiotach sektora bankowego, z uwagi na duże znaczenie ryzyka modeli, zarządzanie nim wdrożono w ramach dostosowania do wymogów rekomendacji W wydanej przez KNF. Oba banki określiły standardy procesu zarządzania ryzykiem modeli, w tym zasady budowy modeli oraz oceny jakości ich działania, przy zapewnieniu właściwych rozwiązań w ramach ładu korporacyjnego.

8. Zarządzanie kapitałem własnym

25 marca 2021 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwałę w sprawie zatwierdzenia polityki kapitałowej i dywidendowej Grupy PZU na lata 2021 – 2024 („Polityka”).

Zgodnie z Polityką Grupa PZU dąży do:

- efektywnego zarządzania kapitałem poprzez optymalizację wykorzystania kapitału z perspektywy Grupy PZU;
- maksymalizacji stopy zwrotu z kapitału dla akcjonariuszy podmiotu dominującego w szczególności przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez organiczny wzrost oraz akwizycje;
- zapewnienia wystarczających środków finansowych na pokrycie zobowiązań Grupy PZU wobec klientów.

Polityka zarządzania kapitałem opiera się na następujących zasadach:

- zarządzanie kapitałem (w tym kapitałem nadwyżkowym) Grupy PZU na poziomie PZU;

- utrzymanie docelowych współczynników wypłacalności na poziomie 200% dla Grupy PZU, PZU oraz PZU Życie (wg. Wypłacalność II);
- utrzymanie wskaźnika dźwigni finansowej Grupy PZU na poziomie nie wyższym niż 25%;
- zapewnienie środków na rozwój i akwizycje;
- utrzymanie nadwyżki funduszy własnych konglomeratu finansowego ponad wymogi z tytułu adekwatności kapitałowej konglomeratu finansowego;
- brak emisji akcji przez PZU w okresie obowiązywania Polityki.

Zakłada się możliwość wystąpienia tymczasowych odchyłeń rzeczywistego współczynnika wypłacalności powyżej lub poniżej poziomu docelowego.

Polityka dywidendowa Grupy PZU i PZU opiera się na następujących zasadach:

- Grupa PZU dąży do efektywnego zarządzania kapitałem i maksymalizacji stopy zwrotu z kapitału dla akcjonariuszy PZU, w szczególności przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje;
- wysokość dywidendy proponowanej przez Zarząd PZU, wypłacanej za dany rok obrotowy, ustalana jest na podstawie skonsolidowanego wyniku finansowego Grupy PZU przypisanego właścicielom jednostki dominującej, przy czym:
  - nie więcej niż 20% powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) na cele związane z rozwojem organicznym i innowacjami oraz realizacją inicjatyw wzrostowych;
  - nie mniej niż 50% podlega wypłacie w ramach rocznej dywidendy;
  - pozostała część zostanie wypłacona w ramach rocznej dywidendy lub powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) w przypadku realizacji istotnych nakładów związanych z realizacją założeń Strategii Grupy PZU, w tym w szczególności w ramach transakcji fuzji i przejęć;

z zastrzeżeniem punktów poniżej:

- zgodnie z planami Zarządu PZU oraz własną oceną ryzyk i wypłacalności podmiotu dominującego środki własne podmiotu dominującego oraz Grupy PZU po deklaracji o wypłacie lub wypłacie dywidendy, pozostają na poziomie, który zapewnia spełnienie warunków określonych w polityce kapitałowej;
- przy określeniu dywidendy uwzględniane są rekomendacje organu nadzoru w sprawie dywidendy.

Zewnętrzne wymogi kapitałowe

Zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej, kalkulację wymogu kapitałowego oparto o ryzyka rynkowe, aktuarialne (ubezpieczeniowe), niewypłacalności kontrahenta, katastroficzne i operacyjne. Aktywa, zobowiązania, a w konsekwencji środki własne, stanowiące pokrycie wymogu kapitałowego wycenia się w wartości godziwej. Wymóg kapitałowy kalkulowany jest zgodnie z formułą standardową na poziomie całej Grupy PZU.

Na podstawie art. 412 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej Grupa PZU zobowiązana jest sporządzać i ujawniać roczne sprawozdanie na temat wypłacalności i kondycji finansowej na poziomie grupy, zgodnie z zasadami Wypłacalność II. Sprawozdanie za rok 2020, opublikowane 12 maja 2021 roku dostępne jest na stronie <https://www.pzu.pl/relacje-inwestorskie/raporty>. Dla sprawozdania za rok 2021 termin publikacji przypada nie później niż 20 tygodni od końca roku, tj. do 20 maja 2022 roku. Zgodnie z art. 290 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej zakładu ubezpieczeń podlega badaniu przez firmę audytorską.

Niezależnie od powyższego, niektóre jednostki Grupy PZU zobowiązane są do przestrzegania własnych wymogów kapitałowych, nałożonych właściwymi regulacjami prawnymi.

Współczynnik wypłacalności Grupy PZU na 31 grudnia 2020 roku, opublikowany w sprawozdaniu na temat wypłacalności i kondycji finansowej Grupy PZU za 2020 rok wyniósł 236%. W 2021 roku raportowany do KNF i niepodlegający badaniu przez firmę audytorską współczynnik wypłacalności (zarówno jednostkowy, jak i skonsolidowany) na koniec każdego kwartału utrzymywał się powyżej poziomu 200%. Na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego wyliczenie współczynnika wypłacalności na 31 grudnia 2021 roku nie jest jeszcze dostępne.

Utrzymywane poziomy współczynnika wypłacalności są zgodne z założonymi w polityce kapitałowej Grupy PZU.

9. Wartość godziwa

9.1 Opis technik wyceny

9.1.1. Dłużne papiery wartościowe i pożyczki

Wartości godziwe dłużnych papierów wartościowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku lub wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, a w przypadku ich braku – przy wykorzystaniu modeli wyceny odnoszonych do publikowanych notowań instrumentów finansowych, stóp procentowych i indeksów giełdowych.

Grupa PZU dokonuje wewnętrznej weryfikacji wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, porównując je z dostępnymi wycenami z innych źródeł, opierających się na danych obserwowalnych na rynku.

Wartość godziwą pożyczek oraz dłużnych papierów wartościowych, dla których nie istnieje aktywny rynek, wyznacza się metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Dla instrumentów dłużnych opartych o zmienną stopę procentową krzywa referencyjna odzwierciedlająca poziom stóp risk free do dyskontowania przyszłych przepływów jest budowana na podstawie odpowiedniej krzywej swapowej dla danej waluty. Natomiast dla instrumentów opartych o stałą stopę procentową – o kwotowania obligacji skarbowych w danej walucie. Dla nienotowanych pożyczek i obligacji oprócz *spreadu* indywidualnego kwantyfikującego ryzyko specyficzne danego instrumentu dłużnego dodawany jest publikowany w serwisach informacyjnych rynkowy *spread* sektorowy, który odzwierciedla wycenę ryzyka dla danego sektora działalności emitenta i jego ratingu.

9.1.2. Kapitałowe aktywa finansowe

Wartości godziwe kapitałowych aktywów finansowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku, a w przypadku gdy nie są one dostępne – w oparciu o obecną wartość przyszłych, prognozowanych wyników spółek lub modeli wyceny bazujących na dostępnych danych rynkowych.

9.1.3. Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne funduszy inwestycyjnych

Wartości godziwe jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych określa się według wartości jednostki uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych publikowanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Wycena ta odzwierciedla udział Grupy PZU w aktywach netto tych funduszy.

9.1.4. Instrumenty pochodne

Dla instrumentów pochodnych notowanych na aktywnym rynku za wartość godziwą przyjmuje się cenę zamknięcia notowań na dzień bilansowy.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych nienotowanych na aktywnym rynku, w tym kontraktów terminowych (ang. *forward*) oraz kontraktów zamiany oprocentowania typu IRS określana jest metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Do dyskontowania przepływów pieniężnych używane są stawki z krzywych OIS (ang. *overnight indexed swaps*) uwzględniających walutę, w której denominowany jest depozyt zabezpieczający dla danego instrumentu.

Wartość godziwą opcji określa się za pomocą modelu Blacka-Scholesa (opcje typu „*plain vanilla*”) lub jako zdyskontowaną na dzień wyceny wartość oczekiwaną funkcji wypłaty opcji (opcje azjatyckie oraz koszykowe). Wartość oczekiwana funkcji wypłaty wyznaczana jest w drodze modelowania metodą Monte Carlo.

9.1.5. Należności od klientów z tytułu kredytów

W celu ustalenia zmiany wartości godziwej należności od klientów z tytułu kredytów (z pominięciem kredytów w rachunku bieżącym) marże osiągane na nowo udzielonych kredytach (w miesiącu poprzedzającym datę, na którą sporządza się skonsolidowane sprawozdanie finansowe) porównuje się z marżami na całym portfelu kredytowym. Jeśli marże na nowo przyznawanych kredytach są wyższe niż marże na dotychczasowym portfelu, wartość godziwa portfela kredytów jest niższa od jego wartości bilansowej.

Należności od klientów z tytułu kredytów zostały zaklasyfikowane w całości do poziomu III hierarchii wartości godziwej ze względu na fakt zastosowania modelu wyceny z istotnymi nieobserwowanymi danymi wejściowymi, czyli bieżącymi marżami osiąganymi na nowo udzielanych kredytach.

9.1.6. Nieruchomości wyceniane w wartości godziwej

W zależności od charakteru danej nieruchomości, wartość godziwą określa się za pomocą metody porównawczej, dochodowej lub pozostałościowej.

Metodą porównawczą wycenia się wolne grunty pod zabudowę i niektóre mniejsze i mniej wartościowe budynki (takie jak lokale mieszkalne, garaże itp.). Metoda porównawcza zakłada ustalenie wartości godziwej poprzez odniesienie do obserwowalnych cen rynkowych, z uwzględnieniem współczynników korygujących. Współczynniki korygujące uwzględniają przykładowo takie czynniki jak upływ czasu i trend zmian cen rynkowych, lokalizacja, ekspozycja, przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego, dostępność komunikacyjna i dojazd, powierzchnia, sąsiedztwo (w tym położenie względem atrakcyjnych obiektów), możliwości inwestycyjne, warunki fizyczne, forma władania itp.

Metoda dochodowa zakłada oszacowanie wartości godziwej nieruchomości na podstawie zdyskontowanej wartości przepływów pieniężnych. W kalkulacji uwzględnia się takie zmienne jak stopa kapitalizacji, poziom czynszów, poziom kosztów eksploatacyjnych, rezerwa z tytułu pustostanów, straty z tytułu zwolnień w płatnościach czynszu i zaległości czynszowych itp. Poziom zmiennych opisanych powyżej różni się w zależności od charakteru i przeznaczenia wycenianej nieruchomości (powierzchnia biurowa, powierzchnia handlowa, powierzchnia logistyczno-magazynowa), jej nowoczesności oraz lokalizacji (dojazd, odległość od centrum, dostępność, ekspozycja itp.), a także parametrów właściwych dla danego rynku lokalnego (m.in. stopy kapitalizacji, stawki czynszu, koszty eksploatacji).

Metodę pozostałościową stosuje się do określenia wartości rynkowej jeżeli nieruchomość ma być objęta pracami budowlanymi. Wartość godziwą nieruchomości określa się jako różnicę wartości nieruchomości po wykonaniu robót budowlanych oraz przeciętnych wartości kosztów tych robót, z uwzględnieniem zysków uzyskiwanych na rynku podobnych nieruchomości.

Nieruchomości wykazywane w wartości godziwej wyceniają licencjonowani rzeczoznawcy majątkowi. Akceptacja każdej z takich wycen jest dodatkowo poprzedzona przeglądem przez pracowników jednostek Grupy PZU w celu eliminacji potencjalnych omyłek i niespójności. Powstające ewentualne wątpliwości wyjaśniane są na bieżąco.

Nieruchomości inwestycyjne wycenia się zgodnie z poniższymi zasadami:

- nieruchomości posiadane przez fundusze inwestycyjne zależne od PZU – wyceniane co 6 miesięcy – na dni kończące każde półrocze i rok obrotowy;
- nieruchomości inwestycyjne posiadane przez spółki Grupy PZU – najbardziej wartościowe pozycje wyceniane są w przypadku stwierdzenia przesłanek o możliwej istotnej zmianie wartości (przeważnie z częstotliwością roczną). Bez względu na wartość, każda nieruchomość inwestycyjna jest wyceniana nie rzadziej niż raz na 5 lat;
- nieruchomości przeznaczone do sprzedaży – wyceniane przed rozpoczęciem ich aktywnej ekspozycji na rynku, zgodnie z wymogami MSSF 5.

9.1.7. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych oraz zobowiązania podporządkowane

Wartość godziwą zobowiązań z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych, w tym zobowiązań podporządkowanych, wyznacza się jako wartość bieżącą oczekiwanych płatności w oparciu o bieżące krzywe procentowe oraz indywidualny *spread* kredytowy dla danej emisji. *Spread* indywidualny jest początkowo kalibrowany do ceny emisji i okresowo rekalkulowany w przypadku dostępności danych transakcyjnych.

9.1.8. Zobowiązania z tytułu depozytów

Ze względu na fakt, że depozyty przyjmuje się w ramach bieżącej działalności na bazie dziennej, a więc ich warunki są zbliżone do aktualnych warunków rynkowych identycznych transakcji, a czas do zapadalności tych pozycji jest krótki, uznaje się, że dla zobowiązań wobec klientów o zapadalności do 1 roku wartość godziwa nie odbiega istotnie od wartości bilansowej. Dla depozytów powyżej 1 roku wartość godziwą ustala się jako kwotę przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową za pomocą stopy rynkowej wolnej od ryzyka powiększonej o marżę.

9.1.9. Inne zobowiązania

9.1.9.1. Zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta

Zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta wyceniane są zgodnie z wartością godziwą aktywów stanowiących pokrycie zobowiązań funduszu kapitałowego powiązanego z danym kontraktem inwestycyjnym.

9.1.9.2. Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych

Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych wyceniane są zgodnie z wartością godziwą składników majątku funduszu inwestycyjnego (wg udziału w aktywach netto funduszu inwestycyjnego).

9.1.9.3. Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych pożyczonych w celu dokonania krótkiej sprzedaży wyceniane są w wartości godziwej pożyczonych papierów.

9.2 Hierarchia wartości godziwej

W oparciu o dane wejściowe wykorzystywane przy ustalaniu wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów i zobowiązań, dla których zaprezentowano wartość godziwą, sklasyfikowane są do następujących poziomów:

- poziom I – aktywa i zobowiązania wyceniane na bazie cen notowanych (nieskorygowanych) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów i zobowiązań. Do tego poziomu zaklasyfikowano:
  - płynne notowane dłużne papiery wartościowe;
  - akcje i certyfikaty inwestycyjne notowane na giełdach;
  - instrumenty pochodne notowane na giełdach;
  - zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych notowanych na giełdach (krótka sprzedaż).

- poziom II – aktywa i zobowiązania, których wycena opiera się na danych wejściowych innych niż ceny notowane zaliczane do poziomu I, które są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (bazujący na cenach). Do tego poziomu zaklasyfikowano:
  - notowane dłużne papiery wartościowe wyceniane na podstawie wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny;
  - instrumenty pochodne – m. in. FX Swap, FX Forward, IRS, CIRS, FRA;
  - jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych;
  - nieruchomości inwestycyjne lub nieruchomości przeznaczone do sprzedaży, wycenione przy zastosowaniu metody porównawczej, dla których na badanym rynku występuje wystarczająca liczba transakcji podobnymi nieruchomościami, obejmujące wolne grunty pod zabudowę i niektóre mniejsze i mniej wartościowe budynki (w tym lokale mieszkalne, garaże itp.);
  - zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych;
  - kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta.
- poziom III – aktywa, których wycena opiera się na danych wejściowych niemożliwych do zaobserwowania na rynkach (dane wejściowe nieobserwowalne). Do tego poziomu zaklasyfikowano:
  - nienotowane dłużne papiery wartościowe oraz nie płynne notowane dłużne papiery wartościowe (w tym nieskarbowe papiery dłużne emitowane przez inne podmioty finansowe, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty niefinansowe), wyceniane modelami opartymi na zdyskontowanych przepływach pieniężnych;
  - nieruchomości inwestycyjne lub nieruchomości przeznaczone do sprzedaży, wycenione przy zastosowaniu metody dochodowej, metody pozostałościowej lub metody porównawczej (jeżeli brak jest odpowiedniej liczby transakcji podobnymi nieruchomościami);
  - należności od klientów z tytułu kredytów oraz zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów;
  - opcje wbudowane w certyfikaty depozytowe wyemitowane przez spółki Grupy PZU oraz opcje zawarte na rynku międzybankowym w celu zabezpieczenia pozycji z tytułu opcji wbudowanych.

W sytuacji gdy do wyceny składnika aktywów lub zobowiązań używane są dane wejściowe klasyfikowane do różnych poziomów hierarchii wartości godziwej, wyceniany składnik przypisuje się do najniższego poziomu, z którego pochodzą dane wejściowe, mające istotny wpływ na całość wyceny.

Na wartość wyceny zakwalifikowanych do poziomu III składników aktywów lub zobowiązań istotny wpływ mają dane wejściowe nieobserwowalne.

Wyceniane aktywa	Dane nieobserwowalne	Charakterystyka	Wpływ na wycenę
Należności od klientów z tytułu kredytów	Marża płynności oraz bieżąca marża ze sprzedaży danej grupy produktowej	Wartości godziwe szacuje się przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów gotówkowych zdyskontowanych na daną datę bilansową pomniejszonych o oczekiwaną stratę kredytową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę płynności oraz bieżącą marżę ze sprzedaży dla danej grupy produktowej kredytu. Marża wyznaczana jest w podziale na grupy produktowe i termin do zapadalności. Dla celów szacowania wartości godziwej kredytów walutowych wykorzystywana jest marża płynności dla kredytów w złotych skorygowana o kwotowania transakcji fx swap i basis-swap. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej ponieważ średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat (kredyty w rachunku bieżącym, overdrafty oraz karty kredytowe) przyjmuje się, że wartość godziwa równa jest wartości bilansowej.	Korelacja ujemna

Wyceniane aktywa	Dane nieobserwowalne	Charakterystyka	Wpływ na wycenę
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	Marża ze sprzedaży	Wartości godziwe szacuje się przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment przyjęcia depozytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa depozytów terminowych jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów gotówkowych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskонтująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę ze sprzedaży. Marża wyznaczana jest na podstawie depozytów przyjętych w ostatnim kwartale w podziale na grupy produktowe i termin do zapadalności. W przypadku depozytów krótkoterminowych (depozytów bieżących, overnight oraz w rachunku oszczędnościowym) za wartość godziwą przyjęto wartość bilansową.	Korelacja ujemna
Opcje wbudowane w certyfikaty depozytowe wyemitowane przez spółki Grupy PZU oraz opcje zawarte na rynku międzybankowym w celu zabezpieczenia pozycji z tytułu opcji wbudowanych	Parametry modelu	Instrumentami wbudowanymi są proste opcje (plain vanilla) oraz opcje egzotyczne na pojedyncze akcje, indeksy, towary oraz inne wskaźniki rynkowe, w tym indeksy stóp procentowych oraz kursy walutowe i ich koszyki. Wszystkie wydzielone opcje są na bieżąco domykane na rynku międzybankowym. Opcje walutowe wyceniane są w oparciu o model opcji Garmana-Kohlhagena (a w przypadku opcji barierowych i azjatyckich w oparciu o tzw. rozszerzony model Garmana-Kohlhagena). Opcje egzotyczne wbudowane w umowy depozytowe i ich domknięcia są wyceniane przy pomocy techniki Monte-Carlo przy założeniu modelu geometrycznego ruchu Browna dla czynników ryzyka.	
Niepłynne obligacje i pożyczki	Spready kredytowe	Spready obserwuje się na wszystkich obligacjach (ich seriach) lub pożyczkach tego samego emitenta lub emitenta o podobnej charakterystyce. Te <i>spready</i> obserwowane są w dniach emisji nowych serii obligacji, dniach zawierania nowych umów pożyczek oraz w dniach transakcji rynkowych, których przedmiotem są wierzytelności wynikające z tych obligacji i pożyczek.	Korelacja ujemna
Nieruchomości inwestycyjne oraz nieruchomości przeznaczone do sprzedaży	Stopa kapitalizacji	Stopę kapitalizacji ustala się na podstawie analizy stóp zwrotu osiąganych w transakcjach dla podobnych nieruchomości.	Korelacja ujemna
	Koszty budowy	Wartość kosztów budowy określa się na podstawie rynkowych kosztów budowy pomniejszych o koszty poniesione na dzień wyceny.	Korelacja dodatnia
	Miesięczna stawka czynszu za 1m ² odpowiedniego rodzaju powierzchni lub za jedno miejsce parkingowe	Stawki czynszu obserwuje się dla podobnych nieruchomości, podobnej jakości, w podobnych lokalizacjach oraz zbliżonej wielkości wynajmowanej powierzchni.	Korelacja dodatnia
Instrumenty pochodne	Parametry modelu	Opcje walutowe wyceniane są w oparciu o model wyceny opcji Garmana-Kohlhagena (a w przypadku opcji barierowych i azjatyckich w oparciu o tzw. rozszerzony model Garmana-Kohlhagena). Opcje egzotyczne wbudowane w umowy depozytowe i ich domknięcia są wyceniane przy pomocy techniki Monte-Carlo przy założeniu modelu geometrycznego ruchu Browna dla czynników ryzyka.	
Emisje własne oraz pożyczki podporządkowane	Spread emisji ponad krzywą rynkową	W przypadku zastosowania do wyceny historycznego <i>spreadu</i> emisji ponad krzywą rynkową, emisje takie klasyfikuje się do poziomu III hierarchii wartości godziwej.	Korelacja ujemna
Instrumenty kapitałowe nienotowane na aktywnym rynku		Kwotowania serwisów finansowych, obecna wartość przyszłych, prognozowanych wyników spółek lub modele wyceny bazujące na dostępnych danych rynkowych.	

9.2.1. Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej	31 grudnia 2021				31 grudnia 2020			
	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa								
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	22 733	17 002	6 072	45 807	27 673	24 797	11 778	64 248
Instrumenty kapitałowe	297	-	471	768	257	1	347	605
Dłużne papiery wartościowe	22 436	17 002	5 601	45 039	27 416	24 796	11 431	63 643
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	2 625	6 142	446	9 213	3 616	5 709	485	9 810
Instrumenty kapitałowe	615	57	259	931	575	1	370	946
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	164	5 631	21	5 816	134	5 143	21	5 298
Dłużne papiery wartościowe	1 846	454	166	2 466	2 907	565	94	3 566
Należności od klientów z tytułu kredytów	-	-	406	406	-	-	1 662	1 662
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	-	246	246	-	-	1 475	1 475
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	160	160	-	-	187	187
Pochodne instrumenty finansowe	1	8 273	54	8 328	-	6 246	93	6 339
Nieruchomości inwestycyjne	-	166	2 607	2 773	-	186	2 307	2 493
Zobowiązania								
Instrumenty pochodne	-	11 860	20	11 880	-	6 221	60	6 281
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	-	380	-	380	-	265	-	265
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	-	267	-	267	-	268	-	268
Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych (krótka sprzedaż)	686	-	-	686	851	-	-	851

Zmiana stanu aktywów i zobowiązań zaklasyfikowanych do poziomu III hierarchii wartości godziwej w roku zakończonym 31 grudnia 2021	Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy			Instrumenty pochodne - aktywa	Instrumenty pochodne - zobowiązania	Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w wartości godziwej		Nieruchomości inwestycyjne
	Kapitałowe	Dłużne	Kapitałowe	Certyfikaty inwestycyjne	Dłużne			przez inne całkowite dochody	przez wynik finansowy	
Stan na początek okresu	347	11 431	370	21	94	93	60	1 475	187	2 307
Nabycie / otwarcie pozycji/ udzielenie	-	3 376	-	-	5 938	2	2	53	1	310
Reklasyfikacje z poziomu I ¹⁾	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Reklasyfikacje z poziomu II ¹⁾	-	788	-	-	36	-	-	-	-	142
Reklasyfikacje z aktywów przeznaczonych do sprzedaży do nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	157
Zyski lub straty ujęte w rachunku zysków i strat:	-	68	604	(2)	(17)	19	10	44	(4)	160
- przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	-	113	-	-	2	7	-	44	(4)	-
- wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	-	2	586	-	1	-	-	-	-	-
- zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej	-	(47)	18	(2)	(20)	12	10	-	-	160
Zyski lub straty ujęte w innych całkowitych dochodach	39	(161)	-	-	-	-	-	(24)	-	-
Sprzedaż/rozliczenia/splaty/konwersje	-	(9 034)	(720)	-	(5 880)	(64)	(52)	(1 302)	(24)	-
Reklasyfikacje do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(469)
Reklasyfikacje do poziomu II	-	(874)	-	-	(5)	-	(4)	-	-	-
Zmiana składu grupy	85	-	-	-	-	4	4	-	-	-
Różnice kursowe	-	-	5	2	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	471	5 601	259	21	166	54	20	246	160	2 607

¹⁾ Informacje o reklasyfikacjach zaprezentowano w punkcie 9.3.

Zmiana stanu aktywów i zobowiązań zaklasyfikowanych do poziomu III hierarchii wartości godziwej w roku zakończonym 31 grudnia 2020	Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy			Instrumenty pochodne - aktywa	Instrumenty pochodne - zobowiązania	Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w wartości godziwej		Nieruchomości inwestycyjne
	Kapitałowe	Dłużne	Kapitałowe	Certyfikaty inwestycyjne	Dłużne			przez inne całkowite dochody	przez wynik finansowy	
Stan na początek okresu	246	6 815	226	19	41	118	68	1 381	243	1 828
Nabycie / otwarcie pozycji/ udzielenie	24	16 974	28	2	4 070	6	6	99	-	198
Reklasyfikacje z poziomu II ¹⁾	-	43	4	-	30	-	-	-	-	-
Reklasyfikacje z aktywów przeznaczonych do sprzedaży do nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	296
Zyski lub straty ujęte w rachunku zysków i strat:	-	181	113	-	1	25	19	30	-	229
- przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	-	172	-	-	-	-	-	30	-	-
- wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	-	9	-	-	2	-	-	-	-	-
- zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej	-	-	113	-	(1)	25	19	-	-	229
Zyski lub straty ujęte w innych całkowitych dochodach	77	13	-	-	-	-	-	15	-	-
Sprzedaż/rozliczenia/splaty/konwersje	-	(12 536)	-	-	(4 048)	(56)	(33)	(50)	(56)	(1)
Reklasyfikacje do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(257)
Reklasyfikacje do poziomu II	-	(59)	-	-	-	-	-	-	-	-
Zmiany w umowach leasingu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14
Różnice kursowe	-	-	(1)	-	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	347	11 431	370	21	94	93	60	1 475	187	2 307

¹⁾ Informacje o reklasyfikacjach zaprezentowano w punkcie 9.3.

9.2.1.1. Zmiany sposobu (metody) ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej

Zarówno w 2021 roku, jak i w 2020 roku nie dokonywano zmian sposobu (metody) ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej, których wartość byłaby istotna z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

9.2.1.2. Nieruchomości inwestycyjne zakwalifikowane do poziomu III wartości godziwej

W tabeli poniżej przedstawiono istotne parametry uwzględnione przy wycenie największych nieruchomości inwestycyjnych (w tym prezentowanych jako przeznaczone do sprzedaży).

Wszystkie nieruchomości zaklasyfikowane do poziomu III wartości godziwej wyceniono za pomocą podejścia dochodowego przy zastosowaniu metody inwestycyjnej i techniki kapitalizacji prostej lub przy pomocy podejścia mieszanego. W wycenie tej wykorzystano dane wejściowe nieobserwowalne takie, jak:

- stopę kapitalizacji – ustaloną na podstawie analizy stóp zwrotu osiągniętych w transakcjach dla nieruchomości podobnych;
- miesięczną stawkę czynszu za 1m² odpowiedniego rodzaju powierzchni lub za jedno miejsce parkingowe.

Nieruchomości zaklasyfikowane do poziomu III	Rodzaj powierzchni	31 grudnia 2021			31 grudnia 2020		
		Wartość bilansowa	Czynsze uwzględnione w wycenie	Stopy kapitalizacji uwzględnione w wycenie	Wartość bilansowa	Czynsze uwzględnione w wycenie	Stopy kapitalizacji uwzględnione w wycenie
Nieruchomości inwestycyjne							
biurowe	Biurowa Parking	962	12,50 – 14,50 EUR 40,00 – 75,00 EUR	6,00% - 7,25%	740	12,50 – 14,50 EUR 40,00 – 75,00 EUR	6,25% - 7,25%
magazynowe	Biurowa Magazynowa	1 421	8,50 – 9,50 EUR 3,30 – 4,00 EUR	5,00% - 6,50%	1 507	8,50 – 9,00 EUR 3,30 – 3,50 EUR	5,75% - 7,00%
handlowe	Handlowa	159	w zależności od wielkości wynajmowanej powierzchni	7,75% - 10,00%	-	-	-
pozostałe		65			60		
Razem		2 607			2 307		
Nieruchomości inwestycyjne przeznaczone do sprzedaży							
handlowe	Handlowa	-	-	-	162	w zależności od wielkości wynajmowanej powierzchni	7,75% - 10,00%
magazynowe	Biurowa Magazynowa	557	8,50 – 9,00 EUR 3,30 – 3,50 EUR	5,50% - 6,50%	273	9,00 EUR 3,50 EUR	5,75% - 6,75%
pozostałe		41			67		
Razem		598			502		

Nieruchomości zaklasyfikowane do poziomu III	Wartość godziwa	Zmienna szacunkowa	Zakładana fluktuacja zmiennej szacunkowej	Wpływ na wycenę
Nieruchomości inwestycyjne	2 607	Stopa kapitalizacji	+ 0,25 p.p.	(112)
			- 0,25 p.p.	123
			+ 5%	107
			- 5%	(107)
Nieruchomości inwestycyjne przeznaczone do sprzedaży	598	Stopa kapitalizacji	+ 0,25 p.p.	(26)
			- 0,25 p.p.	28
			+ 5%	26
			- 5%	(26)

9.2.2. Aktywa i zobowiązania niewyceniane w wartości godziwej

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań, dla których jest ona tylko ujawniana	31 grudnia 2021					31 grudnia 2020				
	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem wartość godziwa	Wartość bilansowa	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem wartość godziwa	Wartość bilansowa
Aktywa										
Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-	-	214 781	214 781	214 602	-	-	193 609	193 609	195 637
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	39 455	8 663	32 383	80 501	83 270	42 591	7 450	22 845	72 886	66 864
Dłużne papiery wartościowe	39 455	6 436	25 489	71 380	74 183	42 591	6 168	15 045	63 804	57 871
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	-	1 590	2 527	4 117	4 117	-	1 000	3 657	4 657	4 657
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	-	637	754	1 391	1 384	-	282	670	952	952
Pożyczki	-	-	3 613	3 613	3 586	-	-	3 473	3 473	3 384
Zobowiązania										
Zobowiązania wobec banków	-	2 726	4 762	7 488	7 470	-	2 504	7 140	9 644	9 751
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	-	-	264 818	264 818	265 155	-	-	241 171	241 171	241 975
Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych ¹⁾	-	5 418	539	5 957	5 940	-	6 423	1 130	7 553	7 532
Zobowiązania podporządkowane ¹⁾	-	2 748	3 520	6 268	6 274	-	2 761	4 038	6 799	6 679
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	-	846	359	1 205	1 207	-	744	410	1 154	1 154

¹⁾ Do poziomu II zaklasyfikowano te zobowiązania, na wycenę których nieobserwowalne parametry nie miały istotnego wpływu. Przede wszystkim są to zobowiązania z tytułu obligacji emitowanych przez Pekao.

9.3 Przesunięcia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej

W przypadku zmiany sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań, wynikających np. z utraty (lub uzyskania) dostępności notowań obserwowanych na aktywnym rynku przenosi się takie aktywa lub zobowiązania pomiędzy poziomami I i II.

Składniki aktywów lub zobowiązań są przenoszone pomiędzy poziomami II i III (odpowiednio między poziomami III i II) gdy:

- następuje zmiana modelu wyceny będąca efektem zastosowania nowych czynników nieobserwowalnych (odpowiednio obserwowalnych) lub
- dotychczas stosowane czynniki, których wpływ na wycenę jest istotny przestają być (odpowiednio stają się) obserwowalne na aktywnym rynku.

Przeniesienia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej dokonywane są na koniec każdego kwartału wg wartości na ten dzień.

W 2021 roku dokonano następujących przeniesień aktywów pomiędzy poziomami wartości godziwej:

- z poziomu III do poziomu II przeniesiono obligacje korporacyjne i municypalne, które wyceniono przy użyciu rynkowych informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych, obligacje korporacyjne i municypalne, dla których szacowane parametry kredytowe miały nieistotny wpływ na wycenę oraz instrumenty pochodne rynku kapitałowego, dla których szacowana korelacja nieistotnie wpływała na wycenę;
- z poziomu II do poziomu III przeniesiono obligacje korporacyjne i municypalne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych był istotny oraz instrumenty pochodne rynku kapitałowego, dla których szacowana zmienność miała istotny wpływ na wycenę;
- z poziomu I do poziomu II przeniesiono obligacje rządowe, dla których dokonano wyceny z wykorzystaniem informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych oraz jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, dla których zaprzestano wyceny na podstawie kwotowań na rynku, ze względu na spadek jego aktywności.

W 2020 roku dokonano następujących przeniesień aktywów pomiędzy poziomami wartości godziwej:

- z poziomu III do poziomu II przeniesiono obligacje korporacyjne, które wyceniono przy użyciu rynkowych informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych, obligacje korporacyjne i municypalne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych miał nieistotny wpływ na wycenę oraz instrumenty pochodne rynku kapitałowego, dla których szacowany parametr (korelacja) nie wpływał istotnie na wycenę;
- z poziomu II do poziomu III przeniesiono obligacje korporacyjne i municypalne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych na wycenę był istotny, obligacje skarbowe, dla których wpływ szacowanego *spreadu* do obligacji referencyjnej miał istotny wpływ na wycenę oraz instrumenty pochodne rynku kapitałowego, dla których szacowany parametr (korelacja) istotnie wpływał na wycenę;
- z poziomu II do poziomu I przeniesiono obligacje skarbowe, które wyceniono przy pomocy kwotowań z aktywnego rynku;
- z poziomu I do poziomu II przeniesiono obligacje rządowe, dla których dokonano wyceny z wykorzystaniem informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych oraz jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, dla których zaprzestano wyceny na podstawie kwotowań na rynku, ze względu na spadek jego aktywności.

10. Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto

10.1 Zasady rachunkowości

Przypis składek w umowach ubezpieczeniowych oraz w umowach reasekuracji czynnej rozpoznaje się w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia.

10.1.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Składki przypisane obejmują kwoty, niezależnie od tego, czy kwoty te opłacono:

- należne za cały okres odpowiedzialności, niezależnie od jego długości, z tytułu zawartych w okresie sprawozdawczym umów ubezpieczenia – jeżeli długość okresu odpowiedzialności jest określona;
- należne w okresie sprawozdawczym – jeżeli długość okresu odpowiedzialności nie jest określona.

Składki te koryguje się o zmianę stanu rezerwy składek w ciągu okresu sprawozdawczego, a także pomniejsza o składki należne reasekuratorom.

10.1.2. Ubezpieczenia na życie

Składki przypisane obejmują kwoty należne w trakcie okresu sprawozdawczego z tytułu zawartych umów ubezpieczenia niezależnie od tego, czy kwoty te opłacono i bez względu na to, czy kwoty te odnoszą się do całości, czy części okresu sprawozdawczego. Składki te koryguje się o zmianę stanu rezerwy składek w ciągu okresu sprawozdawczego, a także pomniejsza o składki należne reasekuratorom.

10.2 Dane ilościowe

Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	16 120	14 989
W ubezpieczeniach bezpośrednich	16 109	14 763
W ubezpieczeniach pośrednich	11	226
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach na życie	8 960	8 877
Składki ubezpieczeń indywidualnych	1 929	1 868
Składki ubezpieczeń indywidualnie kontynuowanych	2 055	2 048
Składki ubezpieczeń grupowych	4 976	4 961
Składki przypisane brutto, razem	25 080	23 866

W 2021 i w 2020 roku spółki Grupy PZU nie zawierały umów reasekuracji czynnej w zakresie ubezpieczeń na życie.

Składki przypisane brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (wg klas rachunkowych określonych w dziale II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej)	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Następstwa wypadków i choroba (grupa 1 i 2)	1 101	893
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna (grupa 10)	5 354	5 387
Komunikacyjne pozostałe (grupa 3)	3 970	3 699
Morskie, lotnicze i transportowe (grupy 4, 5, 6, 7)	149	148
Od ognia i innych szkód majątkowych (grupy 8 i 9)	3 593	3 067
Odpowiedzialność cywilna (grupy 11,12,13)	963	873
Kredyt i gwarancje (grupy 14,15)	67	89
Świadczenie pomocy (grupa 18)	578	515
Ochrona prawna (grupa 17)	13	12
Pozostałe (grupa 16)	332	306
Razem	16 120	14 989

11. Przychody z tytułu prowizji i opłat

11.1 Zasady rachunkowości

Opłaty i prowizje nierozliczane według efektywnej stopy procentowej ujmuje się w sposób odzwierciedlający przekazanie przyrzeczonych usług na rzecz klienta w kwocie odzwierciedlającej wynagrodzenie, do którego Grupa PZU jest uprawniona w zamian za te usługi. Przychody prowizyjne rozlicza się liniowo, gdy są one pobierane z góry za czynność niejednorazową lub gdy dotyczą udzielonych kredytów o nieustalonych harmonogramach przyszłych przepływów pieniężnych, dla których nie można ustalić efektywnej stopy procentowej. Pozostałe opłaty i prowizje za usługi finansowe niezwiązane bezpośrednio z powstaniem składnika aktywów finansowych (np. usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie, doradztwo inwestycyjne, planowanie finansowe, usługi bankowości inwestycyjnej, usługi zarządzania aktywami) oraz marże uzyskane na transakcjach walutowych z klientami, rozpoznaje się w rachunku zysków i strat jednorazowo w momencie wykonania usługi.

Przychody z tytułu zarządzania otwartymi funduszami emerytalnymi oraz przychody i opłaty od funduszy oraz towarzystw funduszy inwestycyjnych rozpoznaje się w trakcie spełniania zobowiązania do wykonania świadczenia.

11.2 Dane ilościowe

Przychody z tytułu prowizji i opłat	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Działalność bankowa	4 105	3 553
Marża na transakcjach walutowych z klientami	858	756
Prowizje maklerskie	203	172
Działalność powiernicza	77	65
Obsługa kart płatniczych, kredytowych	1 109	959
Wynagrodzenia z tytułu pośrednictwa sprzedaży ubezpieczeń	32	65
Kredyty i pożyczki	472	413
Obsługa rachunków bankowych	543	442
Przelewy	287	265
Operacje kasowe	106	85
Skupione wierzytelności	66	55
Gwarancje, akredytywy, inkaso, promesy	94	78
Prowizje z działalności leasingowej	87	65
Pozostałe prowizje	171	133
Przychody i opłaty od funduszy oraz towarzystw funduszy inwestycyjnych	474	509
Ubezpieczenia emerytalne	154	130
Pozostałe	5	5
Przychody z tytułu prowizji i opłat, razem	4 738	4 197

12. Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej

12.1 Zasady rachunkowości

Przychody z tytułu odsetek rozpoznaje się memoriałowo w oparciu o efektywną stopę procentową.

Przychody odsetkowe obejmują odsetki od instrumentów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie i w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje przyszłe przepływy pieniężne do bilansowej wartości brutto składnika aktywów finansowych.

Przychody odsetkowe oblicza się od wartości bilansowej brutto, za wyjątkiem aktywów z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe oraz składników aktywów finansowych nabytych lub udzielonych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI). Dla takich aktywów przychody odsetkowe oblicza się od wartości bilansowej brutto pomniejszonej o odpis na oczekiwane straty kredytowe.

12.2 Dane ilościowe

Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Należności od klientów z tytułu kredytów	7 272	7 571
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	740	980
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	1 481	1 296
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	15	25
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	20	37
Pożyczki	121	223
Skupione wierzytelności	105	100
Należności	13	12
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	15	18
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, razem	9 782	10 262

13. Pozostałe przychody netto z inwestycji

13.1 Zasady rachunkowości

Dywidendy ujmuje się jako przychody w momencie nabycia prawa do dywidendy.

13.2 Dane ilościowe

Pozostałe przychody netto z inwestycji	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Pochodne instrumenty zabezpieczające	460	348
Przychody z dywidend, w tym:	70	59
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	44	33
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	26	26
Różnice kursowe	(240)	55
Przychody z tytułu nieruchomości inwestycyjnych	244	224
Koszty utrzymania nieruchomości inwestycyjnych	(108)	(96)
Koszty działalności inwestycyjnej	(33)	(26)
Pozostałe	25	22
Pozostałe przychody netto z inwestycji, razem	418	586

14. Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji

14.1 Zasady rachunkowości

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych i nieruchomości inwestycyjnych.

14.2 Dane ilościowe

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	605	265
Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	25	171
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	565	45
Instrumenty kapitałowe	530	(41)
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	37	(1)
Instrumenty dłużne	(2)	87
Instrumenty wyceniane w zamortyzowanym koszcie	15	49
Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w zamortyzowanym koszcie	15	(3)
Instrumenty pochodne	(106)	23
Krótką sprzedaż	23	10
Należności	(140)	(182)
Nieruchomości inwestycyjne	7	3
Wynik z tytułu utraty kontroli nad RUCH SA	-	(5)
Pozostałe	3	-
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji, razem	407	111

15. Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych

15.1 Zasady rachunkowości

Odpisy z tytułu utraty wartości zawierają saldo utworzonych i rozwiązanych odpisów z tytułu utraty wartości, zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie 38.1.

15.2 Dane ilościowe

Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	(28)	(22)
Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1	(38)
Instrumenty wyceniane w zamortyzowanym koszcie	(29)	16
- instrumenty dłużne	(25)	1
- lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	(6)	1
- pożyczki	2	14
Należności od klientów z tytułu kredytów	(1 867)	(3 117)
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	(1 890)	(3 113)
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	23	(4)
Udzielone gwarancje i poręczenia	61	(194)
Należności	(15)	(10)
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	-	1
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych, razem	(1 849)	(3 342)

16. Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej

16.1 Zasady rachunkowości

Informacje o sposobie ustalania wartości godziwej aktywów i zobowiązań zaprezentowano w punkcie 9.

16.2 Dane ilościowe

Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Inwestycyjne (lokacyjne) instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	226	723
Instrumenty kapitałowe	55	215
Dłużne papiery wartościowe	70	191
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	101	317
Instrumenty pochodne	338	(85)
Wycena zobowiązań wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	(6)	(15)
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	8	(8)
Nieruchomości inwestycyjne	234	252
Należności od klientów z tytułu kredytów	(3)	2
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej, razem	797	869

17. Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Przychody ze sprzedaży wyrobów, towarów i usług przez spółki nieubezpieczeniowe	894	672
Przychody z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	165	179
Rozwiązanie rezerw	78	169
Zwrot kosztów dochodzenia roszczeń	36	39
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	107	67
Odsetki za nieterminowe uregulowanie należności z ubezpieczeń bezpośrednich i reasekuracji biernej	47	55
Zysk ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	37	1
Pozostałe	238	213
Pozostałe przychody operacyjne, razem	1 602	1 395

18. Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

18.1 Zasady rachunkowości

W kosztach okresu sprawozdawczego ujmuje się wszelkie koszty wypłaconych odszkodowań i świadczeń z zawartych umów ubezpieczenia wraz z bezpośrednimi i pośrednimi kosztami likwidacji szkód oraz zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia.

18.1.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

W ubezpieczeniach majątkowych i osobowych koszty odszkodowań i świadczeń pomniejsza się dodatkowo o wszelkie otrzymane regresy i odzyski, a także zmianę stanu oszacowanych regresów i odzysków.

18.1.2. Ubezpieczenia na życie

Świadczenia wypłacone obejmują wszelkie wypłaty i obciążenia dokonywane w okresie sprawozdawczym z tytułu świadczeń powstałych w okresie sprawozdawczym i w okresach ubiegłych (w tym również świadczenia rentowe i wykupy) oraz wszelkie bezpośrednie i pośrednie, zewnętrzne i wewnętrzne koszty likwidacji świadczeń. Koszty likwidacji zawierają także koszty postępowań spornych.

Wartość świadczeń ujmuje się w wysokości faktycznie wypłaconej, po potrąceniu zwrotów i refundacji (z wyjątkiem refundacji z tytułu reasekuracji biernej), powiększonej o zmianę stanu rezerwy na niewypłacone świadczenia oraz pomniejszonej o udział reasekuratorów w wypłaconych świadczeniach i rezerwach.

18.2 Dane ilościowe

Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	16 130	16 105
W ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	9 127	9 205
- odszkodowania i świadczenia	7 442	7 480
- zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	795	874
- koszty likwidacji szkód	890	851
W ubezpieczeniach na życie	7 003	6 900
- odszkodowania i świadczenia	6 776	6 493
- zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	102	273
- koszty obsługi świadczeń	125	134
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(399)	(525)
W ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	(399)	(525)
Odszkodowania, świadczenia ubezpieczeniowe netto, razem	15 731	15 580

Koszty likwidacji szkód i obsługi świadczeń według rodzaju	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Zużycie materiałów i energii	15	14
Usługi obce	288	296
Podatki i opłaty	33	31
Koszty pracownicze	470	454
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	17	14
Amortyzacja wartości niematerialnych	25	27
Inne, w tym:	167	149
- zasądzone koszty, odsetki i kary w sprawach od odszkodowania	157	136
- pozostałe	10	13
Koszty likwidacji szkód i obsługi świadczeń, razem	1 015	985

19. Koszty z tytułu prowizji i opłat

Koszty z tytułu prowizji i opłat	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Koszty transakcji kartowych i bankomatowych, w tym koszty wydanych kart	817	672
Prowizje z tytułu pozyskania klientów bankowych	115	107
Prowizje za udostępnianie bankomatów	44	45
Koszty nagród dla klientów bankowych	16	17
Koszty przelewów i przekazów	42	39
Usługi dodatkowe do produktów bankowych	21	23
Prowizje maklerskie	28	25
Koszty obsługi rachunków bankowych	5	5
Koszty operacji banknotowych	22	21
Koszty działalności powierniczej	29	20
Pozostałe prowizje	55	57
Koszty z tytułu prowizji i opłat, razem	1 194	1 031

20. Koszty odsetkowe

20.1 Zasady rachunkowości

Koszty odsetkowe ujmuje się w rachunku zysków i strat z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

20.2 Dane ilościowe

Koszty odsetkowe	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Depozyty terminowe	41	436
Depozyty bieżące	70	267
Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe	208	316
Pochodne instrumenty zabezpieczające	28	16
Pożyczki	4	3
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	7	13
Kredyty bankowe zaciągnięte przez spółki z Grupy PZU	21	36
Leasing	23	28
Pozostałe	16	19
Koszty odsetkowe, razem	418	1 134

21. Koszty akwizycji

21.1 Zasady rachunkowości

Koszty akwizycji obejmują koszty związane z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia. Do bezpośrednich kosztów akwizycji zalicza się między innymi koszty prowizji pośredników ubezpieczeniowych, koszty wynagrodzeń pracowników związane z zawieraniem umów ubezpieczenia, koszty atestów, ekspertyz, badań związanych z ryzykiem przyjmowanym. Do pośrednich kosztów akwizycji zalicza się koszty związane z reklamą i promocją produktów ubezpieczeniowych oraz koszty związane z badaniem wniosków i wystawianiem polis.

Zgodnie z zasadą memoriału, część kosztów akwizycji rozlicza się w czasie, zgodnie z zasadami opisanymi w punktach 30.1.1 i 30.1.2.

21.2 Dane ilościowe

Koszty akwizycji według rodzaju	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Zużycie materiałów i energii	30	25
Usługi obce	106	85
Podatki i opłaty	6	4
Koszty pracownicze	727	635
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	40	28
Amortyzacja wartości niematerialnych	33	25
Inne, w tym:	2 716	2 483
- prowizje w działalności ubezpieczeniowej	2 629	2 416
- reklama	80	61
- pozostałe	7	6
Zmiana stanu odroczonej kosztów akwizycji	(86)	32
Koszty akwizycji, razem	3 572	3 317

22. Koszty administracyjne

22.1 Zasady rachunkowości

Koszty administracyjne obejmują m. in.:

- W działalności ubezpieczeniowej – koszty działalności ubezpieczeniowej niezaliczone do kosztów akwizycji, związane z inkasem składek, koszty związane z zarządzaniem portfelem umów ubezpieczenia, portfelem umów reasekuracyjnych oraz z ogólnym zarządzaniem zakładami ubezpieczeń Grupy PZU;
- W działalności bankowej – koszty działania banku, m. in. pracownicze, rzeczowe, amortyzację, podatki i opłaty.

22.2 Dane ilościowe

Koszty administracyjne według rodzaju	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Zużycie materiałów i energii	122	128
Usługi obce	1 260	1 243
Podatki i opłaty	108	102
Koszty pracownicze	3 808	3 659
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	578	580
Amortyzacja wartości niematerialnych	436	397
Wynagrodzenia osób obsługujących ubezpieczenia grupowe w zakładach pracy	203	205
Inne, w tym:	311	283
- reklama	202	155
- pozostałe	109	128
Koszty administracyjne, razem	6 826	6 597

23. Koszty pracownicze

Koszty pracownicze	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Wynagrodzenia	4 600	4 299
Programy określonych składek, w tym:	832	794
- narzuty na wynagrodzenia	735	701
- ubezpieczenia emerytalne III filaru, w tym koszty składek na PPE lub PPK poniesione w okresie	97	93
Pozostałe	210	273
Koszty pracownicze, razem	5 642	5 366

Koszty pracownicze znajdują się w pozycjach „Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych”, „Koszty akwizycji”, „Koszty administracyjne” i „Pozostałe koszty operacyjne” skonsolidowanego rachunku zysków i strat.

24. Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Odpis wartości firmy powstałej w wyniku nabycia Alior Banku	-	746
Odpis wartości firmy powstałej w wyniku nabycia Pekao	-	555
Podatek od instytucji finansowych	1 290	1 203
Koszty podstawowej działalności spółek nieprowadzących działalności ubezpieczeniowej, ani bankowej	1 003	801
Koszty z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	175	194
Obowiązkowe opłaty na rzecz instytucji rynku ubezpieczeniowego i bankowego	143	128
Bankowy Fundusz Gwarancyjny	396	541
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	62	63
Opłata na rzecz Komendy Głównej Straży Pożarnej oraz Związku Ochotniczych Straży Pożarnych	24	26
Wydatki z tytułu działalności prewencyjnej	53	56
Utworzenie rezerw	295	428
Amortyzacja wartości niematerialnych nabytych w transakcjach przejęcia spółek	128	173
Utworzenie odpisów na aktywa niefinansowe	57	208 ¹⁾
Darowizny	23	30
Odsetki za zwłokę, kary, odszkodowania	5	5
Koszty dochodzenia roszczeń	92	82
Strata ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych i rzeczowych aktywów trwałych w budowie	23	2
Pozostałe	148	144
Pozostałe koszty operacyjne, razem	3 917	5 385

¹⁾ W tym odpisy z tytułu utraty wartości wartości niematerialnych zidentyfikowanych podczas nabycia Alior Banku (161 mln zł).

25. Podatek dochodowy

25.1 Zasady rachunkowości

Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat obejmuje część bieżącą i odroczoną.

Część odroczone stanowi różnicę pomiędzy stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i na początek okresu sprawozdawczego z zastrzeżeniem, że zmiany stanu rezerwy i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczące operacji rozliczanych z kapitałem własnym odnosi się na kapitał własny.

25.2 Dane ilościowe

Podatek dochodowy	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Zysk brutto (skonsolidowany)	7 454	4 058
Stawka CIT (lub zakres stawek CIT) właściwa dla kraju siedziby jednostki dominującej (w %)	19%	19%
Podatek dochodowy jaki zostałby skalkulowany jako iloczyn zysku księgowego brutto jednostek i stawki CIT właściwej dla kraju siedziby jednostki dominującej	1 416	771
Różnice pomiędzy podatkiem dochodowym skalkulowanym powyżej a podatkiem dochodowym wykazany w rachunku zysków i strat:	604	757
- podatek od instytucji finansowych	238	223
- rezerwy na należności kredytowe w części nie pokrytej podatkiem odroczonym	36	50
- wycena aktywów finansowych	9	30
- utworzenie/rozwiązanie odpisów na należności niezaliczone do kosztów uzyskania przychodów	45	34
- utworzenie/rozwiązanie pozostałych rezerw i odpisów na aktywa, niezaliczonych do kosztów uzyskania przychodów	25	319
- opłata na rzecz BFG	76	103
- podatek z tytułu różnic kursowych naliczony w Szwecji w związku ze sprawą opisaną w punkcie 46.2	72	-
- różnice wynikające z odmiennych stawek podatkowych	(11)	(17)
- opodatkowanie działalności ubezpieczeniowej w Ukrainie	15	7
- dywidendy	38	(9)
- straty podatkowe	38	10
- pozostałe zwiększenia, zaniechania, zwolnienia, odliczenia i obniżki podatku	23	7
Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	2 020	1 528

Łączna kwota podatku bieżącego i odroczonego	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
1. Ujętego w rachunku zysków i strat, w tym:	2 020	1 528
- podatek bieżący	1 492	1 841
- podatek odroczony	528	(313)
2. Ujętego w innych całkowitych dochodach, w tym:	(1 209)	356
- podatek odroczony	(1 209)	356

Podatek dochodowy dotyczący składników innych całkowitych dochodów	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Inne całkowite dochody brutto	(6 357)	1 958
Podatek dochodowy	1 209	(356)
Wycena instrumentów dłużnych	522	(213)
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów	9	(4)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	702	(123)
Wycena instrumentów kapitałowych	(17)	(17)
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	(7)	1
Inne całkowite dochody netto	(5 148)	1 602

W skład Grupy PZU wchodzi jednostki funkcjonujące w różnych krajach i podlegające odrębnym przepisom podatkowym. Przepisy dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych, fizycznych czy składki na ubezpieczenia społeczne podlegają stosunkowo częstym zmianom. Obowiązujące w krajach, w których działa Grupa PZU przepisy, zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych między organami państwowymi i przedsiębiorstwami. Rozliczenia podatkowe oraz inne (na przykład celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów (w Polsce – przez okres pięciu lat), które uprawnione są do nakładania wysokich kar, a ustalone w wyniku kontroli dodatkowe kwoty zobowiązań muszą zostać wpłacone wraz z wysokimi odsetkami. Zjawiska te

generują ryzyko podatkowe, w wyniku którego kwoty wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym mogą ulec zmianie w późniejszym terminie po ostatecznym ustaleniu ich wysokości przez organy skarbowe.

26. Zysk na jedną akcję

26.1 Zasady rachunkowości

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie wyniku finansowego, który przypada na zwykłych akcjonariuszy PZU, przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

Średnia ważona liczby akcji zwykłych występujących w ciągu okresu to liczba akcji zwykłych na początku danego okresu, skorygowana o liczbę akcji zwykłych odkupionych lub wyemitowanych w ciągu tego okresu ważona wskaźnikiem odzwierciedlającym okres (w dniach) do całkowitej liczby akcji w danym okresie.

26.2 Dane ilościowe

Zysk na jedną akcję	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Zysk netto przypisywany właścicielom jednostki dominującej	3 336	1 912
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	863 344 936	863 332 499
Liczba akcji wyemitowanych	863 523 000	863 523 000
Średnia ważona liczba akcji własnych (w posiadaniu jednostek objętych konsolidacją)	178 064	190 501
Podstawowy i rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w złotych)	3,86	2,21

W 2021 i w 2020 roku nie wystąpiły transakcje ani zdarzenia powodujące rozwodnienie zysku przypadającego na jedną akcję.

27. Wartość firmy

27.1 Zasady rachunkowości

Wartość firmy, której wartość początkową ustalono w sposób opisany w punkcie 5.6 nie podlega amortyzacji, lecz na koniec każdego roku obrotowego oraz każdorazowo, gdy istnieją przesłanki, że mogło dojść do utraty wartości, poddaje się ją testom na utratę wartości. Test na utratę wartości firmy oparty jest na ocenie wartości odzyskiwalnej poszczególnych jednostek generujących przepływy pieniężne, do których została zaalokowana wartość firmy i porównaniu jej z ich wartością księgową (łącznie z przypisaną wartością firmy). W sytuacji, gdy wartość odzyskiwalna jest mniejsza, odpis z tytułu utraty wartości odnosi się w pierwszej kolejności na zaalokowaną do jednostki generującej przepływy pieniężne wartość firmy. Jednostka generująca przepływy pieniężne, dla której przeprowadza się test, nie może być większa niż segment operacyjny.

27.2 Dane ilościowe

Wartość firmy	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Pekao ¹⁾	1 715	1 714
LD ²⁾	508	511
Spółki medyczne	288	284
Segment ubezpieczeń masowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Link4)	221	221
Bałta	41	41
Pozostałe	5	5
Wartość firmy, razem	2 778	2 776

¹⁾ Obejmuje wartość firmy z tytułu nabycia PIM oraz Idea Banku (na 31 grudnia 2021 roku).

²⁾ Obejmuje wartość firmy z tytułu nabycia oddziału LD w Estonii.

Zmiana stanu wartości firmy	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Wartość firmy brutto na początek okresu	4 092	4 049
- nabycie spółek medycznych	4	-
- nabycie przedsiębiorstwa Idea Banku	1	-
- różnice kursowe	(3)	43
Wartość firmy brutto na koniec okresu	4 094	4 092
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(1 316)	(15)
- odpis z tytułu utraty wartości – Alior Bank	-	(746)
- odpis z tytułu utraty wartości – Pekao	-	(555)
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(1 316)	(1 316)
Wartość firmy netto na koniec okresu	2 778	2 776

27.3 Testy na utratę wartości

Testy na utratę wartości firmy sporządzono na 31 grudnia 2021 roku dla wszystkich CGU, do których zaalokowano wartość firmy. W wyniku przeprowadzonych testów nie stwierdzono konieczności dokonywania odpisów z tytułu utraty wartości.

Test na utratę wartości polega na porównaniu wartości bilansowych (łącznie z przypisaną wartością firmy) i wartości odzyskiwalnych CGU, do których zaalokowano wartość firmy. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości CGU ujmuje się w rachunku zysków i strat, gdy wartość odzyskiwalna CGU jest niższa od jego wartości bilansowej.

Ośrodki wypracowujące środki pieniężne (CGU)

Wartość firmy przypisuje się do poszczególnych spółek (stanowiących CGU na potrzeby testu na utratę wartości) i na tym poziomie poddaje monitorowaniu. W trakcie ostatecznego rozliczenia ceny nabycia, wartość firmy z tytułu nabycia Link4 została w całości alokowana do segmentu ubezpieczeń masowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych, który ze względu na skalę integracji działalności Link4 z PZU w ramach realizacji strategii dwóch marek, zakładającej osiągnięcie synergii z tytułu zarządzania portfelem klientów masowych oraz sprzedaży dodatkowych produktów ubezpieczeniowych jest najmniejszym CGU, do której wartość firmy może być przypisana. Wartość firmy z tytułu nabycia PIM oraz przedsiębiorstwa Idea Banku została w całości alokowana do Pekao, gdyż jest to najniższy poziom, na którym wartość firmy jest monitorowana na poziomie Grupy.

Wartość bilansowa

Wartość bilansowa obejmuje aktywa netto CGU, włącznie z wartościami niematerialnymi, takimi jak znaki towarowe oraz relacje z klientami, które zostały ujawnione w związku z nabyciem CGU oraz wartość firmy. W przypadku podmiotów, w których występują udziały niekontrolujące, wartość bilansową na potrzeby testu powiększa się o część wartości firmy przypisywanej do udziałów niekontrolujących (nie jest ona wykazana w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej).

Na potrzeby testu wartość bilansowa netto segmentu ubezpieczeń masowych została ustalona w oparciu o alokację aktywów netto Grupy PZU. Alokacji dokonano w proporcji, w jakiej hipotetyczny kapitałowy wymóg wypłacalności, który można przypisać do segmentu ubezpieczeń masowych, pozostaje do całkowitego kapitałowego wymogu wypłacalności. Do alokacji kapitałowego wymogu wypłacalności zastosowano metodę Eulera. Polega ona na przypisaniu do segmentu miar ryzyka, które są oparte na regulacjach Wypłacalność II i uwzględniają efekty dywersyfikacji.

Wartość odzyskiwalna

Wartość odzyskiwalna odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia lub wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Na 31 grudnia 2021 roku wartość odzyskiwalną oszacowano w oparciu o wartość użytkową.

Wartość odzyskiwalną CGU ustalono w oparciu o wartość użytkową jednostek, metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych, w oparciu o najbardziej aktualne zatwierdzone projekcje finansowe, których okres, nieprzekraczający 5 lat, przedstawiono w tabeli poniżej.

Projekcje finansowe CGU uwzględniają ofertę produktów oraz perspektywy wzrostu rynków, strukturę bilansu i dostępne nadwyżki kapitałowe, dotychczasowe wyniki oraz oczekiwane parametry makroekonomiczne, takie jak poziom stóp procentowych oraz wzrost gospodarczy.

Stopy dyskontowe użyte na potrzeby testu jednostek ubezpieczeniowych ustalono na poziomie kosztu kapitału własnego. W przypadku spółek medycznych użyto średniego ważonego kosztu kapitału (ang. *Weighted average cost of capital*, WACC). Koszt kapitału własnego został ustalony zgodnie z modelem CAPM. Ponadto w uzasadnionych przypadkach dokonano poprawek z tytułu wielkości firmy (ang. *size premium*). Stopy wolne od ryzyka ustalono w oparciu o rentowność 10-letnich obligacji rządowych kraju siedziby CGU, współczynniki beta oparto o współczynniki podobnych podmiotów notowanych. Premie rynkowe wyniosły 5,0% (w 2020 roku: 6,0%).

W przypadku podmiotów regulowanych (banki, zakłady ubezpieczeń, instytucje finansowe) prognozowane przepływy pieniężne uwzględniają konieczność utrzymania odpowiedniego poziomu środków własnych (kapitału ekonomicznego). Przepływy pieniężne segmentu ubezpieczeń masowych zostały określone w oparciu o kwotę hipotetycznych dywidend, które segment ten mógłby wypłacić, gdyby działał jako oddzielny zakład ubezpieczeń. Wysokość dywidend zależy od prognoz wyników technicznych tego segmentu po podatku dochodowym i podatku od instytucji finansowych oraz nadwyżek kapitałowych przypisanych do tego segmentu na datę bilansową i w kolejnych okresach. Wskaźniki wzrostu po okresie prognozy ustalono uwzględniając długoterminowe perspektywy rozwoju rynku, na którym działa dana jednostka. Wskaźniki wzrostu nie przekraczają długoterminowych prognoz rozwoju PKB danego kraju w ujęciu nominalnym.

Jednostka generująca przepływy pieniężne	31 grudnia 2021			31 grudnia 2020		
	Stopa dyskontowa	Stopa wzrostu po okresie prognoz	Horyzont projekcji finansowych	Stopa dyskontowa	Stopa wzrostu po okresie prognoz	Horyzont projekcji finansowych
Pekao	9,7%	3,5%	3 lata	8,7%	3,5%	6 lat
LD	5,5%	3,0%	3 lata	6,1%	3,0%	5 lat
Segment ubezpieczeń masowych	8,8%	2,5%	3 lata	7,5%	2,5%	3 lata
Balta	6,1%	3,0%	3 lata	6,1%	3,0%	5 lat
Spółki medyczne	6,0%-6,7%	2,0%-3,0%	3 lata	5,7%-6,3%	2,0%-3,0%	3 lata

Analiza wrażliwości

Oszacowanie wartości odzyskiwalnej jest procesem złożonym i wymaga od Zarządu jednostki dominującej wypracowania profesjonalnych osądów oraz wykorzystania skomplikowanych i subiektywnych założeń. Stosunkowo niewielkie zmiany w kluczowych założeniach mogą mieć istotny wpływ na wycenę wartości odzyskiwalnej. Kluczowymi założeniami w procesie szacowania wartości odzyskiwalnej są: stopy wzrostu w okresie rezydualnym, stopy dyskonta, oczekiwany poziom rentowności, przyszłe wymogi kapitałowe oraz minimalny poziom adekwatności kapitałowej jako warunek wypłaty dywidend przez podmioty regulowane.

W tabeli na kolejnej stronie podano nadwyżkę wartości odzyskiwalnych ponad wartości księgowe oraz maksymalne stopy dyskontowe i minimalne krańcowe stopy wzrostu po okresie prognoz, przy których następuje zrównanie wartości bilansowych i odzyskiwalnych poszczególnych CGU. Kwota nadwyżki została podana na udziale PZU.

Jednostka generująca przepływy pieniężne	31 grudnia 2021			31 grudnia 2020		
	Nadwyżka (w mln zł)	Wartość krańcowa stopy dyskontowej	Wartość krańcowa stopy wzrostu po okresie prognoz	Nadwyżka (w mln zł)	Wartość krańcowa stopy dyskontowej	Wartość krańcowa stopy wzrostu po okresie prognoz
Pekao	1 376	11,2%	(4,3%)	170	8,8%	2,7%
LD	833	7,2%	1,1%	320	6,9%	2,1%
Balta	163	7,5%	1,5%	253	8,4%	0,3%
Segment ubezpieczeń masowych	4 848 ¹⁾	20,2%	nd. ²⁾	8 864	23,4%	nd. ²⁾
Spółki medyczne	956	10,6%-28,1%	(54,4%)-(3,8%)	720	6,2%-28,1%	(41,0%)-2,3%

¹⁾ Nadwyżka wartości odzyskiwalnej segmentu ubezpieczeń masowych nad jego wartością bilansową wraz z zaalokowaną do tego segmentu wartością firmy z tytułu nabycia Link4. Spadek nadwyżki wynika głównie z obniżenia prognoz rentowności segmentu masowego ujętych w planach finansowych Grupy PZU.

²⁾ Wartość zdyskontowanych przepływów pieniężnych w okresie prognozy jest wyższa niż wartość bilansowa przypisana do segmentu ubezpieczeń masowych, w związku z czym nie zaprezentowano wartości krańcowej stopy wzrostu po okresie prognozy.

28. Wartości niematerialne

28.1 Zasady rachunkowości

Składniki wartości niematerialnych rozpoznaje się, jeżeli są one możliwe do zidentyfikowania, sprawowana jest nad nimi kontrola, jest prawdopodobne, że osiągnięte zostaną przyszłe korzyści ekonomiczne, które można przyporządkować danemu składnikowi i można wiarygodnie ustalić cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika.

Wartości niematerialne wycenia się według cen nabycia lub kosztów wytworzenia pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne, a także o odpisy z tytułu utraty wartości.

Sposób ustalenia wartości godziwej wartości niematerialnych nabywanych w transakcji połączenia jednostek gospodarczych zaprezentowano w punkcie 5.6.

Składniki wartości niematerialnych obejmują w szczególności: oprogramowanie komputerowe, autorskie prawa majątkowe, licencje oraz koncesje, a także składniki nabyte w transakcjach połączenia jednostek gospodarczych - znaki towarowe, relacje z klientami (w tym relacje z klientami posiadającymi rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe), relacje z brokerami, przyszłe zyski z zakupionego portfela umów ubezpieczenia itp.

Składniki wartości niematerialnych podlegają amortyzacji przez szacowany okres użyteczności:

- składniki inne niż składniki wartości niematerialnych nabyte w transakcjach połączenia jednostek gospodarczych – przy zastosowaniu metody liniowej przez okres od dwóch do pięciu lat. W uzasadnionych przypadkach, po indywidualnej analizie, dopuszcza się stosowanie innej stawki amortyzacji adekwatnej do przewidywanego okresu użytkowania danego składnika wartości niematerialnych. W związku z podjętą decyzją dotyczącą planowanego okresu użytkowania systemu produktowego w PZU przez okres dziesięciu lat, przyjęto dla niego roczną stawkę amortyzacji 10%;
- składniki wartości niematerialnych nabyte w transakcjach połączenia jednostek gospodarczych (z wyjątkiem nabytych znaków towarowych) – przez okres od jednego do piętnastu lat w oparciu o wartości generowanych zysków w poszczególnych latach;
- znaki towarowe nabyte w transakcjach połączenia jednostek gospodarczych, jako wartości niematerialne o okresie użytkowania ustalonym jako nieokreślony nie podlegają amortyzacji, lecz na koniec każdego roku obrotowego oraz każdorazowo, gdy istnieją przesłanki, że mogło dojść do utraty wartości, poddaje się je testom na utratę wartości.

Utrata wartości

Na koniec okresu sprawozdawczego przeprowadzany jest przegląd składników aktywów w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty ich wartości. W przypadku stwierdzenia takich przesłanek, a w przypadku znaków

towarowych – każdorazowo na koniec roku, przeprowadza się test na utratę wartości danego składnika aktywów mający na celu określenie jego wartości odzyskiwalnej.

Uznaje się, że utrata wartości składników wartości niematerialnych wystąpiła, jeżeli w wyniku zmian technologicznych, przeznaczenia do likwidacji, wycofania z użytkowania lub wystąpienia innych przesłanek wskazujących na zmniejszenie przydatności danego składnika aktywów obniżyła się wartość przewidywanych korzyści ekonomicznych związanych ze składnikiem wartości niematerialnych lub rzeczowych aktywów trwałych.

W razie konieczności dokonuje się odpisu aktualizującego do wartości odzyskiwalnej. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależne od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla najmniejszej możliwej do zidentyfikowania grupy aktywów generujących niezależne wpływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów. Ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości wykazywane są jako koszt w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe koszty operacyjne”.

Jeżeli występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach ubiegłych przestał istnieć lub uległ zmniejszeniu, szacuje się wartość odzyskiwalną takiego składnika aktywów. Ujęty w ubiegłych okresach odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości odwraca się do wartości odzyskiwalnej, nieprzekraczającej wartości bilansowej, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby poprzednio w ogóle nie ujęto odpisu. Odwrócenie odpisu aktualizacyjnego z tytułu utraty wartości ujmuje się jako przychód w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne”.

Testy na utratę znaków towarowych sporządzono na 31 grudnia 2021 roku. W wyniku przeprowadzonych testów nie stwierdzono konieczności dokonywania odpisów z tytułu utraty wartości. Wartość użytkową znaków towarowych określono w oparciu o wartość zdyskontowanych przepływów pieniężnych z tytułu potencjalnych opłat licencyjnych. Wysokość opłat licencyjnych ustalono na poziomie 0,4-0,8% przychodów segmentu detalicznego i korporacyjnego Grupy Kapitałowej Pekao oraz 1% składek przypisanych brutto zakładów ubezpieczeń. Stopy dyskontowe ustalono w oparciu o koszt kapitału powiększony o premie specyficzne: 2 p.p. – w przypadku Pekao, 1 p.p. – dla zakładów ubezpieczeń. Stopy wzrostu po okresie prognoz danego CGU przyjęto na takim samym poziomie jak w testach na utratę wartości wartości firmy, opisanych w punkcie 27.3.

W przypadku CDI istotną przesłanką braku utraty wartości jest rosnąca marża odsetkowa netto.

28.2 Dane ilościowe

Zmiana stanu wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) w roku zakończonym 31 grudnia 2021	Oprogramowanie, licencje i podobne wartości	Znaki towarowe	Relacje z klientami	Wartości niematerialne w toku wytwarzania	Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne, razem
Wartość brutto na początek okresu	3 442	622	1 999	565	99	6 727
Zmiany:	431	-	-	138	2	571
- zakupy i wytworzone we własnym zakresie	23	-	-	782	2	807
- przeniesienia	625 ¹⁾	-	-	(632)	3	(4)
- sprzedaż i likwidacja	(262)	-	-	(6)	(3)	(271)
- różnice kursowe i pozostałe	45	-	-	(6)	-	39
Wartość brutto na koniec okresu	3 873	622	1 999	703	101	7 298
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(1 871)	-	(1 373)	-	(76)	(3 320)
Zmiany:	(249)	-	(128)	-	(5)	(382)
- amortyzacja za okres	(498)	-	(128)	-	(8)	(634)
- sprzedaż i likwidacja	246	-	-	-	3	249
- przeniesienia	3	-	-	-	-	3
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(2 120)	-	(1 501)	-	(81)	(3 702)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(23)	(100)	(61)	(17)	-	(201)
Zmiany odniesione w pozostałe koszty operacyjne	(7)	-	-	(2)	-	(9)
Likwidacja	15	-	-	2	-	17
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(15)	(100)	(61)	(17)	-	(193)
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	1 738	522	437	686	20	3 403

¹⁾ W tym (4) mln z tytułu przeniesień do kategorii przeznaczonych do sprzedaży zgodnie z MSSF 5.

Zmiana stanu wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) w roku zakończonym 31 grudnia 2020	Oprogramowanie, licencje i podobne wartości	Znaki towarowe	Relacje z klientami	Wartości niematerialne w toku wytwarzania	Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne, razem
Wartość brutto na początek okresu	2 955	612	1 975	463	85	6 090
Zmiany:	487	10	24	102	14	637
- zakupy i wytworzone we własnym zakresie	82	-	-	773	5	860
- przeniesienia	648	-	-	(655)	7	-
- sprzedaż i likwidacja	(249)	-	-	(7)	(2)	(258)
- różnice kursowe i pozostałe	6	10	24	(9)	4	35
Wartość brutto na koniec okresu	3 442	622	1 999	565	99	6 727
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(1 662)	-	(1 177)	-	(68)	(2 907)
Zmiany:	(209)	-	(196)	-	(8)	(413)
- amortyzacja za okres	(450)	-	(173)	-	(7)	(630)
- sprzedaż i likwidacja	242	-	-	-	2	244
- różnice kursowe i pozostałe	(1)	-	(23)	-	(3)	(27)
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(1 871)	-	(1 373)	-	(76)	(3 320)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(15)	-	-	(11)	-	(26)
Zmiany odniesione w pozostałe koszty operacyjne	(8)	(100)	(61)	(12)	-	(181)
Inne zmiany	-	-	-	6	-	6
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(23)	(100)	(61)	(17)	-	(201)
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	1 548	522	565	548	23	3 206

Amortyzacja wartości niematerialnych według miejsca wykazania w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	25	27
Koszty akwizycji	33	25
Koszty administracyjne	436	397
Pozostałe koszty operacyjne ¹⁾	140	181
Amortyzacja, razem	634	630

¹⁾ W tym amortyzacja wartości niematerialnych nabytych w transakcjach przejęcia spółek w kwocie 128 mln zł (w 2020 roku: 173 mln zł).

29. Inne aktywa

Inne aktywa	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Rozliczenia z tytułu reasekuracji	90	282
Szacowane regresy i odzyski	198	189
Odroczone koszty informatyczne	110	91
Zarachowane należności z bezpośredniej likwidacji szkód	53	51
Koszty do rozliczenia w czasie	74	67
Zapasy	57	40
Zarachowane prowizje	18	14
Pozostałe składniki aktywów	33	19
Inne aktywa, razem	633	753

Inne aktywa	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Krótkoterminowe	521	648
Długoterminowe	112	105
Inne aktywa, razem	633	753

30. Odroczone koszty akwizycji

30.1 Zasady rachunkowości

Odroczone koszty akwizycji podlegają testom na utratę wartości poprzez ich uwzględnienie w teście adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

30.1.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Koszty akwizycji dotyczące ubezpieczeń majątkowych i osobowych odraczane są na zasadach stosowanych przy ustalaniu rezerwy składek i amortyzowane w ciężar rachunku zysków i strat przez okres ochrony ubezpieczeniowej (wykazywane w pozycji „Koszty akwizycji”).

Odraczaniu w czasie podlegają prowizje akwizycyjne oraz część pośrednich kosztów akwizycji związanych z zawieraniem i odnawianiem polis ubezpieczeniowych w szczególności koszty działań związane bezpośrednio z procesami sprzedażowymi, które nie mogą zostać zakwalifikowane jako bezpośrednie koszty akwizycji, przede wszystkim koszty działań związanych z procesami: zawierania umów i underwritingu w jednostkach sprzedażowych (wyodrębnianych na podstawie ankiet czasu pracy), automatycznym i manualnym wprowadzaniem polis do systemów produkcyjnych (ewidencja sprzedaży) oraz funkcjonowaniem contact center w zakresie sprzedaży polis.

30.1.2. Ubezpieczenia na życie

W ubezpieczeniach na życie do rozliczania kosztów akwizycji w czasie w przypadku tradycyjnych produktów z udziałem w zysku (ubezpieczenia na życie lub dożycie oraz zaopatrzenia dzieci) stosuje się metodę Zillmera.

30.2 Dane ilościowe

Odroczone koszty akwizycji	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Krótkoterminowe	1 414	1 409
Długoterminowe	159	141
Odroczone koszty akwizycji, razem	1 573	1 550

Zmiana stanu odroczonej kosztów akwizycji	1 stycznia – 31 grudnia 2021	1 stycznia – 31 grudnia 2020
Wartość netto na początek okresu	1 550	1 574
Ubezpieczenia majątkowe	1 423	1 459
Ubezpieczenia na życie	127	115
Koszty akwizycji dotyczące przyszłych okresów	1 898	1 745
Amortyzacja za okres odniesiona na wynik finansowy	(1 854)	(1 769)
Odpisy z tytułu utraty wartości okresu	(21)	-
Wartość netto na koniec okresu	1 573	1 550
Ubezpieczenia majątkowe	1 438	1 423
Ubezpieczenia na życie	135	127

31. Rzeczowe aktywa trwałe

31.1 Zasady rachunkowości

Składniki rzeczowych aktywów trwałych wykazuje się według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, pomniejszonych o dotychczasowe umorzenie oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Amortyzuje się wszystkie składniki rzeczowych aktywów trwałych oraz ich istotne komponenty, z wyjątkiem gruntów oraz rzeczowych aktywów trwałych w budowie. Składnik amortyzuje się od momentu, gdy jest on dostępny do użytkowania, to znaczy od momentu jego dostosowania do miejsca i warunków potrzebnych do rozpoczęcia funkcjonowania zgodnie z zamierzeniami.

Poniżej przedstawiono roczne stawki amortyzacji dla istotnych składników aktywów:

Kategoria aktywów	Stawka
Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego	2,5%
Budynki i budowle	1,5% - 10%
Maszyny i urządzenia techniczne	10% - 40%
Środki transportu	14% - 33%
Sprzęt informatyczny	14,3% - 40%
Pozostałe aktywa trwałe	7% - 20%

Aktywa utrzymywane na podstawie umowy leasingu finansowego amortyzuje się przez okres ich użyteczności, o ile występuje racjonalna pewność ich zakupu lub przeniesienia własności. W przeciwnym razie amortyzuje się je przez okres nie dłuższy niż przez okres trwania leasingu.

Zasady dokonywania odpisów z tytułu utraty wartości są analogiczne do tych, które obowiązują dla wartości niematerialnych i zostały opisane w punkcie 28.1.

31.2 Dane ilościowe

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) w roku zakończonym 31 grudnia 2021	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	Nieruchomości	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe, razem
Wartość brutto na początek okresu	1 459	287	229	4 271	657	6 903
Zmiany:	147	76	54	138	40	455
- zakupy i wytworzone we własnym zakresie	20	10	414	16	14	474
- zwiększenie aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	95	-	162	1	258
- zmiana składu grupy	23	3	-	1	4	31
- sprzedaż i likwidacja	(72)	(69)	-	(31)	(88)	(260)
- zmniejszenia aktywów z tytułu prawa do użytkowania (rozwiązanie umów, sprzedaż)	-	(9)	-	(39)	(2)	(50)
- przeniesienie do kategorii przeznaczonych do sprzedaży wg MSSF 5	(1)	-	-	(9)	-	(10)
- przeniesienia	171	45	(348)	25	107	-
- różnice kursowe i pozostałe	6	1	(12)	13	4	12
Wartość brutto na koniec okresu	1 606	363	283	4 409	697	7 358
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(809)	(114)	-	(1 356)	(306)	(2 585)
Zmiany:	(136)	-	-	(346)	6	(476)
- amortyzacja za okres	(208)	(23)	-	(124)	(75)	(430)
- amortyzacja aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	(16)	-	(276)	(1)	(293)
- sprzedaż i likwidacja	69	46	-	39	77	231
- sprzedaż, likwidacja i inne zmiany aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	-	-	1	2	3
- przeniesienie do kategorii przeznaczonych do sprzedaży wg MSSF 5	1	-	-	5	-	6
- różnice kursowe i pozostałe	2	(7)	-	9	3	7
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(945)	(114)	-	(1 702)	(300)	(3 061)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(13)	(1)	-	(106)	(10)	(130)
Zmiany odniesione na pozostałe koszty operacyjne	(1)	(2)	-	(17)	(6)	(26)
Inne zmiany	-	-	-	3	-	3
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(14)	(3)	-	(120)	(16)	(153)
Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	647	246	283	2 587	381	4 144
- w tym wartość netto aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	91	-	821	4	916

Wartość aktywów z tytułu prawa do użytkowania zaprezentowano w punkcie 50.

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) w roku zakończonym 31 grudnia 2020	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	Nieruchomości	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe, razem
Wartość brutto na początek okresu	1 227	267	257	3 982	599	6 332
Zmiany:	232	20	(28)	289	58	571
- zakupy i wytworzone we własnym zakresie	86	22	441	21	25	595
- zwiększenie aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	10	-	284	4	298
- zmiana składu grupy	-	-	-	1	-	1
- sprzedaż i likwidacja	(123)	(19)	(1)	(17)	(33)	(193)
- zmniejszenia aktywów z tytułu prawa do użytkowania (rozwiązanie umów, sprzedaż)	-	(4)	-	(39)	-	(43)
- przeniesienia	281	9	(456)	103	63	-
- różnice kursowe i pozostałe	(12)	2	(12)	(64)	(1)	(87)
Wartość brutto na koniec okresu	1 459	287	229	4 271	657	6 903
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(677)	(88)	-	(968)	(260)	(1 993)
Zmiany:	(132)	(26)	-	(388)	(46)	(592)
- amortyzacja za okres	(201)	(20)	-	(126)	(57)	(404)
- amortyzacja aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	(14)	-	(269)	(2)	(285)
- sprzedaż i likwidacja	69	8	-	7	16	100
- różnice kursowe i pozostałe	-	-	-	-	(3)	(3)
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(809)	(114)	-	(1 356)	(306)	(2 585)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(9)	-	-	(93)	(8)	(110)
Zmiany odniesione na pozostałe koszty operacyjne	(6)	(1)	-	(18)	(2)	(27)
Zmiany odniesione na pozostałe przychody operacyjne	2	-	-	1	1	4
Inne zmiany	-	-	-	4	(1)	3
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(13)	(1)	-	(106)	(10)	(130)
Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	637	172	229	2 809	341	4 188
- w tym wartość netto aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	21	-	973	4	998

32. Nieruchomości inwestycyjne

32.1 Zasady rachunkowości

Nieruchomości inwestycyjne utrzymuje się w celu osiągnięcia przychodów z czynszów lub uzyskania korzyści wynikających ze wzrostu ich wartości, bądź obu tych pożytków równocześnie. Nieruchomości inwestycyjne nie są wykorzystywane w działalności operacyjnej.

Nieruchomości inwestycyjne ujmuje się początkowo według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, powiększonych o koszty transakcji. Po początkowym ujęciu, wycenia się je w wartości godziwej, zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie 9.1.6. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych ujmuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej” w okresie, w którym powstały.

W przypadku gdy nieruchomość wykorzystywana na własne potrzeby staje się nieruchomością inwestycyjną, do dnia reklasyfikacji naliczana jest amortyzacja i dokonywane są ewentualne odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości, a następnie:

- jeżeli ustalona na ten dzień wartość bilansowa jest wyższa niż wartość godziwa, to różnica ujmowana jest w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe koszty operacyjne”;
- jeżeli dotychczasowa wartość bilansowa jest niższa od wartości godziwej, to różnicę ujmuje się w pierwszej kolejności w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne” jako odwrócenie odpisu aktualizującego (do wysokości wcześniej dokonanego odpisu, przy czym kwota ujęta w skonsolidowanym rachunku zysków i strat nie może przekroczyć kwoty doprowadzającej wartość nieruchomości do takiej wartości, jaka zostałaby ustalona po odjęciu umorzenia, gdyby w ogóle nie dokonano odpisu), a pozostałą część różnicy - w innych całkowitych dochodach w pozycji „Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych”.

Przy późniejszym zbyciu nieruchomości inwestycyjnej kapitał z aktualizacji wyceny przenosi się do kapitału zapasowego.

32.2 Szacunki i założenia

Wpływ pandemii COVID-19 na rynek nieruchomości, w szczególności handlowych, uwzględniono w zastosowanych do wyceny stopach kapitalizacji. Czynniki mające istotny wpływ na wycenę nieruchomości inwestycyjnych zaprezentowano w punkcie 9.2.1.2.

32.3 Dane ilościowe

Zmiana stanu nieruchomości inwestycyjnych	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Wartość księgowa netto na początek okresu	2 493	1 981
Zwiększenia:	592	538
- zakup	430	228
- zwiększenie aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	14
- przeniesienie z kategorii przeznaczonych do sprzedaży wg MSSF 5	162	296
Zmniejszenia:	(470)	(260)
- sprzedaż i likwidacja	(1)	(2)
- przeniesienie do kategorii przeznaczonych do sprzedaży wg MSSF 5	(469)	(257)
- zmniejszenie aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	(1)
Zysk (strata) z tytułu aktualizacji wyceny do wartości godziwej	158	234
- odniesiony na wynik finansowy	158	233
- odniesiony na inne całkowite dochody	-	1
Wartość księgowa netto na koniec okresu, w tym	2 773	2 493
- budynki i budowle	2 514	2 262
- grunty własne	196	170
- prawo wieczystego użytkowania gruntu i spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	63	61

Pozycja „Prawo wieczystego użytkowania gruntu” zawiera prawo do odpłatnego wykorzystywania gruntu przez okres do 99 lat. Prawo takie może być przedmiotem obrotu handlowego.

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych wynika z wycen przeprowadzonych głównie w 2021 roku przez niezależnych rzeczoznawców.

33. Jednostki wyceniane metodą praw własności

33.1 Zasady rachunkowości

Jednostki stowarzyszone to jednostki, na które wywierany jest znaczący wpływ, czyli władza pozwalająca na uczestniczenie w podejmowaniu decyzji na temat polityki finansowej lub operacyjnej jednostki, w której dokonano inwestycji, niepolegająca jednak na sprawowaniu kontroli lub współkontroli.

Wspólne przedsięwzięcia to ustalenie umowne, w ramach którego strony sprawujące współkontrolę nad ustaleniem umownym mają prawa do aktywów netto tego ustalenia.

Jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia wycenia się metodą praw własności, zgodnie z którą w momencie początkowego ujęcia inwestycja ujmowana jest według ceny nabycia. Wartość firmy wynikająca z nadwyżki ceny nabycia ponad wartość godziwą możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań jednostki stowarzyszonej jest ujmowana w wartości bilansowej inwestycji. W kolejnych okresach wartość bilansowa jest korygowana w celu ujęcia udziałów inwestora w zyskach lub stratach jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia oraz ewentualnych odpisów z tytułu utraty wartości. Udział Grupy PZU w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć ujmuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Udział w zyskach netto jednostek wycenianych metodą praw własności”, natomiast udział w zmianach stanu innych całkowitych dochodów – w innych całkowitych dochodach. Otrzymane wypłaty z zysku wypracowanego przez jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie obniżają wartość bilansową inwestycji.

33.2 Dane ilościowe

Jednostki stowarzyszone	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
RUCH	48	65
Krajowy Integrator Płatności SA	44	-
GSU Pomoc Górniczy Klub Ubezpieczonych SA	1	1
Sigma BIS SA	-	1
PayPo sp. z o.o.	nd.	5
Jednostki stowarzyszone, razem	93	72

Informacje o udziale w kapitale i głosach poszczególnych jednostek stowarzyszonych zaprezentowano w punkcie 2.2. Nie istnieją ograniczenia (np. wynikające z ustaleń w zakresie pożyczek, wymogów regulacyjnych lub umów) możliwości transferu środków przez jednostki stowarzyszone w postaci dywidend pieniężnych.

34. Należności od klientów z tytułu kredytów

34.1 Zasady rachunkowości

Należności od klientów z tytułu kredytów wycenia się na koniec okresu sprawozdawczego w następujący sposób:

- w wartości godziwej przez inne całkowite dochody – aktywa spełniające test SPPI i zaklasyfikowane do modelu biznesowego, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składnika aktywów;
- w wartości godziwej przez wynik finansowy – aktywa niespełniające testu SPPI, ze względu na występujący w umowach element dźwigni finansowej, zwiększający zmienność przepływów pieniężnych (m. in. kredyty studenckie, kredyty z dopłatami Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz niektóre ekspozycje korporacyjne);
- w zamortyzowanym koszcie – dla pozostałych aktywów, spełniających test SPPI i utrzymywanych w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy.

Informacje na temat testu SPPI zaprezentowano w punkcie 36.1.1.

Odsetki od należności od klientów z tytułu kredytów wycenianych w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej rozpoznaje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody netto z inwestycji”.

Zmianę wartości godziwej należności od klientów z tytułu kredytów ujmuje się:

- dla wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody – w kapitale z aktualizacji wyceny;
- dla wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy – w rachunku zysków i strat w pozycji „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Modyfikacje aktywów finansowych

W przypadku zmian warunków umowy aktywa finansowego dokonuje się porównania przepływów zmodyfikowanych i oryginalnych. Jeżeli zidentyfikowana różnica jest istotna, to pierwotne aktywo finansowe usuwa się ze sprawozdania z sytuacji finansowej, a zmodyfikowane aktywo finansowe ujmuje się w jego wartości godziwej.

Wynik powstały na dzień ustalenia skutków istotnej modyfikacji rozpoznaje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji”.

W przeciwnym przypadku modyfikacja nie powoduje usunięcia aktywa finansowego ze sprawozdania z sytuacji finansowej, a jedynie wyliczenie nowej wartości bilansowej brutto oraz ujęcie wyniku z modyfikacji w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”.

Ocena, czy dana modyfikacja aktywów finansowych jest modyfikacją istotną czy nieistotną zależy od spełnienia kryteriów jakościowych i ilościowych.

Do oceny istotności modyfikacji stosuje się kryteria:

- jakościowe – zmiana waluty (o ile nie wynika z istniejących postanowień umownych lub wymogów obowiązujących regulacji prawnych), zmiana (zastąpienie) dłużnika (z wyłączeniem dodania lub odejścia solidarnego dłużnika lub przejęcia kredytu w spadku), konsolidacja kilku ekspozycji w jedną w ramach aneksu lub umowy ugody lub restrukturyzacji;
- ilościowe – m. in. progi procentowe zmiany marży, zwiększenia kwoty finansowania i zmiany okresu rezydualnego finansowania (dla produktów o charakterze odnawialnym).

Wystąpienie przynajmniej jednego w tych kryteriów skutkuje wystąpieniem istotnej modyfikacji.

34.2 Dane ilościowe

Należności od klientów z tytułu kredytów	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	214 602	195 626
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	246	1 475
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	160	187
Należności od klientów z tytułu kredytów, razem	215 008	197 288

Należności od klientów z tytułu kredytów	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Segment detaliczny	116 523	110 230
Kredyty operacyjne	214	244
Kredyty konsumpcyjne	27 013	27 286
Kredyty consumer finance	4 284	3 852
Kredyty na zakup papierów wartościowych	32	26
Kredyty w rachunku karty kredytowej	1 106	993
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	82 923	76 782
Pozostałe kredyty hipoteczne	717	772
Pozostałe należności	234	275
Segment biznesowy	98 485	87 058
Kredyty operacyjne	31 859	26 722
Kredyty samochodowe	3	4
Kredyty inwestycyjne	27 992	27 295
Skupione wierzytelności (faktoring)	7 393	7 049
Kredyty w rachunku karty kredytowej	157	56
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	76	233
Pozostałe kredyty hipoteczne	9 522	10 641
Leasing finansowy	13 694	12 330
Pozostałe należności	7 789	2 728
Należności od klientów z tytułu kredytów, razem	215 008	197 288

35. Pochodne instrumenty finansowe

35.1 Zasady rachunkowości

Pochodne instrumenty finansowe obejmują zarówno instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu, jak i stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej lub przepływów pieniężnych.

Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu ujmuje się w księgach rachunkowych w wartości godziwej na dzień zawarcia transakcji i w późniejszych okresach wycenia się w wartości godziwej, zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie 9.1.4.

Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa finansowe, jeżeli ich wartości godziwa jest dodatnia lub jako zobowiązania finansowe, jeżeli jest ujemna.

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych niebędących instrumentami zabezpieczającymi ujmuje się w pozycji „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Grupa PZU skorzystała z opcji dostępnej w MSSF 9 i kontynuuje stosowanie rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z zapisami MSR 39.

Rachunkowość zabezpieczeń służy do symetrycznego ujmowania w rachunku zysków i strat kompensujących się zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz pozycji zabezpieczanej. Rachunkowość zabezpieczeń stosowana jest, gdy spełnione są następujące warunki:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego i zabezpieczanego, charakter zabezpieczanego ryzyka oraz sposób oceny efektywności zabezpieczenia;
- oczekuje się wysokiej efektywności zabezpieczenia, tj. wysokiej skuteczności w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą konkretnego powiązania zabezpieczającego;
- w przypadku przepływów pieniężnych istnieje wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia transakcji zabezpieczanej, która jest narażona na ryzyko zmiany przepływów pieniężnych, wpływających na rachunek zysków i strat;
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, co oznacza możliwość wiarygodnej wyceny przepływów pieniężnych lub wartości godziwej związanych z pozycją zabezpieczaną oraz instrumentem zabezpieczającym;
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Grupa PZU zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń, jeśli instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania), zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń lub unieważnia się powiązanie zabezpieczające.

Ocena wpływu reformy IBOR na rachunkowość zabezpieczeń

Grupa PZU zamierza kontynuować dotychczasową politykę w ramach rachunkowości zabezpieczeń, pomimo niepewności w zakresie wysokości i momentu wystąpienia przepływów pieniężnych w następstwie reformy IBOR w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, co dotyczy również wskaźników zreformowanych.

W ramach ustanowionych relacji zabezpieczających Grupa PZU identyfikuje następujące wskaźniki referencyjne stopy procentowej: WIBOR, EURIBOR, LIBOR CHF, LIBOR USD.

Grupa PZU oceniła, że w przypadku WIBOR i EURIBOR nie istnieje obecnie niepewność dotycząca terminów lub kwot przepływów pieniężnych wynikająca z reformy IBOR. Oba wskaźniki dostosowano do wymagań Rozporządzenia BMR i są

opracowywane przez administratorów posiadających zezwolenia organów nadzoru. Grupa PZU nie przewiduje konieczności zmiany zabezpieczanego ryzyka na inne wskaźniki referencyjne.

W przypadku LIBOR CHF i LIBOR USD ustanowione relacje zabezpieczające przekraczają ogłoszone daty zaprzestania opracowywania obydwu wskaźników, tj. 31 grudnia 2021 roku dla LIBOR CHF i 20 czerwca 2023 roku dla LIBOR USD. Wskaźnik LIBOR CHF od 1 stycznia 2022 roku został zastąpiony przez wskaźniki SARON (*Swiss Averaged Rate Overnight*) i SARON Compound, administrowane przez SIX Swiss Exchange, tym samym nie występuje już niepewność co do terminów i kwot przepływów pieniężnych dla nowych wskaźników. Grupa PZU planuje kontynuować istniejące powiązanie po przejściu na wskaźniki referencyjne SARON, korzystając z trybu postępowania i zgodnie z zasadami określonymi w zmianach do MSR 39 i MSSF 9 dotyczących reformy IBOR. W ocenie Grupy PZU uzasadnione jest oczekiwanie, że zabezpieczenie będzie miało wysoką skuteczność oraz efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione.

Grupa PZU oczekuje, że LIBOR USD zostanie zastąpiony przez wskaźnik SOFR (*Secured Overnight Financing Rate*) administrowany przez Federal Reserve Bank of New York, ale istnieje niepewność co do terminów i kwot przepływów pieniężnych dla nowego wskaźnika. Taka niepewność może wpłynąć na oceny: skuteczności powiązania i wysokiego prawdopodobieństwa pozycji zabezpieczanej. Na potrzeby tych ocen Grupa PZU zakłada, że wskaźniki referencyjne stopy procentowej, na których bazują przepływy pieniężne z pozycji zabezpieczanej lub instrumentu zabezpieczającego, nie ulegną zmianie w wyniku reformy IBOR.

Według stanu na 31 grudnia 2021 roku zaprzestanie opracowywania wskaźników referencyjnych stopy procentowej LIBOR ma wpływ na zabezpieczenie wartości godziwej dłużnych papierów wartościowych (133 mln USD transakcji opartych o LIBOR USD zapadających po 30 czerwca 2023 roku).

W zakresie instrumentów zabezpieczających spółki z Grupy PZU przystąpiły do ISDA Fallbacks Protocol i aktywnie współpracują z kontrahentami w celu wprowadzenia zasad postępowania zgodnych z metodyką ISDA.

35.2 Rodzaje strategii zabezpieczeń

35.2.1. Zabezpieczenia wartości godziwej

Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycje zabezpieczane odnoszone są – w części wynikającej z zabezpieczanego ryzyka – do rachunku zysków i strat. W pozostałej części zmiany wyceny bilansowej księgowane są zgodnie z ogólnymi zasadami dla danej klasy instrumentów finansowych.

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycja zabezpieczająca w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej są w całości księgowane w rachunku zysków i strat w tej samej pozycji, w której są prezentowane wyniki zmiany wartości pozycji zabezpieczanej.

Korekta z tytułu zabezpieczanego ryzyka na odsetkowej pozycji zabezpieczanej jest amortyzowana do rachunku zysków i strat nie później niż w momencie zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń.

Głównymi zidentyfikowanymi potencjalnymi źródłami nieefektywności w zabezpieczeniach wartości godziwej są:

- wpływ ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego na wartość godziwą transakcji zabezpieczających, które nie jest odzwierciedlone w wartości godziwej pozycji zabezpieczanej;
- różnice pomiędzy terminami zapadalności transakcji IRS a terminami zapadalności dłużnych papierów wartościowych;
- różnice w wysokości kuponów odsetkowych generowanych przez pozycję zabezpieczaną i instrumenty zabezpieczające.

Zabezpieczenie wartości godziwej stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych denominowanych w złotych, euro i dolarach amerykańskich

Pekao zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej związaną ze zmianą wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikającej ze zmienności rynkowych stóp procentowych poprzez transakcje IRS. W ten sposób zabezpiecza się komponent ryzyka stopy procentowej związany ze zmianą wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikającą wyłącznie ze zmienności rynkowych stóp

procentowych (WIBOR, EURIBOR, LIBOR USD). Zabezpieczany komponent ryzyka odpowiadał w przeszłości za znaczącą część zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej.

Tabela prezentuje wartości nominalne i oprocentowanie instrumentów zabezpieczających:

	Waluta	31 grudnia 2021 Termin zapadalności				Razem	31 grudnia 2020 Termin zapadalności				Razem
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	
Wartość nominalna		-	-	200	-	200	280	-	-	200	480
Średnie oprocentowanie nogi stałej	PLN	-	-	2,6	-	2,6	0,3	-	-	0,3	0,3
Wartość nominalna		-	-	699	287	986	-	346	309	681	1 336
Średnie oprocentowanie nogi stałej	EUR	-	-	0,0	(0,1)	0,0	-	(0,1)	0,8	(0,2)	0,1
Wartość nominalna		102	-	701	-	803	-	-	631	112	743
Średnie oprocentowanie nogi stałej	USD	3,7	-	1,4	-	1,7	-	-	2,0	0,2	1,8
Razem		102	-	1 600	287	1 989	280	346	940	993	2 559

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy	31 grudnia 2021 Zabezpieczenie papierów wycenianych w		Razem	31 grudnia 2020 Zabezpieczenie papierów wycenianych w		Razem
	zamortyzowanym koszcie	wartości godziwej		zamortyzowanym koszcie	wartości godziwej	
Instrumenty zabezpieczające						
Wartość nominalna	200	1 789	1 989	200	2 359	2 559
Wartość bilansowa – aktywa	6	-	6	-	-	-
Wartość bilansowa – zobowiązania	-	91	91	27	171	198
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	33	68	101	(11)	(34)	(45)
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	1	3	4	-	(1)	(1)
Pozycje zabezpieczane						
Wartość bilansowa - aktywa	193	1 933	2 126	225	2 596	2 821
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej uwzględniona w wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej ujętej w bilansie – aktywa	(7)	111	104	25	188	213
Zmiana wartości pozycji zabezpieczanej wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	(32)	(65)	(97)	11	34	45
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej pozostająca w bilansie dla tych pozycji zabezpieczanych, dla których zaprzestano korygowania pozycji bilansowej o korekty do wartości godziwej	-	-	-	-	-	-

Zabezpieczenie wartości godziwej stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych

Alior Bank zabezpiecza ryzyko zmiany wartości godziwej nabytych dłużnych papierów wartościowych o stałym oprocentowaniu wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody lub w zamortyzowanym koszcie z tytułu zmian krzywej swapowej stóp procentowych. W ramach tej strategii, Alior Bank tworzy powiązania zabezpieczające, w których instrumentem zabezpieczanym są stałokuponowe dłużne papiery wartościowe denominowane w danej walucie, a instrumentem zabezpieczającym są swapy stopy procentowej (IRS) w tej samej walucie. W ramach tej strategii Alior Bank zabezpiecza ryzyko wynikające ze zmian krzywej swapowej stóp procentowych (ryzyko zmienności rynkowych swapowych stóp procentowych) z wyłączeniem innych efektów wpływających na zmianę wyceny (w tym *asset swap spread*).

Tabela prezentuje wartości nominalne i oprocentowanie instrumentów zabezpieczających:

	Waluta	31 grudnia 2021 Termin zapadalności					31 grudnia 2020 Termin zapadalności				
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Wartość nominalna		-	-	250	-	250	-	430	250	-	680
Średnie oprocentowanie nogi stałej	PLN	-	-	0,2	-	0,2	-	2,4	0,2	-	1,6
Wartość nominalna		-	-	154	-	154	-	-	46	108	154
Średnie oprocentowanie nogi stałej	EUR	-	-	0,7	-	0,7	-	-	0,7	0,7	0,7
Razem		-	-	404	-	404	-	430	296	108	834

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy	31 grudnia 2021			31 grudnia 2020		
	Zabezpieczenie inwestycyjnych (lokacyjnych) aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	Wartości godziwej	Razem	Zabezpieczenie inwestycyjnych (lokacyjnych) aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie	Wartości godziwej	Razem
Instrumenty zabezpieczające						
Wartość nominalna	154	250	404	680	154	834
Wartość bilansowa – aktywa	15	3	18	-	-	-
Wartość bilansowa – zobowiązania	-	-	-	6	2	8
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	17	4	21	(2)	(1)	(3)
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	(3)	1	(2)	3	2	5
Pozycje zabezpieczane						
Wartość bilansowa - aktywa	182	158	340	674	153	827
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej uwzględniona w wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej ujętej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej – aktywa	(14)	-	(14)	2	-	2
Zmiana wartości pozycji zabezpieczanej wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	(20)	(3)	(23)	5	3	8
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej pozostająca w sprawozdaniu z sytuacji finansowej dla tych pozycji zabezpieczanych, dla których zaprzestano korygowania pozycji bilansowej o korekty do wartości godziwej	-	-	-	-	-	-

35.2.2. Zabezpieczenia przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które mogłyby wpływać na rachunek zysków i strat.

Wynik wyceny efektywnej części zabezpieczeń przepływów pieniężnych ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

W przypadku zabezpieczania ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego portfeli kredytów i depozytów sposób zarządzania tymi portfelami umożliwia regularne włączanie do relacji zabezpieczającej nowych transakcji oraz wyłączenie transakcji na skutek spłaty lub zaklasyfikowania do pozycji zagrożonych. Skutkuje to ciągłą zmianą ekspozycji tych portfeli na ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe. W związku z częstymi zmianami struktury terminowej portfeli, wyznaczanie pozycji zabezpieczanych odbywa się dynamicznie przy dopuszczeniu dopasowania pozycji zabezpieczających do tych zmian.

W zakresie relacji zabezpieczających przepływy pieniężne głównymi zidentyfikowanymi potencjalnymi źródłami nieefektywności są:

- wpływ ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego na wartość godziwą instrumentów zabezpieczających, tj. swapów na stopę procentową (IRS), walutowych swapów na stopę procentową (basis swap) oraz swapów walutowych (FX swap), które nie jest odzwierciedlone w wartości godziwej pozycji zabezpieczanej;
- różnice pomiędzy częstotliwościami przeszacowania instrumentów zabezpieczających i zabezpieczanych kredytów i depozytów.

35.2.2.1. Zabezpieczenie portfela należności od klientów z tytułu kredytów i papierów wartościowych o zmiennym oprocentowaniu w złotych

Pekao zabezpiecza ryzyka stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR) generowane przez portfel należności od klientów z tytułu kredytów i papiery wartościowe o zmiennym oprocentowaniu denominowane w złotych za pomocą swapów stopy procentowej (IRS).

	Waluta	31 grudnia 2021 Termin zapadalności					31 grudnia 2020 Termin zapadalności				
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Wartość nominalna		-	1 000	16 703	6 120	23 823	-	-	12 337	3 355	15 692
Średnie oprocentowanie nogi stałej	PLN	-	1,7	1,6	2,0	1,7	-	-	1,9	0,8	1,7

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Instrumenty zabezpieczające		
Wartość nominalna	23 823	15 692
Wartość bilansowa – aktywa	-	767
Wartość bilansowa – zobowiązania	1 403	2
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	(2 191)	475
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii innych całkowitych dochodów	-	-
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	(14)	8
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna	-	-
Pozycje zabezpieczane		
Kwota zmiany wartości godziwej hipotetycznego instrumentu pochodnego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, będąca podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	2 196	(467)
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	(1 508)	669
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-

35.2.2.2. Zabezpieczenie portfela depozytów w złotych i euro

Pekao zabezpiecza ryzyka stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR, EURIBOR), generowane przez portfele depozytów denominowanych w złotych i euro, które ekonomicznie odpowiadają długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu za pomocą swapów stopy procentowej (IRS).

	Waluta	31 grudnia 2021 Termin zapadalności					31 grudnia 2020 Termin zapadalności				
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Wartość nominalna		-	90	113	231	434	-	85	168	266	519
Średnie oprocentowanie nogi stałej	PLN	-	1,4	1,2	1,4	1,3	-	0,3	0,3	0,7	0,5
Wartość nominalna		-	-	-	-	-	-	636	-	-	636
Średnie oprocentowanie nogi stałej	EUR	-	-	-	-	-	-	(0,5)	-	-	(0,5)

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Instrumenty zabezpieczające		
Wartość nominalna	434	1 155
Wartość bilansowa – aktywa	9	7
Wartość bilansowa – zobowiązania	6	48
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	43	(15)
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii innych całkowitych dochodów	-	-
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	-	-
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna	-	-
Pozycje zabezpieczane		
Kwota zmiany wartości godziwej hipotetycznego instrumentu pochodnego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, będącą podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	(43)	15
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	6	(37)
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-

35.2.2.3. Zabezpieczenie portfela kredytów o zmiennym oprocentowaniu we frankach szwajcarskich, portfela kredytów i należności leasingowych o zmiennym oprocentowaniu w euro oraz portfela depozytów w złotych

Pekao zabezpiecza ekspozycję na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR, EURIBOR, LIBOR CHF – od 1 stycznia 2022 roku zastąpiony stawką SARON) oraz ekspozycji na ryzyko walutowe generowane przez portfele kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowane we frankach szwajcarskich, portfele kredytów i należności leasingowych o zmiennym oprocentowaniu denominowane w euro (od 2021 roku) oraz depozytów w złotych, które ekonomicznie stanowią długoterminowe zobowiązanie o zmiennym oprocentowaniu (powiązanie rozszerzone o przyszłe przepływy wynikające z kredytów i należności leasingowych o zmiennej stopie procentowej w euro) za pomocą walutowych swapów stopy procentowej (basis swap). Transakcje CIRS podlegają dekompozycji na składnik zabezpieczający portfel aktywów oraz portfel zobowiązań.

	Waluta	31 grudnia 2021 Termin zapadalności					31 grudnia 2020 Termin zapadalności				
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Wartość nominalna	CHF/PLN	-	222	1 748	445	2 415	-	299	1 279	1 036	2 614
Wartość nominalna	EUR/PLN	285	345	1 223	-	1 853	-	-	-	-	-

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Instrumenty zabezpieczające		
Wartość nominalna	4 268	2 614
Wartość bilansowa – aktywa	-	-
Wartość bilansowa – zobowiązania	690	561
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	5	14
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii innych całkowitych dochodów	-	-
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	1	-
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna	-	-
Pozycje zabezpieczane		
Kwota zmiany wartości godziwej hipotetycznego instrumentu pochodnego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, będącą podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	(11)	(17)
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	(35)	(39)
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-

35.2.2.4. Zabezpieczenie portfela kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w euro oraz depozytów terminowych i negocjowanych denominowanych w dolarach amerykańskich

Pekao zabezpiecza ekspozycję na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (EURIBOR, LIBOR USD) i ekspozycji na ryzyko walutowe generowane przez portfele kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowane w euro oraz depozytów terminowych i negocjowanych denominowanych w dolarach amerykańskich, które ekonomicznie odpowiadają długoterminowym pasywowi zmiennoprocentowym za pomocą swapów walutowych (FX Swap).

	Waluta	31 grudnia 2021 Termin zapadalności					31 grudnia 2020 Termin zapadalności				
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Wartość nominalna	EUR/PLN	6 569	2 690	-	-	9 259	6 494	3 115	461	-	10 070
Średni kurs		4,6	4,7	-	-	4,6	4,5	4,6	4,6	-	4,5
Wartość nominalna	EUR/USD	235	207	-	-	442	2 323	1 361	-	-	3 684
Średni kurs		1,1	1,1	-	-	1,1	1,2	1,2	-	-	1,2
Wartość nominalna	USD/PLN	-	102	-	-	102	324	132	-	-	456
Średni kurs		-	3,7	-	-	3,7	3,7	3,8	-	-	3,7

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Instrumenty zabezpieczające		
Wartość nominalna	9 803	14 210
Wartość bilansowa – aktywa	63	5
Wartość bilansowa – zobowiązania	31	264
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	(13)	(1)
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii innych całkowitych dochodów	-	-
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	-	-
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna	-	-
Pozycje zabezpieczane		
Kwota zmiany wartości godziwej hipotetycznego instrumentu pochodnego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, będąca podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	13	1
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	(12)	1
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-

35.2.2.5. Zabezpieczenie portfela kredytów i obligacji podporządkowanych o zmiennym oprocentowaniu

Alior Bank zabezpiecza ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR), generowane przez portfel kredytów i obligacji podporządkowanych denominowanych w złotych za pomocą swapów stopy procentowej (IRS).

	Waluta	31 grudnia 2021 Termin zapadalności					31 grudnia 2020 Termin zapadalności				
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Wartość nominalna	PLN	600	4 375	17 172	-	22 147	1 091	1 366	15 167	-	17 624
Średnie oprocentowanie nogi stałej		2,2	0,5	1,3	-	1,2	2,2	2,1	1,0	-	1,2
Wartość nominalna	EUR	-	-	543	-	543	-	-	46	-	46
Średnie oprocentowanie nogi stałej		-	-	(0,3)	-	(0,3)	-	-	(0,1)	-	(0,1)

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Instrumenty zabezpieczające		
Wartość nominalna	22 690	17 670
Wartość bilansowa – aktywa	21	335
Wartość bilansowa – zobowiązania	1 082	78
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	(891)	188
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii innych całkowitych dochodów	(1 200)	223
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	(3)	-
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna	(110)	(80)
Pozycje zabezpieczane		
Kwota zmiany wartości godziwej hipotetycznego instrumentu pochodnego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, będącą podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	939	(185)
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	(1 117)	192
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-

35.2.2.6. Zabezpieczenie portfela obligacji o stałym oprocentowaniu denominowanych w euro, dolarze amerykańskim lub funcie brytyjskim

PZU zabezpiecza przepływy w walucie obcej generowane przez portfele obligacji o stałym oprocentowaniu denominowane w euro, dolarze amerykańskim lub funcie brytyjskim za pomocą walutowych swapów stopy procentowej (CIRS). W ten sposób zabezpiecza się komponent ryzyka walutowego, związane z zmiennością kursów walutowych.

	Waluta	31 grudnia 2021 Termin zapadalności					31 grudnia 2020 Termin zapadalności				
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Wartość nominalna	EUR/PLN	-	-	734	373	1 107	-	-	443	663	1 106
Średni kurs		-	-	4,3	4,3	4,3	-	-	4,3	4,3	4,3
Wartość nominalna	USD/PLN	-	-	445	-	445	-	-	285	160	445
Średni kurs		-	-	3,8	-	3,8	-	-	3,8	3,9	3,8
Wartość nominalna	GBP/PLN	-	-	350	211	561	-	-	77	508	585
Średni kurs		-	-	5,0	5,0	5,0	-	-	4,8	5,0	5,0

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Instrumenty zabezpieczające		
Wartość nominalna	2 113	2 136
Wartość bilansowa – aktywa	-	4
Wartość bilansowa – zobowiązania	332	40
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	(296)	(57)
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii innych całkowitych dochodów	(226)	43
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	-	-
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna	(70)	(100)
Pozycje zabezpieczane		
Kwota zmiany wartości godziwej hipotetycznego instrumentu pochodnego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, będącą podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	296	58
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	(169)	57
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-

35.2.2.7. Zmiana stanu kapitału z aktualizacji wyceny oraz udziałów niekontrolujących z tytułu wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń

Kapitał z aktualizacji wyceny oraz udziały niekontrolujące wynikające z wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Stan na początek okresu	843	190
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia – ujęte w innych całkowitych dochodach	(3 678)	653
Ryzyko stopy procentowej	(3 443)	596
Ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe	(235)	57
Stan na koniec okresu	(2 835)	843

35.3 Dane ilościowe

Instrumenty pochodne wg stanu na 31 grudnia 2021 roku	Kwota bazowa wg terminów wymagalności					Aktywa	Zobowiązania
	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem		
Związane ze stopą procentową	24 408	48 118	211 279	60 467	344 272	6 706	10 372
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą – transakcje swap	102	-	2 004	287	2 393	24	91
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne – transakcje swap	885	6 032	39 031	7 380	53 328	30	3 513
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	23 421	42 086	170 244	52 800	288 551	6 652	6 768
- kontrakty terminowe	4 397	2 035	-	-	6 432	7	13
- transakcje swap	18 576	38 383	167 628	50 103	274 690	6 621	6 729
- opcje call (zakup)	268	999	1 638	413	3 318	16	20
- opcje put (sprzedaż)	-	325	896	2 284	3 505	6	4
- opcje cap floor	180	344	82	-	606	2	2
Związane z kursami walut	46 466	17 073	9 470	-	73 009	797	727
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne – transakcje swap	6 804	2 999	-	-	9 803	63	31
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	39 662	14 074	9 470	-	63 206	734	696
- kontrakty terminowe	11 844	7 588	6 343	-	25 775	361	393
- transakcje swap	24 376	3 961	1 228	-	29 565	287	254
- opcje call (zakup)	1 797	1 296	953	-	4 046	83	24
- opcje put (sprzedaż)	1 645	1 229	946	-	3 820	3	25
Związane z cenami papierów wartościowych	386	456	1 629	-	2 471	69	41
- opcje call (zakup)	366	456	1 629	-	2 451	69	41
- kontrakty terminowe	20	-	-	-	20	-	-
Związane z cenami towarów	1 975	347	871	-	3 193	756	740
- kontakty terminowe	182	179	-	-	361	12	7
- transakcje swap	1 583	168	871	-	2 622	729	717
- opcje call (zakup)	137	-	-	-	137	15	14
- opcje put (sprzedaż)	73	-	-	-	73	-	2
Razem	73 235	65 994	223 249	60 467	422 945	8 328	11 880

Instrumenty pochodne wg stanu na 31 grudnia 2020 roku	Kwota bazowa wg terminów wymagalności					Aktywa	Zobowiązania
	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem		
Związane ze stopą procentową	22 096	50 251	175 484	45 384	293 215	5 453	5 212
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą – transakcje swap	280	776	1 236	1 101	3 393	-	206
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne – transakcje swap	1 091	2 386	29 802	5 988	39 267	1 113	729
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	20 725	47 089	144 446	38 295	250 555	4 340	4 277
- kontakty terminowe	3 306	1 176	-	-	4 482	1	1
- transakcje swap	16 964	44 563	141 616	37 883	241 026	4 333	4 274
- opcje call (zakup)	-	891	2 426	385	3 702	5	1
- opcje put (sprzedaż)	455	-	404	27	886	1	1
- opcje cap floor	-	459	-	-	459	-	-
Związane z kursami walut	57 722	19 473	6 936	27	84 158	660	877
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne – transakcje swap	9 141	4 608	461	-	14 210	5	264
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	48 581	14 865	6 475	27	69 948	655	613
- kontrakty terminowe	26 427	8 192	3 634	27	38 280	340	277
- transakcje swap	18 811	2 796	787	-	22 394	225	257
- opcje call (zakup)	2 162	2 602	1 304	-	6 068	67	38
- opcje put (sprzedaż)	1 181	1 275	750	-	3 206	23	41
Związane z cenami papierów wartościowych	237	1 935	667	-	2 839	93	61
- opcje call (zakup)	229	1 935	667	-	2 831	93	61
- opcje put (sprzedaż)	8	-	-	-	8	-	-
Związane z cenami towarów	1 222	1 572	184	-	2 978	133	131
- kontakty terminowe	235	115	-	-	350	3	7
- transakcje swap	622	887	117	-	1 626	74	72
- opcje call (zakup)	216	570	67	-	853	19	1
- opcje put (sprzedaż)	149	-	-	-	149	37	51
Razem	81 277	73 231	183 271	45 411	383 190	6 339	6 281

36. Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe, w tym aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

36.1 Zasady rachunkowości

36.1.1. Ujęcie i klasyfikacja

Aktywa finansowe ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie, gdy jednostka Grupy PZU staje się stroną wiążącego kontraktu, z którego wynika, iż ponosi ryzyko i staje się beneficjentem korzyści związanych z instrumentem finansowym. W przypadku transakcji zawieranych na zorganizowanym rynku, nabycie bądź sprzedaż aktywów finansowych ujmuje się w księgach w dacie zawarcia transakcji.

Klasyfikacji instrumentu dokonuje się w momencie rozpoznania instrumentu po raz pierwszy. Zmiany klasyfikacji możliwe są wyłącznie w rzadkich przypadkach zmiany modelu biznesowego. Klasyfikacja aktywów finansowych uzależniona jest od:

- modelu biznesowego jednostki w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz
- charakterystyki umownych przepływów pieniężnych dla składnika aktywów finansowych.

Zgodnie z MSSF 9 aktywa finansowe klasyfikuje się do wyceny w:

- zamortyzowanym koszcie;
- wartości godziwej przez wynik finansowy;
- wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań, w przypadku których otrzymujący ma prawo te aktywa sprzedać lub wymienić na inne zabezpieczenie prezentowane są w odrębnej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej.

Modele biznesowe

Składniki aktywów finansowych zarządzane są zgodnie z modelami biznesowymi, służącymi do przekazywania informacji do celów zarządczych. Dokonując analizy modeli biznesowych, Grupa PZU uwzględnia m.in.:

- sposób, w jaki wyniki modelu biznesowego i aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego są oceniane i przekazywane kluczowemu personelowi kierownicemu jednostki;
- rodzaje ryzyka, które mają wpływ na wyniki modelu biznesowego (i aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego), a w szczególności sposób, w jaki zarządza się tym ryzykiem.

Charakterystyka modeli biznesowych	Aktywa utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy	Aktywa utrzymywane zarówno w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i ze sprzedaży aktywów	Pozostałe aktywa finansowe
Zarządzane ryzyka	Długoterminowe ryzyko stopy procentowej, ryzyko kredytowe	Długoterminowe ryzyko stopy procentowej, ryzyko kredytowe, płynność długoterminowa	Krótkoterminowe ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, zmiany cen akcji, indeksów, towarów oraz zarządzanie płynnością krótkoterminową.
Warunki sprzedaży aktywów z modelu	<ul style="list-style-type: none"> • sporadyczność transakcji • nieznaczna wartość sprzedanych aktywów w stosunku do łącznej wartości aktywów w modelu • bliski termin wymagalności sprzedawanych aktywów przy przychodzie zbliżonym do wartości pozostałych do uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych, gdyby składnik aktywów był utrzymywany w portfelu do pierwotnego terminu wymagalności • pogorszenie jakości kredytowej 	Dopuszczalny poziom sprzedaży jest wyższy niż w modelu aktywów utrzymywanych w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy jednak znacznie niższy niż w przypadku aktywów przeznaczonych do obrotu.	Brak ograniczeń sprzedaży.

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz te, które są utrzymywane w modelu zarządzanym na podstawie wartości godziwej, zaklasyfikowano do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Test SPPI

W celu oceny, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłaty kwoty głównej i odsetek dokonywany jest specjalny test (tzw. test SPPI, ang. *solely payments of principal and interest*). Pod pojęciem kwoty głównej rozumie się wartość godziwą składnika aktywów finansowych w momencie początkowego ujęcia. Odsetki obejmują zapłatę za wartość pieniądza w czasie, za ryzyko kredytowe związane z kwotą główną pozostałą do spłaty w określonym czasie i za inne podstawowe ryzyka i koszty związane z udzieleniem kredytów, a także marżę zysku.

W trakcie testu SPPI analizuje się, czy składnik aktywów finansowych zawiera warunki umowne, które mogłyby zmienić terminy lub kwoty umownych przepływów pieniężnych tak, aby warunek uzyskiwania wyłącznie kwoty głównej i odsetek nie był spełniony. Dokonując oceny, Grupa PZU rozważa:

- zdarzenia warunkowe, które mogłyby zmienić kwoty i terminy przepływów pieniężnych;
- czynniki modyfikujące oprocentowanie;
- warunki przedpłaty i przedłużenia płatności;
- warunki ograniczające prawo do pozyskiwania przepływów pieniężnych;
- czynniki modyfikujące wartość pieniądza w czasie, w tym okresowe resetowanie stopy procentowej.

Test SPPI przeprowadza się dla aktywów finansowych klasyfikowanych do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy lub modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i ze sprzedaży.

Test SPPI przeprowadza się:

- zbiorczo – dla homogenicznych grup produktów standardowych;
- na poziomie pojedynczego kontraktu – dla produktów niestandardowych;
- na poziomie kodu ISIN – dla dłużnych papierów wartościowych.

Gdy składnik aktywów finansowych zawiera warunki powodujące modyfikację wartości pieniądza w czasie, dokonuje się tak zwanego *benchmark testu* weryfikującego, jak różniłyby się niezdyskontowane przepływy pieniężne wynikające z umowy od niezdyskontowanych przepływów pieniężnych, które powstałyby, gdyby wartość pieniądza w czasie nie została zmodyfikowana (poziom referencyjny przepływów pieniężnych). W przypadku, gdy ta różnica jest istotna, instrument nie spełnia testu SPPI i jest wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy.

36.1.2. Zasady wyceny

Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Jako aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie klasyfikuje się składniki aktywów finansowych, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy;
- spełniają test SPPI - warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Do aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie zalicza się m. in.:

- przekazaną zapłatę za dłużne papiery wartościowe nabyte w ramach kontraktu, z którego wynika, iż zbywający zachował niemalże wszystkie ryzyka i korzyści związane z tymi papierami (transakcje *buy-sell-back* i *reverse repo*);
- dłużne papiery wartościowe;
- lokaty terminowe w instytucjach kredytowych;
- udzielone pożyczki.

Na moment początkowego ujęcia aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie ujmują się w wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, które można bezpośrednio przypisać do nabycia lub emisji tych aktywów.

Wyniki wyceny w zamortyzowanym koszcie ujmują się w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Aktywa finansowe wyceniane są w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych;
- spełniają test SPPI - warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Odsetki od instrumentów dłużnych, naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej rozpoznaje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”.

Zasady wyceny do wartości godziwej opisano w punkcie 9.1. Skutki zmian wartości godziwej ujmuje się w innych całkowitych dochodach do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy to skumulowane efekty wyceny przenoszone są do rachunku zysków i strat, do pozycji „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji”.

Odpis na oczekiwane straty kredytowe ujmowany jest w innych całkowitych dochodach i drugostronnie w rachunku zysków i strat w pozycji „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”. Wartość ujętego odpisu nie obniża wartości bilansowej składnika aktywów.

Do tej kategorii aktywów finansowych klasyfikuje się również instrumenty kapitałowe, dla których dokonano nieodwołalnego wyboru wyceny w wartości godziwej z ujęciem późniejszych zmian wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Decyzję o takiej klasyfikacji podejmuje się indywidualnie dla każdego instrumentu. Portfel instrumentów kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody obejmuje aktywa, które uznano za istotne z punktu widzenia Grupy PZU. W przypadku sprzedaży takich aktywów, wynik ze sprzedaży przenosi się do kapitałów zapasowych.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do kategorii tej klasyfikowane są pozostałe instrumenty finansowe nie spełniające warunków zaklasyfikowania do aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. W szczególności dotyczy to:

- aktywów finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy;
- jednostek uczestnictwa nie będących instrumentami kapitałowymi i których nie dotyczy warunek charakterystyki przepływów pieniężnych stanowiących jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek;
- aktywów finansowych niespełniających testu SPPI - dla których warunki umowne powodują, że przepływy pieniężne nie stanowią jedynie spłaty kwoty głównej i odsetek;
- aktywów finansowych utrzymywanych zgodnie z modelem biznesowym innym, niż którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy lub zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych;
- instrumentów kapitałowych, które nie zostały nieodwołalnie wyznaczone do wyceny według wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Zasady wyceny do wartości godziwej opisano w punkcie 9.1. Skutki zmiany wyceny instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej, w tym odnoszące się do nich przychody z tytułu odsetek oraz zmiany wartości zobowiązań z tytułu kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta ujmuje się w pozycji „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej” w okresie, którego dotyczą.

36.1.3. Wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej

Składniki aktywów finansowych wyłącza się ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy wygasają lub są przenoszone na inny podmiot umowne prawa do przepływów pieniężnych z danego składnika aktywów. Przeniesienie

występuje także, gdy umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów zostają zatrzymane, ale przyjmowany jest umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Grupy PZU.

Przenosząc składniki aktywów finansowych ocenia się, w jakim stopniu zachowane zostaje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów:

- jeżeli przenoszone jest zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza się składnik aktywów finansowych ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej;
- jeżeli zachowuje się zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje się składnik aktywów finansowych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej;
- jeżeli nie przenosi się ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, ustala się czy została zachowana kontrola nad tym składnikiem aktywów finansowych.

W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli składnik jest ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej wyłączany.

36.2 Dane ilościowe

Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe oraz aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	31 grudnia 2021				31 grudnia 2020			
	w zamortyzowanym koszcie	w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	w wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem	w zamortyzowanym koszcie	w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	w wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem
Instrumenty kapitałowe	nd.	768	931	1 699	nd.	605	946	1 551
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	nd.	nd.	5 816	5 816	nd.	nd.	5 298	5 298
Dłużne papiery wartościowe	74 183	45 039	2 466	121 688	57 871	63 643	3 566	125 080
Rządowe	65 359	32 320	2 183	99 862	50 632	48 250	3 443	102 325
Krajowe	65 089	29 575	2 000	96 664	50 417	45 577	3 262	99 256
Oprocentowanie stałe	59 663	22 144	1 513	83 320	47 227	37 420	2 695	87 342
-w tym aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	131	911	2	1 044	429	288	521	1 238
Oprocentowanie zmienne	5 426	7 431	487	13 344	3 190	8 157	567	11 914
-w tym aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	-	-	46	46	19	88	-	107
Zagraniczne	270	2 745	183	3 198	215	2 673	181	3 069
Oprocentowanie stałe	270	2 745	180	3 195	215	2 673	181	3 069
Oprocentowanie zmienne	-	-	3	3	-	-	-	-
Pozostałe	8 824	12 719	283	21 826	7 239	15 393	123	22 755
Oprocentowanie stałe	2 844	7 424	37	10 305	2 466	7 671	53	10 190
Oprocentowanie zmienne	5 980	5 295	246	11 521	4 773	7 722	70	12 565
Pozostałe, w tym:	9 087	-	-	9 087	8 993	-	-	8 993
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	4 117	-	-	4 117	4 657	-	-	4 657
-w tym aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	246	-	-	246	136	-	-	136
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	1 384	-	-	1 384	952	-	-	952
Pożyczki	3 586	-	-	3 586	3 384	-	-	3 384
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe oraz aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań, razem	83 270	45 807	9 213	138 290	66 864	64 248	9 810	140 922
- w tym aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	377	911	48	1 336	584	376	521	1 481

Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	31 grudnia 2021		31 grudnia 2020	
	Wartość godziwa	Dywidendy ujęte w okresie	Wartość godziwa	Dywidendy ujęte w okresie
Biuro Informacji Kredytowej SA	323 ¹⁾	24	240	24
Grupa Azoty SA	243	-	198	-
PSP sp. z o.o.	94	-	59	-
Polimex-Mostostal SA	42	-	51	-
Krajowa Izba Rozliczeniowa SA	16	1	19	1
Webuild SpA (dawniej Astaldi SpA)	15	-	15	-
Astaldi SFP	14	-	-	-
Pozostałe	21	1	23	1
Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, razem	768	26	605	26

¹⁾ W tym wzrost o 85 mln zł wynikający z przejęcia Idea Bank przez Pekao.

37. Należności

Należności - wartość bilansowa	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, w tym:	2 694	2 399
- należności od ubezpieczających	2 604	2 288
- należności od pośredników ubezpieczeniowych	89	98
- inne należności	1	13
Należności z tytułu reasekuracji	63	55
Inne należności	6 661	3 792
- należności z tytułu sprzedaży papierów wartościowych i depozytów zabezpieczających ¹⁾	4 516	1 861
- należności z tytułu rozliczeń kart płatniczych	931	807
- należności z tytułu dostaw i usług	310	303
- należności od budżetu, inne niż z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	98	144
- należności z tytułu prowizji dotyczących produktów pozabilansowych	170	175
- rozliczenia prewencyjne	33	38
- należności z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	12	18
- należności z tytułu wykonywania czynności komisarza awaryjnego	8	10
- należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	223	76
- należności z tytułu kaucji i wadium	54	38
- należności międzybankowe i międzyoddziałowe	16	4
- pozostałe	290	318
Należności, razem	9 418	6 246

¹⁾ W pozycji wykazuje się przede wszystkim należności związane z zawartymi, lecz nierozliczonymi transakcjami dotyczącymi instrumentów finansowych.

Zarówno na 31 grudnia 2021 roku, jak i na 31 grudnia 2020 roku wartość godziwa należności nie odbiegała istotnie od ich wartości bilansowej, głównie ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz politykę tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Należności - wg wymagalności wynikającej z warunków umowy	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Do 1 roku ¹⁾	9 191	5 978
Powyżej 1 roku do 5 lat	150	177
Powyżej 5 lat	77	91
Należności - wg wymagalności wynikającej z warunków umowy, razem	9 418	6 246

¹⁾ W tym należności przeterminowane.

38. Utrata wartości aktywów finansowych

38.1 Zasady rachunkowości i znaczące szacunki

Ocenę, czy występują obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, przeprowadza się na koniec każdego okresu sprawozdawczego.

W przypadku wystąpienia obiektywnych dowodów utraty wartości wynikających ze zdarzeń zaistniałych po pierwotnym ujęciu składników aktywów finansowych i powodujących zmniejszenie oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych dokonuje się stosownych odpisów w ciężar kosztów bieżącego okresu.

Do obiektywnych dowodów utraty wartości zalicza się informacje dotyczące następujących zdarzeń:

- znaczące trudności finansowe emitenta lub dłużnika;
- niedotrzymanie warunków umowy, np. niespłacenie albo zaleganie ze spłaceniem odsetek lub nominału;
- przyznanie pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę (ze względów ekonomicznych lub prawnych, wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy) udogodnienia, którego w innym przypadku pożyczkodawca by nie udzielił (*forbearance*);
- wysokie prawdopodobieństwo likwidacji, upadłości lub innej reorganizacji finansowej pożyczkobiorcy;
- zanik aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe emitenta;
- obserwowane dane wskazujące na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą aktywów finansowych od momentu ich początkowego ujęcia, mimo że nie można jeszcze ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy aktywów finansowych, w tym:
  - negatywne zmiany dotyczące statusu płatności pożyczkobiorców w grupie (np. zwiększona ilość opóźnionych płatności) lub
  - niekorzystne zmiany sytuacji gospodarczej w danej branży, regionie itp., które wpływają na pogorszenie zdolności płatniczej dłużników;
- niekorzystne zmiany środowiska technologicznego, rynkowego, gospodarczego, prawnego lub innego, w którym działa emitent instrumentów kapitałowych wskazujące na możliwość nieodzyskania kosztów inwestycji w ten instrument kapitałowy.

Dla aktywów, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy Grupa PZU rozpoznaje oczekiwane straty kredytowe – ECL. Dotyczy to:

- należności od klientów z tytułu kredytów;
- pożyczek;
- dłużnych papierów wartościowych;
- transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży;
- należności leasingowych;
- lokat terminowych w instytucjach kredytowych;
- zobowiązań do udzielenia kredytów i pożyczek oraz udzielonych gwarancji finansowych.

Dla aktywów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie oraz w wartości godziwej przez inne całkowite dochody utrata wartości jest mierzona jako:

- ECL w całym okresie życia – oczekiwane straty kredytowe wynikające z wszystkich ewentualnych zdarzeń niewykonania zobowiązania w całym oczekiwanym okresie życia instrumentu finansowego;
- 12-miesięczne ECL – część oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia, która reprezentuje oczekiwane straty kredytowe wynikające ze zdarzeń niewykonania zobowiązania w ramach instrumentu finansowego, które są możliwe w ciągu 12 miesięcy po dniu sprawozdawczym.

Grupa PZU wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej ECL w całym okresie życia, za wyjątkiem następujących instrumentów, dla których rozpoznawany jest 12-miesięczny ECL:

- instrumenty finansowe, dla których ryzyko kredytowe nie wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia;

- dłużne papiery wartościowe charakteryzujące się niskim ryzykiem kredytowym na dzień sprawozdawczy. Jako dłużne papiery wartościowe charakteryzujące się niskim ryzykiem kredytowym przyjmuje się papiery wartościowe posiadające zewnętrzny rating na poziomie inwestycyjnym oraz
- ekspozycje wobec banków i NBP.

Odpis wyznacza się w trzech kategoriach:

- koszyk 1 – portfel z niskim ryzykiem kredytowym – rozpoznaje się 12-miesięczny ECL;
- koszyk 2 – portfel, w którym nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego – rozpoznaje się ECL w całym okresie życia;
- koszyk 3 – portfel z utratą wartości – rozpoznaje się ECL w całym okresie życia.

Sposób kalkulacji odpisu na oczekiwane straty kredytowe ma również wpływ na sposób rozpoznania przychodu odsetkowego – dla koszyków 1 i 2 wyznacza się na bazie ekspozycji brutto, natomiast w koszyku 3 – na bazie ekspozycji netto.

Grupa PZU ujmuje skumulowane zmiany ECL w całym okresie życia od momentu początkowego ujęcia jako odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu składników aktywów finansowych nabytych lub udzielonych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI).

Zmiany wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe ujmuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”.

Klasyfikacja i oszacowanie ECL dokonywane przez Grupę PZU w zakresie należności od klientów z tytułu kredytów, uwzględniają wymogi:

- MSSF 9 Instrumenty finansowe oraz MSR 37 Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe;
- Rekomendacji R KNF dotyczącej zasad klasyfikacji ekspozycji kredytowych, szacowania i ujmowania oczekiwanych strat kredytowych oraz zarządzania ryzykiem kredytowym, wydanej w kwietniu 2021 roku;
- art. 178 Rozporządzenia CRR oraz wytycznych EBA/GL/2016/07 dotyczących stosowania definicji niewykonania zobowiązania oraz Rozporządzenia Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju z dnia 3 października 2019 roku w sprawie poziomu istotności przeterminowanego zobowiązania kredytowego oraz Rozporządzenia UE nr 2021/451, załącznik V – zgodnie z którymi definicję niewykonania zobowiązania stosuje się na poziomie:
  - poszczególnych instrumentów kredytowych – w przypadku ekspozycji detalicznych (z wyłączeniem przypadku zaległości istotnych dla całej relacji);
  - dłużnika – w przypadku ekspozycji komercyjnych .

Rezerwy na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich

W związku z orzeczeniem TSUE z 3 października 2019 roku Grupa PZU identyfikuje ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich.

W odniesieniu do ekspozycji niespłaconych na 31 grudnia 2021 roku Grupa PZU uznaje, że ryzyko prawne ma wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne z ekspozycji kredytowej oraz na poziom oczekiwanej straty kredytowej w rozumieniu MSSF 9.

W związku z powyższym ocena ryzyka kredytowego portfela walutowych kredytów hipotecznych we franku szwajcarskim prowadzona jest z uwzględnieniem ryzyka prawnego związanego z tym portfelem. Grupa PZU uznaje, że w odniesieniu do kredytów hipotecznych we franku szwajcarskim nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego od daty początkowego ujęcia i klasyfikuje te ekspozycje do Koszyka 2. Ze względu na niekorzystną linię orzeczniczą sądów, skutkującą istotnym prawdopodobieństwem przegrania sprawy, w przypadku wystąpienia przez klienta z roszczeniem sądowym, kredyty objęte takimi roszczeniami klasyfikuje się do Koszyka 3. Rezerwy dotyczące ekspozycji kredytowych niespłaconych na 31 grudnia 2021 roku (obejmujących pozwy istniejące i możliwe przyszłe) ujęto w odpisach aktualizujących wartość należności od klientów z tytułu kredytów i odpowiednio w „zmianie wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”.

Dodatkowe informacje dotyczące szacowania rezerw związanych z ryzykiem prawnym walutowych kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich zaprezentowano w punkcie 47.3.

Zasady uwzględnienia oczekiwanej sytuacji ekonomicznej

Wyznaczenie odpisów zgodnie z MSSF 9 wymaga sformułowania prognoz ewolucji głównych parametrów ryzyka kredytowego. W kalkulacji odpisów Grupa PZU uwzględnia różne scenariusze rozwoju jakości portfela, odzwierciedlające bieżące i oczekiwane zmiany sytuacji gospodarczej i czynników niepewności.

Grupa PZU wyznacza oczekiwane straty kredytowe z uwzględnieniem różnych scenariuszy dla sytuacji makroekonomicznej. W przypadku założenia 100% prawdopodobieństwa realizacji scenariusza bazowego wartość oczekiwanych strat kredytowych dla należności od klientów z tytułu kredytów byłaby niższa od obecnie założonych o 160 mln zł.

Szacunkowa zmiana utraty wartości należności od klientów z tytułu kredytów na skutek portfelowej zmiany PD lub LGD o +/- 10%	31 grudnia 2021		31 grudnia 2020	
	-10%	+10%	-10%	+10%
Koszyk 1	279	(300)	276	(280)
Koszyk 2	418	(386)	406	(396)

Moratoria i gwarancje portfelowe stosowane ze względu na COVID-19

W 2021 roku Grupa PZU kontynuowała stosowanie następujących programów dotyczących spłaty kredytów wdrożonych w 2020 roku:

- moratoria opracowane przez Grupę PZU zgodnie z Wytycznymi EBA – 29 maja 2020 roku UKNF notyfikował do EBA stanowisko banków wypracowane pod patronatem Związku Banków Polskich w sprawie Wytycznych EBA, które zostało przez Grupę PZU wprowadzone dla umów kredytowych zawartych przed 13 marca 2020 roku na następujących zasadach:
  - dla klientów indywidualnych, mikro i małych przedsiębiorców Grupa PZU wprowadziła możliwość odroczenia spłat rat kapitałowych lub kapitałowo-odsetkowych na wskazany przez klienta okres wynoszący maksymalnie 6 miesięcy (niezależnie od liczby złożonych wniosków przez danego klienta). Warunkiem skorzystania z ww. moratorium jest terminowa obsługa kredytu przez klienta indywidualnego oraz posiadanie zdolności kredytowej z uwzględnieniem COVID-19 (w przypadku przedsiębiorców);
  - dla średnich przedsiębiorstw (o obrotach do 50 milionów EUR) Grupa PZU wprowadziła możliwość odroczenia spłat rat kapitałowych lub kapitałowo-odsetkowych, zgodnie z wnioskiem klienta, na wskazany przez niego okres, wynoszący maksymalnie odpowiednio: 6 miesięcy (raty kapitałowe) i 3 miesiące (raty kapitałowo-odsetkowe), pod warunkiem posiadania przez klienta zdolności kredytowej na koniec 2019 roku, a dla dużych przedsiębiorstw (o obrotach powyżej 50 milionów EUR) Grupa PZU wprowadziła możliwość odroczenia spłat rat kapitałowych zgodnie z wnioskiem klienta, na wskazany przez niego okres, wynoszący maksymalnie 6 miesięcy pod warunkiem posiadania przez klienta zdolności kredytowej na koniec 2019 roku.

Program zakończony 31 marca 2021 roku.

- zawieszenie wykonania umowy na podstawie postanowień ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, tj.:
  - przysługuje klientom, którzy jako konsumenci po 13 marca 2020 roku utracili pracę lub inne główne źródło dochodu;
  - w okresie trwania zawieszenia wykonania umowy (maksymalnie 3 miesiące) klient nie jest zobowiązany do dokonywania płatności wynikających z umowy, w tym rat kredytowych, z wyjątkiem opłat z tytułu ubezpieczeń powiązanych z tymi umowami oraz nie są naliczane odsetki.

Na 31 grudnia 2021 roku program nadal aktywny.

Powyższe moratoria podlegały ocenie przez Grupę PZU pod kątem spełnienia kryteriów modyfikacji w rozumieniu MSSF 9. Biorąc pod uwagę charakter powyższych moratoriów stanowiły one modyfikacje nieistotne. Na 31 grudnia 2021 roku stan aktywnych moratoriów ustawowych wynosił 76 mln zł.

W 2021 roku banki z Grupy PZU kontynuowały stosowanie szeregu umów gwarancji portfelowych z Bankiem Gospodarstwa Krajowego, ograniczających skutki COVID-19. Dodatkowo 14 grudnia 2021 roku Pekao podpisał umowę gwarancji portfelowych

z Europejskim Funduszem Inwestycyjnym (EFI) w ramach Paneuropejskiego Funduszu Gwarancyjnego (PFG) mającego na celu walkę ze skutkami pandemii COVID-19, utworzonego przez 22 kraje członkowskie Unii Europejskiej.

W segmencie ubezpieczeniowym Grupy PZU, w obszarze ryzyka kredytowego, wpływ pandemii COVID-19 był niewielki, podobnie jak w 2020 roku na portfelu nie odnotowano przesłanek utraty wartości, tym samym żadna ekspozycja nie została zakwalifikowana do koszyka 3 (instrumenty dla których stwierdzono trwałą utratę wartości).

38.1.1. Wyznaczanie parametrów PD i LGD

Do oszacowania odpisów na oczekiwane straty kredytowe Grupa PZU wykorzystuje parametry PD oraz LGD.

W przypadku emitentów oraz ekspozycji, które posiadają rating zewnętrzny, PD przypisuje się na podstawie średnich rynkowych poziomów niewypłacalności (ang. *default rate*) dla danych klas ratingowych. W pierwszej kolejności określa się rating wewnętrzny podmiotu/emisji zgodnie z obowiązującą metodyką nadawania ratingów wewnętrznych. Do szacowania średniego poziomu PD wykorzystuje się tablice publikowane przez zewnętrzne agencje ratingowe.

Dla emitentów obligacji korporacyjnych i pożyczek korporacyjnych, w przypadku których nie ma ratingu zewnętrznego, stosowany jest model RiskCalc Moody's. Do oszacowania PD stosuje się parametr EDF (ang. *expected default frequency*). W przypadku szacowania PD dla całego okresu życia dla ekspozycji, których termin zapadalności przekracza 5 lat (w modelu RiskCalc krzywa Forward EDF dotyczy okresu 5 letniego) przyjmuje się założenie, że w kolejnych latach parametr PD jest stały i odpowiada wartości wyznaczonej przez model w 5 roku.

Dla należności od klientów z tytułu kredytów PD szacowany jest w oparciu o wewnętrzne modele w zależności od grupy segmentowej, indywidualnej jakości kredytowej klienta oraz fazy cyklu życia ekspozycji.

Dla emitentów obligacji korporacyjnych i pożyczek korporacyjnych parametr LGD 12-miesięczny oraz dla całego okresu życia ustalany jest w oparciu o model RiskCalc Moody's (moduł LGD). W przypadku szacowania LGD dla całego okresu życia dla instrumentów, których termin zapadalności przekracza 5 lat przyjmuje się, że w kolejnych latach parametr LGD jest stały i odpowiada wartości wyznaczonej przez moduł dla 5 roku.

Jeżeli danemu instrumentowi agencja ratingowa przyznała oddzielny rating odzysku wówczas wykorzystuje się ten parametr. Dla danego parametru RR (ang. *recovery rate*) stosuje się formułę: $LGD = 1 - RR$.

W przypadku braku możliwości zastosowania modelu RiskCalc do szacowania poziomów LGD oraz w przypadku, gdy instrument nie ma nadanego przez zewnętrzną agencję ratingową parametru LGD, przyjmuje się średni poziom RR na podstawie danych rynkowych (odpowiednio różnicując na klasy długu korporacyjnego oraz skarbowego), których dostawcami są zewnętrzne agencje ratingowe przy zastosowaniu formuły: $LGD = 1 - RR$. W przypadku konieczności szacowania LGD w całym okresie życia przyjmuje się, że wartość parametru jest stała. Przy wyborze danych w zakresie parametru LGD uwzględnia się stopień podporządkowania długu.

38.1.2. Zmiana ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia

Na każdy dzień sprawozdawczy Grupa PZU dokonuje oceny, czy ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od dnia jego początkowego ujęcia. Dokonując takiej oceny, Grupa PZU posługuje się zmianą ryzyka niewykonania zobowiązania w oczekiwanym okresie życia instrumentu finansowego, a nie zmianą kwoty oczekiwanych strat kredytowych. W celu dokonania takiej oceny porównuje się parametr PD dla danego instrumentu finansowego na dzień sprawozdawczy z parametrem PD na dzień początkowego ujęcia, biorąc pod uwagę racjonalne i możliwe do udokumentowania informacje, które są dostępne bez nadmiernych kosztów lub starań.

Jeżeli instrument finansowy charakteryzuje się niskim ryzykiem kredytowym (tzn. posiada zewnętrzny rating na poziomie inwestycyjnym) zarówno na moment początkowego ujęcia, jak i na dzień sprawozdawczy, uznaje się, że nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego związanego z tym instrumentem. W szczególności dotyczy to obligacji skarbowych.

Dla instrumentów finansowych Grupa PZU ocenia czy ryzyko kredytowe znacząco wzrosło poprzez porównanie parametru PD w całym pozostałym okresie życia na dzień sprawozdawczy z parametrem PD w całym pozostałym okresie życia oszacowanym w momencie początkowego ujęcia.

Grupa PZU regularnie monitoruje efektywność kryteriów przyjętych do identyfikacji znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego w celu potwierdzenia, że:

- kryteria pozwalają na identyfikację znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego zanim nastąpi utrata wartości danej ekspozycji;
- średni czas pomiędzy identyfikacją znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego a utratą wartości jest racjonalny;
- ekspozycje, co do zasady, nie są przenoszone bezpośrednio z koszyka 1 (12-miesięczny ECL) do koszyka 3 (utrata wartości);
- nie występują nieuzasadnione zmienności odpisów na oczekiwane straty kredytowe wynikające z przeniesień pomiędzy 12-miesięcznym ECL a ECL w całym okresie życia.

W przypadku należności od klientów z tytułu kredytów identyfikacja istotnego wzrostu ryzyka kredytowego opiera się o analizę przesłanek jakościowych (m. in. występowanie przeterminowania powyżej 30 dni, klasyfikację klienta na listę podwyższonego ryzyka – ang. *watch list, forbearance*) i ilościowych.

38.1.3. Aktywa finansowe ze zidentyfikowaną utratą wartości (koszyk 3)

Grupa PZU klasyfikuje aktywa finansowe do koszyka 3, gdy zostaną spełnione przesłanki wystąpienia utraty wartości, do których zalicza się m. in. opóźnienie w spłacie powyżej 90 dni przy jednoczesnym spełnieniu progu istotności kwoty niespłaconej, objęcie ekspozycji procesem restrukturyzacji lub wystąpienie innej jakościowej przesłanki utraty wartości.

38.1.4. Aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI)

Aktywa finansowe nabyte lub udzielone z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI) to aktywa, które mają stwierdzoną utratę wartości w momencie początkowego ujęcia. Klasyfikacja do POCI nie ulega zmianie przez cały okres życia instrumentu, aż do momentu zaprzestania ujmowania (ang. *derecognition*).

Aktywa POCI powstają w wyniku:

- nabycia kontraktu spełniającego definicję POCI (np. przy połączeniu z inną jednostką lub kupnie portfela);
- zawarcia kontraktu, który jest POCI w momencie pierwotnego udzielenia (np. udzielenie kredytu klientowi w złej kondycji finansowej);
- modyfikacji kontraktu (np. w toku restrukturyzacji) skutkującej wyłączeniem aktywa ze sprawozdania z sytuacji finansowej i rozpoznaniem nowego aktywa spełniającego definicję POCI.

Na moment początkowego ujęcia aktywa POCI ujemnie się w wartości godziwej, bez rozpoznawania odpisu na oczekiwane straty kredytowe.

38.1.5. Należności od ubezpieczających

Zgodnie z zapisami MSSF 9 pkt 5.5.15, dla należności od ubezpieczających, które nie zawierają istotnego komponentu finansowania, stosowany jest model uproszczony, zgodnie z którym przeprowadza się zbiorczą ocenę utraty wartości i szacuje wartość odpisów w kwocie oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia.

Należności grupuje się według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego. Dla należności niewymagalnych ustalana jest wartość należności, która prawdopodobnie stanie się wymagalna na podstawie historycznej analizy udziału należności niespłaconych w terminie. Kwotę odpisu z tytułu oczekiwanych strat kredytowych ustala się na podstawie wskaźnika nieściągalności należności zapadłych dla najkrótszego okresu przeterminowania.

Dla należności zapadłych sporządzana jest struktura wiekowa, w zależności od czasu przeterminowania. Dla tej grupy wartość odpisu z tytułu oczekiwanych strat kredytowych oblicza się w poszczególnych przedziałach przeterminowania na podstawie wskaźników nieściągalności należności zapadłych ustalonych na podstawie analizy historycznej.

38.2 Dane ilościowe

Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w zamortyzowanym koszcie	1 stycznia - 31 grudnia 2021					1 stycznia - 31 grudnia 2020				
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa brutto										
Stan na początek okresu	163 118	28 238	12 329	5 291	208 976	170 284	17 609	10 980	6 054	204 927
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	58 460	-	-	6	58 466	47 445	-	-	1	47 446
Zmiany z tytułu wyceny, sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	(40 618)	(4 955)	(2 559)	(1 132)	(49 264)	(39 726)	(694)	(816)	(734)	(41 970)
Zmiana wynikająca z modyfikacji przepływów pieniężnych dotyczących instrumentu	(2)	(1)	-	-	(3)	(7)	(1)	(3)	-	(11)
Aktywa spisane ze sprawozdania z sytuacji finansowej	-	-	(1 678)	(57)	(1 735)	-	-	(1 822)	(39)	(1 861)
Reklasyfikacja do koszyka 1	7 958	(7 665)	(293)	-	-	4 833	(4 765)	(68)	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	(15 055)	15 127	(72)	-	-	(17 442)	17 887	(445)	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 3	(1 374)	(2 167)	3 541	-	-	(2 463)	(1 784)	4 247	-	-
Zmiana składu grupy	11 131	-	-	1 058	12 189	-	-	-	-	-
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	(1 040)	(107)	249	(25)	(923)	194	(14)	256	9	445
Stan na koniec okresu	182 578	28 470	11 517	5 141	227 706	163 118	28 238	12 329	5 291	208 976
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(909)	(1 876)	(6 517)	(4 048)	(13 350)	(800)	(1 321)	(5 247)	(4 315)	(11 683)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(839)	-	-	(3)	(842)	(657)	-	-	(1)	(658)
Zmiany z tytułu wyceny, poziomu ryzyka kredytowego, sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu, z wyłączeniem reklasyfikacji	927	(395)	(1 210)	306	(372)	610	(853)	(2 478)	243	(2 478)
Aktywa spisane ze sprawozdania z sytuacji finansowej	-	-	1 678	57	1 735	-	-	1 805	39	1 844
Reklasyfikacja do koszyka 1	(495)	360	135	-	-	(303)	280	23	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	157	(161)	4	-	-	113	(239)	126	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 3	111	372	(483)	-	-	151	323	(474)	-	-
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	(19)	(98)	(78)	(80)	(275)	(23)	(66)	(272)	(14)	(375)
Stan na koniec okresu	(1 067)	(1 798)	(6 471)	(3 768)	(13 104)	(909)	(1 876)	(6 517)	(4 048)	(13 350)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	181 511	26 672	5 046	1 373	214 602	162 209	26 362	5 812	1 243	195 626

Na koniec roku 2021 Grupa PZU uwzględniła w Koszyku 3 kredyty hipoteczne we frankach szwajcarskich o wartości bilansowej brutto 233 mln zł, dla których jest w sporze sądowym z klientem. Wynika to z istotnego ryzyka poniesienia straty na tych sporach.

Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 stycznia - 31 grudnia 2021					1 stycznia - 31 grudnia 2020				
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa										
Stan na początek okresu	720	755	-	-	1 475	772	609	-	-	1 381
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	-	-	-	-	-	100	-	-	-	100
Zmiana wyceny	-	-	-	-	-	43	57	-	-	100
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	(601)	(622)	-	-	(1 223)	(76)	(51)	-	-	(127)
Reklasyfikacja do koszyka 2	-	-	-	-	-	(132)	132	-	-	-
Inne zmiany	(4)	(2)	-	-	(6)	13	8	-	-	21
Stan na koniec okresu	115	131	-	-	246	720	755	-	-	1 475
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(4)	(22)	-	-	(26)	(4)	(17)	-	-	(21)
Zmiany z tytułu wyceny lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	(2)	2	-	-	-	(2)	(2)	-	-	(4)
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	4	19	-	-	23	-	-	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	-	-	-	-	-	1	(1)	-	-	-
Inne zmiany	-	(1)	-	-	(1)	1	(2)	-	-	(1)
Stan na koniec okresu	(2)	(2)	-	-	(4)	(4)	(22)	-	-	(26)

Odpis dotyczący należności od klientów z tytułu kredytów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny i nie pomniejsza on wartości bilansowej aktywów.

Dłużne inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	1 stycznia - 31 grudnia 2021					1 stycznia - 31 grudnia 2020				
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa brutto										
Stan na początek okresu	57 850	73	34	-	57 957	35 614	368	34	-	36 016
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	26 513	-	-	-	26 513	31 790	-	-	-	31 790
Zmiana wyceny	802	-	1	-	803	820	-	-	-	820
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	(11 476)	(8)	-	-	(11 484)	(10 834)	(33)	-	-	(10 867)
Aktywa spisane ze sprawozdania z sytuacji finansowej	-	-	(1)	-	(1)	-	-	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 1	-	-	-	-	-	299	(299)	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	(288)	288	-	-	-	(38)	38	-	-	-
Zmiana składu grupy	15	-	-	40	55	-	-	-	-	-
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	481	1	1	(1)	482	199	(1)	-	-	198
Stan na koniec okresu	73 897	354	35	39	74 325	57 850	73	34	-	57 957
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(50)	(2)	(34)	-	(86)	(33)	(19)	(34)	-	(86)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(39)	-	-	-	(39)	(20)	-	-	-	(20)
Zmiany z tytułu wyceny lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	9	1	-	-	10	9	-	-	-	9
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	4	-	-	-	4	11	1	-	-	12
Aktywa spisane ze sprawozdania z sytuacji finansowej	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 1	-	-	-	-	-	(16)	16	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	7	(7)	-	-	-	-	-	-	-	-
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	-	-	(2)	(30)	(32)	(1)	-	-	-	(1)
Stan na koniec okresu	(69)	(8)	(35)	(30)	(142)	(50)	(2)	(34)	-	(86)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	73 828	346	-	9	74 183	57 800	71	-	-	57 871

Dłużne inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 stycznia - 31 grudnia 2021					1 stycznia - 31 grudnia 2020				
	Ko- szyk 1	Ko- szyk 2	Ko- szyk 3	POCI	Razem	Ko- szyk 1	Ko- szyk 2	Ko- szyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa										
Stan na początek okresu	63 387	256	-	-	63 643	54 537	156	-	-	54 693
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	297 955	4	-	-	297 959	405 843	-	-	-	405 843
Zmiana wyceny	(445)	(10)	-	-	(455)	1 054	(1)	-	-	1 053
Zmiana wynikająca z modyfikacji przepływów pieniężnych dotyczących instrumentu	-	-	-	-	-	(12)	-	-	-	(12)
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	(315 883)	(93)	-	-	(315 976)	(398 632)	(49)	-	-	(398 681)
Reklasyfikacja do koszyka 1	-	-	-	-	-	13	(13)	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	(94)	94	-	-	-	(163)	163	-	-	-
Zmiana składu grupy	313	-	-	-	313	-	-	-	-	-
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	(445)	-	-	-	(445)	747	-	-	-	747
Stan na koniec okresu	44 788	251	-	-	45 039	63 387	256	-	-	63 643
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(68)	(13)	-	-	(81)	(41)	(2)	-	-	(43)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(19)	-	-	-	(19)	(35)	-	-	-	(35)
Zmiany z tytułu wyceny lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	12	(12)	-	-	-	(5)	(10)	-	-	(15)
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	20	-	-	-	20	11	1	-	-	12
Reklasyfikacja do koszyka 1	-	-	-	-	-	(1)	1	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	1	(1)	-	-	-	3	(3)	-	-	-
Stan na koniec okresu	(54)	(26)	-	-	(80)	(68)	(13)	-	-	(81)

Odpis dotyczący dłużnych inwestycyjnych (lokacyjnych) aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny i nie pomniejsza on wartości bilansowej aktywów.

Wartość odpisów na oczekiwane straty kredytowe dotyczące transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży wynosi zero.

Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	1 stycznia - 31 grudnia 2021					1 stycznia - 31 grudnia 2020				
	Ko-szyk 1	Ko-szyk 2	Ko-szyk 3	POCI	Razem	Ko-szyk 1	Ko-szyk 2	Ko-szyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa brutto										
Stan na początek okresu	953	-	-	-	953	1 455	1	-	-	1 456
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	33 091	-	-	-	33 091	110 971	-	-	-	110 971
Zmiana wyceny	2	-	-	-	2	26	-	-	-	26
Zmiana wynikająca z modyfikacji przepływów pieniężnych dotyczących instrumentu	(399)	-	-	-	(399)	-	-	-	-	-
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	(32 411)	-	-	-	(32 411)	(111 481)	-	-	-	(111 481)
Zmiana składu grupy	161	-	-	-	161					
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	(12)	-	-	-	(12)	(18)	(1)	-	-	(19)
Stan na koniec okresu	1 385	-	-	-	1 385	953	-	-	-	953
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(1)	-	-	-	(1)	(2)	-	-	-	(2)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(2)	-	-	-	(2)	-	-	-	-	-
Zmiany z tytułu wyceny lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	(4)	-	-	-	(4)	-	-	-	-	-
Inne zmiany	6	-	-	-	6	1	-	-	-	1
Stan na koniec okresu	(1)	-	-	-	(1)	(1)	-	-	-	(1)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	1 384	-	-	-	1 384	952	-	-	-	952

Pożyczki	1 stycznia - 31 grudnia 2021					1 stycznia - 31 grudnia 2020				
	Ko- szyk 1	Ko- szyk 2	Ko- szyk 3	POCI	Razem	Ko- szyk 1	Ko- szyk 2	Ko- szyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa brutto										
Stan na początek okresu	3 318	79	-	-	3 397	4 517	-	-	-	4 517
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	1 418	-	-	-	1 418	1 173	-	-	-	1 173
Zmiana wyceny	(10)	2	-	-	(8)	56	-	-	-	56
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	(1 204)	(6)	-	-	(1 210)	(2 349)	-	-	-	(2 349)
Reklasyfikacja do koszyka 2	-	-	-	-	-	(79)	79	-	-	-
Stan na koniec okresu	3 522	75	-	-	3 597	3 318	79	-	-	3 397
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(7)	(6)	-	-	(13)	(27)	-	-	-	(27)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(1)	-	-	-	(1)	(5)	-	-	-	(5)
Zmiany z tytułu wyceny lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	1	-	-	-	1	3	-	-	-	3
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	2	-	-	-	2	16	-	-	-	16
Reklasyfikacja do koszyka 2	-	-	-	-	-	6	(6)	-	-	-
Stan na koniec okresu	(5)	(6)	-	-	(11)	(7)	(6)	-	-	(13)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	3 517	69	-	-	3 586	3 311	73	-	-	3 384

Należności	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Wartość bilansowa brutto		
Stan na początek okresu	7 333	6 825
Zmiany w okresie	3 242	508
Stan na koniec okresu	10 575	7 333
Oczekiwane straty kredytowe		
Stan na początek okresu	(1 087)	(1 088)
Zmiany w okresie	(70)	1
Stan na koniec okresu	(1 157)	(1 087)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	9 418	6 246

39. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

39.1 Zasady rachunkowości

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują między innymi środki pieniężne w kasie oraz na bieżących rachunkach bankowych, w tym na rachunku w NBP.

Środki pieniężne wykazuje się w wartości nominalnej.

39.2 Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania

W skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych jako środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania wykazano środki funduszy prewencyjnych zakładów ubezpieczeń oraz środki na wydzielonych rachunkach VAT (tzw. *split payment*). Na gruncie polskich przepisów i opartych na nich wewnętrznych regulacjach spółek Grupy PZU, środki te mogą być wydatkowane tylko w ściśle określonych celach w ramach działalności prewencyjnej lub rozliczeń z tytułu VAT.

39.3 Dane ilościowe

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Środki w banku centralnym ¹⁾	2 480	1 098
Środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych	6 967	6 841
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych, razem	9 447	7 939

¹⁾ Kwota dotyczy rezerwy obowiązkowej utrzymywanej przez Pekao i Alior Bank na rachunku bieżącym w NBP, w wysokości zgodnej z decyzjami Rady Polityki Pieniężnej.

40. Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej

40.1 Kapitał podstawowy

Kapitał podstawowy ujmuje się w wysokości określonej w statucie jednostki dominującej i zarejestrowanej w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Wszystkie akcje zostały w pełni opłacone.

Stan na 31 grudnia 2021 i 31 grudnia 2020

Seria/emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej (w zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	na okaziciela	brak	brak	604 463 200	60 446 320	gotówka	23.01.1997	27.12.1991
B	na okaziciela	brak	brak	259 059 800	25 905 980	aport	31.03.1999	01.01.1999
Liczba akcji razem				863 523 000				
Kapitał zakładowy razem					86 352 300			

Strukturę akcjonariatu PZU oraz informacje o transakcjach dotyczących znacznych pakietów akcji PZU przedstawiono w punkcie 3.

40.2 Podział zysku jednostki dominującej

W odniesieniu do podziału zysku za 2021 rok i za lata poprzednie, podziałowi podlega wyłącznie zysk wykazany w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PZU sporządzonym zgodnie z PSR.

40.2.1.1. Podział zysku za 2020 rok

16 czerwca 2021 roku ZWZ PZU dokonało podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2020 roku, w kwocie 1 919 mln zł powiększonego o kwotę 2 064 mln zł przeniesioną z kapitału zapasowego utworzonego z zysku netto za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku, to jest wynoszącego łączną kwotę 3 983 mln zł, w następujący sposób:

- 3 022 mln zł (to jest 3,50 zł na jedną akcję) przeznaczono na wypłatę dywidendy;
- 954 mln zł przeznaczono na kapitał zapasowy;
- 7 mln zł przeznaczono na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Dzień dywidendy przypadał 15 września 2021 roku, a data wypłaty 6 października 2021 roku.

Uchwalony podział zysku był zgodny z Polityką kapitałową i dywidendową Grupy PZU na lata 2021 – 2024, przyjętą 24 marca 2021 roku oraz uwzględniła zalecenia zawarte w stanowisku KNF w sprawie polityki dywidendowej w 2021 roku z 16 grudnia 2020 roku.

40.2.1.2. Podział zysku za 2021 rok

Do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Zarząd PZU nie podjął uchwały w sprawie propozycji podziału zysku za rok 2021.

40.3 Pozostałe kapitały

40.3.1. Zasady rachunkowości

Akcje własne nabyte i zatrzymane przez konsolidowane jednostki Grupy PZU wykazuje się w cenie nabycia.

W pozycji „Kapitał zapasowy” ujmuje się:

- efekt dystrybucji zysku, zgodnie z regulacjami prawnymi kraju siedziby spółki (w Polsce zgodnie z postanowieniami Kodeksu spółek handlowych) oraz statutów spółek Grupy PZU;
- kapitał powstały przy sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych, uprzednio przeniesionych z nieruchomości własnych, zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie 32;
- różnicę pomiędzy zmianą wartości udziału niekontrolującego a wartością godziwą zapłaty w transakcjach z udziałowcami niekontrolującymi.

W pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” ujmowane są skutki:

- przeszacowania aktywów finansowych zaliczonych do kategorii aktywów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody;
- przeszacowania wartości nieruchomości do ich wartości godziwej na dzień ich przekwalifikowania z nieruchomości wykorzystywanych na własne potrzeby do nieruchomości inwestycyjnych;
- wyceny instrumentów zabezpieczających, w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie przepływów pieniężnych;

po uwzględnieniu korespondującej zmiany aktywów lub rezerwy z tytułu podatku odroczonego.

Pozycja „Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych” obejmuje kwoty wynikające ze wzrostu lub obniżenia wartości bieżącej zobowiązań z tytułu określonych świadczeń na skutek zmian założeń aktuarialnych i korekt założeń aktuarialnych ex post – demograficznych (np. umieralności, wskaźnika rotacji pracowników) oraz finansowych (np. stopy dyskontowej czy prognozowanej stopy wzrostu wynagrodzeń).

„Różnice kursowe z przeliczenia” zawierają różnice powstałe na skutek przeliczeń danych finansowych podmiotów zagranicznych według kursów walutowych, zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie 5.5.

40.3.2. Dane ilościowe

Pozostałe kapitały	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Akcje własne	(5)	(9)
Kapitał zapasowy	14 816	15 848
Sprzedaż akcji powyżej ich wartości nominalnej	538	538
Podział wyników spółek Grupy PZU	14 220	15 264
Pozostały	58	46
Kapitał z aktualizacji wyceny	(1 140)	891
Wycena instrumentów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(305)	888
Wycena instrumentów kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(223)	(262)
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych	66	71
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	(678)	194
Pozostałe kapitały rezerwowe	600	295
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	3	3
Różnice kursowe z przeliczenia	69	65
LD	90	94
Balta	29	31
PZU Ukraina	(45)	(54)
PZU Ukraina Życie	(12)	(12)
Pozostałe	7	6
Pozostałe kapitały, razem	14 343	17 093

41. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

41.1 Zasady rachunkowości

41.1.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Rezerwa składek i rezerwa na ryzyka niewygaście

Rezerwę składek ustala się na koniec każdego okresu sprawozdawczego metodą indywidualną, z dokładnością do jednego dnia. Rezerwę na ryzyka niewygaście tworzy się jako uzupełnienie do rezerwy składek, na pokrycie przyszłych odszkodowań, świadczeń i kosztów, z uwzględnieniem odroczonej kosztów akwizycji, w odniesieniu do umów ubezpieczenia, które nie wygasają z ostatnim dniem okresu sprawozdawczego. Kalkulację rezerwy na ryzyka niewygaście przeprowadza się dla grup ubezpieczeń na koniec każdego okresu sprawozdawczego.

Ogólną kwotę rezerwy na ryzyka niewygaście ustala się dla tych grup, dla których wskaźnik szkodowo-kosztowy jest większy niż 100%, jako różnicę pomiędzy iloczynem rezerwy składek i wskaźnika szkodowo-kosztowego a rezerwą składek – dotyczącymi tego samego okresu ubezpieczenia.

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia obejmuje:

- rezerwę na niewypłacone odszkodowania i świadczenia za szkody i wypadki zaistniałe i zgłoszone do końca okresu sprawozdawczego;
- rezerwę na szkody i wypadki zaistniałe do końca okresu sprawozdawczego i niezgłoszone;

- rezerwę na koszty likwidacji szkód.

RBNP ustala się w wysokości określonej metodą indywidualną przez komórki likwidacji szkód lub też, jeśli posiadane informacje nie pozwalają na ocenę wysokości rezerwy, w wysokości średniej szkody ustalonej metodą aktuarialną. Utworzona rezerwa uwzględnia udział własny ubezpieczonego, oczekiwany wzrost cen towarów i usług naprawczych i nie może przekraczać sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej. Rezerwę aktualizuje się niezwłocznie po uzyskaniu informacji mających wpływ na jej wysokość, metodą indywidualnej oceny lub szacunku szkód i świadczeń.

IBNR tworzy się na szkody i świadczenia niezgłoszone do dnia bilansowego, na który tworzona jest rezerwa. IBNR wylicza się przy wykorzystaniu metod analizy trójkątów szkód: uogólnionej metody *Chain Ladder*, a w przypadku niewielkiej liczby lub wartości szkód - metody Bornhuettera-Fergusona w podziale na lata, w których powstały szkody. Podstawą do wyliczeń są roczne trójkąty zarówno szkód wypłaconych, jak i szkód zgłoszonych. Dla ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych dla klienta masowego rezerwa IBNR ustalana jest na podstawie wielokrotnych symulacji modelu rozwoju szkód (tzw. bootstrap), w celu uzyskania oszacowania rozkładu przyszłych odszkodowań i świadczeń.

Rezerwę na bezpośrednie koszty likwidacji dla szkód zgłoszonych ustala się indywidualnie dla każdej szkody, zaś dla szkód zaistniałych i niezgłoszonych – przy wykorzystaniu uogólnionej metody *Chain Ladder* (na podstawie analizy trójkątów kosztów w podziale na lata, w których powstały szkody).

Rezerwę na pośrednie koszty likwidacji szkód tworzy się metodą aktuarialną jako iloczyn wskaźnika udziału pośrednich kosztów likwidacji w wypłaconych odszkodowaniach oraz bezpośrednich kosztach likwidacji szkód i sumy rezerwy na szkody zgłoszone i niewypłacone, rezerwy na szkody i wypadki zaistniałe i niezgłoszone oraz rezerwy na bezpośrednie koszty likwidacji szkód.

Rezerwy I i II oraz rezerwę na koszty likwidacji szkód ujmuje się w wartości nominalnej, tj. bez ich dyskontowania.

Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent

Rezerwę na skapitalizowaną wartość rent wylicza się indywidualnie, jako wartość obecnej renty (dożywotniej lub czasowej), płatnej z góry.

Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent pochodzących ze szkód zaistniałych i nieujawnionych jako renty do dnia, na który ustala się rezerwę (tj. rezerwa IBNR na renty), tworzona jest na podstawie przewidywanej liczby nowych rent oraz przewidywanej przeciętnej wartości przyszłych rent.

Test adekwatności rezerw

W ubezpieczeniach majątkowych i osobowych test adekwatności rezerw nie jest wymagany, jednakże przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego, przeprowadzana jest procedura analogiczna do testu adekwatności rezerw w ubezpieczeniach na życie, mająca na celu weryfikację wystarczalności rezerw szkodowych w ramach poszczególnych produktów. Wykorzystuje się przy tym aktualnie obserwowane trendy dotyczące wypadkowości, tempa zgłaszania szkód i wypłat odszkodowań. Jeśli oszacowania uwzględniające aktualne trendy są wyższe od rezerw szkodowych, rezerwy podnoszone są do wysokości tych oszacowań.

Mechanizm tworzenia rezerwy na ryzyka niewygaście w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych odpowiada minimalnym wymaganiom dla testu adekwatności rezerw.

41.1.2. Ubezpieczenia na życie

Rezerwa składek i rezerwa na ryzyka niewygaście

Rezerwę składek tworzy się jako tę część składki przypisanej, która przypada na przyszłe okresy sprawozdawcze proporcjonalnie do okresu, na który składka jest przypisana.

Rezerwę na ryzyka niewygaście tworzy się dla rocznych odnawialnych ubezpieczeń, w których wystąpił deficyt przyszłych składek, w stosunku do oczekiwanych świadczeń i innych wypływów (kosztów i prowizji). Rezerwę tworzy się zbiorczo dla całego portfela ubezpieczeń, jako wartość oczekiwanej przyszłej straty w okresie odpowiedzialności.

Rezerwa ubezpieczeń na życie

Rezerwy ubezpieczeń na życie określa się metodami aktuarialnymi prospektywnymi, indywidualnie dla każdej umowy ubezpieczenia przy zastosowaniu tzw. metody składki netto (ang. *net premium reserves*) i odpowiadają różnicy pomiędzy:

- oczekiwaną wartością bieżącą gwarantowanych świadczeń, jakie mogą wyniknąć w związku z udzieloną ochroną ubezpieczeniową;
- wartością bieżącą oczekiwanych składek, jakie do końca obowiązywania tych umów będą jeszcze opłacone.

W ubezpieczeniach związanych z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi rezerwę ubezpieczeń na życie tworzy się w celu pokrycia bieżących świadczeń z tytułu udzielonej ochrony ubezpieczeniowej ponad wartość środków zgromadzonych w funduszu i odpowiada części pobranych opłat z tytułu udzielonej ochrony ubezpieczeniowej przypadającej na przyszłe okresy sprawozdawcze.

W kalkulacji rezerw ubezpieczeń na życie uwzględnia się również narzuty na koszty, zaś samych rezerw nie pomniejsza się o wartość odroczonych kosztów akwizycji.

Rezerwa dla ubezpieczeń na życie jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający

Rezerwy dla ubezpieczeń na życie jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający tworzy się w wysokości wartości lokaty dokonanej zgodnie z postanowieniami zawartej umowy.

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

Rezerwę na niewypłacone odszkodowania i świadczenia tworzy się niezależnie na:

- świadczenia zgłoszone niewypłacone – metodą indywidualną, a w przypadku braku możliwości oceny wysokości świadczenia (jeżeli występowanie świadczeń jest zjawiskiem masowym) metodą średniej wysokości świadczenia z ostatniego kwartału poprzedzającego kwartał sprawozdawczy;
- świadczenia zaistniałe niezgłoszone – metodą ryczałtową jako procent świadczeń wypłaconych za okres ostatnich dwunastu miesięcy.

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia obejmuje również rezerwę na koszty likwidacji świadczeń.

Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych

Rezerwę tworzy się w wysokości uwzględniającej przewidywane kwoty, o które będą powiększane przyszłe świadczenia lub pomniejszane przyszłe składki, zgodnie z aktualną metodą przyznawania premii i rabatów.

Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie obejmują:

- rezerwę na rewaloryzację świadczeń z ubezpieczeń jednostkowych na życie i rent przejętych z Państwowego Zakładu Ubezpieczeń;

- rezerwę na prowadzone procesy sądowe oraz świadczenia w związku z orzeczeniami sądowymi (na podstawie art. 358 § 3 ustawy z 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2019 roku poz. 1145 z późn. zm.) w sprawie zmiany wysokości lub sposobu spełnienia świadczenia pieniężnego;
wartość rezerwy wyznaczono w oparciu o wartość oczekiwanych przyszłych dodatkowych świadczeń wynikających ze spraw sądowych i ugód. Wartość tych świadczeń ustalono poprzez ekstrapolację historycznego trendu świadczeń, oszacowanego na bazie liczby zakończonych procesów sądowych i ugód oraz wartości zasądzonych kwot;
- rezerwę na wypadek wystąpienia niskich stóp procentowych - związaną z przewidywanym obniżeniem się rentowności aktywów stanowiących pokrycie rezerw ubezpieczeń na życie dla tradycyjnych indywidualnych ubezpieczeń na życie i zaopatrzenia dzieci oraz rent. Rezerwa tworzona jest metodą aktuarialną indywidualnie dla każdej umowy ubezpieczenia w wysokości odpowiadającej różnicy pomiędzy:
  - wysokością rezerw matematycznych ustalonych przy użyciu odpowiednich formuł matematycznych i zastosowaniu zmodyfikowanych stóp technicznych uwzględniających przewidywaną ich obniżkę w przyszłości oraz
  - wysokością rezerw matematycznych ustalonych zgodnie z obowiązującymi regulaminami tworzenia rezerw, przy oryginalnej stopie technicznej, jaka miała zastosowanie w taryfikacji tych produktów.

Testy adekwatności rezerw

Na koniec każdego roku, dla poszczególnych produktów portfela ubezpieczeń na życie, dokonuje się porównania wysokości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym z wartością obecną przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych tj. wartością ekonomiczną zobowiązań. Prognozy tych przepływów obejmują przychody z tytułu składek, wydatki z tytułu świadczeń, kosztów, prowizji i są wyznaczane w oparciu o szereg założeń dotyczących: śmiertelności, szkodowości, rezygnacji, kosztów obsługi, krzywych stóp zwrotu oraz innych specyficznych dla danego produktu założeń (np. indeksacji).

Wykorzystywane do prognoz przepływów pieniężnych założenia o przewidywanym przyszłym poziomie śmiertelności, szkodowości, rezygnacji oraz inne specyficzne dla danego produktu założenia są co roku weryfikowane i aktualizowane w oparciu o bieżące doświadczenia oraz obserwowane trendy. Wraz z oceną dotyczącą ich dalszego kształtowania stanowią najlepsze oczekiwanie (ang. *best estimate assumption*) w zakresie dalszego rozwoju śmiertelności, szkodowości, rezygnacji itd.

Przyszłe indeksacje sum ubezpieczeń i składek, wynikające z prawa do udziału w zyskach, określonego jako nadwyżka osiągniętych stóp zwrotu z lokat ponad stopę techniczną, oparte są na prognozie przyszłych stóp zwrotu z obecnego portfela aktywów na pokrycie rezerw dla tych produktów wraz z przewidywanymi w przyszłości ich reinwestycjami przy aktualnej strukturze terminowej stóp procentowych, tj. zgodnie z aktualnymi oczekiwaniami rynkowymi.

Prognozy przyszłych kosztów dokonuje się w oparciu o przewidywaną liczbę umów pozostających w portfelu w kolejnych okresach i średni jednostkowy koszt obsługi przypadający na umowę. Założenia dotyczące kosztów jednostkowych ustalane są w oparciu o przewidywane przyszłe koszty utrzymania i obsługi portfela wraz z kosztami zarządzania aktywami oraz kosztami likwidacji szkód. Przyjmuje się, że jednostkowe koszty obsługi podlegają zwiększeniu w kolejnych latach projekcji o wskaźnik wzrostu kosztów. Wysokość przyszłych prowizji ustalana jest w oparciu o umówione stawki prowizyjne dla poszczególnych umów w kolejnych latach ich obowiązywania.

Do określenia wartości obecnej przyszłych przepływów finansowych wykorzystywane są czynniki dyskonta ustalone w oparciu o nieskorygowaną rentowność polskich obligacji skarbowych zgodnie z ich aktualnymi notowaniami rynkowymi.

W ramach testu porównuje się obecną wartość prognozowanych przepływów pieniężnych z wysokością rezerw wykazywaną na koniec każdego roku. W przypadku stwierdzenia niewystarczalności rezerw w stosunku do wartości zdyskontowanych przepływów wprowadza się zmiany do dotychczasowych zasad wyznaczania rezerw, dokonując tym samym korekty ich wartości.

Celem testu adekwatności rezerw jest ocena wystarczalności wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, a nie ocena adekwatności poszczególnych założeń. Test adekwatności rezerw nie prowadzi więc do bezpośredniej identyfikacji stopnia wystarczalności lub nieadekwatności poszczególnych założeń przyjętych w oszacowaniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

41.1.3. Udział reasekuratorów

Udział reasekuratorów w rezerwie składek, rezerwie na ryzyka niewygasłe, rezerwach na niewypłacone odszkodowania i świadczenia ustala się w wysokości zgodnej z warunkami odpowiednich umów reasekuracyjnych.

Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach ustala się dla tych grup ubezpieczeń, dla których istnieje pokrycie reasekuracyjne, w takiej części, w jakiej reasekuratorzy uczestniczą w odszkodowaniach i świadczeniach, zgodnie z odpowiednimi umowami reasekuracyjnymi.

41.2 Szacunki i założenia

Grupa PZU prowadzi ciągły monitoring zdarzeń ubezpieczeniowych, w szczególności powiązanych z pandemią COVID-19. Na podstawie prowadzonych analiz Grupa PZU zawiązała rezerwę na ryzyka niewygasłe w grupowych ubezpieczeniach na życie oraz dostosowała wartość rezerwy IBNR do podwyższonego, obserwowanego pod koniec 2021 roku, poziomu zgonów, wynikającego z kolejnej fali pandemii COVID-19.

41.2.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Przy ustalaniu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia uwzględnia się niepewność związaną z zadośćuczynieniami w szkodach osobowych. W przypadku tego typu roszczeń zmiany w otoczeniu prawnym i nieugruntowane orzecznictwo mogą wpływać na ostateczną wartość wypłaconych świadczeń.

Przy wyliczaniu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent, przyszły wzrost średniej renty szacuje się na podstawie danych historycznych z uwzględnieniem innych informacji mogących mieć wpływ na przyszły wzrost rent (przykładowo wzrost świadomości ubezpieczeniowej, zmiany legislacyjne, itp.).

Zarówno na 31 grudnia 2021 roku, jak i na 31 grudnia 2020 roku dla wszystkich rent przyjęto stopę dyskonta na poziomie -0,3%.

Dla rent dożywotnich okres, przez jaki renta będzie wypłacana ustala się na podstawie publicznie dostępnych statystyk (w Polsce – PTTŻ). Dodatkowo, przy ustalaniu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent uwzględnia się koszt przyszłej ich obsługi w wysokości 3% wartości wypłacanych świadczeń.

Szacowaną wartość ostateczną wypłacanych odszkodowań i świadczeń w trójkątach rozwoju rezerw, a także analizę wrażliwości wyniku netto oraz kapitałów własnych na zmianę założeń wykorzystywanych przy wyliczaniu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent zaprezentowano w punkcie 7.5.2.1.

41.2.2. Ubezpieczenia na życie

Wysokość rezerw ubezpieczeń na życie odpowiada wartości zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczeń. Ustalana jest jako różnica pomiędzy wartością bieżącą oczekiwanych świadczeń, a wartością bieżącą oczekiwanych składek. W kalkulacji rezerw uwzględnia się wszystkie świadczenia oraz składki przewidziane w umowach jako kontraktowe zobowiązania i należności, bez względu na fakt, czy umowa będzie przez ubezpieczającego realizowana do końca umówionego okresu, czy będzie przez niego wypowiedziana. Przyjęte założenia dotyczące częstotliwości występowania zdarzeń objętych ochroną ubezpieczeniową, tj. śmiertelność, zachorowalność i wypadkowość ustala się na podstawie publicznie dostępnych statystyk, w Polsce przykładowo PTTŻ lub w oparciu o statystyki własne opracowane na podstawie danych historycznych z poszczególnych grup produktów znajdujących się w portfelu.

Założenia stosowane w kalkulacji rezerw ubezpieczeń na życie określa się odrębnie dla poszczególnych produktów ubezpieczeniowych w momencie ustalania taryf składek i wprowadzenia danego produktu do sprzedaży. Założenia te obarczone są naturalną niepewnością wynikającą z długiego horyzontu czasowego. Jednocześnie, co roku poszczególne przyjmowane założenia są weryfikowane pod względem ich adekwatności. Analizie poddawane są dane w szczególności pod kątem zachowania całego portfela, a nie pojedynczych przypadków. W przypadku stwierdzenia nieadekwatności danego założenia, jest

ono weryfikowane i zmieniane, co bezpośrednio prowadzi do zmiany wysokości zobowiązań prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

W kalkulacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych Grupa PZU wykorzystuje m. in. PTTŻ lub inne, dostępne publicznie statystyki. Dla portfela ubezpieczeń grupowych i kontynuowanych w kalkulacji rezerw przyjmowane są również założenia dotyczące prawdopodobieństw posiadania współubezpieczonych (małżonka, rodziców i teściów). Założenia te, z uwagi na ich długoterminowy charakter, obciążone są naturalną niepewnością, co do faktycznego rozwoju portfela.

Dla współczynnika śmiertelności zastosowano PTTŻ z 2018 roku z dodatkowymi narzutami dla głównych ubezpieczonych (uzależnionymi od wieku ubezpieczonego).

W kalkulacji rezerw dla portfela ubezpieczeń grupowych Grupa PZU stosuje metodę indywidualną.

Dla portfela ubezpieczeń grupowych, będących ubezpieczeniami rocznymi odnawialnymi Grupa PZU utworzyła rezerwę na ryzyka niewygaśnię, która ma na celu pokrycie deficytu przyszłych składek w stosunku do oczekiwanych świadczeń i innych wy wpływów (kosztów i prowizji), powstałego z tytułu zwiększonej śmiertelności spowodowanej pandemią COVID-19.

Analizę wrażliwości wyniku netto oraz kapitałów własnych na zmianę założeń wykorzystywanych przy wyliczaniu rezerw technicznych w ubezpieczeniach na życie zaprezentowano w punkcie 7.5.2.2.

41.3 Dane ilościowe

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	31 grudnia 2021			31 grudnia 2020		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	26 881	(2 539)	24 342	25 276	(2 100)	23 176
Rezerwa składek	9 423	(1 139)	8 284	8 645	(924)	7 721
Rezerwa na pokrycie ryzyka niewygaśnię	42	-	42	32	-	32
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	11 039	(1 119)	9 920	10 371	(903)	9 468
- na szkody zgłoszone	4 024	(966)	3 058	3 590	(738)	2 852
- na szkody niezgłoszone (IBNR)	4 748	(129)	4 619	4 573	(146)	4 427
- na koszty likwidacji szkód	2 267	(24)	2 243	2 208	(19)	2 189
Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent	6 371	(280)	6 091	6 226	(273)	5 953
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	6	(1)	5	2	-	2
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	23 292	(1)	23 291	23 195	(1)	23 194
Rezerwa składek	113	(1)	112	106	(1)	105
Rezerwa na pokrycie ryzyka niewygaśnię	25	-	25	51	-	51
Rezerwa ubezpieczeń na życie	16 345	-	16 345	16 309	-	16 309
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	676	-	676	613	-	613
- na szkody zgłoszone	163	-	163	175	-	175
- na szkody niezgłoszone (IBNR)	508	-	508	433	-	433
- na koszty obsługi świadczeń	5	-	5	5	-	5
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	6	-	6	6	-	6
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	164	-	164	190	-	190
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	5 963	-	5 963	5 920	-	5 920
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	50 173	(2 540)	47 633	48 471	(2 101)	46 370

41.3.1. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych

Rezerwy wg klas rachunkowych określonych w dziale II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej	31 grudnia 2021			31 grudnia 2020		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Następstwa wypadków i choroba (grupa 1 i 2)	1 014	(125)	889	708	(23)	685
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna (grupa 10)	15 314	(670)	14 644	15 030	(643)	14 387
Komunikacyjne pozostałe (grupa 3)	3 248	(35)	3 213	3 006	(30)	2 976
Morskie, lotnicze i transportowe (grupy 4, 5, 6, 7)	177	(78)	99	169	(82)	87
Od ognia i innych szkód majątkowych (grupy 8 i 9)	3 308	(1 020)	2 288	2 797	(794)	2 003
Odpowiedzialność cywilna (grupy 11,12,13)	2 721	(259)	2 462	2 519	(187)	2 332
Kredyt i gwarancje (grupy 14,15)	251	(131)	120	237	(105)	132
Świadczenie pomocy (grupa 18)	430	(1)	429	375	(2)	373
Ochrona prawna (grupa 17)	23	-	23	20	-	20
Pozostałe (grupa 16)	395	(220)	175	415	(234)	181
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	26 881	(2 539)	24 342	25 276	(2 100)	23 176

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	31 grudnia 2021			31 grudnia 2020		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Krótkoterminowe	5 669	(646)	5 023	5 216	(550)	4 666
Długoterminowe	21 212	(1 893)	19 319	20 060	(1 550)	18 510
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	26 881	(2 539)	24 342	25 276	(2 100)	23 176

Jako rezerwy długoterminowe wykazano rezerwy, z których prognozowane przepływy pieniężne nastąpią po upływie więcej niż 12 miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego, czyli od 31 grudnia 2021 roku.

Zmiana stanu rezerw

Zmiana stanu rezerwy składek w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia - 31 grudnia 2021			1 stycznia - 31 grudnia 2020		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	8 645	(924)	7 721	8 765	(856)	7 909
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących polis zawartych w roku bieżącym	8 466	(785)	7 681	7 684	(732)	6 952
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących polis zawartych w latach poprzednich	(7 696)	572	(7 124)	(7 851)	659	(7 192)
Różnice kursowe w okresie	8	(2)	6	47	5	52
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	9 423	(1 139)	8 284	8 645	(924)	7 721

Zmiana stanu rezerwy na pokrycie ryzyka niewygaśniętego	1 stycznia - 31 grudnia 2021			1 stycznia - 31 grudnia 2020		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	32	-	32	14	-	14
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących polis zawartych w roku bieżącym	31	-	31	26	-	26
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących polis zawartych w latach poprzednich	(21)	-	(21)	(10)	-	(10)
Różnice kursowe w okresie	-	-	-	2	-	2
Stan na koniec okresu	42	-	42	32	-	32

Zmiana stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia - 31 grudnia 2021			1 stycznia - 31 grudnia 2020		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	10 371	(903)	9 468	9 676	(785)	8 891
Wypłacone świadczenia dotyczące szkód zaistniałych w latach poprzednich, w tym:	(2 546)	89	(2 457)	(2 964)	282	(2 682)
- wypłacone odszkodowania	(2 138)	87	(2 051)	(2 559)	278	(2 281)
- koszty likwidacji szkód	(408)	2	(406)	(405)	4	(401)
Wzrost (spadek) rezerw, w tym:	3 204	(298)	2 906	3 635	(406)	3 229
- dotyczących szkód zaistniałych w bieżącym roku	3 923	(280)	3 643	3 595	(217)	3 378
- dotyczących szkód zaistniałych w latach poprzednich	(719)	(18)	(737)	40	(189)	(149)
Pozostałe zmiany	-	(1)	(1)	-	(4)	(4)
Różnice kursowe w okresie	10	(6)	4	24	10	34
Stan na koniec okresu	11 039	(1 119)	9 920	10 371	(903)	9 468

Zmiana stanu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia - 31 grudnia 2021			1 stycznia - 31 grudnia 2020		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	6 226	(273)	5 953	5 999	(215)	5 784
Wypłacone świadczenia dotyczące szkód zaistniałych w latach poprzednich	(280)	11	(269)	(272)	7	(265)
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących szkód zaistniałych w latach poprzednich	104	(33)	71	196	(76)	120
Zmiany w założeniach wynikające ze zmiany stóp technicznych	(9)	-	(9)	(10)	-	(10)
Wzrost rezerw dotyczących szkód zaistniałych w bieżącym roku	330	15	345	305	12	317
Pozostałe zmiany	-	-	-	8	(1)	7
Stan na koniec okresu	6 371	(280)	6 091	6 226	(273)	5 953

41.3.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie

Zmiana stanu rezerwy ubezpieczeń na życie, rezerwy na premie i rabaty oraz pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych - umowy ubezpieczeniowe	1 stycznia - 31 grudnia 2021			1 stycznia - 31 grudnia 2020		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	16 505	-	16 505	16 566	-	16 566
Wzrost (spadek) rezerw dotyczący polis zawartych w roku bieżącym	1 384	-	1 384	357	-	357
Wzrost (spadek) rezerw dotyczący polis zawartych w latach poprzednich	(1 388)	-	(1 388)	(409)	-	(409)
Różnice kursowe	14	-	14	(9)	-	(9)
Stan na koniec okresu	16 515	-	16 515	16 505	-	16 505

Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	1 stycznia - 31 grudnia 2021			1 stycznia - 31 grudnia 2020		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	5 920	-	5 920	5 578	-	5 578
Zwiększenia funduszu z tytułu składek	1 193	-	1 193	1 273	-	1 273
Pobrane opłaty	(104)	-	(104)	(105)	-	(105)
Przychody z lokat funduszu	(75)	-	(75)	354	-	354
Zmniejszenia funduszu z tytułu świadczeń, wykupów, itp.	(921)	-	(921)	(1 143)	-	(1 143)
Pozostałe zmiany	(50)	-	(50)	(37)	-	(37)
Stan na koniec okresu	5 963	-	5 963	5 920	-	5 920

Zmiana stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	1 stycznia - 31 grudnia 2021			1 stycznia - 31 grudnia 2020		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	613	-	613	622	-	622
Wykorzystanie rezerw szkodowych w ciągu roku	(613)	-	(613)	(620)	-	(620)
Utworzenie rezerw szkodowych w ciągu roku	676	-	676	611	-	611
Stan na koniec okresu	676	-	676	613	-	613

42. Zobowiązania podporządkowane

42.1 Zasady rachunkowości

Zobowiązania podporządkowane ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie, gdy jednostka Grupy PZU staje się stroną wiążącego kontraktu, z którego wynika, że ponosi ryzyko związane z instrumentem finansowym.

W kolejnych okresach zobowiązania podporządkowane wycenia się w zamortyzowanym koszcie.

Zobowiązania podporządkowane (lub ich części) wyłącza się ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

42.2 Dane ilościowe

	Wartość nominalna	Waluta	Oprocentowanie	Data emisji/ Data wykupu	Wartość bilansowa 31 grudnia 2021	Wartość bilansowa 31 grudnia 2020
Zobowiązania zaliczane do funduszy własnych PZU						
Obligacje podporządkowane PZU	2 250	PLN	WIBOR 6M + marża	30 czerwca 2017 / 29 lipca 2027	2 266	2 265
Zobowiązania zaliczane do funduszy własnych Pekao						
Obligacje serii A	1 250	PLN	WIBOR 6M + marża	30 października 2017 / 29 października 2027	1 255	1 254
Obligacje serii B	550	PLN	WIBOR 6M + marża	15 października 2018 / 16 października 2028	553	552
Obligacje serii C	200	PLN	WIBOR 6M + marża	15 października 2018 / 14 października 2033	201	201
Obligacje serii D	350	PLN	WIBOR 6M + marża	4 czerwca 2019 / 4 czerwca 2031	351	350
Obligacje serii D1	400	PLN	WIBOR 6M + marża	4 grudnia 2019 / 4 czerwca 2031	401	401
Zobowiązania zaliczane do funduszy własnych Alior Banku						
Obligacje serii F	322	PLN	WIBOR 6M+ marża	26 września 2014 / 26 września 2024	225	224
Obligacje serii G	193	PLN	WIBOR 6M + marża	31 marca 2015 / 31 marca 2021	-	195
Obligacje serii I oraz I1	183	PLN	WIBOR 6M+ marża	4 grudnia 2015 / 6 grudnia 2021	-	147
Obligacje serii K oraz K1	600	PLN	WIBOR 6M+ marża	20 października 2017 / 20 października 2025	604	604
Obligacje Meritum Bank serii B	67	PLN	WIBOR 6M+ marża	29 kwietnia 2013 / 29 kwietnia 2021	-	68
Obligacje serii EUR001	10	EUR	LIBOR 6M+ marża	4 lutego 2016 / 4 lutego 2022	47	47
Obligacje serii P1A	150	PLN	WIBOR 6M+ marża	27 kwietnia 2016 / 16 maja 2022	151	151
Obligacje serii P1B	70	PLN	WIBOR 6M+ marża	29 kwietnia 2016 / 16 maja 2024	70	70
Obligacje serii P2A	150	PLN	WIBOR 6M+ marża	14 grudnia 2017 / 29 grudnia 2025	150	150
Zobowiązania podporządkowane					6 274	6 679

Niższa wartość bilansowa zobowiązań podporządkowanych w stosunku do wartości nominalnej wynika z faktu, iż część wyemitowanych przez Alior Bank obligacji została objęta przez konsolidowane fundusze inwestycyjne.

Zobowiązania podporządkowane wg wymagalności	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Do 1 roku	198	410
Powyżej 1 roku do 5 lat	1 049	1 246
Powyżej 5 lat	5 027	5 023
Zobowiązania podporządkowane wg wymagalności, razem	6 274	6 679

43. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych

43.1 Zasady rachunkowości

Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie, gdy jednostka Grupy PZU staje się stroną wiążącego kontraktu, z którego wynika, że ponosi ryzyko związane z instrumentem finansowym.

W kolejnych okresach wycenia się je w zamortyzowanym koszcie.

Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych (lub ich części) wyłącza się ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy obowiązek określony w umowie został wypłacony, umorzony lub wygaś.

43.2 Dane ilościowe

Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Obligacje	4 154	4 597
Certyfikaty depozytowe	695	1 611
Listy zastawne	1 091	1 324
Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych, razem	5 940	7 532

Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych wg wymagalności	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Do 1 roku	4 433	6 189
Powyżej 1 roku do 5 lat	1 042	1 051
Powyżej 5 lat	465	292
Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych wg wymagalności, razem	5 940	7 532

44. Zobowiązania wobec banków

44.1 Zasady rachunkowości

Zobowiązania wobec banków ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie, gdy jednostka Grupy PZU staje się stroną wiążącego kontraktu, z którego wynika, że ponosi ryzyko związane z instrumentem finansowym.

W kolejnych okresach wycenia się je w zamortyzowanym koszcie.

Zobowiązania wobec banków (lub ich części) wyłącza się ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

44.2 Dane ilościowe

Zobowiązania wobec banków	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Depozyty bieżące	821	914
Depozyty jednodniowe	3	1 826
Depozyty terminowe	1 893	123
Kredyty otrzymane	4 658	6 439
Pozostałe zobowiązania	95	449
Zobowiązania wobec banków, razem	7 470	9 751

Zobowiązania wobec banków wg wymagalności	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Do 1 roku	4 192	5 014
Powyżej 1 roku do 5 lat	2 417	3 744
Powyżej 5 lat	861	993
Zobowiązania wobec banków wg wymagalności, razem	7 470	9 751

45. Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów

45.1 Zasady rachunkowości

Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie, gdy jednostka Grupy PZU staje się stroną wiążącego kontraktu, z którego wynika, że ponosi ryzyko związane z instrumentem finansowym.

W kolejnych okresach wycenia się je w zamortyzowanym koszcie.

Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów (lub ich części) wyłącza się ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

45.2 Dane ilościowe

Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Depozyty bieżące	241 112	210 212
Depozyty terminowe	23 067	30 849
Pozostałe zobowiązania	976	914
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów, razem	265 155	241 975

Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów wg wymagalności	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Do 1 roku	264 563	241 238
Powyżej 1 roku do 5 lat	537	720
Powyżej 5 lat	55	17
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów wg wymagalności, razem	265 155	241 975

46. Inne zobowiązania

46.1 Zasady rachunkowości

Zobowiązania finansowe ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie, gdy jednostka Grupy PZU staje się stroną wiążącego kontraktu, z którego wynika, iż ponosi ryzyko związane z instrumentem finansowym. W przypadku transakcji zawieranych na zorganizowanym rynku, nabycie bądź sprzedaż zobowiązań finansowych ujmuje się w księgach w dacie zawarcia transakcji.

Zobowiązanie finansowe (lub jego część) jest wyłączone ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

Do zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy zaklasyfikowano w szczególności:

- zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych (krótka sprzedaż);
- kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (unit-linked);
- zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych.

Do zobowiązań finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie zaklasyfikowano w szczególności zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu.

Ze względu na krótkoterminowy charakter, zobowiązania z tytułu dostaw i usług wykazuje się w wartości wymaganej zapłaty.

Koszty do zapłaty wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz jednostek Grupy PZU przez kontrahentów zewnętrznych lub z obowiązku wykonania świadczeń, których wartość można oszacować, mimo że data powstania zobowiązania nie jest jeszcze znana wycenia się w kwocie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych.

Koszt urlopów pracowniczych uznaje się na bazie memoriałowej, stosując metodę zobowiązań. Zobowiązanie z tytułu urlopów pracowniczych ustala się w oparciu o różnicę pomiędzy faktycznym stanem wykorzystania urlopów przez pracowników,

a stanem jaki istniałby, gdyby urlopy były wykorzystywane proporcjonalnie do upływu czasu w okresie, za które te urlopy przysługują pracownikom.

46.2 Dane ilościowe

Inne zobowiązania	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Zobowiązania wyceniane w wartości godziwej	1 333	1 389
Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych (krótka sprzedaż)	686	851
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	267	268
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	380	265
Zobowiązanie z tytułu rozliczenia nabycia akcji Tomma Diagnostyka Obrazowa SA	-	5
Koszty do zapłacenia	2 230	1 963
Zarachowane koszty prowizji agencyjnej	381	359
Zarachowane koszty wynagrodzeń	750	609
Zarachowane koszty reasekuracji	725	731
Pozostałe	374	264
Przychody pobierane z góry	502	395
Pozostałe zobowiązania	9 138	8 687
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	1 207	1 154
Zobowiązania z tytułu leasingu	992	1 064
Zobowiązania z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	1 338	1 044
Zobowiązania wobec banków z tytułu dokumentów płatniczych rozliczanych w systemach rozliczeń międzybankowych	1 251	1 140
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	955	915
Zobowiązania z tytułu rozliczeń kart płatniczych	404	354
Rozrachunki publiczno-prawne	275	223
Zobowiązania z tytułu składek na rzecz BFG	629	514
Zobowiązania z tytułu reasekuracji	228	223
Oszacowane zobowiązania pozaubezpieczeniowe	159	143
Zobowiązania wobec pracowników	101	42
Oszacowane zwroty wynagrodzeń w związku z rezygnacją lub odstąpieniem klientów banków od ubezpieczeń zawieranych przy sprzedaży produktów kredytowych	18	30
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	652	611
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	147 ¹⁾	355
Zobowiązanie z tytułu urlopów pracowniczych	165	156
Zobowiązania wobec budżetu inne niż z tytułu podatku dochodowego	68	116
Zobowiązania z tytułu darowizn	17	21
Zobowiązania Alior Banku z tytułu ubezpieczeń produktów bankowych oferowanych klientom banku	28	21
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	13	14
Zobowiązanie z tytułu zwrotu kosztów kredytu	96	88
Zobowiązania z tytułu likwidacji bezpośredniej	36	31
Pozostałe	359	428
Inne zobowiązania, razem	13 203	12 434

¹⁾ W tym 72 mln zł z tytułu zobowiązania podatkowego w Szwecji.

Zobowiązanie podatkowe w Szwecji

PZU Finance AB, spółka zależna od PZU, w latach 2014-2015 wyemitowała 5-letnie obligacje w kwocie nominalnej 850 mln EUR, które zapadły w lipcu 2019 roku. Wpływy z emisji zostały przekazane do PZU w formie dwóch pożyczek na łączną kwotę 850 mln EUR. Płatności z tytułu pożyczek były dopasowane do płatności z tytułu obligacji pod względem terminu płatności oraz kwoty. PZU spłacił pożyczki wobec PZU Finance AB 28 czerwca 2019 roku.

W 2018 roku, w związku z wątpliwościami dotyczącymi opodatkowania na podstawie ustawy Swedish Conversion Act (2000:46) różnic kursowych w sytuacji, gdzie walutą sprawozdawczą jest euro, PZU Finance AB wystąpiła o indywidualną interpretację do

Szwedzkiej Rady ds. Interpretacji Podatkowych (Skatterättsnämnden). 13 marca 2019 roku PZU Finance AB otrzymała interpretację, zgodnie z którą różnice kursowe z tytułu spłaty pożyczki powinny zostać opodatkowane, natomiast różnice kursowe z tytułu spłaty obligacji – nie podlegają opodatkowaniu. W ocenie Grupy PZU interpretacja Rady oznaczałaby stosowanie na terytorium Szwecji odmiennego podejścia wobec spółek raportujących w euro w porównaniu do spółek raportujących w koronach szwedzkich, co byłoby niezgodne z założeniami do ww. ustawy oraz byłoby sprzeczne z art. 63 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) dotyczącym konieczności zapewnienia swobodnego przepływu kapitału w UE lub art. 49 i 54 TFUE dotyczącymi swobody przedsiębiorczości.

3 kwietnia 2019 PZU Finance AB (publ.) zaskarżyła indywidualną interpretację podatkową Szwedzkiej Rady ds. Interpretacji Podatkowych do Naczelnego Sądu Administracyjnego (Högsta förvaltningsdomstolen). 4 maja 2020 roku Naczelny Sąd Administracyjny uchylił indywidualną interpretację i odrzucił wniosek PZU Finance AB uznając, że nie wykazano dostatecznych podstaw do wydania indywidualnej interpretacji podatkowej, w związku z czym interpretacja nie powinna zostać wydana.

Jednocześnie, 27 sierpnia 2020 roku PZU Finance AB złożyła zeznanie podatkowe w ramach postępowania wyjaśniającego za rok 2019 („disclosure procedure”), zgodnie z którym przedstawiła sytuację opisaną powyżej oraz przyjęła do kalkulacji zobowiązania podatkowe, iż różnice kursowe z tytułu spłaty obligacji stanowią koszt uzyskania przychodu. 22 grudnia 2020 roku PZU Finance AB otrzymała decyzję podatkową z urzędu skarbowego potwierdzającą poprawność wyliczenia podatku. Decyzja nie była ostateczna. Z uwagi na realizację zadań dla jakich spółka została powołana, Walne Zgromadzenie 4 maja 2021 roku podjęło decyzję o rozpoczęciu procedury likwidacyjnej spółki PZU Finance AB. 23 czerwca 2021 PZU Finance AB otrzymała wstępną, a 21 grudnia 2021 roku wymagalną, negatywną dla spółki, decyzję urzędu skarbowego dotyczącą korekty rozliczenia podatkowego za rok 2019. W związku z tym Grupa PZU rozpoznała na 31 grudnia 2021 roku zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego w wysokości 72 mln zł (159 mln SEK). 21 stycznia 2022 roku PZU przekazał bezpośrednio do urzędu skarbowego w Szwecji płatność w wysokości 159 mln SEK (155 mln SEK kwoty bazowej oraz 4 mln SEK należnych odsetek). Na 31 grudnia 2020 roku Grupa PZU wykazywała z tego tytułu zobowiązanie warunkowe w wysokości 92 mln zł.

PZU Finance AB może rozpocząć ścieżkę sądową w Szwecji od I instancji w sądzie administracyjnym.

Na 31 grudnia 2021 roku i na 31 grudnia 2020 roku wartość godziwa innych zobowiązań nie odbiegała istotnie od ich wartości bilansowej, głównie ze względu na fakt, że ponad 90 % to zobowiązania krótkoterminowe.

Inne zobowiązania wg wymagalności	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Do 1 roku	11 858	11 246
Powyżej 1 roku do 5 lat	795	759
Powyżej 5 lat	550	429
Inne zobowiązania wg wymagalności, razem	13 203	12 434

47. Rezerwy

47.1 Zasady rachunkowości

Rezerwy to zobowiązania, których kwota lub termin zapłaty są niepewne. Podstawą utworzenia rezerwy jest bieżący obowiązek, wynikający ze zdarzeń przeszłych, którego wypełnienie spowoduje wypływ środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne. Kwota rezerwy ustalana jest w oparciu o wiarygodny szacunek tego wypływu na dzień bilansowy.

Rezerwy na udzielone gwarancje i poręczenia ustala się jako różnicę pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania.

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się tylko wówczas, gdy oprócz ogólnych kryteriów ujmowania rezerw spełnione są także kryteria szczegółowe dotyczące rezerw na koszty restrukturyzacji. Należą do nich m. in. posiadanie szczegółowego, formalnego planu restrukturyzacji i wzbudzenie uzasadnionego oczekiwania u stron, których plan dotyczy, że zostaną przeprowadzone działania restrukturyzacyjne (poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie jego głównych elementów).

W związku z przyjętymi zasadami rachunkowości oraz faktem, iż spółki Grupy PZU nie wydzieliły aktywów programów określonych świadczeń, wartość bilansowa rezerw programów określonych świadczeń równa się wartości bieżącej odpowiadających im zobowiązań.

Do programów określonych składek zalicza się ponoszone przez pracodawcę koszty składek stanowiących ustawowe narzuty na wynagrodzenia pracownicze. Obejmują one m. in. części składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz całość składek na ubezpieczenie wypadkowe, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych. Koszty programów określonych składek obciążają rachunek zysków i strat w okresie, którego dotyczą.

Do programów określonych świadczeń zalicza się m. in. koszty odpraw emerytalnych i świadczeń pośmiertnych. Koszty programów określonych świadczeń oszacowane metodami aktuarialnymi rozpoznaje się memoriałowo przy zastosowaniu metody prognozowanych uprawnień jednostkowych.

Zyski i straty aktuarialne rozpoznaje się w całości w okresie, w którym wystąpiły w pozycji „Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych” w innych całkowitych dochodach. Dodatkowe informacje przedstawiono w punkcie 40.3.1.

47.2 Szacunki i założenia

Rezerwy na sprawy sporne ustala się metodą indywidualną, z uwzględnieniem prawdopodobieństwa wystąpienia wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne dla wypełnienia ciężącego obowiązku. Wypływ środków uznaje się za prawdopodobny, jeśli bardziej możliwe jest, że do zaistnienia zdarzenia dojdzie, niż to, że do niego nie dojdzie, czyli gdy prawdopodobieństwo zaistnienia zdarzenia jest większe od prawdopodobieństwa, że zdarzenie nie nastąpi.

Szczegółowe opisy i kwoty rezerw na sprawy sporne zaprezentowano w punkcie 55.

Rezerwy na odprawy emerytalne i świadczenia pośmiertne szacowane są metodami aktuarialnymi z zastosowaniem odpowiednich technik i założeń aktuarialnych – stóp dyskontowych, zgodnych z krzywą rentowności obligacji zerokuponowych Skarbu Państwa, wskaźnika śmiertelności przyjmowanego na poziomie określonym w PTTŻ, przewidywanej stopy wzrostu wynagrodzeń w poszczególnych jednostkach Grupy PZU, wskaźnika rotacji pracowników (różnicowanego ze względu m. in. na wiek, staż pracy i płeć pracownika) oraz wskaźnika inwalidztwa (odejść na rentę) przyjmowanego jako odpowiedni procent wartości wskaźnika śmiertelności.

47.3 Dane ilościowe

Rezerwy	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Krótkoterminowe	406	543
Długoterminowe	800	835
Rezerwy, razem	1 206	1 378

Zmiana stanu rezerw w okresie zakończonym 31 grudnia 2021	Stan na początek okresu	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia	555	340	-	(401)	2	496
Rezerwa na odprawy emerytalne	323	32	(38)	(4)	(46)	267
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania	80	34	(35)	(11)	1	69
Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów kredytów	128	75	(83)	-	-	120
Rezerwa na ryzyko prawne dotyczące kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich	91	43	-	(2)	-	132
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK	39	-	-	-	-	39
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	93	120	(137)	(48)	-	28
Rezerwa na świadczenia pośmiertne	32	1	(3)	(4)	(1)	25
Pozostałe	37	12	(10)	(9)	-	30
Rezerwy, razem	1 378	657	(306)	(479)	(44)	1 206

Zmiana stanu rezerw w okresie zakończonym 31 grudnia 2020	Stan na początek okresu	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia	358	512	-	(318)	3	555
Rezerwa na odprawy emerytalne	319	42	(31)	(16)	9	323
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania	80	27	(18)	(4)	(5)	80
Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów kredytów	254	144	(270)	-	-	128
Rezerwa na ryzyko podatkowe	-	4	-	(89)	85	-
Rezerwa na ryzyko prawne dotyczące kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich	22	77	-	(8)	-	91
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK	85	11	-	(57)	-	39
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	34	144	(85)	-	-	93
Rezerwa na świadczenia pośmiertne	25	5	-	-	2	32
Pozostałe	34	21	(7)	(11)	-	37
Rezerwy, razem	1 211	987	(411)	(503)	94	1 378

Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów kredytu

11 września 2019 roku opublikowano wyrok TSUE w sprawie C-383/18. Rozstrzygając sprawę, TSUE orzekł, że artykuł 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z 23 kwietnia 2008 roku w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG należy interpretować w ten sposób, że prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta.

Na podstawie posiadanych interpretacji prawnych Grupa PZU zastosowała liniową formułę rozliczania się z kredytobiorcami z kosztów kredytu, która proporcjonalność odnosi do okresu pomiędzy rzeczywistą datą spłaty kredytu a datą spłaty określoną w umowie i nakazuje równy podział kosztu jednorazowego na poszczególne terminy płatności.

W przypadku przedpłat kredytów konsumenckich i hipotecznych dokonanych przed dniem wyroku TSUE Grupa PZU szacuje kwoty oczekiwanych wypłat zgodnie z MSR 37 i tworzy na ten cel rezerwę, która obciąża pozostałe koszty operacyjne.

W trakcie 2021 roku wykorzystanie rezerwy wyniosło 83 mln zł, a jej wartość na 31 grudnia 2021 roku – 120 mln zł (na 31 grudnia 2020 roku: 128 mln zł). Jej wysokość stanowi najlepszy możliwy szacunek oparty na podstawie obserwowanego historycznie trendu kwoty zwrotów kosztów kredytu wynikających z napływających reklamacji oraz uwzględnia scenariusz możliwej ewolucji praktyki rynkowej lub stanowiska regulatora. Szacunki wymagały przyjęcia założeń eksperckich i wiążą się z niepewnością. Z tego względu kwota rezerwy będzie podlegała aktualizacji w kolejnych okresach w zależności od kształtowania się trendu kwot zwrotu.

Istotne założenia przyjęte do oszacowania rezerwy obejmują zmianę tempa spadku kwot zwrotów.

Wpływ zmiany tempa spadku kwot zwrotów na wysokość rezerwy	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
+10%	(5)	(15)
-10%	6	18

Rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich

3 października 2019 roku TSUE wydał orzeczenie w sprawie skutków ewentualnej abuzywności postanowień indywidualnej umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego udzielonego przez jeden z banków. TSUE dokonał wykładni przepisów dyrektywy Rady 93/13/EW z 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich na kanwie umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego. TSUE wskazał skutki uznania ewentualnej abuzywności klauzul przeliczeniowych przez sąd krajowy, nie badając jednocześnie w ogóle ewentualnej abuzywności postanowień umownych. TSUE nie przesądził, że w przypadku ustalenia przez sąd krajowy ewentualnej abuzywności automatycznie nastąpić powinno ustalenie przez sąd nieważności całej umowy. Ocena w tym zakresie pozostaje do rozstrzygnięcia przez sąd krajowy, przy czym TSUE nie wykluczył możliwości uzupełnienia luki powstałej w wyniku abuzywności klauzul przeliczeniowych za pomocą krajowych przepisów dyspozytywnych.

Orzeczenie TSUE stanowi ogólne wytyczne dla polskich sądów powszechnych. Ostateczne rozstrzygnięcia podejmowane przez polskie sądy będą dokonywane na podstawie przepisów UE interpretowanych zgodnie z wyrokiem TSUE, mając na uwadze przepisy prawa krajowego i analizę indywidualnych okoliczności każdej sprawy. Jednocześnie trudno nadal mówić o ukształtowanej linii orzeczniczej w sprawach kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich, co potwierdzają często wzajemnie wykluczające się orzeczenia sądów powszechnych, a także służące rozwiązaniu wątpliwości sądów zapytania prawne do TSUE i Sądu Najwyższego. Należy szczególnie zwrócić uwagę na wniosek zgłoszony 29 stycznia 2021 roku przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego w kwestii rozstrzygnięcia zagadnień prawnych związanych z walutowymi kredytami hipotecznymi we frankach szwajcarskich, odnoszących się w szczególności do następujących aspektów:

- czy postanowienia abuzywne odnoszące się do sposobu określania kursu waluty w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego mogą być zastąpione przez przepisy prawa cywilnego, bądź zwyczajowego;
- czy w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu denominowanego umowa może wiązać strony w pozostałym zakresie;
- czy w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu umowa może wiązać strony w pozostałym zakresie;
- czy w sytuacji unieważnienia umowy kredytowej zastosowanie znajdzie teoria salda czy teoria dwóch kondykcji;
- co jest momentem określającym rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia w przypadku, gdy bank występuje z roszczeniem względem kredytobiorcy o zwrot wypłaconego kredytu;
- czy możliwe jest otrzymanie przez banki i kredytobiorców wynagrodzenia za korzystanie ze środków.

W ocenie Grupy PZU orzeczenie Sądu Najwyższego dotyczące powyższych kwestii może mieć istotny wpływ na dalsze kształtowanie się linii orzecznictwa sądowego w tym zakresie. Jednak nie jest pewne, czy i kiedy Izba Cywilna w pełnym składzie podejmie uchwałę w przedmiocie ww. pytań prawnych.

Na 31 grudnia 2021 roku przeciwko Grupie PZU toczyły się 1 623 indywidualne sprawy sądowe dotyczące walutowych kredytów hipotecznych, które zostały udzielone w latach ubiegłych o łącznej wartości przedmiotu sporu w kwocie 470 mln zł (na 31 grudnia 2020 roku: 592 sprawy, o wartości przedmiotu sporu 160 mln zł). Główna przyczyna sporu wskazywana przez powodów dotyczy kwestionowania zapisów umowy kredytu w zakresie stosowania przez Grupę PZU kursów przeliczeniowych i skutkuje roszczeniami dotyczącymi orzeczenia częściowej lub całkowitej nieważności umów kredytowych.

W 2021 roku Grupa PZU w sprawach z powództwa kredytobiorców otrzymała 125 niekorzystnych wyroków sądowych, w tym 20 wyroków mających charakter prawomocny oraz 11 korzystnych wyroków sądowych, w tym 4 mające charakter prawomocny (w 2020 roku: 36 niekorzystnych wyroków sądowych, w tym 3 wyroki mające charakter prawomocny, stwierdzające nieważność umowy kredytu oraz 13 korzystnych wyroków sądowych, w tym 2 wyroki prawomocne oddalające powództwo o ustalenie nieważności umowy kredytu).

Poniższe tabele prezentują kwoty rezerw na indywidualne istniejące sprawy sądowe, których stroną jest Grupa PZU oraz rezerwę portfelową na pozostałe umowy walutowych kredytów hipotecznych, które są obciążone ryzykiem prawnym związanym z charakterem tych umów.

Pozycje skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Odpisy aktualizujące wartość należności od klientów z tytułu kredytów	516	345
rezerwa indywidualna	220	65
rezerwa portfelowa	296	280
Inne rezerwy	132	91
rezerwa indywidualna	52	11
rezerwa portfelowa	80	80
Razem	648	436

Pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	(172)	(309)
Pozostałe koszty operacyjne	(42)	(68)
Razem	(214)	(377)

W odniesieniu do rezerwy portfelowej, na 31 grudnia 2021 roku Grupa PZU oparła wyliczenia na 3 możliwych scenariuszach, aby w jak najlepszy sposób uwzględnić w szacunkach rezerwy portfelowej różne możliwe rozwiązania dotyczące umów walutowych kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich, które mogą wystąpić, biorąc pod uwagę obecne uwarunkowania w sektorze bankowym.

Wyliczenie rezerwy przeprowadzone na 31 grudnia 2021 roku opierało się na następujących scenariuszach:

- scenariusz bazowy – uznawany za najbardziej prawdopodobny, zakłada, że około 12% kredytobiorców walutowych (posiadających zarówno aktywne, jak i spłacone kredyty) wniesie pozwy dotyczące kwestionowania umowy kredytowej oraz szacuje prawdopodobieństwo przegrania spraw sądowych, jak również możliwe skutki finansowe w sytuacji przegrania sprawy sądowej, przyjmując jako możliwe rozstrzygnięcia:
  - unieważnienie całej umowy walutowego kredytu hipotecznego w efekcie uznania klauzuli waloryzacyjnej za niedozwoloną;
  - uznanie, że klauzule zawarte w umowie kredytowej stanowią niedozwolone postanowienia umowne skutkujące ustaleniem salda kredytu w PLN oraz pozostawienie oprocentowania kredytu w oparciu o stawkę LIBOR;
  - uznania klauzuli waloryzacyjnej za abuzywną i zastąpienia w jej treści tabeli kursowej banku przez kurs średni NBP;
  - oddalenia powództwa.

W scenariuszu bazowym na 31 grudnia 2021 roku uwzględniono aktualny stan otoczenia makroekonomicznego, w tym obecnie obserwowane kierunki w orzecznictwie sądowym dotyczącym walutowych kredytów hipotecznych, a także dotychczasową własną oraz obserwowaną na rynku historię pozwów. Ponadto dokonano szacunku prawdopodobieństwa przegrania spraw spornych i prawdopodobieństw możliwych rozwiązań w sytuacji zaistnienia sporu w oparciu o zaktualizowaną opinię zewnętrznej kancelarii prawnej.

Dodatkowym elementem szacunków w scenariuszu bazowym jest rozkład prawdopodobieństwa możliwego rozstrzygnięcia sprawy spornej, które wiąże się z określonym poziomem straty. Największy udział w możliwych scenariuszach rozstrzygnięć, wynoszący 80% (na 31 grudnia 2020 roku: 70%), przypisano unieważnieniu umowy kredytowej). W tym scenariuszu nie zakłada się ugód z klientami;

- scenariusz ugód – jako możliwy w obecnych uwarunkowaniach rynkowych, w którym większość klientów (ok. 80% wartości portfela) będzie kwalifikować się do skorzystania z opcji ugód z bankiem, bazując na rozwiązaniach wdrażanych w sektorze bankowym, zgodnie z propozycją przewodniczącego KNF. W scenariuszu ugód skutki finansowe są równe sumie różnic pomiędzy aktualnym saldem walutowego kredytu hipotecznego, a saldem hipotetycznego kredytu w PLN, opartego o stawkę WIBOR powiększoną o marżę kredytu udzielonego w tym samym czasie i na ten sam okres co kredyt w walucie obcej i spłaconego przez kredytobiorcę zgodnie ze spłatami wykonanymi na kredycie w walucie obcej. W rezultacie, przy obecnych parametrach rynkowych koszty z tytułu zawierania ugód wyniosłyby ok. 511 mln zł. Dla umów będących obecnie przedmiotem sporu dokonuje się oceny w zakresie możliwej skłonności klientów do wycofania pozwu i zawarcia ugody, uwzględniając w tej ocenie relację korzyści możliwej do osiągnięcia przez klienta z ugody, względem potencjalnej korzyści z pozwu (włącznie z kosztami prowadzenia pozwu) oraz oczekiwane rozstrzygnięcie sporu sądowego;
- scenariusz negatywny – jako możliwy do zaistnienia w sytuacji istotnego pogorszenia stanu otoczenia makroekonomicznego, w szczególności w zakresie znaczącego nasilenia i pogłębienia negatywnego trendu dotyczącego niekorzystnego orzecznictwa sądów powszechnych dotyczących walutowych kredytów hipotecznych, liczba możliwych pozwów będzie dwukrotnie większa niż zakładana w scenariuszu bazowym, przy jednoczesnym większym prawdopodobieństwie w odniesieniu do niekorzystnych wyroków sądowych. W zakresie rozkładu prawdopodobieństwa możliwych rozstrzygnięć spraw spornych w tym scenariuszu założono wyższe prawdopodobieństwo stwierdzenia nieważności całej umowy walutowego kredytu hipotecznego (na poziomie 95% rozstrzygnięć – poziomy procentowe bez zmian względem przyjętych w 2020 roku). W tym scenariuszu nie zakłada się ugód z klientami.

Pomimo, iż temat ryzyka prawnego dotyczącego portfela walutowych kredytów hipotecznych jest jednym z kluczowych tematów w sektorze bankowym w ostatnich latach, nadal historia danych dotycząca skali pozwów (w szczególności w zakresie wyroków prawomocnych), czy linia orzecznictwa sądowego w zakresie tego obszaru nie jest ustabilizowana. Wszystko powyższe powoduje, iż proces ustalenia poziomu rezerwy wymaga każdorazowo przyjęcia wielu eksperckich założeń w oparciu o profesjonalny osąd.

Kolejne orzeczenia oraz możliwe rozwiązania sektorowe, które będą się pojawiać na rynku polskim w odniesieniu do walutowych kredytów hipotecznych mogą mieć wpływ na kwotę rezerwy ustaloną przez Grupę PZU i powodować konieczność zmiany poszczególnych założeń przyjętych w wyliczeniach. W związku z tą niepewnością możliwe jest, że kwota rezerwy ulegnie zmianie w przyszłości.

Grupa PZU przeprowadziła analizę wrażliwości w odniesieniu do istotnych założeń wyliczenia rezerwy, gdzie zmiana poziomu poszczególnych parametrów miałaby następujący wpływ na kwotę rezerwy na ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych.

Parametr	Scenariusz	Wpływ na poziom rezerwy 31 grudnia 2021	Wpływ na poziom rezerwy 31 grudnia 2020
Liczba pozwów	+20%	97	34
	-20%	(73)	(34)
Prawdopodobieństwo przegranej	+10 p.p. (w 2021 roku – nie więcej niż 100%)	61	26
	-10 p.p.	(47)	(26)
Prawdopodobieństwo scenariusza unieważnienia umowy	+10 p.p. (w 2021 roku – nie więcej niż 100%)	53	10
	-10 p.p.	(37)	(10)

Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia

Pozycja zawiera rezerwy tworzone przez banki na potencjalne utraty korzyści ekonomicznych wynikających z ekspozycji pozabilansowych (np. udzielonych gwarancji lub ekspozycji kredytowych).

Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK

Kwota 28 mln dotyczy kary zwróconej przez UOKiK do Pekao. Ze względu na potencjalne ryzyko wypływu środków w związku z tą sprawą Grupa PZU utrzymuje rezerwę z tego tytułu.

Kwota 11 mln zł dotyczy kary nałożonej przez Prezesa UOKiK w wyniku decyzji, w której uznał on, że stosowane przez Pekao w aneksach do umów postanowienie dotyczące zasad ustalania kursów walut obcych stanowi niedozwolone postanowienie umowne. Pekao zamierza wnieść odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK do sądu.

Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji

Zarząd Pekao poinformował, że 3 marca 2021 roku, zgodnie z postanowieniami ustawy o zasadach rozwiązywania stosunków pracy, podjął uchwałę o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych i rozpoczęciu procedury konsultacji w sprawie zwolnień grupowych.

Całość kosztów związanych z rozwiązaniem umów o pracę i zmianą warunków zatrudnienia pracowników Pekao w ramach zwolnień grupowych oszacowano na 120 mln zł i w tej wysokości utworzono rezerwę restrukturyzacyjną. Wartość rezerwy na 31 grudnia 2021 roku wyniosła 17 mln zł i dotyczy wypłat, które będą realizowane w 2022 roku.

Na pozostałą część salda składa się:

- 9 mln zł – dotyczące procesu restrukturyzacji prowadzonego w PZU i PZU Życie (na 31 grudnia 2020 roku: 9 mln zł);
- 2 mln – dotyczące procesów restrukturyzacyjnych w Alior Banku (na 31 grudnia 2020 roku: 3 mln zł).

48. Odroczone podatki dochodowe

48.1 Zasady rachunkowości

Wysokość rezerwy i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się metodą bilansową przy uwzględnianiu stawek podatku dochodowego od osób prawnych, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywały w momencie realizacji aktywa lub rezerwy, zgodnie z przepisami prawa podatkowego w krajach siedzib poszczególnych spółek Grupy PZU, wydanymi do końca okresu sprawozdawczego.

Dla wszystkich konsolidowanych spółek uczestniczących w PGK kompensuje się aktywa i rezerwy z tytułu podatku odroczonego przy założeniu, że umowa PGK będzie przedłużana na kolejne okresy, dlatego na potrzeby tej kompensaty nie analizuje się okresu, w którym spodziewane jest odwrócenie się różnic przejściowych.

48.2 Szacunki i założenia

Spółki Grupy PZU dokonały oszacowania przyszłego dochodu do opodatkowania pod kątem możliwości realizacji ujemnych różnic przejściowych z tytułu strat podatkowych poniesionych przez te spółki. W wyniku tych szacunków nie rozpoznano aktywów z tytułu podatku odroczonego dotyczącego części strat podatkowych.

48.3 Dane ilościowe

48.3.1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Nierozpoznane aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające ze straty podatkowej wg dopuszczalnego prawem terminu realizacji	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
do 1 roku	13	6
powyżej 1 roku do 5 lat	18	21
powyżej 5 lat	6	3
termin nieograniczony przepisami prawa	2	2
Razem	39	32

Zmiana stanu aktywów z tytułu podatku odroczonego w roku zakończonym 31 grudnia 2021	Stan na początek okresu	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na inne całkowite dochody	Pozostałe zmiany	Stan na koniec okresu
Należności od klientów z tytułu kredytów	1 301	(48)	9	-	1 262
Prowizje bankowe pobrane z góry	598	(67)	-	-	531
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	26	(15)	-	-	11
Wartości niematerialne – znaki towarowe i relacje z klientami	(199)	3	-	-	(196)
Instrumenty finansowe	100	(316)	970	-	754
Nieruchomości	(47)	9	-	(2)	(40)
Zarachowane przychody i koszty reasekuracyjne	15	7	-	-	22
Rezerwy na świadczenia pracownicze	79	(15)	(8)	-	56
Rezerwy na premie	55	22	-	-	77
Inne rezerwy i zobowiązania	530	33	-	-	563
Straty podatkowe do rozliczenia w latach następnych	37	(32)	-	-	5
Ulga podatkowa z tytułu działalności w strefie	-	-	-	9	9
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	16	(12)	-	-	4
Aktywa z tytułu odroczonego podatku, razem	2 511	(431)	971	7	3 058

Zmiana stanu aktywów z tytułu podatku odroczonego w roku zakończonym 31 grudnia 2020	Stan na początek okresu	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na inne całkowite dochody	Pozostałe zmiany	Stan na koniec okresu
Należności od klientów z tytułu kredytów	1 143	162	(4)	-	1 301
Prowizje bankowe pobrane z góry	620	(27)	-	5	598
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	68	(42)	-	-	26
Wartości niematerialne – znaki towarowe i relacje z klientami	(246)	47	-	-	(199)
Instrumenty finansowe	121	244	(267)	2	100
Nieruchomości	(52)	2	-	3	(47)
Zarachowane przychody i koszty reasekuracyjne	18	(3)	-	-	15
Rezerwy na świadczenia pracownicze	70	7	2	-	79
Rezerwy na premie	63	(8)	-	-	55
Inne rezerwy i zobowiązania	468	47	-	15	530
Straty podatkowe do rozliczenia w latach następnych	36	-	-	1	37
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	4	12	-	-	16
Aktywa z tytułu odroczonego podatku, razem	2 313	441	(269)	26	2 511

48.3.2. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Zmiana stanu rezerwy z tytułu podatku odroczonego w roku zakończonym 31 grudnia 2021	Stan na początek okresu	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na inne całkowite dochody	Pozostałe zmiany	Stan na koniec okresu
Instrumenty finansowe	528	55	(237)	-	346
Należności regresowe	13	1	-	-	14
Nieruchomości	121	37	-	(2)	156
Odroczone koszty akwizycji	292	46	-	-	338
Zarachowane przychody i koszty reasekuracyjne	(22)	(68)	-	-	(90)
Wartości niematerialne – znaki towarowe i relacje z klientami	68	(5)	-	-	63
Rezerwy na świadczenia pracownicze	(17)	(2)	(1)	-	(20)
Rezerwa na premie	(52)	(10)	-	-	(62)
Zobowiązania niewypłacone osobom fizycznym (z tytułu umów zlecenia, agencyjne, etc.)	(72)	(5)	-	-	(77)
Inne rezerwy i zobowiązania	(106)	14	-	-	(92)
Fundusz prewencyjny	11	1	-	-	12
Rezerwa na wyrównanie szkodowości	111	9	-	-	120
Straty podatkowe do rozliczenia w latach następnych	(19)	(5)	-	-	(24)
Pozostałe różnice	93	29	-	-	122
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego, razem	949	97	(238)	(2)	806

Zmiana stanu rezerwy z tytułu podatku odroczonego w roku zakończonym 31 grudnia 2020	Stan na początek okresu	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na inne całkowite dochody	Pozostałe zmiany	Stan na koniec okresu
Instrumenty finansowe	350	93	86	(1)	528
Należności regresowe	8	5	-	-	13
Nieruchomości	75	56	-	(10)	121
Odroczone koszty akwizycji	282	10	-	-	292
Zarachowane przychody i koszty reasekuracyjne	(6)	(16)	-	-	(22)
Wartości niematerialne – znaki towarowe i relacje z klientami	71	(4)	-	1	68
Rezerwy na świadczenia pracownicze	(18)	-	1	-	(17)
Rezerwa na premie	(52)	-	-	-	(52)
Zobowiązania niewypłacone osobom fizycznym (z tytułu umów zlecenia, agencyjne, etc.)	(77)	5	-	-	(72)
Inne rezerwy i zobowiązania	(104)	(4)	-	2	(106)
Fundusz prewencyjny	13	(2)	-	-	11
Rezerwa na wyrównanie szkodowości	144	(33)	-	-	111
Straty podatkowe do rozliczenia w latach następnych	(17)	(1)	-	(1)	(19)
Pozostałe różnice	77	19	-	(3)	93
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego, razem	746	128	87	(12)	949

49. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży

49.1 Zasady rachunkowości

Aktywa i zobowiązania lub grupy do zbycia klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, gdy istnieje plan ich sprzedaży oraz trwa aktywny program znalezienia nabywcy.

Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży lub grupy do zbycia wyceniane są w kwocie niższej z dwóch wartości dotychczasowej wartości bilansowej oraz wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży.

49.2 Dane ilościowe

Aktywa przeznaczone do sprzedaży wg klasyfikacji przed przeniesieniem	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Grupy przeznaczone do sprzedaży	297	396
Aktywa	325	517
Nieruchomości inwestycyjne	298	439
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	28
Wartości niematerialne	-	2
Rzeczowe aktywa trwałe	-	4
Należności	7	5
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	20	33
Inne aktywa	-	6
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	28	121
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	-	76
Inne zobowiązania	14	30
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	14	14
Rezerwy	-	1
Inne aktywa przeznaczone do sprzedaży	318	73
Rzeczowe aktywa trwałe	18	10
Nieruchomości inwestycyjne	300	63
Aktywa i grupy aktywów przeznaczone do sprzedaży	643	590
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	28	121

W pozycji „Nieruchomości inwestycyjne” i w sekcji „Grupy przeznaczone do sprzedaży” zaprezentowano przede wszystkim nieruchomości przeznaczone do sprzedaży przez fundusze inwestycyjne sektora nieruchomości ze względu na osiągnięcie przewidywanego horyzontu inwestycyjnego.

Dane uwzględnione w wycenie nieruchomości inwestycyjnych prezentowanych jako przeznaczone do sprzedaży zaprezentowano w punkcie 9.2.1.2.

50. Leasing

50.1 Zasady rachunkowości

Spółki Grupy PZU są stroną umów leasingowych, zarówno jako leasingodawcy, jak i leasingobiorcy.

Umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, gdy na jej mocy przekazuje się prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie.

50.1.1. Grupa PZU jako leasingobiorca

W dacie, w której przedmiot leasingu jest dostępny do wykorzystania, Grupa PZU ujmuje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązanie z tytułu leasingu.

Zgodnie z pkt. 4 MSSF 16 Grupa PZU nie stosuje tego standardu dla wartości niematerialnych.

Okres leasingu stanowi długość nieodwołalnego okresu korzystania ze składnika aktywów i określa się go, biorąc pod uwagę:

- opcje przedłużenia lub skrócenia, jeżeli są one zasadniczo pewne;
- istotne inwestycje w przedmiocie leasingu podejmowane w okresie obowiązywania umowy, które zgodnie z przewidywaniami mają przynieść znaczne korzyści ekonomiczne dla jednostki Grupy PZU, na podstawie których podjęte zostaną decyzje czy przedłużyć umowę bądź wypowiedzieć;

- koszty związane z wypowiedzeniem leasingu, takie jak koszty negocjacji, koszty relokacji, koszty poszukiwania innego lokalu/nieruchomości odpowiadającego potrzebom biznesowym jednostki, kary za wypowiedzenie umowy oraz koszty związane z dostosowaniem zwracanego przedmiotu umowy do określonego stanu;
- znaczenie składnika aktywów dla działalności jednostki Grupy PZU, biorąc pod uwagę czy jest to wyspecjalizowany składnik aktywów, jego umiejscowienie i dostępność odpowiednich rozwiązań alternatywnych;
- uwarunkowania związane ze skorzystaniem z opcji (tj. jeżeli można skorzystać z opcji w sytuacji, w której spełniono jeden lub większą liczbę warunków) i prawdopodobieństwo, że te warunki zaistnieją.

Oceniając prawdopodobieństwo wykonania opcji, o których mowa powyżej, uwzględnia się wszystkie istotne fakty i okoliczności, które stanowią zachętę ekonomiczną do tego, aby skorzystać z opcji przedłużenia leasingu lub nie skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

Okres leasingu dla umów na czas nieokreślony Grupa PZU wyznacza uwzględniając czynniki ekonomiczne, dotychczasową praktykę i dostępne informacje, które mogą być pomocne w określeniu czasu korzystania ze składnika aktywów. Dla wyznaczenia okresu leasingu Grupa PZU stosuje profesjonalny osąd. W szczególności – dla prawa wieczystego użytkowania gruntów okres leasingu wyznacza się jako czas pozostały od dnia wdrożenia MSSF 16 lub od dnia nabycia prawa wieczystego użytkowania gruntu (jeżeli zostało nabyte po 1 stycznia 2019 roku) do dnia wygaśnięcia prawa.

Na moment początkowego ujęcia:

- zobowiązanie z tytułu leasingu wycenia się w wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty, w tym stałych opłat leasingowych pomniejszonych o należne zachęty leasingowe, zmiennych opłat leasingowych, które zależą od indeksu lub stawki, kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej, ceny wykonania opcji kupna, jeżeli jest prawdopodobne, że zostanie ona wykorzystana oraz kar pieniężnych za wypowiedzenie leasingu, jeżeli istnieje możliwość skorzystania z takiej opcji;
- aktywa z tytułu prawa do użytkowania wycenia się według kosztu, obejmującego kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu, wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o otrzymane zachęty leasingowe, wszelkie początkowe koszty poniesione przez leasingobiorcę oraz szacunek kosztów, które mają zostać poniesione w związku z demontażem i usunięciem składnika aktywów, przeprowadzeniem renowacji miejsca, w którym się znajdował, jeżeli wynika to z umowy leasingowej.

Grupa PZU rozpoznaje aktywa oraz zobowiązania z tytułu leasingu w kwocie netto. Kwotę VAT ujmuje się w kosztach bieżącego okresu.

Opłaty leasingowe dyskontuje się stopą procentową leasingu, jeżeli można ją łatwo ustalić lub krańcową stopą procentową leasingobiorcy.

Krańcową stopę leasingobiorcy wyznacza się w oparciu o pochodzące z aktywnego rynku bieżące wyceny instrumentów finansowych emitowanych przez PZU lub inne podmioty należące do Grupy PZU. W przypadku braku takich instrumentów, bądź braku aktywnego rynku, krańcową stopę procentową wyznacza się w oparciu o wyceny instrumentów finansowych emitowanych przez inne podmioty o podobnym profilu działalności oraz poziomie ryzyka kredytowego. Dla wszystkich umów kończących się w tej samej dacie i o stałej kwocie miesięcznych płatności (do tej grupy należy większość umów leasingu w Grupie PZU) wyznaczono stałą stopę dyskontową umowy.

W późniejszych okresach:

- składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania wycenia się modelem kosztu pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne i odpisy z tytułu utraty wartości lub w wartości godziwej (w przypadku aktywów będących nieruchomościami inwestycyjnymi);
- składnik zobowiązań – według zamortyzowanego kosztu.

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania amortyzuje się metodą liniową od daty rozpoczęcia leasingu do końca okresu użytkowania lub do końca okresu leasingu, w zależności od tego, która z tych dat jest wcześniejsza.

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania wykazuje się łącznie z rzeczowymi aktywami trwałymi lub odpowiednio nieruchomościami inwestycyjnymi, natomiast zobowiązania z tytułu leasingu – jako zobowiązania finansowe.

Zmiany w opłatach leasingowych (wynikające m. in. ze zmian w indeksie, stawce, okresie leasingu), uwzględnia się, dokonując aktualizacji wyceny zobowiązań z tytułu leasingu i odpowiedniej korekty aktywów z tytułu prawa do użytkowania. Okres leasingu aktualizowany jest w przypadku:

- wystąpienia znaczącego zdarzenia, albo znaczącej zmiany w okolicznościach, które Grupa PZU kontroluje i które wpływają na to, że można z wystarczającą pewnością założyć, że Grupa PZU skorzysta z opcji, która nie została wcześniej uwzględniona w ustaleniach dotyczących okresu leasingu, lub że nie skorzysta z opcji, która została wcześniej uwzględniona w tych ustaleniach;
- zmiany dotyczącej nieodwołalnego okresu leasingu albo ponownego określenia okresu leasingu w przypadku zmiany umowy, jeśli zmiana ta nie została ujęta jako osobny leasing.

Leasing krótkoterminowy i leasing aktywów o niskiej wartości

Grupa PZU nie rozpoznaje aktywów z tytułu prawa do użytkowania w przypadków umów krótkoterminowych oraz dla leasingów, w odniesieniu do których bazowy składnik aktywów ma niską wartość. Za aktywa o niskiej wartości przyjęto aktywa o wartości początkowej bazowego składnika aktywów równej lub niższej od 20 tys. zł. W tym przypadku Grupa PZU rozpoznaje płatności leasingowe jako koszt w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w okresie trwania leasingu.

50.1.2. Grupa PZU jako leasingodawca

W dacie rozpoczęcia leasingu Grupa PZU klasyfikuje daną umowę leasingową jako:

- leasing finansowy – jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z posiadania bazowego składnika aktywów lub jako
- leasing operacyjny – jeżeli powyższe warunki nie zostały spełnione.

Ustalając klasyfikację danej umowy leasingowej bierze się pod uwagę m. in. fakt, czy okres leasingu stanowi większą część ekonomicznego okresu użytkowania składnika aktywów.

Leasing finansowy

W dacie rozpoczęcia leasingu Grupa PZU ujmuje należność w kwocie równej inwestycji leasingowej netto, czyli bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych oraz ewentualnej niegwarantowanej wartości końcowej przypisanej Grupie PZU. W okresie leasingu Grupa PZU ujmuje przychody odsetkowe od należności leasingowej.

Leasing operacyjny

Umowy leasingu operacyjnego dotyczą przede wszystkim nieruchomości.

Opłaty leasingowe z tytułu umów leasingu operacyjnego ujmuje się w rachunku zysków i strat jako przychody metodą liniową przez okres trwania leasingu.

50.2 Dane ilościowe

50.2.1. Grupa PZU jako leasingodawca

50.2.1.1. Leasing finansowy

Inwestycje leasingowe	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Niezdyskontowane opłaty leasingowe	15 029	13 306
Do 1 roku	5 179	4 726
Od 1 roku do 2 lat	3 865	3 405
Od 2 do 3 lat	2 772	2 399
Od 3 do 4 lat	1 623	1 361
Od 4 do 5 lat	784	683
Powyżej 5 lat	806	732
Niezrealizowane przychody finansowe	(1 158)	(837)
Zdyskontowane niegwarantowane wartości końcowe	-	-
Inwestycje leasingowe netto	13 871	12 469

50.2.1.2. Leasing operacyjny

Transakcje leasingu operacyjnego dotyczą zasadniczo umów najmu nieruchomości inwestycyjnych. Poniższa tabela prezentuje przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego (kwoty niezdyskontowane).

Przyszłe minimalne należności z tytułu opłat leasingowych	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Do 1 roku	217	235
Od 1 roku do 2 lat	196	186
Od 2 do 3 lat	160	168
Od 3 do 4 lat	88	133
Od 4 do 5 lat	58	72
Powyżej 5 lat	192	158
Przyszłe minimalne należności z tytułu opłat leasingowych, razem	911	952

50.2.2. Grupa PZU jako leasingobiorca

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania wykazywane jako rzeczowe aktywa trwałe	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Środki transportu	91	21
Inne rzeczowe aktywa trwałe	4	4
Nieruchomości	821	973
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania, razem	916	998

Zmianę stanu aktywów z tytułu prawa do użytkowania wykorzystywanego na własne potrzeby zaprezentowano razem ze zmianą stanu rzeczowych aktywów trwałych w punkcie 31.2.

Koszty związane z leasingiem	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Amortyzacja aktywów z tytułu prawa do użytkowania	293	285
Środki transportu	16	14
Inne rzeczowe aktywa trwałe	1	2
Nieruchomości	276	269
Odsetki od zobowiązań z tytułu leasingu	23	28
Koszt związany z leasingami krótkoterminowymi	97	95
Koszt związany z leasingami aktywów o niskiej wartości	1	1
Koszt zmiennych opłat leasingowych nieujętych w wycenie zobowiązań z tytułu leasingu	-	-

51. Aktywa stanowiące zabezpieczenie należności, zobowiązań oraz zobowiązań warunkowych

Aktywa finansowe zastawione jako zabezpieczenie zobowiązań i zobowiązań warunkowych	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Wartość bilansowa aktywów finansowych zastawionych jako zabezpieczenie zobowiązań	12 133	11 671
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	1 205	1 154
Pokrycie Funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	1 027	980
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz gwarancyjny na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	275	216
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji (BFG)	489	391
Kredyt lombardowy i techniczny	5 481	5 852
Inne kredyty	431	699
Emisja hipotecznych listów zastawnych	1 402	1 838
Pokrycie Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	28	43
Transakcje pochodne	1 756	456
Blokada aktywów w związku z umową technicznego limitu kredytowego w Izbie Rozliczeniowej Transakcje pochodne	39	42
Wartość bilansowa aktywów finansowych zastawionych jako zabezpieczenie zobowiązań warunkowych	-	-
Aktywa finansowe zastawione jako zabezpieczenie zobowiązań i zobowiązań warunkowych, razem	12 133	11 671

52. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Aktywa i zobowiązania warunkowe	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Aktywa warunkowe, w tym:	6	7
- otrzymane gwarancje i poręczenia	6	7
Zobowiązania warunkowe	68 948	65 785
- z tytułu limitów odnawialnych w rachunkach ROR oraz kart kredytowych	4 813	4 830
- z tytułu kredytów i pożyczek w transzach	41 017	39 733
- udzielone poręczenia i gwarancje	9 531	9 826
- roszczenia ubezpieczeniowe sporne	785	771
- inne roszczenia sporne	190	222
- pozostałe, w tym:	12 612	10 403
- gwarantowanie emisji papierów wartościowych	5 240	4 339
- faktoring	5 863	4 136
- limit intra - day	424	425
- akredytywy i promesy	947	1 231
- pozostałe	138	272

53. Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych

53.1 Zasady rachunkowości

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Grupę to:

- umowy ramowe ISDA (*International Swaps and Derivatives Association Master Agreements*) oraz inne umowy ramowe dotyczące instrumentów pochodnych;
- globalne umowy ramowe (GMRA - *Global Master Repurchase Agreement*) dotyczące transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Grupę PZU nie spełniają kryteriów kompensowania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Zapisy takich porozumień dają bowiem prawo do kompensaty ujętych kwot, które jest wykonalne tylko w przypadku określonego zdarzenia (naruszenia umowy).

Grupa PZU otrzymała i złożyła zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających i płynnych papierów wartościowych w odniesieniu do transakcji na instrumentach pochodnych.

Zabezpieczenia te ustanowione są na standardowych warunkach branżowych. Zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających wynikają m.in. z tzw. *Credit Support Annex (CSA)* – stanowiących załącznik do umów ramowych ISDA.

53.2 Dane ilościowe

Ujawnienia w tabelach poniżej obejmują aktywa i zobowiązania finansowe, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania, niezależnie od tego, czy są one kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Aktywa i zobowiązania finansowe podlegające ewentualnym kompensatom	31 grudnia 2021	31 grudnia 2020
Aktywa finansowe		
Pochodne instrumenty finansowe		
Wartość bilansowa pozycji ze sprawozdania z sytuacji finansowej	8 328	6 339
Wartość bilansowa pozycji nie podlegających ewentualnym kompensatom	291	375
Wartość bilansowa netto – podlegająca ewentualnym kompensatom	8 037	5 964
Potencjalne kwoty kompensaty	7 560	5 236
- instrumenty finansowe (zawiera otrzymane zabezpieczenia na papierach wartościowych)	6 788	4 700
- otrzymane zabezpieczenia pieniężne	772	536
Wartość netto	477	728
Zobowiązania finansowe		
Pochodne instrumenty finansowe		
Wartość bilansowa pozycji ze sprawozdania z sytuacji finansowej	11 880	6 281
Wartość bilansowa pozycji nie podlegających ewentualnym kompensatom	519	199
Wartość bilansowa netto – podlegająca ewentualnym kompensatom	11 361	6 082
Potencjalne kwoty kompensaty	9 996	5 647
- instrumenty finansowe (zawiera otrzymane zabezpieczenia na papierach wartościowych)	6 969	4 724
- otrzymane zabezpieczenia pieniężne	3 027	923
Wartość netto	1 365	435

54. Informacja dodatkowa do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

Zmiana stanu zobowiązań wynikająca z działalności finansowej w okresie zakończonym 31 grudnia 2021	Stan na początek okresu	Zmiany wynikające z przepływów pieniężnych	Naliczenia i płatności odsetkowe oraz rozliczenia dyskonta i premii	Różnice kursowe	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Kredyty otrzymane	6 439	(1 779)	1	(10)	7	4 658
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	7 532	(1 610)	6	10	2	5 940
Obligacje	4 597	(457)	1	11	2	4 154
Certyfikaty depozytowe	1 611	(918)	6	-	(4)	695
Listy zastawne	1 324	(235)	(1)	(1)	4	1 091
Zobowiązania podporządkowane	6 679	(500)	95	-	-	6 274
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	1 154	54	2	-	(3)	1 207
Zobowiązania z tytułu leasingu	1 064	(292)	22	-	198	992
Razem	22 868	(4 127)	126	-	204	19 071

Zmiana stanu zobowiązań wynikająca z działalności finansowej w okresie zakończonym 31 grudnia 2020	Stan na początek okresu	Zmiany wynikające z przepływów pieniężnych	Naliczenia i płatności odsetkowe oraz rozliczenia dyskonta i premii	Różnice kursowe	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Kredyty otrzymane	5 427	716	-	296	-	6 439
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	9 273	(1 816)	67	19	(11)	7 532
Obligacje	3 976	583	40	(1)	(1)	4 597
Certyfikaty depozytowe	3 940	(2 355)	27	1	(2)	1 611
Listy zastawne	1 357	(44)	-	19	(8)	1 324
Zobowiązania podporządkowane	6 700	(162)	138	3	-	6 679
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	599	556	5	-	(6)	1 154
Zobowiązania z tytułu leasingu	1 066	(275)	37	-	236	1 064
Razem	23 065	(981)	247	318	219	22 868

W tabeli poniżej zaprezentowano objaśnienie różnic pomiędzy zmianami stanu pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zmianami stanu tych pozycji wykazywanymi w działalności operacyjnej rachunku przepływów pieniężnych.

Pozycja skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	Zmiany wynikające z zmian bilansowych ¹⁾	Zmiany wynikające z połączenia jednostek	Razem
Zmiana stanu należności od klientów z tytułu kredytów	(19 637)	12 061	(7 576)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu depozytów	22 972	(13 701)	9 271
Zmiana stanu należności	(612)	228	(384)
Zmiana stanu zobowiązań	1 471	(344)	1 073

¹⁾ W tym m. in. zmiany wynikające ze zmian odpisów na oczekiwane straty kredytowe, odpisów z tytułu utraty wartości oraz różnic kursowych.

55. Sprawy sporne

Podmioty z Grupy PZU biorą udział w licznych sporach sądowych, arbitrażowych oraz postępowaniach administracyjnych. Do typowych sporów sądowych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą spory związane z zawartymi umowami ubezpieczeniowymi, umowami kredytów w walutach obcych, spory dotyczące stosunku pracy oraz spory dotyczące zobowiązań umownych. Do typowych postępowań administracyjnych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą postępowania związane z posiadaniem nieruchomości. Powyższe postępowania i spory mają zwykle charakter typowy i powtarzalny, zazwyczaj żadne z nich z osobna nie ma istotnego znaczenia dla Grupy PZU.

Większość sporów z udziałem spółek z Grupy PZU dotyczy czterech spółek: PZU, PZU Życie, Pekao i Alior Banku.

Szacując kwoty rezerw na poszczególne sprawy uwzględnia się wszystkie informacje dostępne na datę podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jednak ich wartość może ulec zmianie w przyszłości. W przypadku jednostek ubezpieczeniowych roszczenia sporne uwzględnia się w procesie tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na szkody znane biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo niekorzystnego rozstrzygnięcia sporu oraz szacując wartość prawdopodobnego rozstrzygnięcia.

Na 31 grudnia 2021 roku wartość przedmiotu sporu wszystkich 284 223 (na 31 grudnia 2020 roku: 282 352) spraw toczących się przed sądami, organami właściwymi dla postępowań arbitrażowych lub organami administracji publicznej prowadzonych w podmiotach z Grupy PZU wynosiła łącznie 8 516 mln zł (na 31 grudnia 2020 roku: 8 825 mln zł). W kwocie tej 4 723 mln zł (na 31 grudnia 2020 roku: 4 408 mln zł) dotyczy zobowiązań, a 3 793 mln zł (na 31 grudnia 2020 roku: 4 417 mln zł) wierzytelności spółek z Grupy PZU.

W 2021 roku i do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego w spółkach z Grupy PZU nie wystąpiły postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczące zobowiązań albo wierzytelności PZU lub jednostki od niego bezpośrednio lub pośrednio zależnej, których jednostkowa wartość byłaby istotna, za wyjątkiem kwestii opisanych w punktach poniżej.

55.1 Uchwały ZWZ PZU w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

Pozwem z 30 lipca 2007 roku wszczęto postępowanie z powództwa Manchester Securities Corporation („MSC”) z siedzibą w Nowym Jorku przeciwko PZU o uchylenie uchwały nr 8/2007 ZWZ PZU z 30 czerwca 2007 roku w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006, jako sprzecznej z dobrymi obyczajami i mającej na celu pokrzywdzenie powoda – akcjonariusza PZU.

Zaskarżona uchwała ZWZ PZU podzieliła zysk netto za rok 2006 w kwocie 3 281 mln zł w następujący sposób:

- na kapitał zapasowy przekazano kwotę 3 261 mln zł;
- na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych przekazano kwotę 20 mln zł.

Wyrokiem z 22 stycznia 2010 roku Sąd Okręgowy w Warszawie w całości uchylił ww. uchwałę ZWZ PZU. PZU wykorzystał wszystkie środki odwoławcze, w tym skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, który 27 marca 2013 roku oddalił tę skargę kasacyjną. Wyrok ten jest prawomocny i nie podlega dalszemu zaskarżeniu.

W ocenie PZU uchylenie ww. uchwały ZWZ PZU nie powoduje po stronie akcjonariuszy powstania roszczenia o wypłatę dywidendy przez PZU.

W związku z uprawomocnieniem się wyroku uchylającego uchwałę nr 8/2007, 30 maja 2012 roku ZWZ PZU podjęło uchwałę o podziale zysku za rok obrotowy 2006 w sposób odpowiadający podziałowi zysku dokonанemu uchyloną uchwałą nr 8/2007. Sprzeciw do uchwały z 30 maja 2012 roku zgłosił MSC i został on zaprotokołowany.

20 sierpnia 2012 roku doręczono PZU odpis pozwu wniesionego przez MSC do Sądu Okręgowego w Warszawie, w którym wymieniona spółka domagała się uchylenia uchwały ZWZ PZU z 30 maja 2012 roku o podziale zysku za rok obrotowy 2006, a wartość przedmiotu sporu została określona przez powoda na 5 mln zł. PZU złożył odpowiedź na pozew domagając się oddalenia powództwa w całości.

17 grudnia 2013 roku Sąd Okręgowy wydał wyrok, którym uwzględnił powództwo w całości i zasądził od PZU na rzecz MSC koszty procesu. 4 marca 2014 roku PZU złożył apelację od ww. wyroku, zaskarżając go w całości. Wyrokiem z 11 lutego 2015 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił w całości wyrok Sądu Okręgowego z 17 grudnia 2013 roku, oddalił powództwo MSC

i obciążył MSC kosztami procesu. Wyrok Sądu Apelacyjnego jest prawomocny. MSC zaskarżył w całości wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną z 9 czerwca 2015 roku. PZU złożył odpowiedź na skargę kasacyjną. Postanowieniem z 19 kwietnia 2016 roku Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej MSC do rozpoznania. Postanowienie jest prawomocne, nie podlega dalszemu zaskarżeniu na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego i kończy postępowanie w sprawie.

W międzyczasie 16 grudnia 2014 roku MSC wezwał PZU do zapłaty 265 mln zł z tytułu odszkodowania w związku z uchynieniem uchwały nr 8/2007 ZWZ PZU z 30 czerwca 2007 roku w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006. PZU odmówił spełnienia świadczenia ze względu na jego bezzasadność.

23 września 2015 roku PZU doręczono odpis pozwu wraz z załącznikami, w sprawie wszczętej przez MSC przeciwko PZU o zapłatę 169 mln zł wraz z odsetkami ustawowymi od 2 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu. Powództwo obejmuje żądanie zapłaty odszkodowania z tytułu pozbawienia MSC oraz J.P. Morgan (MSC nabył roszczenie od J.P. Morgan), jako mniejszościowych akcjonariuszy PZU, udziału w zysku za rok obrotowy 2006, w związku z podjęciem 30 czerwca 2007 roku przez ZWZ PZU uchwały nr 8/2007. Sprawa jest prowadzona przed Sądem Okręgowym w Warszawie. 18 grudnia 2015 roku PZU złożył odpowiedź na pozew wnosząc o oddalenie powództwa w całości. 1 kwietnia 2016 roku MSC złożył pismo procesowe, w którym odniósł się do twierdzeń, zarzutów i wniosków PZU oraz powołał nowe dowody w sprawie. 30 czerwca 2016 roku PZU złożył replikę na ostatnie pismo procesowe MSC wraz z wnioskami dowodowymi. Postanowieniem z 21 lipca 2016 roku Sąd skierował sprawę do mediacji, na którą PZU nie wyraził zgody. Na kolejnych rozprawach prowadzone jest postępowanie dowodowe.

Zdaniem Zarządu PZU roszczenia MSC są bezzasadne. W konsekwencji, na 31 grudnia 2021 roku nie dokonano zmian w prezentacji kapitałów PZU, mogących potencjalnie wynikać z uchynienia uchwały 8/2007 ZWZ PZU o podziale zysku za rok obrotowy 2006, w tym pozycji „Kapitał zapasowy” i „Zysk (strata) z lat ubiegłych”, a także nie korygowano środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Inne wezwania do zapłaty dotyczące podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

13 listopada 2018 roku Sąd Okręgowy w Warszawie doręczył odpis pozwu złożony przez Wspólną Reprezentację SA w restrukturyzacji, która wytoczyła powództwo przeciwko PZU o zapłatę 34 mln zł z odsetkami ustawowymi od 1 października 2015 roku do dnia zapłaty i kosztami procesu. Powództwo obejmuje roszczenie o zapłatę odszkodowania z tytułu pozbawienia akcjonariuszy udziału w zysku za rok obrotowy 2006. Powód twierdzi, że roszczenia odszkodowawcze zostały przeniesione przez akcjonariuszy na Powoda na podstawie umów zleceń wraz z powierniczym przelewem wierzytelności a roszczenie dochodzone pozwem stanowi łączną szkodę wyrządzoną akcjonariuszom. PZU nie uznaje roszczeń ze względu na ich bezzasadność i złożył odpowiedź na pozew wnosząc o oddalenie powództwa w całości. PZU nie wyraził zgody na mediację. Na kolejnych rozprawach prowadzone jest postępowanie dowodowe.

55.2 Zgłoszenie wierzytelności PZU do masy upadłości spółek z Grupy Kapitałowej PBG

PZU jest wierzycielem PBG SA („PBG”) oraz Hydrobudowy Polska SA („Hydrobudowa”) z tytułu wystawionych i zrealizowanych gwarancji ubezpieczeniowych (gwarancji kontraktowych).

W 2012 roku wszczęto postępowania upadłościowe względem PBG oraz Hydrobudowy. 21 września 2012 roku PZU przystąpił do ww. postępowań zgłaszając swoje wierzytelności do mas upadłości tych spółek.

PBG i Hydrobudowa należą do jednej grupy kapitałowej, której podmiotem dominującym jest PBG i wzajemnie poręczały swoje zobowiązania. Wszystkie wierzytelności, które zgłoszono do masy upadłości Hydrobudowy w kwocie 101 mln zł, w konsekwencji zgłoszono równocześnie do masy upadłości PBG.

8 października 2015 roku Sąd Upadłościowy ogłosił postanowienie, w którym zatwierdził układ zawarty z wierzycielami PBG, a 20 lipca 2016 roku wydał postanowienie o zakończeniu postępowania upadłościowego. Postanowienie jest prawomocne. W wyniku realizacji układu i dokonanej redukcji wierzytelności do poziomu 20,93% należności zgłoszonej, PZU otrzymał 206 139 obligacji PBG o wartości nominalnej 21 mln zł oraz 24 241 560 akcji PBG o wartości nominalnej 24 mln zł. Wartość bilansowa akcji PBG na 31 grudnia 2021 roku wynosiła 1 mln zł (na 31 grudnia 2020 roku: 1 mln zł). Obligacje, których wartość bilansowa została

oceniona na zero, zarówno na 31 grudnia 2021 roku, jak i na 31 grudnia 2020 roku były ujmowane wyłącznie w ewidencji pozabilansowej.

Na pierwszej liście wierzytelności, przedstawionej przez syndyka Hydrobudowy sędziemu komisarzowi, została uwzględniona wierzytelność PZU w kwocie 16 mln zł, na czwartej uzupełniającej liście wierzytelności została uwzględniona wierzytelność PZU w kwocie 16 mln zł. Łączna wartość uwzględnionych wierzytelności PZU wynosiła zatem 32 mln zł. W zakresie wierzytelności na kwotę ponad 66 mln zł, 24 października 2018 roku PZU złożył sprzeciw do sędziego komisarza, co do odmowy uznania zgłoszonej wierzytelności. Postanowieniem z 23 stycznia 2020 roku Sąd uwzględnił sprzeciw PZU i podwyższył wierzytelność PZU na czwartej uzupełniającej liście wierzytelności do kwoty 83 mln zł. Lista wierzytelności do masy upadłości Hydrobudowy nie została jeszcze ostatecznie ustalona. Postępowanie upadłościowe względem Hydrobudowy jest w toku, a ustalenie ostatecznej listy wierzytelności stanowi dopiero wstępny etap tego postępowania i poprzedza sporządzenie planu podziału (po przeprowadzeniu likwidacji masy upadłości).

55.3 Pozew zbiorowy przeciwko Alior Bankowi

Alior Bank jest pozwanym w jednej sprawie zbiorowej (pозew wniesiono 5 marca 2018 roku) z powództwa osoby fizycznej reprezentującej grupę 84 osób fizycznych i prawnych oraz 3 sprawach indywidualnych o ustalenie odpowiedzialności Alior Banku za szkodę spowodowaną nienależytym wykonywaniem obowiązków informacyjnych przez Alior Bank wobec klientów oraz nienależytym wykonywaniem umów o świadczenie usług przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych zarządzanych poprzednio przez Fincrea TFI SA, a obecnie Raiffeisen Bank International AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce (Fundusze). Postanowieniem z 27 września 2019 roku sąd postanowił rozpoznać sprawę w postępowaniu zbiorowym. Pismem z 15 lipca 2021 roku powództwo zostało rozszerzone o grupę kolejnych 283 osób. Jednocześnie oświadczenia o wystąpieniu z grupy złożyło 14 osób. Sąd nie wydał postanowienia o ustaleniu składu grupy. Pozwy złożono w przedmiocie ustalenia odpowiedzialności (nie o zapłatę, czyli naprawienie szkody), w związku z czym Grupa PZU nie przewiduje wypływu środków pieniężnych z tego postępowania innych niż koszty procesowe, których wysokość szacuje na 600 tys. zł.

Alior Bank jest ponadto pozwanym w 59 sprawach z powództwa nabywców certyfikatów inwestycyjnych Funduszy o zapłatę (naprawienie szkody). Łączna wartość przedmiotu sporu w tych sprawach to 23 mln zł.

Z uwagi na toczące się postępowanie likwidacyjne funduszy, Grupa PZU ocenia, że do czasu jego zakończenia i ustalenia ostatecznej wartości certyfikatów inwestycyjnych wszelkie (istniejące i przyszłe) powództwa o zapłatę są niezasadne. Grupa PZU przyjmuje, że prawdopodobieństwo wypływu środków z tego tytułu jest szacowane na poziomie niższym niż 50%, wobec tego na 31 grudnia 2021 roku nie utworzono rezerw w odniesieniu do wniesionych pozewów.

55.4 Postępowanie KNF w przedmiocie nałożenia kary na Alior Bank

Decyzją z 6 sierpnia 2019 roku, wydaną na podstawie art. 167 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 167 ust. 1 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, KNF nałożyła na Alior Bank karę pieniężną w wysokości 10 mln zł (Alior Bank zapłacił karę). Postępowanie dotyczyło prawidłowości działania Alior Banku i Biura Maklerskiego Alior Banku w zakresie dystrybucji certyfikatów inwestycyjnych funduszy zarządzanych poprzednio przez Fincrea TFI SA, a obecnie Raiffeisen Bank International AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce. Po ponownym rozpatrzeniu sprawy (na wniosek Alior Banku), 3 grudnia 2019 roku KNF utrzymał w mocy pierwotną decyzję, którą 3 stycznia 2020 roku Alior Bank zaskarżył do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. 17 czerwca 2020 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wydał wyrok, w którym uchylił decyzję KNF z 3 grudnia 2019 roku, utrzymującą w mocy wcześniejszą decyzję KNF z 6 sierpnia 2019 roku oraz umorzył postępowanie prowadzone przez KNF w tej sprawie. KNF złożyła skargę kasacyjną do Naczelny Sąd Administracyjny. Do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Naczelny Sąd Administracyjny nie rozpatrzył skargi.

56. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

56.1 Kluczowy personel kierowniczy

Za kluczowy personel kierowniczy Grupy PZU uważa się Członków Zarządu PZU oraz Dyrektorów Grupy PZU.

W 2021 i w 2020 roku spółki Grupy PZU nie udzieliły pożyczek ani żadnych podobnych świadczeń członkom kluczowego personelu kierowniczego.

Wynagrodzenia kluczowego personelu kierowniczego oraz członków Rady Nadzorczej PZU

W kolejnych tabelach przedstawiono wynagrodzenia członków kluczowego personelu kierowniczego PZU (Członków Zarządu PZU, osób zarządzających wyższego szczebla) oraz członków Rady Nadzorczej. Dane dotyczące wynagrodzeń zaprezentowano w tysiącach złotych.

Wynagrodzenia i inne krótkoterminowe świadczenia pracownicze wypłacone przez PZU	1 stycznia – 31 grudnia 2021		1 stycznia – 31 grudnia 2020	
		w tym część wynagrodzenia zmiennego za lata 2017-2020		w tym część wynagrodzenia zmiennego za lata 2017-2019
Zarząd	14 332	5 849	13 210	4 227
Beata Kozłowska-Chyła	1 479	465	776	-
Ernest Bejda	1 350	370	617	-
Małgorzata Kot	1 153	173	297	-
Krzysztof Kozłowski	405	-	nd.	nd.
Tomasz Kulik	1 788	808	1 567	637
Maciej Rapkiewicz	1 788	808	1 567	637
Małgorzata Sadurska	1 801	822	1 581	651
Krzysztof Szypuła	1 153	173	415 ¹⁾	-
Marcin Eckert	1 316 ²⁾	645	1 321	391
Aleksandra Agatowska	94	94	356	282
Adam Brzozowski	711 ³⁾	454	1 395 ⁴⁾	310
Elżbieta Häuser – Schöneich	711 ⁵⁾	454	1 395 ⁶⁾	310
Roger Hodgkiss	179	179	318	318
Paweł Surówka	404	404	1 605 ⁷⁾	691
Osoby zarządzające wyższego szczebla (Dyrektorzy Grupy PZU)	2 370	1 180	2 480	847
Aleksandra Agatowska	673	267	384	-
Bartłomiej Litwińczuk	705	313	616	244
Dorota Macieja	705	313	616	244
Małgorzata Kot	90	90	140	-
Roman Pałac	138	138	618 ⁸⁾	253
Tomasz Karusewicz	59	59	106	106

Wynagrodzenia i inne krótkoterminowe świadczenia pracownicze wypłacone przez PZU	1 stycznia – 31 grudnia 2021		1 stycznia – 31 grudnia 2020	
Rada Nadzorcza	2 134	-	2 007	-
Paweł Mucha	112	-	nd.	nd.
Paweł Górecki	203	-	193	-
Robert Śnitko	203	-	188	-
Marcin Chludziński	187	-	177	-
Agata Górnicka	187	-	177	-
Robert Jastrzębski	203	-	193	-
Elżbieta Mączyńska-Ziemacka	187	-	177	-
Krzysztof Opolski	203	-	188	-
Radosław Sierpiński	41	-	nd.	nd.
Józef Wierzbowski	187	-	106	-
Maciej Zaborowski	187	-	177	-
Maciej Łopiński	89	-	195	-
Tomasz Kuczur	145	-	177	-
Alojzy Nowak	nd.	nd.	59	-

¹⁾ W tym wynagrodzenie stałe i premia roczna z tytułu pełnionej w okresie 1 stycznia – 9 września 2020 roku funkcji Dyrektora Zarządzającego ds. Strategii Produktów.

²⁾ W tym odprawa 246 tys. zł.

³⁾ W tym wynagrodzenie z tytułu zakazu konkurencji 257 tys. zł.

⁴⁾ W tym wynagrodzenie z tytułu zakazu konkurencji 210 tys. zł i odprawa 233 tys. zł.

⁵⁾ W tym wynagrodzenie z tytułu zakazu konkurencji 257 tys. zł.

⁶⁾ W tym wynagrodzenie z tytułu zakazu konkurencji 210 tys. zł i odprawa 233 tys. zł.

⁷⁾ W tym wynagrodzenie z tytułu zakazu konkurencji 483 tys. zł i odprawa 242 tys. zł.

⁸⁾ W tym wynagrodzenie z tytułu zakazu konkurencji 193 tys. zł i odprawa 97 tys. zł.

W 2021 roku Członkom Zarządu PZU wypłacono część świadczeń za lata 2017 – 2020 wynikających z systemu zmiennego wynagradzania. Wypłata pozostałej części premii za lata 2017 – 2021 może mieć miejsce w następnych okresach. Na poczet tych świadczeń utworzono rezerwę, której łączna wysokość na 31 grudnia 2021 roku wyniosła 17 897 tys. zł (łącznie z narzutami pracodawcy, na 31 grudnia 2020 roku: 15 688 tys. zł).

Wynagrodzenia i inne krótkoterminowe świadczenia pracownicze wypłacone przez pozostałe podmioty z Grupy PZU	1 stycznia – 31 grudnia 2021 (w tys. zł)		1 stycznia – 31 grudnia 2020 (w tys. zł)	
		w tym część wynagrodzenia zmiennego za lata 2017 – 2020		w tym część wynagrodzenia zmiennego za lata 2017 – 2019
Zarząd, z czego:	119	119	892	-
Małgorzata Kot	119	119	224	-
Krzysztof Szypuła	-	-	668 ¹⁾	-
Osoby zarządzające wyższego szczebla (Dyrektorzy Grupy PZU), z czego:	3 325	1 540	3 736	1 592
Aleksandra Agatowska	980	370	784	285
Bartłomiej Litwińczuk	1 024	437	934	377
Dorota Macieja	1 024	437	934	377
Roman Pałac	205	204	921 ²⁾	390
Tomasz Karusewicz	92	92	163	163

¹⁾ W tym wynagrodzenie stałe i premia roczna z tytułu pełnionej w okresie 1 stycznia – 9 września 2020 roku funkcji Dyrektora Zarządzającego ds. Strategii Produktów.

²⁾ W tym wynagrodzenie z tytułu zakazu konkurencji 280 tys. zł i odprawa 140 tys. zł.

Całkowita szacunkowa wartość świadczeń niepieniężnych przyznanych przez PZU oraz podmioty zależne PZU	1 stycznia – 31 grudnia 2021	1 stycznia – 31 grudnia 2020
	(w tys. zł)	(w tys. zł)
Zarząd, z czego:	1 482	2 626
Beata Kozłowska-Chyła	218	118
Ernest Bejda	155	58
Małgorzata Kot	189	90
Krzysztof Kozłowski	44	nd.
Tomasz Kulik	178	156
Maciej Rapkiewicz	185	160
Małgorzata Sadurska	217	241
Krzysztof Szypuła	136	101
Adam Brzozowski	nd.	214
Marcin Eckert	160	657 ¹⁾
Elżbieta Häuser – Schöneich	nd.	170
Paweł Surówka	nd.	661 ²⁾
Osoby zarządzające wyższego szczebla (Dyrektorzy Grupy PZU), z czego:	587	699
Aleksandra Agatowska	214	214
Bartłomiej Litwińczuk	185	235
Dorota Macieja	173	209
Roman Pałac	-	39
Tomasz Karusewicz	15 ³⁾	2

¹⁾ W tym 445 tys. zł Advanced Management Program at Harvard Business School.

²⁾ W tym 515 tys. zł Advanced Management Program at Harvard Business School.

³⁾ Świadczenia zaległe z PZU i PZU Życie.

56.2 Zawarcie przez PZU lub jednostki zależne istotnych transakcji z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe

W 2021 roku ani PZU, ani jednostki zależne nie zawarły żadnej transakcji z podmiotami powiązаныmi, jeżeli pojedynczo lub łącznie byłyby one istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż rynkowe.

56.3 Pozostałe transakcje z podmiotami powiązаныmi

Salda i obroty wynikające z transakcji handlowych pomiędzy Grupą PZU a podmiotami powiązаныmi	1 stycznia – 31 grudnia 2021 roku i na 31 grudnia 2021 roku		1 stycznia – 31 grudnia 2020 roku i na 31 grudnia 2020 roku	
	Kluczowy personel kierowniczy	Pozostałe pomioty powiązane ¹⁾	Kluczowy personel kierowniczy	Pozostałe pomioty powiązane ¹⁾
Składka przypisana brutto				
w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	-	3	-	3
w ubezpieczeniach na życie (łącznie z wolumenami z kontraktów inwestycyjnych)	-	-	-	-
Pozostałe przychody	-	2	-	-
Koszty	-	22	-	7
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	-	3	-	3
Należności od klientów z tytułu kredytów	1	-	-	-
Należności	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu depozytów	2	14	1	-
Inne zobowiązania	-	6	-	6
Aktywa warunkowe	-	-	-	-
Zobowiązania warunkowe	-	-	-	-

¹⁾ Jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności.

Na etapie nabycia akcji, odpowiednio Alior Banku oraz Pekao, PZU złożył do KNF Oświadczenia o zobowiązaniach, o których mowa w art. 25h ust. 3 ustawy Prawo bankowe, zgodnie z którymi, działając jako inwestor strategiczny zapewni m.in.:

- Banki będą zarządzane tak, aby utrzymywać stale płynność, poziom funduszy własnych oraz współczynniki wypłacalności na stabilnym, wymaganym przepisami prawa poziomie, gwarantującym zdolność Banków do wywiązywania się ze swoich zobowiązań;
- odpowiednie wsparcie kapitałowe bez zbędnej zwłoki, w razie zaistnienia groźby spadku lub spadku wskaźników adekwatności kapitałowej lub płynności Banków poniżej poziomu wymaganego przez przepisy prawa i regulacje oraz rekomendacje polskich organów nadzoru bankowego. Każdorazowe wsparcie Banków wymaga jednakże analizy po stronie PZU, nakierowanej na konieczność utrzymania zaufania do PZU, poprzez zachowanie, nawet w sytuacji kryzysowej, wysokiego poziomu wypłacalności PZU i Grupy PZU jako całości;
- w ramach uprawnień przysługujących PZU jako akcjonariuszowi, wszelkie decyzje dotyczące wypłaty dywidend i reinwestycji zysków Banków będą uwzględniać potrzeby rozwoju Banków i ich stabilność, a także bezpieczeństwo środków finansowych zdeponowanych w Bankach przez ich klientów. W szczególności, w sytuacji, gdy zagrożona będzie płynność lub pozycja kapitałowa Banków, wymagane zgodnie z przepisami prawa lub rekomendacjami właściwych organów nadzoru bankowego adresowanymi do sektora bankowego w Polsce, dywidenda nie będzie wypłacana, a zatrzymane zyski zostaną przeznaczone na podwyższenie funduszy własnych Banków.

56.4 Transakcje z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa

Transakcje z jednostkami zależnymi, współzależnymi i stowarzyszonymi ze Skarbem Państwa stanowiły w przeważającej większości umowy ubezpieczeń majątkowych i osobowych, ubezpieczeń na życie, kontraktów inwestycyjnych oraz usług bankowych. Transakcje te są zawierane i rozliczane na warunkach możliwych do uzyskania przez klientów niebędących stronami powiązаныmi. Należności i zobowiązania wobec stron powiązanych ze Skarbem Państwa z tytułu umów ubezpieczeniowych mają zazwyczaj charakter krótkoterminowy.

57. Zatrudnienie

Poniższa tabela przedstawia średnie zatrudnienie w etatach w spółkach Grupy PZU.

Wyszczególnienie	1 stycznia - 31 grudnia 2021	1 stycznia - 31 grudnia 2020
Zarządy (liczba osób na koniec okresu sprawozdawczego)	143	149
Kadra kierownicza	3 705	3 856
Pozostali pracownicy	35 903	36 800
Razem	39 751	40 805

58. Pozostałe informacje

58.1 Wynagrodzenie firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie sprawozdań finansowych

W kolejnej tabeli zaprezentowano kwoty należne firmie audytorskiej Grupy PZU (KPMG Audyt sp. z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. – „KPMG Audyt” oraz firmy z sieci KPMG) za badanie sprawozdań finansowych podlegających konsolidacji jednostek Grupy PZU, przeprowadzane przez KPMG, wypłacone lub należne za dany okres, powiększone o podatek VAT, określone zgodnie z zasadą memoriału.

Wyszczególnienie	1 stycznia - 31 grudnia 2021 (w tys. zł)	1 stycznia - 31 grudnia 2020 (w tys. zł)
Badanie sprawozdań finansowych	9 345	8 698
Inne usługi poświadczające	5 718	4 901
Razem	15 063	13 599

18 lutego 2014 roku Rada Nadzorcza PZU wybrała firmę KPMG Audyt z siedzibą w Warszawie, ul. Inflancka 4A, 00-189 Warszawa, wpisaną przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów na listę firm audytorskich pod numerem 3546, jako podmiot przeprowadzający badania sprawozdań finansowych za lata 2014 – 2016, a 27 kwietnia 2017 roku Rada Nadzorcza PZU skorzystała z możliwości przedłużenia współpracy na lata 2017 – 2018. 23 maja 2019 roku, po udzieleniu przez KNF zezwolenia na przedłużenie o dwa lata maksymalnego okresu trwania zlecenia na wykonanie badania jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych PZU przez firmę audytorską KPMG Audyt, Rada Nadzorcza PZU podjęła decyzję o ponownym wyborze KPMG Audyt jako firmy audytorskiej do badań sprawozdań finansowych za lata 2019-2020.

W związku z przepisem art. 49 Ustawy z dnia 31 marca 2020 roku o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw („Ustawa”), przedłużającym, poprzez zniesienie ograniczenia zawartego w art. 134 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, do dziesięciu lat maksymalny okres nieprzerwanego trwania zleceń badań ustawowych, 28 maja 2020 roku Rada Nadzorcza PZU wyraziła zgodę na odnowienie na lata 2021-2022, z opcją przedłużenia na rok 2023 zlecenia na przeglądy i badania jednostkowych sprawozdań finansowych PZU i skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy PZU dla KPMG Audyt. 7 kwietnia 2021 roku Rada Nadzorcza PZU wyraziła zgodę na skorzystanie z opcji przedłużenia na 2023 rok zlecenia.

W celu wykonania opisanych powyżej prac, do umów zawartych dotychczas z KPMG Audyt zawarto stosowne aneksy.

Dotychczasowa współpraca z KPMG Audyt w zakresie przeglądów i badań jednostkowych sprawozdań finansowych PZU oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy PZU trwa nieprzerwanie od 2014 roku.

58.2 Udzielenie przez PZU lub jednostki zależne poręczeń kredytu lub pożyczki lub udzielenie gwarancji

W 2021 roku ani PZU, ani jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki, ani nie udzieliły gwarancji – łącznie jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu – jeżeli łączna wartość istniejących poręczeń lub gwarancji byłaby istotna, za wyjątkiem kwestii opisanej poniżej.

2 listopada 2020 roku PZU zawarł z Alior Bankiem Aneks nr 1 do Umowy zlecenia o okresowe udzielanie gwarancji ochrony kredytowej nieruchomości. Dodatkowo PZU zawarł Aneks nr 1 do Umowy ramowej zlecenia o okresowe udzielanie kontrgwarancji.

Aneks nr 1 do Umowy zlecenia o okresowe udzielanie gwarancji ochrony kredytowej nieruchomości określa zasady udzielania przez PZU w ramach limitu zaangażowania, na zlecenie i na rzecz Alior Banku, gwarancji ubezpieczeniowych ochrony kredytowej nieruchomości. Limit zaangażowania z tytułu gwarancji udzielanych na podstawie Aneksu nr 1 do Umowy zlecenia o okresowe udzielanie gwarancji ochrony kredytowej nieruchomości wynosi maksymalnie 4 000 mln zł. Limit obowiązuje przez okres 3 lat i jest odnawialny, co oznacza, że wygaśnięcie gwarancji odnawia limit o uwolnioną kwotę pomniejszoną o kwoty ewentualnych wypłat z gwarancji.

Na wysokość wynagrodzenia za udzielenie gwarancji będzie miała wpływ między innymi amortyzacja portfela oraz premia za kontrgwarancję. Na chwilę obecną nie jest możliwe podanie wielkości wynagrodzenia za gwarancję, gdyż będzie ono uzależnione od wysokości sumy gwarancyjnej oraz od jakości portfela zabezpieczanego gwarancją. Wydanie każdej gwarancji będzie poprzedzone wnioskiem Alior Banku oraz oceną i wyceną przedstawionego do gwarancji portfela. Na zabezpieczenie płatności wynagrodzenia za gwarancję w ramach zawartego Aneksu nr 1 do Umowy zlecenia o okresowe udzielanie gwarancji ochrony kredytowej nieruchomości, Alior Bank złożył oświadczenie o dobrowolnym podaniu się egzekucji w formie aktu notarialnego.

Maksymalny okres obowiązywania gwarancji wydawanych w ramach Aneksu nr 1 do Umowy zlecenia o okresowe udzielanie gwarancji ochrony kredytowej nieruchomości wynosi 5 lat. Udział własny Alior Banku w wymagalnych należnościach z tytułu wierzytelności wynosi 10%.

Aneks nr 1 do Umowy zlecenia o okresowe udzielanie gwarancji ochrony kredytowej nierzeczywistej przewiduje kary umowne, jakie mogą być należne PZU od Alior Banku w razie naruszenia określonych zobowiązań Alior Banku wynikających z Aneksu nr 1 do Umowy. Łączna maksymalna wysokość kar umownych nie może przekroczyć kwoty 3 mln zł. Aneks nr 1 do Umowy nie wyłącza możliwości dochodzenia odszkodowania przewyższającego sumę kar umownych.

Aneks nr 1 do Umowy ramowej zlecenia o okresowe udzielanie kontrgwarancji określa zasady udzielania na zlecenie PZU kontrgwarancji wystawianych na rzecz Alior Banku. Dostępny limit kontrgwarancji wynosi 2 600 mln zł. Dostępny limit będzie pomniejszany każdorazowo przy udzieleniu każdej kolejnej kontrgwarancji o sumę gwarancyjną wskazaną w tej kontrgwarancji, przy czym dostępny limit kontrgwarancji będzie miał charakter odnawialny, co oznacza, że wygaśnięcie kontrgwarancji spowoduje odnowienie limitu.

58.3 Kontrole UKNF w PZU

W okresie od 27 lipca do 25 września 2020 roku KNF przeprowadziła kontrolę działalności i stanu majątkowego PZU w zakresie likwidacji szkód. 7 stycznia 2021 roku PZU otrzymał zalecenie dotyczące zaniechania naruszania interesów uprawnionych do odszkodowania z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, polegających na stosowaniu w celu ustalania odszkodowania metodą kosztorysową, nieaktualnych, niemiarodajnych danych o stawkach za roboczogodzinę na rynku napraw motoryzacyjnych, nieodpowiadających faktycznym kosztom naprawy z miejsca zamieszkania, siedziby poszkodowanego lub miejsca naprawy pojazdu. 19 lutego 2021 roku PZU poinformował KNF o wykonaniu zalecenia w terminie, a 19 marca 2021 roku przekazał, na wezwanie KNF, dodatkowe dokumenty i wyjaśnienia dotyczące wykonania zalecenia. 19 kwietnia 2021 roku KNF wezwała PZU do przedstawienia dodatkowych dokumentów i wyjaśnień uznając, że przedstawione wcześniej przez PZU dowody nie pozwalają na uznanie zalecenia za wykonane. 30 kwietnia 2021 roku PZU przekazał dodatkowe wyjaśnienia i dokumenty. KNF określiła wymagania i terminy przekazania dowodów realizacji. 7 grudnia 2021 roku PZU przekazał raport z realizacji zalecenia. 28 stycznia 2022 roku KNF poprosił o dodatkowe wyjaśnienia i dokumenty, które zostały przekazane przez PZU 14 lutego 2022 roku. Do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego KNF nie zgłosiła zastrzeżeń do sposobu wykonania zalecenia.

W okresie 11 stycznia 2022 roku – 10 marca 2022 roku KNF przeprowadziła w PZU kontrolę działalności i stanu majątkowego PZU w zakresie kapitałowego wymogu wypłacalności. Do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego KNF nie przedstawiła protokołu po kontroli.

58.4 Sprawy dotyczące Alior Leasing sp. z o.o.

W grudniu 2020 roku do Alior Banku i Alior Leasing sp. z o.o. wpłynęło od byłych członków zarządu Alior Leasing sp. z o.o. wezwanie na sąd arbitrażowy ad hoc, przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie z tytułu programu menadżerskiego. 30 czerwca 2021 roku sąd arbitrażowy wydał postanowienie w przedmiocie umorzenia postępowania arbitrażowego ad hoc w sprawie tego powództwa. Postanowienie o umorzeniu jest ostateczne.

W grudniu 2021 roku do Alior Banku i Alior Leasing sp. z o.o. wpłynęło ponowne (nowe) wezwanie na sąd arbitrażowy ad hoc przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie. Wezwanie oparte zostało na tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych, co poprzednie.

Alior Leasing sp. z o.o. zidentyfikowała ryzyko wystąpienia możliwych roszczeń wobec Alior Leasing sp. z o.o. ze strony osób trzecich, które mogą wynikać z działań niektórych pracowników i współpracowników Alior Leasing sp. z o.o. Na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego roszczenia z tego tytułu nie zostały zgłoszone. W ocenie Grupy PZU nie występują okoliczności uzasadniające tworzenie rezerwy z tego tytułu.

Grupa PZU odstępuje od ujawnienia dalszych informacji dotyczących wyżej wskazanych możliwych roszczeń ze strony osób trzecich, aby nie osłabiać statusu i pozycji procesowej w przypadku ewentualnego postępowania.

58.5 Zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego

58.5.1. Planowana emisja obligacji przez PZU

15 lutego 2022 roku Zarząd PZU podjął uchwałę w sprawie wystąpienia do WZ PZU z wnioskiem dotyczącym emisji obligacji podporządkowanych na rynku krajowym. Rozważana emisja jest ściśle powiązana z planowanym przez PZU wcześniejszym wykupem obligacji podporządkowanych serii A wyemitowanych 30 czerwca 2017 roku o łącznej wartości nominalnej wynoszącej 2 250 mln zł z terminem zapadalności 29 lipca 2027 roku (Obligacje Serii A). Warunki emisji Obligacji Serii A przewidują możliwość ich wcześniejszego wykupu przez PZU 29 lipca 2022 roku.

W związku z planowanym wykupem Obligacji Serii A, intencją PZU jest wyemitowanie w ich miejsce obligacji podporządkowanych nowej emisji o parametrach zbliżonych do Obligacji Serii A. Rozważana emisja dotyczyłaby obligacji podporządkowanych na rynku krajowym o łącznej wartości nominalnej nie wyższej niż 3 000 mln zł, z których wpływy zostałyby zaliczone do środków własnych kategorii 2, zgodnie z Ustawą o działalności ubezpieczeniowej oraz Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 roku uzupełniającym dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyptalność II).

25 lutego 2022 roku Rada Nadzorcza PZU pozytywnie zaopiniowała wniosek Zarządu w sprawie emisji obligacji. Walne Zgromadzenie PZU, które rozpatrzy wniosek Zarządu zaplanowano na 25 marca 2022 roku.

58.5.2. Rozpoczęcie procesu budowy książki popytu w związku z przygotowaniem emisji obligacji przez Alior Bank

23 lutego 2022 roku Zarząd Alior Banku, podjął uchwałę o wyrażeniu zgody na rozpoczęcie procesu budowy księgi popytu w związku z przygotowaniem przez Alior Bank emisji obligacji, które po uzyskaniu zgody KNF miały stanowić instrumenty w kapitale Tier II Alior Banku.

16 marca 2022 roku, po analizie bieżących warunków rynkowych Zarząd Alior Banku podjął uchwałę w sprawie odstąpienia od procesu. Decyzja jest związana z nadzwyczajną sytuacją wywołaną konfliktem zbrojnym w Ukrainie, mającą negatywny wpływ na rynki finansowe i która w znaczący sposób mogłaby niekorzystnie wpłynąć na proces budowy księgi popytu. Intencją Alior Banku jest powrót do planów przeprowadzenia oferty obligacji, kiedy sytuacja na rynkach finansowych będzie bardziej sprzyjająca.

58.5.3. Nabycie TFI Energia SA

17 marca 2022 roku PZU podpisał przedwstępną umowę nabycia 100% akcji Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych Energia Spółka Akcyjna („TFI Energia”) od Polskiej Grupy Energetycznej Spółki Akcyjnej. Finalizacja transakcji planowana jest na połowę roku, po uzyskaniu zgód KNF i UOKiK. Po zakończeniu transakcji TFI Energia będzie jednostką zależną od PZU, objętą konsolidacją.

58.5.4. Konflikt zbrojny w Ukrainie

Z uwagi na inwazję Federacji Rosyjskiej na Ukrainę 24 lutego 2022 roku Zarząd PZU dokonał oceny wpływu tego wydarzenia na działalność operacyjną, ciągłość działania, sytuację finansową oraz kontynuację działalności przez Grupę PZU.

Na 31 grudnia 2021 roku łączne aktywa netto (aktywa pomniejszone o zobowiązania i skorygowane o wzajemne udziały między PZU Ukraina i PZU Ukraina Życie) trzech spółek działających w Ukrainie (PZU Ukraina, PZU Ukraina Życie oraz LLC SOS Services Ukraine) wyniosły 70 mln zł.

Aktywa (po wyłączeniu wzajemnych udziałów pomiędzy PZU Ukraina i PZU Ukraina Życie) tych spółek objęte konsolidacją wyniosły 554 mln zł, w tym m.in.:

- inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe to 322 mln zł, z czego 159 mln zł to instrumenty emitowane przez rząd Ukrainy, a 163 mln zł depozyty terminowe;
- udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych – 134 mln zł (z tego 47 mln zł stanowił udział PZU).

Zobowiązania spółek wyniosły 484 mln zł, w tym:

- rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w wysokości 414 mln zł;
- pozostałe zobowiązania w wysokości 70 mln zł.

Poza aktywami spółek prowadzących działalność w Ukrainie na 31 grudnia 2021 roku Grupa PZU posiadała następujące istotne ekspozycje dłużne na rynki objęte działaniami wojennymi lub sankcjami (wg wyceny na tę datę):

- obligacje emitowane przez rządy Rosji (90 mln zł), Białorusi (1,6 mln zł) i Ukrainy (4 mln zł);
- 335 mln zł bankowych ekspozycji kredytowych i 317 mln zł bankowych zaangażowań pozabilansowych, co stanowiło odpowiednio 0,16% należności od klientów z tytułu kredytów i 0,47% zobowiązań warunkowych.

Z uwagi na zaostrzającą się sytuację polityczną, do 3 marca 2022 roku wszystkie obligacje wyemitowane przez rządy Rosji, Białorusi i Ukrainy zostały sprzedane (zrealizowana strata w wysokości 13 mln zł obciąża wyniki w roku 2022).

Utrzymujący się od 24 lutego 2022 roku stan wojny na terytorium całej Ukrainy, wynikający z inwazji wojsk Federacji Rosyjskiej powoduje, że spółki ukraińskie z Grupy PZU pracują w trybie awaryjnym:

- prowadzą działalność operacyjną tam, gdzie to jest możliwe, w minimalnym zakresie, przy zapewnieniu kontynuacji i realizacji procesów krytycznych, wszystkie systemy IT są dostępne;
- procesy sprzedażowe PZU Ukraina po 24 lutego 2022 roku prowadzone są w ograniczonym zakresie – placówki są zamknięte wszędzie tam, gdzie są prowadzone działania wojenne, sprzedaż ogranicza się do sprzedaży obowiązkowego OC, ubezpieczeń turystycznych (wypadkowych) i Zielonej Karty;
- PZU Ukraina Życie zaprzestała sprzedaży nowych polis;
- procesy obsługi szkód w PZU Ukraina Życie zostały zawieszane, natomiast w spółce PZU Ukraina zapewniona jest funkcjonalność pełnego cyklu obsługi szkód, przy czym ogłoszenie stanu wojennego w całym kraju wyłącza odpowiedzialność ubezpieczyciela za szkody powstałe w wyniku działań wojennych;
- centrum kontaktowe i infolinia działają normalnie (LLC SOS Services Ukraine);
- spółki ponoszą koszty administracyjne, w tym pracownicze (obowiązek wypłaty wynagrodzeń pracownikom zmobilizowanym, rekomendacja władz miejscowych, by zaniechać zwolnień, trudność w ustaleniu ilości pracowników faktycznie świadczących pracę);
- płynność finansowa spółek jest zapewniona, a zobowiązania pracownicze oraz inne zobowiązania, w tym administracyjne i podatkowe, w miarę możliwości technicznych są obsługiwane na bieżąco.

Dodatkowo, Narodowy Bank Ukrainy (NBU) wprowadził od 24 lutego 2022 roku ograniczenia wpływające na prowadzenie działalności na terenie Ukrainy, w tym:

- tymczasowy zakaz zakupu walut obcych;
- wstrzymanie obrotu obligacjami wyemitowanymi przez rząd Ukrainy;
- zakaz transferów międzynarodowych z Ukrainy.

Ze względu na wymienione na poprzedniej stronie ograniczenia, spółki ukraińskie Grupy PZU nie zrealizują założonych na 2022 rok planów finansowych. Na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego określenie możliwości utrzymania ciągłości działania (materializacja ryzyka pełnej utraty zdolności operacyjnych) spółek ukraińskich Grupy PZU jest obarczone niepewnością, ze względu na możliwość m. in:

- długofalowego utrzymywania się oraz eskalacji działań wojennych;
- dewastacji infrastruktury energetycznej, łączności i dostępu do Internetu;
- braku dostępu do kluczowych systemów, w tym poprzez zniszczenie infrastruktury fizycznej spółek;
- zaprzestania przez system bankowy Ukrainy obsługi wszelkich wewnętrznych transferów środków;
- niedostępności pracowników.

Grupa PZU na bieżąco analizuje zmianę sytuacji i rozpatruje przyszłe scenariusze rozwoju wydarzeń. Wiarygodne oszacowanie przyszłych, potencjalnych odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i innych zobowiązań nie jest obecnie możliwe.

Podpisy osób wchodzących w skład Zarządu PZU:

Imię i nazwisko	Stanowisko / Funkcja	
Beata Kozłowska – Chyła	Prezes Zarządu PZU	..... (podpis)
Tomasz Kulik	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)
Ernest Bejda	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)
Małgorzata Kot	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)
Krzysztof Kozłowski	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)
Maciej Rapkiewicz	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)
Małgorzata Sadurska	Członek Zarządu PZU	..... (podpis)

Osoba odpowiedzialna za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego:

Katarzyna Łubkowska	Dyrektor Biura Rachunkowości	..... (podpis)
---------------------	---------------------------------	-------------------

Warszawa, 23 marca 2022 roku